

*O mie
si una de
nopti*

Vol 8

O MIE ȘI UNA DE NOPTI
Volumul VIII

(Noptile 480-576)

Text integral
Traducere și note de Haralambie Grănescu
©Erc Press

Textul actualei versiuni reproduce ediția *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959, și cu traducerea în limba germană *Tausend und eine Nacht*, aus dem Arabischen übertragen von *Max Henning*, Druck und Verlag von Philipp Reclam Jun, Leipzig, 1895.

SACUL FERMECAT SAU POVESTEA CU JUDER PESCARUL (continuare)

Dar când fu cea de a patru sute optzecea noapte

Spuse:

Când ajunse la Mecca, Juder alergă să se bage și el în alaiul dimprejurul sfintei Kaaba, ca să facă cele șapte sfinte ocoluri¹; și iată că tocmai acolo, în mijlocul hagiilor din alai, dădu ochii cu prietenul lui, șeicul Abd Al-Samad, moghrabinul, care și el își împlinea cele șapte ocoluri. Și moghrabinul îl văzu la rându-i, și îi închină un salamalec frățesc și îl întrebă ce mai face. Atunci Juder începu să plângă. Pe urmă povesti toate câte le pățise. Și moghrabinul îl luă de mână și îl duse în casa unde trăsesese, se purtă cu multă dărnicie față de el, îl îmbracă cu o minunată mantie fără de pereche și-i spuse:

— Necazul s-a depărtat acuma de tine, o, Juder!

Pe urmă își scoase horoscopul, citi în el tot ce pățiseră frații lui Juder și-i spuse:

— Află, o, Juder, că frații tăi au pățit *cutare* și *cutare* lucru, și se află la ceasul de-acuma închiși în temnița de la Egipt. Ci tu fii binevenit în casa mea, unde ai să rămâi până ce-ai să-ți îndeplinești toate sfintele datini! Și ai să vezi că de-acuma înainte totul are să fie bine!

Juder răspunse:

— Îngăduie-mi, o, stăpâne al meu, să mă duc până la neguțătorul cu care am venit, ca să-i cer slobozire și să-mi iau bun-rămas de la el! Și mă întorc numaidecât la tine!

Celălalt îl întrebă:

— Îi datorezi bani?

El răspunse:

— Nu!

Celălalt spuse:

— Du-te, dar, să-i ceri slobozire și să-ți iei rămas-bun de la el, fără de zăbavă; căci, dreptu-i, pâinea ce ți s-a dat de mâncare este o îndatorire de netăgăduit când ești om cinstit!

Și Juder se duse la stăpânul său, neguțătorul din Jedda, îi ceru slobozire și-i spuse:

— M-am întâlnit cu un prieten al meu, care-mi este mai scump ca un frate!

El răspunse:

— Du-te și cheamă-l, să dăm un ospăț în cinstea lui!

Juder spuse:

— Pe Allah! nu duce lipsă de niciun ospăț! E unul dintre fiii belșugului și are o grămadă de slujitori!

Atunci neguțătorul îi dăruie douăzeci de dinari, spunându-i:

— Ia-i, și slobozește-mi cugetul și răspunderea!

Juder răspunse:

— Allah să-ți întoarcă tot ce mi-ai dat!

Și se despărți de el și plecă la prietenul său, moghrabinul. Ci întâlni pe cale un sărman pe care îl milui cu cei douăzeci de dinari: pe urmă ajunse la moghrabin, și locui la el până sfârși de împlinit toate sfintele datini și îndatoriri ale hagialâcului:

Atunci moghrabinul veni la el și, scoțându-și de pe deget inelul cu pecete pe care i-l adusese odinioară Juder din comoara lui Șamardal, i-l dăruie spunându-i:

— Ia inelul acesta cu pecete, o Juder, care are să-ți îplinească toate dorințele. Află, dar, că pecetea are în slujba ei un ginn, numit Trăsnet-Trăsnitor, care va sta la poruncile tale pentru orice ai să ceri. Nu ai decât să freci nestemata din pecete, și numaidecât are să se ivească Trăsnet-Trăsnitor, care are să ia asupra-și împlinirea tuturor vrerilor tale și are să-ți aducă, dacă ai să-i ceri, tot ce ți-ai dori din bunurile de pe lume!

Și, ca să-i arate cum să se folosească de pecete, o frecă dinaintea lui cu degetul cel gros. Pe dată efritul Trăsnet-Trăsnitor se ivi și, ploconindu-se dinaintea moghrabinului, spuse:

— Iacătă-mă, ya sidi! Poruncește și vei fi ascultat! Cere și vei căpăta! Vrei să zidești la loc o cetate prăbușită, ori mai degrabă să pustiești o cetate în floare? Vrei să omori și să descăpățânezi? Vrei să spulberi sufletul unui sultan ori numai să-i zvânturi oștile? Poruncește!

Moghrabinul răspunse:

— O, Trăsnetule, iată-l pe cel care îți va fi stăpân de aci înainte! Ți-l încredințez stăruitor! Slujește-l cu sârg!

Pe urmă, îi dăte slobozie și, întorcându-se către Juder, îi spuse:

— Să nu uiți, o, Juder, că vei putea, cu ajutorul acestei peceti, să-i înfrângi pe toți vrăjmașii tăi și să te răzbuni pe ei! Și nu cumva să te îndoiești de marea lui putere!

Juder spuse:

— Dacă-i așa, o, stăpâne al meu, tare aș vrea să mă întorc în țara mea și la casa mea!

El răspunse:

— Freacă pecetea și, când efritul Trăsnet ți se va arăta și-ți va spune: „Iacătă-mă! Cere și vei căpăta!” tu să-i răspunzi: „Vreau să mă iei în spinarea ta! Du-mă chiar acum în țara mea!” Și el are să ți se supună!

Atunci Juder își luă rămas-bun de la Abd Al-Samad moghrabinul și frecă pecetea. Și pe dată se ivi Trăsnet-Trăsnitor care îi spuse:

— Iacătă-mă! Cere și vei căpăta!

Și Juder răspunse:

— Du-mă la Cairo astăzi chiar!

El spuse:

— E lesne!

Și îndoindu-se, îl luă în cârcă și porni cu el în zbor! Și călătoria ținu de la prânz până la miez de noapte; și efritul îl lăsă jos pe Juder, chiar în casa mamei sale, și pieri.

Când maică-sa îl zări pe Juder, se ridică și începu să plângă, urându-i bună pace. Pe urmă îi povesti ce-au pățit frații lui, și cum i-a ciomăgit sultanul, și cum le-a luat sacul cel năzdrăvan și sacul cu aur și cu nestemate! Și Juder, dacă auzi toate astea, nu putu să rămână nepăsător de soarta fraților lui, și spuse mamei sale:

— Nu te mai amărî! Pe dată am să-ți arăt ce sunt în stare să fac, și am să ți-i aduc pe frații mei!

Și totodată frecă gemma pecetei; și numaidecât se ivi slujitorul care spuse:

— Iacătă-mă! Cere și vei căpăta!

Juder spuse:

— Îți poruncesc să te duci să-i ridici din temnița sultanului pe frații mei pe care să mi-i aduci aici!

Și ginnul pieri, ducându-se să îndeplinească porunca.

Or, Salem și Salim zăceau în chilia lor, pradă durerilor cumplite și unor gânduri și căinți tare negre, din pricina caznelor și a lipsurilor îndurate, deși doreau moartea ca pe o alinare și ca pe un sfârșit al necazurilor. Și tocmai își împărtășeau cu mare amărăciune asemenea gânduri, chemându-și moartea, când văzură deodată pământul cum se întredeschide sub picioarele lor și cum se ivește Trăsnet-Trăsnitor care, fără a le da răgaz să se privească mai bine, îi înșfacă pe amândoi și pieri cu ei în adâncul pământului, pe când ei își pierduseră sinea de spaimă în brațele lui, ca să nu-și mai vină în simțire decât în casa mamei lor și să se vadă întinși pe chilim între fratele lor Juder și mama lor care îi îngrijea cu luare-aminte. Și Juder, când îi văzu că deschid ochii, le spuse:

— Toate salamalecurile fie asupra voastră, o, frații mei! Ori nu mă mai cunoașteți și m-ați uitat?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci și una noapte

Spuse:

— Toate salamalecurile fie asupra voastră, o, frații mei! Ori nu mă mai cunoașteți și m-ați uitat?

Ei lăsară capu-n jos și începură să plângă în tăcere. Atunci el le spuse:

— Nu plângeți! Căci numai diavolul și nesațul v-au împins să faceți ce-ați făcut! Ci cum de v-ați putut hotărî voi să mă vindeți? Da nu mai plângeți! Căci cu adevărat mi-e ca o mângâiere să socot că în aceasta mă asemuiesc lui Iosif, fiul lui Iacob, când a fost vândut de frații lui! La urma urmei, frații lui Iosif s-au purtat încă și mai rău față de el, decât voi față de mine; întrucât ei, pe deasupra, l-au mai aruncat și în fundul unui puț! Cereți numai iertare lui Allah, cu mare căință, și el are să vă ierte – întrucât el este Îndurătorul-cel-fără-de-margini și Atoateiertătorul – așa cum și eu vă iert! Fiți, dar, binecuvântați! Și fiți de aci înainte fără de nicio sfială și fără de nicio stânjeneală!

Și-i mângâie așa mai departe și îi liniști, până ce-și simțiră inimile întremate; pe urmă începu să le povestească toate pățaniile și toate patimile câte le îndurase până ce l-a întâlnit la Mecca pe șeicul Abd Ali-Samad. Și le arată și lor pecetea vrăjită.

Ei atunci îi răspunseră:

— O, fratele nostru, iartă-ne de data aceasta! Dacă om mai face vreodată ce-am făcut, să ne pedepsești cum ai să socoti tu!

El răspunse:

— Să nu mai aveți nicio grijă și niciun amar! Și nu pregetați să-mi povestiți și voi ce v-a făcut sultanul!

Ei spuseră:

— A poruncit să fim bătuți bine cu vergile, și ne-a speriat că are să ne fie și mai rău; pe urmă ne-a luat cei doi saci!

El spuse:

— Atunci, are să vadă el!

Și frecă nestemata pecetei; și numaidecât se ivi efritul Trăsnet-Trăsnitor.

Când îl văzură, cei doi frați se înfricoșară amarnic și socotiră în inima lor că Juder nu-i adusese acolo decât ca să-i dea morții. Și se înghesuiră la pieptul mamei lor, strigând:

— O, maică bună, ne punem sub ocrotirea ta cea duioasă! O, maică bună, stăruie tu întru apărarea noastră!

Ea le răspunse:

— O, copiii mei, nu vă fie frică!

Estimp, Juder îi și spusese lui Trăsnet:

— Îți poruncesc să-mi aduci toate giuvaierurile și toate lucrurile de preț care se află acuma în sipeturile sultanului fără a-i mai lăsa nimica, și să-mi aduci totodată sacul cel fermecat, precum și sacul cu nestemate, care au fost luați cu sila de la frații mei!

Și ginnul pecetei răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și pe dată plecă să îndeplinească porunca și se întoarse punând în mâinile lui Juder cei doi saci, neatinși ca dintru început, și toate comorile sultanului, spunând:

— Ya sidi, n-am mai lăsat prin sipeturi nimica!

Juder atunci dădu mamei sale sacul cu nestemate, precum și comorile sultanului, sfătuind-o să le păstreze cu grijă, și puse dinaintea lui sacul cel fermecat. Pe urmă spuse ginnului pecetei:

— Îți poruncesc să-mi ridici chiar în noaptea aceasta un palat înalt și strălucitor, să-l împodobești cu aur și să-l umpli cu chilimuri și cu tot ce e mai îmbelșugat pe lume. Și doresc ca totul să fie gata până-n ziuă!

Și ginnul pecetei, Trăsnet-Trăsnitor, răspunse:

— Vrerea îți va fi îndeplinită!

Și pieri în adâncul pământului, pe când Juder scotea din sacul fermecat niște bucate minunate, pe care le mănca împreună cu mama și cu frații săi, peste poate de mulțumit, ca pe urmă să doarmă până dimineața.

Estimp, ginnul pecetei se duse numaidecât să-și adune soții, efriții cei de sub pământ, alegând dintre ei pe cei mai iscusiți în meseria de zidari; și toți își începură munca. Se apucară unii să taie pietrele, alții să le clădească, alții să le zugrăvească, alții să le cioplească și să le scrie, și alții într-un sfârșit să întindă chilimuri și să umple cu lucruri de preț sălile, așa de spornic încât până-n zori de zi palatul era isprăvit și împodobit întru totul! Atunci ginnul pecetei se înfățișă dinaintea lui Juder, de îndată ce acesta se deșteptă, și-i spuse:

— Ya sidi, palatul este gata și împodobirea lui s-a isprăvit. Dacă vrei, să vii să-l vezi și să-l cercetezi.

Juder atunci se sculă și chemă pe mama și pe frații săi; și cu toții împreună cercetară palatul și găsiră că nu-și avea perechea, așa de tare uluia mințile cu frumusețea liniilor și cu uimitoarea lui înfățișare. Și Juder fu mulțumit privind fața cu adevărat măreață a palatului, și se minună gândind că toate acestea nu-l costaseră nimic. Și se întoarse către maică-sa și-o întrebă:

— Vrei să locuiești în palatul acesta?

Ea răspunse:

— Tare-aș vrea!

Și se închină lui Allah pentru Juder, fiul ei, și chemă binecuvântările Atotputernicului asupra capului lui.

Juder atunci frecă pecetea talismanică și spuse ginnului care numaidecât se și ivise:

— Îți poruncesc să-mi aduci pe dată patruzeci de tinere roabe albe, frumoase coze, patruzeci de tinere arăpoaice, bine clădite, patruzeci de flăcăi și patruzeci de arapi!

El răspunse:

— Vei avea totul!

Și-și luă zborul, cu patruzeci de soți de-ai lui, către țările Indului, ale Sindului² și ale Persiei; și cu toții începură să ridice toate fetele care li se păreau îndeajuns de frumoase și toți flăcăii îndeajuns de frumoși. Și, în felul acesta, strânseseră câte patruzeci din fiecare fel. După care aleseră patruzeci de arăpoaice frumoase și patruzeci de arapi frumoși, și duseră pe sus toată

mulțimea aceea la palatul lui Juder. Și efritul Trăsnet îi puse să treacă, unul câte unul, pe dinaintea lui Juder, care găsi că toți sunt pe placul lui și spuse:
— Acuma trebuie să li se dea la fiecare haine, tot ce-i mai frumos.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci și doua noapte

Spuse:

— Acuma trebuie să li se dea la fiecare haine, tot ce-i mai frumos.

El răspunse:

— Iacătă!

Juder spuse:

— Mai trebuie să aduci o rochie pentru mama mea și un caftan pentru mine!

Iar Trăsnet aduse totul, și el însuși îmbrăcă tinerele roabe albe și negre, spunându-le:

— Acuma, duceți-vă de sărutați mâna stăpânei voastre, mama stăpânului vostru! Și să urmați cu credință poruncile pe care are să vi le dea, și s-o urmați ca pe ochii voștri, o, albelor și negrelor!

Pe urmă ginnul Trăsnet se duse să-i îmbrace tot așa și pe flăcăi și pe arapi, și-i trimise să sărute mâna lui Juder. După care îi îmbrăcă și pe Salem și pe Salim, cu multă luare-aminte. Și, după ce toată lumea fu îmbrăcată, Juder păru cu adevărat asemenea unui sultan, iar frații săi ca niște viziri.

Și, cum palatul era foarte mare, Juder îl puse pe fratele său Salem să locuiască într-o latură, dimpreună cu slujitorii și cu femeile lui, iar în cealaltă latură pe fratele său Salim, dimpreună cu slujitorii și cu femeile lui. Iar el și cu maică-sa se așezară în odăile de la mijloc ale palatului. Și fiecare domnea la locul lui întocmai ca un sultan. Și-atâta cu ei!

Însă în ce-l privește pe sultan, iacătă! Când vistiernicul cel mare veni de dimineată să ia din lada vistieriei niște odoare de care avea Măria Sa trebuință, deschise și nu găsi nimic! Și chiar că la acea ladă se puteau potrivi zisele poetului:

*Acest trunchi de copac bătrân
Ce mândru și ce-mbelșugat
A fost cât timp în el a stat
Zumzăitorul roi stăpân,*

*Cât timp sclipise aurie
În pieptu-i mierea – vrajă vie!
Dar când albinele-au pierit,
Ori s-au mutat în altă parte,
Când s-a-ncuibat tăcuta moarte
În tot știubeiul părăsit —
Întreg copacu-acesta cândva viu
O scorbură e —plină de pustiu.*

Și vistiernicul, la priveliștea aceea, scoase un răcnet mare și se prăbuși fără de simțire. Iar când își veni iarăși în sine, se năpusti, cu mâinile ridicate, afară din sala vistieriei și alergă la sultanul Șams Al-Daula, ca să-i spună:

— O, emire al drept-credincioșilor, vin să te înștiințez că toată vistieria a fost golită astă-noapte!

Și sultanul strigă:

— O, ticăloase! ce-ai făcut cu bogățiile închise în vistieria mea?

El răspunse:

— Pe Allah! eu n-am făcut nimic! Și habar n-am nici ce s-a făcut cu ele, nici cum a fost golită vistieria! Aseară, după năravul meu, am cercetat vistieria și-am văzut-o plină: și-n dimineața aceasta, când m-am dus acolo, am găsit-o goală, fără nimic în ea! Ci ușile n-au fost deschise în niciun fel, le-am găsit încuiate, fără nicio urmă de descuiere ori de spargere, cu lacătele neatinse și cu zăvoarele la locul lor! Încât acela care a golit vistieria nu este un hoț!

Sultanul întreabă:

— Au pierit și sacii?

El răspunse:

— Da!

La cuvintele acestea, mințile sultanului își luară zborul din căpățâna lui; și el se ridică în picioare și zbieră la vistiernicul cel mare:

— Ia-o înaintea mea!

Și vistiernicul porni către vistierie; iar sultanul venea pe urmele lui; și ajunse la vistieria pe care o văzu, într-adevăr, goală cu totul pe dinlăuntru și neatinasă pe dinafară; și rămase descumpănit și nedumerit, și zise:

— Ia uite că mi s-a jefuit vistieria, fără teamă de puterea și de mânia mea!

Și fu cuprins ca de o turbare amarnică și se duse pe dată să adune divanul; și emirii și mai-marii de la curte veniră la divan și fiecare se întreba cu

spaimă de nu cumva era el pricina mâniei sultanului! Ci sultanul le spuse:

— O, voi toți, aflați că vistieria mea a fost prădată în noaptea aceasta; și nu știu cine-i acela care a săvârșit fapta, facându-mi atâta ocară și umilindu-mă cu asemenea umilință, fără a se sfii de mânia mea!

Și toți întrebară:

— Da cum așa?

Sultanul răspunse:

— N-aveți decât să-l întrebați pe vistiernicul cel mare, care-i aci de față!

Și ei îl întrebară, iar el le spuse:

— Aseară vistieria era plină, iar astăzi, când m-am dus acolo, am găsit-o goală, fără nimica în ea, iar pe dinafară fără nicio urmă de descuiere ori de spargere a ușii!

Și toți rămaseră uluiți, și, neștiind ce să răspundă, își lăsară capetele în pământ dinaintea privirilor scăpărânde ale sultanului, și șezură în tăcere.

Ci tot atunci intră și arcașul care-i pârâse odinioară pe Salem și Salim, și spuse:

— O, doamne al vremilor, toată noaptea acesta mi-am trecut-o stând de veghe, căci lucruri tare nemaipomenite mi-a fost dat să văd!

Și sultanul întrebă:

— Și ce-ai văzut?

El spuse:

— Află, o, doamne al vremilor, că mi-am trecut noaptea petrecând și veselindu-mă la vederea unor zidari care zoreau cu zidăritul și cu mânuitul ciocanelor, al mistriilor și al tuturor sculelor lor. Și, în zorii zilei, am văzut pe locul acela un palat măreț, gata pe de-a-ntregul, și care nu are seamăn pe lume. Eu atunci m-am dus să capăt deslușiri și iată ce deslușiri am căpătat: „Juder, fiul lui Omar, s-a întors din călătorie și a zidit palatul acela! Și a adus cu el o grămadă de robi și sumedenie de flăcăi! Și-i muiat în bogății și coperit de bunuri! Și i-a scos pe frații lui din temniță! Și-acuma șade-n palatul lui ca un sultan!”

La vorbele acestea ale cavasului, sultanul spuse:

— Vedeți numaidecât ce-i la temniță!

Și careva dete fuga la temniță și se întoarse să-l vestească pe sultan că Salem și Salim nu mai sunt acolo! Atunci sultanul strigă:

— Am aflat hoțul! Acela care i-a scos din temniță pe Salem și Salim, tot acela a furat și vistieria mea!

Și vizirul cel mare întrebă:

— Cine-i dară?

El răspunse:

— Juder, fratele lor! Și tot el a furat și sacii! Dar, o, vizire al meu, ai să trimiți pe dată asupra lor un emir cu cincizeci de oșteni să-i ridice, și emirul, după ce are să pună pecetea de zebereală pe toate bunurile lor, să mi-i aducă aici ca să-i spânzur...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci și treia noapte

Spuse:

...să mi-i aducă aici ca să-i spânzur.

Și, tot sporindu-și mânia, țipă:

— Așa! și să dea fuga degrabă să mi-i ridice! căci vreau să-iucid!

Vizirul cel mare răspunse:

— O, Măria Ta, fii milos și îngăduitor, întrucât și Allah este milos și nu se pripește să-l pedepsească pe robul care a greșit și s-a răzvrătit! Și-apoi acela care a putut să ridice un palat numai într-o noapte nu-i un om care să aibă a se teme cu adevărat de cineva pe lume! Iar mie tare mi-e frică pentru emirul trimis și tare mă tem pentru el de supărarea lui Juder! Rabdă, dar, până ce am să găsesc pentru tine mijlocul cel mai bun de a ajunge să aflăm care-i adevărul în treaba aceasta; și numai atunci ai să poți împlini, fără neajunsuri, ce ai hotărât să îplinești!

Și sultanul răspunse:

— Atunci, o, vizire al meu, ia spune-mi tu ce am de făcut!

El spuse:

— Trimite un emir care să-l poftască la palat. Iar eu atunci am să văd cum să-l luăm, am să-i arăt multă prietenie și am să-l iscodesc cu dibăcie despre tot ce face și despre tot ce nu face! Și-atunci avem să vedem! Dacă puterea lui este cu adevărat mare, avem să-l luăm cu viclenie; iar dacă puterea îi este slabă, îl luăm cu sila; și ți-l dăm pe mână! Și-ai să faci cu el ce ți-o plăcea!

Sultanul spuse:

— Poftiți-l!

Și vizirul îi porunci unui emir, pe nume emirul Otman, să se ducă la Juder și să-l poftască, spunându-i: „Sultanul dorește să te vadă astăzi la el, printre oaspeții lui!” Și sultanul însuși adăugă:

— Și mai cu seamă să nu te întorci fără el!

Or, acest emir Otman era un prostălău, un îngâmfat și un înfumurat, plin de sine. Și, când ajunse dinaintea porții palatului, văzu un hadâmb care sta în prag, într-un scaun frumos de bambus. Și se duse drept la el; ci hadâmbul nici nu se ridică în cinstea lui și nici nu se clinti în vreun chip, de parcă nici nu l-ar fi văzut, măcar că emirul Otman era cât se poate de limpede de văzut, și-avea cu el cincizeci de oameni tare lesne de văzut și ei! Se apropie, așadar, și întrebă:

— Hei, robule, unde ți-e stăpânul?

El răspunse:

— În palat!

Și nici măcar nu întoarse capul, ori să-și fi scuturat nepăsarea de pe chip și să-și fi schimbat cumva înfățișarea senină. Atunci emirul Otman, cuprins de o mânie mare, strigă:

— A, mă afurisit hadâmb de păcură! Au nu ți-i rușine ție ca, în vreme ce vorbesc cu tine, tu să stai întins așa într-un peș, ca un băietan dezmațat?

Hadâmbul răspunse:

— Cară-te! Și să nu mai rostești o vorbă!

La cuvintele acestea, emirul Otman fu cuprins peste măsură de supărare și, vânturându-și buzduganul, vru să-l lovească pe eunuc. Or, emirul habar n-avea că hadâmbul acela nu era altul decât efitul pecetei, Trăsnet-Trăsnitor, care fusese pus de Juder să ție locul de portar al palatului, încât atunci când presupusul hadâmb zări mișcarea emirului Otman, se ridică și-l privi numai cu un ochi, în vreme ce ochiul celălalt îl ținea închis, îi suflă o dată în nas și, din suflarea aceea, îl prăvăli la pământ. Pe urmă îi luă din mână buzduganul și îi arse cu el patru lovituri, nici mai mult, nici mai puțin!

Dacă văzură așa, cei cincizeci de oșteni ai emirului, făcuți foc și neputând îndura ocară mai-marelui lor, traseră spadele și se năpustiră la hadâmb să-l căsăpească. Ci hadâmbul zâmbi a râde cu domolul și le zise:

— A, trageți spadele, o, câinilor! Ia-n stați oleacă!

Și-i înșfacă pe vreo câțiva și-i împunse în pânțe chiar cu săbiile lor, și-i înecă în chiar sângele lor. Și-i dumică așa unul câte unul, până când ceilalți, cuprinși de spaimă, o luară la fugă și nu se mai opriră, cu emirul lor în frunte, decât dinaintea sultanului, în vreme ce Trăsnet-Trăsnitor, liniștit, se așeza la loc în scaunul lui.

Când află de la emirul Otman tot ce se petrecuse, sultanul, peste poate de mânios, spuse:

— O sută de viteji să pornească asupra acelui hadâmb!

Și cei o sută de viteji, când ajunseră la poarta palatului, fură întâmpinați cu loviturile de buzdugan ale hadâmbului, și cotonogiți bine, și puși pe fugă cât ai clipi.

Iar ei se întoarseră să-i spună sultanului:

— Ne-a spulberat și ne-a prăpădit!

Și sultanul spuse:

— Două sute să tabere asupra lui!

Și cei două sute tăbără, și hadâmbul îi hărtăni în bucățele.

Atunci sultanul țipă la vizirul lui cel mare:

— Acuma ai să taberi chiar tu pe el, cu cinci sute de viteji, și ai să-l târăști pe dată dinaintea mea! Și tot așa să mi-i aduci și pe stăpănu-său Juder, cu cei doi frați ai lui!

Ci vizirul răspunse:

— O, doamne al vremilor, eu mai degrabă n-aș lua cu mine niciun oștean și m-aș duce singur-singurel, fără de nicio armie!

Sultanul spuse:

— Du-te! Și fă ce ți s-o părea de cuviință!

Atunci vizirul își lepădă armele departe de el și se îmbracă într-o mantie lungă și albă; pe urmă luă în mână un șirag lung de mătănii și porni încetișor către poarta palatului lui Juder, numărându-și mătăniile. Și îl zări pe hadâmbul cu pricina șezând în scaunul lui, se apropie de el cu un zâmbet pe buze, șezu jos dinaintea lui, cu multă bunăcuviință, și-i spuse:

— Pacea lui Allah fie asupra *domniei voastre!*

El răspunse:

— Și-asupra ta fie pacea lui Allah, o, făptură omenească! Ce vrei?

Când vizirul auzi vorba aceea de „făptură omenească”, pricepu că hadâmbul era un ginn, și se înfioră de spaimă. Pe urmă, întrebă ugilit:

— Stăpânul tău, domnia sa Juder, o fi aici?

El răspunse:

— Da, este în palat!

El urmă:

— Ya sidi, te-aș ruga să mergi la el și să-i spui: „Ya sidi, sultanul Șams Al-Daula te pofteste să-i fii oaspete, întrucât dă un ospăț în cinstea ta. Și-ți trimite din parte-i salamalecul său și te roagă să-i cinstești casa, primind a-i fi oaspete!”

Trăsnet-Trăsnitor răspunse:

— Așteaptă până mă duc să-l întreb dacă binevoiește!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci și patra noapte

Urmă:

— Așteaptă până mă duc să-l întreb dacă binevoiește!

Și marele vizir așteptă, stând cât mai cuviincios, în vreme ce maredul se duse la Juder și-i spuse:

— Află, ya sidi, că sultanul ți-a trimis întâi un emir tare puternic, pe care l-am bătut; și avea cu el cincizeci de viteji, pe care i-am înfrânt! Pe urmă a trimis împotriva mea o sută de viteji, pe care i-am bătut; pe urmă, două sute, pe care i-am înfrânt și i-am pus pe fugă. Atunci, l-a trimis pe vizirul lui cel mare, fără de nicio armă și îmbrăcat în alb, ca să te poftească să mănânci bucatele ospetiei lui! Ce zici de asta?

El răspunse:

— Du-te și adu-l înapoi pe marele vizir!

Și Trăsnet-Trăsnitor coborî la poartă și-i spuse:

— O, vizirule, hai să vorbești cu stăpânul meu!

El răspunse:

— Pe capul meu!

Și sui în palat, și intră în sala de primire, unde îl văzu pe Juder, mai mândru ca sultanii, stând într-un jeț cum niciun împărat n-ar fi putut să aibă unul asemenea, și având întins sub picioarele lui un covor cu totul și cu totul minunat. Și vizirul, înmărmurit, rămase năuc, cu gura căscată și cu ochii bulbucăți de frumusețea palatului, de podoabele, de zugrăvelile, de sculpturile și de toate lucrurile de acolo; și se văzu, între acele străluciri, mai prăpădit ca un cerșetor față de atâtea frumuseți și față de stăpânul acelor lucruri, încât se plecă și sărută pământul dintre mâinile lui și-i ură tihnă și bucurie. Și Juder îl întrebă:

— Ce vrei să-mi ceri, o, vizirule?

El răspunse:

— O, doamne al meu, prietenul tău, sultanul Șams Al-Daula, îți trimite salamalecul! Și dorește fierbinte să-și bucure ochii cu chipul tău; și, drept aceea, dă un ospăț în cinstea ta! Vei binevoi, așadar, să primești a-i face bucuria?

Juder răspunse:

— De vreme ce îmi este prieten, du-i salamalecul meu și spune-i că mai degrabă să vină el la mine!

Vizirul spuse:

— Pe capul meu!

Atunci Juder frecă gema pecetei; și, când Trăsnet-Trăsnitor se ivi dinaintea lui, îi spuse:

— Adu-mi un caftan, cât se poate mai frumos!

Și când Trăsnet-Trăsnitor aduse caftanul, Juder spuse vizirului:

— Acesta-i pentru tine, o vizirule! Îmbracă-l!

Și când vizirul îmbracă acel caftan, Juder îi spuse:

— Du-te și spune-i sultanului tot ce-ai auzit și ai văzut!

Și vizirul coborî, îmbrăcat cu acel caftan cum nimeni pe lume nu mai îmbrăcase altul asemenea, și se duse la sultan, îi arătă cum e treaba cu Juder, îi zugrăvi cu prisos de laude palatul și toate câte se aflau în el, și-i spuse:

— Juder te pofteste!

Sultanul spuse:

— Haideți, o, ostașilor!

Și toți săriră în picioare; iar el le spuse:

— Încălecați pe cai! Și aduceți-mi bidiviul de luptă, ca să merg să-l văd pe Juder!

Pe urmă încălecă pe cal și, cu toți străjerii și cu toți ostașii după el, se îndreptă către palatul lui Juder.

Când Juder văzu de departe cum venea sultanul cu liota lui, îi spuse efritului pecetei:

— Vreau să mi-i aduci aici pe soții tăi efriți așa ca, luând chipuri de ființe omenești, să se rânduiască în șir în curtea cea mare a palatului, când are să treacă sultanul. Iar sultanul, văzând numărul și vânjoșia lor, are să rămână uluit și înfricoșat, și are să i se înfioare inima. Și atunci are să știe că puterea mea este mai mare decât a lui; și are să-și vadă de treabă!

Și pe dată efritul Trăsnet-Trăsnitor chemă și scoase la iveală două sute de efriți ce arătau ca niște străjeri înarmați și îmbrăcați în zale grele, și tare amarnici și năprasnici ca statură.

Și sultanul intră în curte și trecu printre cele două șiruri de ostași; și când văzu înfățișarea lor cumplită, își simți inima cutremurându-se. Pe urmă urcă în palat și intră în sala în care se afla Juder; și îl găsi pe Juder stând în jeț, cu o înfățișare și cu o privire pe care chiar că nu le-au avut vreodată nici

vreun împărat, nici vreun sultan! Și îi aruncă salamalecul și se temeni dinaintea lui Județ și își îngână urările, fără ca Juder să se ridice în cinstea lui, ori să-i arate vreo luare-aminte, ori să-l poftască să șadă. Ba dimpotrivă! Îl lăsa în picioare, anume ca să se arate și mai fălos, până ce sultanul își pierdu toată stăpânirea de sine și nu mai știu dacă era bine să mai stea acolo ori să plece. Iar Juder, după un răstimp, îi spuse într-un sfârșit:

— Într-adevăr, oare-i un chip frumos de a te purta, așa cum ai făcut tu, asuprind oamenii fără de apărare și jefuindu-le bunurile?

El răspunse:

— O, doamne al meu, binevoiește de mă iartă! Numai din pândălnicie și din ciudă am fost ispitit să mă port așa, și încă pentru că așa mi-a fost ursita! Și-apoi, de n-ar fi greșeala, n-ar mai fi nici iertarea!

Și își ceru iertare așa mai departe de toate câte putuse săvârși în trecut și îl rugă de îngăduință și de îndurare; ba, pe lângă multe altele, îi prociti și aceste stihuri:

*O, tu; preabunule, o, tu,
Născutule din neam ales,
Din mari strămoși de fală și
Cum astăzi alții nu mai ies —*

*Nu mă certa și pedepsi
Pentru ceea ce am făcut
Și pentru mare vina mea
Față de tine, din trecut!*

*Așa cum și noi am dori,
De-am fi avut cândva pricină,
Dacă ne-ai fi greșit cumva,
Să te iertăm de orice vină —*

*Asemenea fă, dar, și tu,
Și dă pustiei neagra ceartă!
Iar dacă suntem vinovați,
Închide ochii și ne iartă!*

Și nu mai conțeni să se umilească așa dinaintea lui Juder, până ce Juder îi spuse:

— Allah să te ierte!

Și îi îngădui să șadă. Și el șezu.

Atunci Juder îi dăruî un caftan ca semn de împăcăciune, și dete poruncă fraților săi să aștearnă masa și să aducă bucatele cele mai nemaipomenite și cât mai multe. Și, după ce mâncară, dăruî haine frumoase tuturor oamenilor din alaiul domnesc și îi omeni și-i cinsti din belșug. Numai atunci sultanul își luă rămas-bun de la Juder și plecă din palat; ci numai spre a se întoarce în fiecare zi ca să-și petreacă vremea cu Juder; ba încă tot la Juder își aduna divanul și tot acolo diriguia și treburile împărăției. Iar prietenia și tovărășia dintre ei doi sporea și se întărea. Și așa trăiră o bună bucată de vreme.

Ci, într-o zi, sultanul, aflându-se singur cu marele vizir al lui, îi spuse:

— O, vizirule, mie tare mi-i teamă să nu mă omoare Juder și să-mi ia scaunul de domnie.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci și cincea noapte

Spuse:

— O, vizirule, mie tare mi-i teamă să nu mă omoare Juder și să-mi ia scaunul de domnie.

Vizirul răspunse:

— O, doamne al vremilor, în ce privește scaunul tău de domnie n-ai de ce te teme că ți l-ar lua Juder! Întrucât puterea și bogăția lui Juder sunt cu mult mai mari decât ale oricărui împărat! Ce vrei atunci să facă el cu scaunul tău de domnie? Și-apoi, scaunul tău de domnie n-ar fi pentru el decât un semn de cădere, în starea în care se află! Da-n ce privește că te-ar omorî, dacă într-adevăr ți-e frică de asta, ai o fată! N-ai avea decât să i-o dai de soție și, în felul acesta, ai împărți cu el toată puterea; și amândoi v-ați afla la fel de tari!

El răspunse:

— O, vizirule, fii tu mijlocitorul dintre noi!

El spuse:

— Pentru aceasta nu ai decât să-l poștești la tine; și noi avem să ne petrecem seara în sala palatului. Tu, atunci, să-i poruncești fetei tale să se împodobească cu podoabele ei cele mai frumoase și să treacă pe dinaintea

ușii de la sală, ca un fulger. Iar Juder are s-o zărească; și, cum ispita are să-l piște și mințile au să-l abată către domnița întrezărită, are să se îndrăgostească de ea cu înfocare; și are să mă întrebe cine-i fata. Eu atunci am să mă aplec tainic către el și am să-i spun: „Este fata sultanului!” Și am să încep să tănuiesc cu el despre ea și am să iau și am să arunc anume vorbe, și am să mă bag și am să ies cu el la niște vorbe, fără ca el să știe că Măria Ta știi totul, până ce am să-l hotărâsc să vină să ți-o ceară pe fată de soție! Și, după ce ai să-l însori așa cu fata, legăturile dintre voi de-aci înainte au să fie neclătinate; iar la moartea lui, ai să moștenești aproape tot ce are!

Și sultanul spuse:

— Așa-i cum spui tu, o, vizirule!

Și porunci ospățul, și-l pofti pe Juder, care se duse la palat și șezu în sala cea mare, în mijlocul voioșiei și al buneii primiri, până la amurgitul zilei.

Or, sultanul trimisese vorbă soției sale s-o gătească pe fată cu cele mai alese găтели și s-o împodobească cu cele mai frumoase podoabe, și s-o pună să treacă pe dinaintea ușii de la sala de ospete. Și mama fetei făcu așa cum i se poruncise să facă. Încât, atunci când fata trecu ca o fulgerare pe la ușa sălii de ospăț, frumoasă, și gătită, și strălucită, și minunată, Juder o zări și scoase un strigăt de minunare și un oftat adânc, și făcu: „Ah!”, picioarele și mâinile i se înmuiară, și se îngălbeni de tot la față! Și dragostea, și patima, și dorul, și pojarul intrară în sufletul lui și puseră stăpânire pe el.

Atunci vizirul îi grăi:

— Ferească-te Allah de tot necazul și de toată sila, doamne al meu! Pentru ce te vād schimbat așa dintr-o dată, și suferind, și zaif?

El răspunse:

— O, vizirule, fata aceea! A cui fată o fi? M-a subjugat și mi-a luat mințile!

El răspunse:

— Este fata prietenului tău sultanul! Dacă îți place cu adevărat, am să vorbesc cu Măria Sa să ti-o dea de soție!

El spuse:

— O, vizirule, vorbește! Iar eu, pe viața mea, am să-ți dăruiesc orice mi-ai cere! Și am să-i dau sultanului orice mi-o cere ca zestre pentru fata lui! Și-avem să fim prieteni și rude!

Vizirul răspunse:

— Am să mă slujesc de toată trecerea mea ca să-ți dobândesc ceea ce dorești!

Și șezu de vorbă cu Măria Sa în taină și-i spuse:

— O, Măria TaŞams Al-Daula, iată că prietenul Măriei Tale, Juder, vrea să se încuscrească cu Măria Ta! Și mi s-a încredințat, să vorbesc cu Măria Taca să-i dai de soție pe fiica ta El-Sett Asia! Nu mă făcea de ocară și primește votria mea! Și orice ai să ceri ca zestre pentru fiica Măriei Tale, Juder are să-ți plătească!

Sultanul răspunse:

— Zestrea a și fost toată plătită și primită! Iar fata-i o roabă în slujba lui! I-o dau de soție; și, primindu-l de ginere, îmi face cea mai aleasă cinstire!

Și își petrecură noaptea aceea fără a hotărî nimica mai mult.

Ci a doua zi de dimineată, sultanul strânse divanul și chemă acolo și pe cei mari și pe cei mici, și pe stăpâni și pe slugi; și porunci să vină și șeicul al-Islam³ după datină. Și Juder rosti cererea lui de căsătorie, iar sultanul o primi și zise:

— În ce privește zestrea, am și primit-o!

Și fu scris senetul.

Juder atunci trimise să i se aducă sacul cu giuvaieruri și nestemate, și i-l dăruî sultanului ca zestre pentru fata Măriei Sale. Și numaidecât zvoniră țimbalele și tamburele, și răsunară tristețea și clanaretele, și petrecerea și nunta se porniră din plin, pe când Juder intra în odaia de nuntă ca să-și petreacă noaptea cu tânăra fată.

Și Juder și sultanul trăiră laolaltă strâns legați, multe și fericite zile. După care sultanul se săvârși.

Atunci oștile începură să-l ceară pe Juder de sultan și, întrucât el nu vroia să primească, toți stăruiră a-l cere, până ce primi. Și îl ridicară sultan.

Or, cea dintâi faptă a lui Juder, ca sultan, fu să clădească o geamie pe mormântul sultanului Şams Ali-Daula; și adăugă la ea daniî îmbelșugate; și alese, ca așezare pentru geamia aceea, mahalaua Bundukaniya, pe când palatul lui se afla în mahalaua Yamaniya⁴. Și, de atunci, geamia și mahalaua cu geamia luară numele de Juderiya.

Sultanul Juder nu zăbovi pe urmă să-i căftănească viziri pe cei doi frați ai săi, Salem ca vizir de-a Dreapta, și Salim ca vizir de-a Stânga. Și trăiră așa, în pace, numai un an, nici mai mult, nici mai puțin.

După ce trecu anul, Salem îi spuse lui Salim:

— O, fratele meu, da până când oare...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci și șasea noapte

Spuse:

...da până când oare avem să stăm noi în starea aceasta? Doar n-avem să ne trecem toată viața ca slugi ale lui Juder, fără a ne bucura la rându-ne, cât o trăi el, de putere și de fericire?

Salim răspunse:

— Cum am putea face să-l ucidem și să punem mâna pe pecete și pe sac? Numai tu ai ști să urzești vreun tertip de a-l ucide, căci tu ești mai iscusit și mai deștept decât mine!

Salem zise:

— Dacă aș dibăci eu vreun tertip pentru moartea lui, tu ai primi ca eu să ajung sultan, cu tine vizir de-a Dreapta mea? Și pecetea și sacul să rămână la mine?

El spuse:

— Primesc!

Și se învoiră să-l piardă pe Juder, ca să ajungă la puterea cea mare și să se bucure ca niște domni de bunurile acestei lumi.

După ce urziră vânzarea, se duseră la Juder și-i spuseră:

— O, frate al nostru, tare am vrea să primești a veni în seara aceasta să ne faci bucuria de a gusta din bucatele noastre, după atâta vreme de când nu te-am mai văzut trecând pragul ospetiei noastre!

El spuse:

— Nu vă mai mohorâți! La care dintre voi trebuie să vin ca oaspe?

Salem răspunse:

— La mine mai întâi! Și, după ce ai să guști din bucatele ospetiei mele, ai să te duci ca oaspe și la fratele meu!

El răspunse:

— Nimica nu stă împotriva!

Și se duse cu Salem în latura palatului unde locuia acesta.

Or, el habar n-avea ce-l aștepta! Încât, de cum înghiți prima îmbucătură la acel ospăț, se și prăbuși făcut bucăți-bucățele cu totul, carnea într-o parte și oasele în cealaltă! Otrava îl și isprăvise.

Atunci Salem se ridică și vru să-i scoată inelul de pe deget; ci, întrucât inelul nu vroia nicicum să iasă, reteză degetul cu un cuțit. Luă atunci inelul

și frecă nestemata. Numaidecât se ivi efritul Trăsnet-Trăsnitor, slujitorul pecetei, care spuse:

— Iacătă-mă! Cere și vei căpăta!

Salem îi zise:

— Îți poruncesc să-l înșfaci pe fratele meu Salim și să-l ucizi. Pe urmă să-l ridici, și totodată să-l ridici și pe Juder, care zace colea fără de viață, și să te duci să arunci amândouă leșurile, și pe cel otrăvit și pe cel sugrumat, dinaintea căpeteniilor cele mari ale oștilor!

Și numaidecât efritul Trăsnet-Trăsnitor, care se supunea la orice poruncă ce i-ar fi dat oricine era stăpânul pecetei, se duse de-l luă pe Salim și-l omorî; pe urmă, luă leșurile și se duse de le aruncă dinaintea căpeteniilor oștilor, care tocmai se aflau strânse la masă, în sala de mese!

Când căpeteniile oștilor văzură leșurile lui Juder și Salim, se opriră din mâncat și ridicară mâinile către cer, înfricoșați și înfiorați, și îl întrebă pe mared:

— Cine a săvârșit fapta aceasta asupra trupurilor sultanului și vizirului?

El răspunse:

— Fratele lor Salem!

Și, tot atunci, intră și Salem și le spuse:

— O, căpetenii ale oștilor mele, și voi toți, ostași ai mei, mâncați și stați cuminte! Am ajuns stăpân pe inelul acesta pe care i l-am luat fratelui meu Juder. Și maredul ăsta, aci de față, este maredul Trăsnet-Trăsnitor, slujitorul pecetei. Și eu i-am poruncit să-l dea morții pe fratele meu Salim, ca să nu mai fie niciun râvnitor la scaunul de domnie! De altminteri, era un mișel și tare mi-era teamă să nu mă vândă! Și-apoi, întrucât Juder este mort, eu rămân singur sultan! Vreți, dar, să mă primiți de stăpân, ori vreți mai degrabă să frec pecetea și să-l pun pe efrut să vă omoare pe toți, și pe cei mari, și pe cei mici, până la unul?

La vorbele acestea, căpeteniile oștilor, cuprinse de o spaimă mare, nu cutezară să se pună împotrivă și răspunseră:

— Te primim de stăpân și de sultan!

Atunci Salem porunci să se pregătească înmormântările fraților lui. Pe urmă, strânse divanul și, când toată lumea se întoarse de la înmormântare, se așeză în jețul domnesc; și primi, ca sultan, închinăciunile supușilor lui. După care spuse:

— Acuma vreau să scriu senetul meu de căsătorie cu soția fratelui meu!

Divanul răspunse:

— Nimica nu stă împotriva. Ci trebuie să aștepti să se scurgă cele patru luni și zece zile de văduvie.

El răspunse:

— Eu nu vrei să știu de zăbovelile astea și nici de altele asemenea! Pe viața capului meu, vrei să intru numaidecât, chiar în noaptea aceasta, la soția fratelui meu!

Atunci trebuiă să scrie senetul de căsătorie și se duseră s-o vestească pe soția lui Juder, El-Sett Asia, care răspunse:

— Să poftească!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci și șaptea noapte

Urmă:

...și se duseră s-o vestească pe soția lui Juder, El-Sett Asia, care răspunse:

— Să poftească!

Și Salem, la căderea nopții, intră peste soția lui Juder, care îl primi cu cele mai calde semne de bucurie și cu urări de bun venit. Și îl pofti să bea, ca să se răcorească, o ceașcă de sorbet, pe care el o bău, dar numai pentru ca numaidecât să se și prăbușească făcut fărâme, trup fără duh. Și-așa muri și el.

Atunci, El-Sett Asia luă pecetea cea vrăjită și o zdrobi bucăți-bucățele, așa ca nimenea de-acolo înainte să nu se mai folosească de ea pentru fărâdelegi, și sfâșie în două și sacul cel fermecat, rupând în felul acesta vraja pe care o avea.

După care trimise să-l vestească pe șeicul al-Islam despre toate câte se întâmplaseră, și să dea de știre mai-marilor din împărăție să aleagă alt sultan, spunându-le:

— Alegeți-vă, ca să vă cârmuiască, alt sultan!

Și-asta-i, urmă Șeherezada, tot ce știu despre istoria lui Juder, a fraților lui, și a sacului, și a pecetei fermecate! Ci tot așa mai știu, o, norocitul sultan, o istorie nemaipomenită, care se numește...

POVESTEA CU ABU-KIR ȘI CU ABU-SIR

Șeherezada începu:

Mi s-a povestit, o, norocitul sultan, că au fost odată în cetatea Iskandaria doi inși, unul dintre ei boiangiu, pe nume Abu-Kir, iar celălalt bărbier, pe nume Abu-Sir. Și amândoi erau vecini în suk, cu prăvăliile ușă în ușă.

Or, boiangiul Abu-Kir era un pungaș sadea, un mincinos din cap până-n picioare, o secătură! Așa! Și de bună seamă că tâmplele lui or fi fost cioplite din cine știe ce bolovan vârtos, iar căpățâna i-o fi fost șlefuită cu pietrele de pe la treptele vreunei capiști, fără de nicio îndoială! Altminteri, de unde ar fi avut atâta îndrăzneală nerușinată, în toate răutățile și ticăloșiile? Avea năravul, printre multe alte pungașii de-ale lui, să le ceară mușterilor să-i plătească dinainte, pe motiv că îi trebuiau banii ca să cumpere vopselile, și nu mai da niciodată îndărăt hainele care-i erau aduse la boit, ba dimpotrivă! Nu numai că cheltuia banii pe care pusese gabja dintru-ntâi, mâncând și bând nesinchisit de nimic, da mai și vindea pe furiș hainele lăsate la el, și în felul acesta își plătea tot soiul de chefuri și de pofte dintre cele mai năzuroase. Și, când mușterii veneau să-și ceară îndărăt lucrurile, el găsea tertipuri cum să-i amăgească și să-i facă să aștepte la nesfârșit, ba pentru o pricină, ba pentru alta. Așa, de pildă, spunea: „Pe Allah! O, stăpâne al meu, mi-a născut nevasta ieri și a trebuit să fac tot soiul de alergături, ba la dreapta, ba la stânga, toată ziua”. Sau, mai adesea, spunea: „Am avut ieri niște oaspeți și am fost ținut toată vremea de îndatoririle mele de gazdă față de ei; dar, dacă vii peste două zile, ai să-ți găsești hainele gata cu totul încă de cu zori” Și tot lungea așa povestea, până ce, scos din răbdări, vreunul striga: „Ajunge! mai bine spune-mi care-i adevărul cu hainele mele! Dă-mi-le îndărăt! Nu mai vreau să le vopsesc!” Atunci el răspundea: „Pe Allah! sunt nenorocit!” Și-și ridica mâinile către cer, făcând tot soiul de jurăminte că are să spună adevărul. Și, văicărindu-se și bătându-și mâinile una de alta, striga: „Închipuiește-ți, o, stăpâne al meu, că, odată hainele vopsite, le-am pus la uscat, întinse frumos pe frânghiile din fața prăvăliei; și am lipsit și eu numai o clipită, ca omul; și când m-am întors, pieriseră; le-a furat cine știe

ce pungaș din suk, poate chiar vecinul meu, afurisitul ăsta de bărbier!” La asemenea vorbe, dacă mușteriu era om cumsecade și liniștit, se mulțumea să răspundă: „Allah are să mă despăgubească” și pleca. Dar dacă mușteriu era vreun ins repezit, se înfuria și-l coperea pe boiangiu cu înjurături, și ajungea cu el la lovituri și la încăierare pe uliță, de față cu toată lumea strânsă grămadă. Și, cu tot tărăboiul, și în ciuda poruncilor cadiului, nu mai izbutea să-și capete îndărăt lucrurile, întrucât nici dovezi nu avea și, pe de altă parte, nici în prăvălia boiangiului nu se afla nimic care să se poată lua și vinde. Și negustoria asta izbuti atâta de strașnic și dăinui atâta de mult, încât fu vreme destulă ca toți neguțatorii din suk și toți locuitorii din mahala să fie păcăliți unul după altul. Și boiangiul Abu-Kir își văzu atunci toată lefteria mâncată pe deplin și negustoria lui sfârșită, când pricepu că nu mai era nimeni care să mai poată fi jefuit. Ajunse de râsul lumii, și era pomenit în zicători atunci când cineva vroia să vorbească despre pungășiile oamenilor de rea-credință.

Când boiangiul Abu-Kir se văzu ajuns în starea aceea de ticăloșie, se duse și șezu dinaintea prăvăliei vecinului său, bărbierul Abu-Sir, îi zugrăvi ce rău îi merg treburile și-i spuse că nu-i mai rămânea alta decât să moară de foame. Atunci bărbierului Abu-Sir, care era un om ce umbla numai pe căile lui Allah, și care, măcar că sărac, era harnic și cinstit, i se făcu milă de amarurile unuia mai sărac decât el, și răspunse:

— Vecinul este dator să-și ajute vecinul! Rămâi aici, și mănâncă, și bea, și folosește-te de ce ne dă Allah, până la zile mai senine!

Și-l primi cu bunăvoință și-l ajută la toate necazurile, o bucată de vreme.

Or, într-o zi, bărbierul Abu-Sir i se plânse boiangiului Abu-Kir de asprimea vremilor și-i spuse:

— Iată, măi frate! Eu nu sunt nicidecum un bărbier nepriceput, și-mi cunosc meseria, iar mâna mea-i ușoară pe fața mușteriiilor. Ci întrucât prăvălia mea este săracă, și întrucât și eu sunt sărac, nimenea nu vine să se bărbierească la mine! Și numai în câte-o dimineață, la hammam, vine la mine vreun hamal ori vreun fochist ca să-l rad la subțiori sau ca să-i curăț cu aluatul meu părul de pe burtă! Și, cu puținii bănuți de aramă pe care acei săraci îi dau săracului de mine, ajung să mă hrănesc și eu, să te hrănesc și pe tine, și să fac față nevoilor alor mei pe care îi am în spinare! Ci Allah este mare și darnic!

Boiangiul Abu-Kir răspunse:

— Tu chiar că ești cam sărac cu duhul, măi frate, de înduri atâta de răbdător prăpădul și răutatea vremilor, când ai avea puțință să te îmbogățești și să trăiești nestrâmtorat. Tu ești scârbit de meseria ta, care nu-ți aduce nimic; iar eu nu pot să mi-o fac pe-a mea, în țara aceasta plină de oameni răuvoitori. Nu ne mai rămâne așadar decât să părăsim țara aceasta amarnică și să ne luăm poteca de-aici, în căutarea vreunei cetăți unde să ne putem îndeplini meșteșugul cu folos și cu mângâiere. Altmintrelea, știi și tu câte foloase poți să tragi de pe urma călătoriilor! Să călătorești înseamnă să te bucuri, să răsufli un aer curat, să te odihnești de grijile vieții, să vezi țări noi și pământuri noi, să-ți îmbogățești mintea și, când ai în mână o meserie așa de cinstită și de minunată cum e a mea și a ta, și mai cu seamă așa de bine privită în toate locurile, și la noroadele cele mai osebite, înseamnă s-o faci cu cele mai mari câștiguri, vrednicii și huzururi. Și, pe deasupra, știi și tu ce-a spus poetul despre călătorie:

*Din țara ta departe
Spre alte locuri pleacă,
De vrei s-ajungi vreodată
La fapte mari pe lume!
Larg sufletul ți-avântă
La drum – și-are să-ți placă!
Pământuri noi te-așteaptă
Și praguri fără nume,
Cu prietenii alese
Și bucuria-ntreagă.
Iar dacă ți s-ar spune:
„Ce valuri ai să-nduri,
De griji și de neazuri,
De mari primejdii grele,
Pe-ndepărtate locuri!”
Tu poți răspunde: „Jur:
Mai bună este moartea,
Decât să zaci sub rele,
Pe-același loc de-a pururi,
Supus spurcatei uri,
Și negrelor zavistii,
Și frânt în temenele.”*

Așa că, măi frate, n-avem nimica mai bun de făcut decât să ne închidem prăvăliile și să ne călătorim amândoi către o soartă mai acătării!

Și vorbi așa înainte, cu vorbe atât de ispitite încât, bărbierul Abu-Sir fu încredințat de grabnica nevoie a plecării, și nu mai zăbovi să se gătească de drum, adică să-și înfășoare într-o cârpă zdrențuită lighenașul, bricele, foarfecele, cureaua de tras bricele și alte câteva scule mărunte, pe urmă să se ducă să-și ia bun-rămas de la ai lui și să se întoarcă la prăvălie unde îl aștepta Abu-Kir.

Și boiangiul îi zise:

— Nu ne mai rămâne decât să rostim fatihaua de început din *Coran*, ca să ne mărturisim că de-acuma înainte suntem frați și să ne legăm amândoi că avem să punem laolaltă într-o cutie tot ce-om agonisi, și că avem să împărțim între noi câștigul, întru totul, atunci când ne-om întoarce la Iskandaria. Tot așa trebuie să ne legăm că acela dintre noi care are să găsească de lucru este dator să-l țină pe seama lui pe acela care n-are să poată câștiga nimic!

Bărbierul Abu-Sir nu avu nimica împotriva și mărturisi că toate aceste învoieli erau îndreptățite; și amândoi atunci, ca să pecetluiască învoiala, rostiră fatihaua de început din *Coran*. După care, cinstitul Abu-Sir își închise prăvălia...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci și opta noapte

Urmă:

...După care, cinstitul Abu-Sir își închise prăvălia și dădu stăpânului casei cheia, și plăti tot ce avea să plătească; pe urmă luă amândoi calea spre port și se imbarcară, fără nimica de mâncare la ei, pe o corabie care tocmai își înălța pânzele.

Soarta le fu prielnică de-a lungul călătoriei și le veni în ajutor prin mijlocirea unuia dintre ei. Căci, dintre toți călătorii și dintre toți corăbierii al căror număr se ridica la o sută patruzeci de oameni, afară de căpitan, nu se mai afla niciun alt bărbier decât Abu-Sir; și, prin urmare, numai el putea să-i radă cum se cuvine pe cei ce aveau nevoie să fie rași. Încât, de cum corabia își ridică pânzele, bărbierul spuse tovarășului său:

— Fratele meu, suntem aici în largul mării și trebuie numaidecât să facem rost de mâncare și de băutură. Așa că am să încerc să-i îmbiu cu meșteșugul

meu pe călători și pe năieri, cu nădejdea că vreunul are să-mi spună: „Hai, o, bărbierule, rade-mă pe cap!” Și eu o să-l rad pe cap, căpătând o pâine, ori ceva bănuți, ori un gât de apă, cu care să putem, eu și cu tine, să ne ținem zilele!

Boiangiul Abu-Kir răspunse:

— Nu am nimica împotriva!

Și se întinse pe punte, își așază capul cât putu mai bine și începu să tragă la aghioase, pe când bărbierul se pregătea să caute de lucru.

Pentru aceasta, Abu-Sir își luă sculele și un tas cu apă, își aruncă pe umăr o cârpă, drept ștergar, fiind sărac, și începu să se preumblă printre călători. Atunci unul dintre ei îi zise:

— Ia vino, meștere, de mă rade!

Și bărbierul îl rase pe cap. Și, după ce isprăvi, cum călătorul îi întindea câțiva bănuți, Abu-Sir îi spuse:

— O, frate al meu, ce-aș putea să fac aici cu banii aceștia? Dacă ai binevoi să-mi dai mai degrabă o turtă de pâine, aceea mi-ar prinde mai bine și mi-ar părea mai binecuvântată aici pe mare; întrucât am cu mine și un tovarăș de drum, iar merindea noastră nu-i prea mare lucru!

Atunci călătorul îi întinse o turtă de pâine, încă și o bucată de brânză, și-i umplu cu apă tasul. Și Abu-Sir luă totul, se întoarse la Abu-Kir și-i spuse:

— Na bucata aceasta de pâine și bucata aceasta de brânză, și mănâncă; și bea apă din tasul acesta!

Și Abu-Kir le luă și mănă și bău totul.

Atunci bărbierul Abu-Sir își luă iarăși sculele, își aruncă pe umăr ștergarul, luă tasul gol în mână și porni să străbată corabia, printre șirurile de călători, unii stând ciuciți, alți culcați, și îl rase pe unul pentru două turte de pâine, pe altul pentru o bucată de brânză, ori pentru un castravete, ori pentru o felie de lubeniță, ori pentru vreun ban; și facu o treabă așa de frumoasă, încât la sfârșitul zilei strânsese treizeci de turte, treizeci de jumătăți de drahmă și o grămadă de brânză, și măslina, și castraveți, și câteva turtițe de lapți uscați de Egipt, din aceia de care se scot din peștii cei minunați de la Damietta. Și, pe deasupra, se pricepuse atât de bine să dobândească prietenia călătorilor, de-ar fi putut să le ceară orice și ar fi căpătat. Ba ajunse atâta de îndrăgit, încât vestea despre dibăcia lui ajunse și la urechile căpitanului, care dori și el să fie ras pe cap; și Abu-Sir îl rase și pe căpitan pe cap, și nu pregetă să i se plângă de asprimile sorții și de lipsurile în care se afla și de puținătatea merindelor pe care le avea. Și-i spuse și că mai avea

cu el un tovarăș de călătorie. Atunci căpitanul, care era un om cu mână largă, și care mai fu și încântat de felul frumos de a se purta și de mâna ușoară a bărbierului, răspunse:

— Fii binevenit! Doresc ca în fiecare seară să vii dimpreună cu tovarășul tău să luați masa cu mine. Și să nu mai aveți niciunul dintre voi nicio grijă de nimica, atâta cât are să țină călătoria voastră cu noi!

Bărbierul se duse dar la boiangiu, care, după năravul lui, dormea-nainte, și care, odată deșteptat, când văzu la capul său tot belșugul acela de turte, de brânză, de lubenițe, de măsline, de castraveți și de lapți uscați, strigă uluit:

— De unde toate astea?

Abu-Sir răspunse:

— De la mila lui Allah (preamărit fie El!).

Atunci boiangiul se repezi la toată merindea deodată, de parcă ar fi vrut s-o îndese dintr-o îmbucătură în scumpul lui pântec; ci bărbierul îi spuse:

— Nu mânca nimica din lucrurile acestea, fratele meu, căci poate ne vor fi de folos la vreun ceas de nevoie; și ascultă la mine. Află, dar, că l-am ras pe căpitan; și m-am plâns lui de lipsa noastră de merinde; și el mi-a răspuns: „Fii binevenit, și să poftești în fiecare seară dimpreună cu tovarășul tău să luați masa cu mine!” Or, chiar în seara aceasta avem să mâncăm cea dintâi masă cu el!

Ci Abu-Kir răspunse:

— N-am nicio treabă cu căpitanul tău! Mi-e rău din pricina mării și nu pot să mă scol de-aici. Lasă-mă dar să-mi potolesc foamea cu merindele astea, și du-te de mănâncă singur cu căpitanul!

Și bărbierul spuse:

— Nu este nimica împotrivă!

Și, în așteptarea ceasului mesei, începu să-l privească pe tovarășul său cum mânca.

Or, boiangiul se apucă să rupă și să sfâșie bucatele, ca un tăietor de piatră care sparge bucățile de stâncă dintr-o pietrărie, și să înfulece cu zarva pe care o face un elefant nemâncat de zile și zile în șir, și care înghite clefăind și hăpăind; și înfulecăturile veneau să ajute înfulecăturile, împingându-le pe strunga gâtlejului; și îmbucătura intra până ce îmbucătura de mai înainte să fi coborât în pânțe; și ochii boiangiului se bulbucău la fiecare bucată, ca ochii unui ghul, și o topeau cu strălucirile lor arzătoare; și icnea și gâfâia ca un bou care icnește dinaintea tainului de uruială și de fân.

Estimp, se ivi un corăbier care-i spuse bărbierului:

— O, meștere bărbier, căpitanul îți trimite vorbă: „Ia-ți tovarășul și vino la cină!”

Atunci Abu-Sir îl întrebă pe Abu-Kir:

— Tot nu te hotărăști să mă însoțești?

El răspunse:

— N-am putere să umblu!

Și bărbierul se duse singur, și-l văzu pe căpitan stând jos dinaintea unei mese mari, pe care se aflau douăzeci de bucate felurite, de nu mai multe; și nu aștepta decât sosirea lui ca să înceapă ospățul, la care mai erau poftiți și alți inși de pe corabie. Și, văzându-l...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute optzeci și noua noapte

Spuse:

...Și, văzându-l singur, căpitanul îl întrebă:

— Unde îți este tovarășul?

El răspunse:

— O, stăpâne al meu, îi e rău din pricina mării și e năucit de tot!

Căpitanul spuse:

— Asta nu e o boală grea. Amețeala aceasta are să-i treacă! Ia loc colea jos lângă mine, în numele lui Allah!

Și luă o farfurie și o umplu cu toate felurile de bucate, atâta de mărinimos, încât fiecare porție ar fi putut să ajungă din plin pentru zece inși. Și, după ce bărbierul sfârși de mâncat, căpitanul îi întinse altă farfurie, spunându-i:

— Du-i farfuria aceasta prietenului tău!

Și Abu-Sir dădu fuga să-i ducă farfuria plină lui Abu-Kir, pe care îl găsi gata să înceapă iar a măcina cu colții și a mesteca din fălci ca o cămilă, în vreme ce bucătoaiile se perindau mai departe pe beregățile lui, una după alta, la iuțeală.

Și Abu-Sir îi zise:

— Nu ți-am spus să nu-ți strici foamea cu merindele alea? Privește! Ia uite ce lucruri minunate îți trimite căpitanul. Ce zici de bucățelele astea de chebap de miel, care vin de la masa căpitanului nostru?

Abu-Kir grohăi:

— Dă-ncoa!

Și se repezi la farfuria pe care i-o întindea bărbierul, și începu să înșface totul cu mâinile amândouă, lacom ca un lup, ori furios ca un leu, ori crud ca un vultur când se repede pe un porumbel, ori năprasnic ca un flămând care fusese gata să moară de foame și nu mai face nazuri când e să se îndoape pe săturate. Și, în câteva clipite, o linse și o lustrui, aruncând-o goală-goluță. Atunci bărbierul luă farfuria și o dădu oamenilor de la bucătărie; pe urmă se duse să bea cu căpitanul, după care se întoarse să-și petreacă noaptea lângă Abu-Kir, care și începuse să sforăie din toate găurile lui, făcând o zarvă tot atât de mare ca și apa ce se izbea de corabie.

În dimineața și în ziua următoare, bărbierul Abu-Sir îi rase mai departe pe călători și corăbieri, dobândi merinde și zaherea destulă, seara cină iarăși cu căpitanul și își ospătă cu toată mărinimia tovarășul, care, în ce-l privea, se mulțumea să doarmă și să nu se trezească decât ca să mănânce ori să-și facă nevoile, și-așa vreme de douăzeci de zile de călătorie pe apă, până ce, în cea de a douăzeci și una dimineață, corabia intră în portul unui oraș necunoscut.

Atunci Abu-Kir și Abu-Sir coborâră pe uscat și se duseră să închirieze la han un adăpost, unde bărbierul rostui numaidecât o rogojină, cumpărată din sukul rogojinarilor, și două pături de lână. Pe urmă bărbierul, după ce răspunse la toate nevoile boiangiului, care se tot plângea de ameteți, îl lăsă să doarmă la han, iar el plecă în cetate, încărcat cu tot tacâmul lui, ca să-și facă meseria pe la colțurile ulițelor, în drum, și să radă ba vreun hamal, ba vreun măgărar, ba vreun măturător, ba vreun bocceagiu, ba chiar și vreun neguțător mai de seamă, ispitit de priceperea lui. Și se întoarse seara să înșiruie bucatele dinaintea tovarășului său, pe care-l găsi adormit și pe care nu izbuti să-l trezească decât dându-i să adulmece mirosul de frigărui de miel.

Și starea aceasta ținu tot așa, Abu-Kir plângându-se întruna de o rămășiță de rău de mare, vreme de patruzeci de zile bătute; și în fiecare zi, o dată la amiază și o dată la asfințitul soarelui, bărbierul se întorcea la han ca să-l slujească și să-l îndoape pe boiangiu, după agonisita cu care îl dăruia norocul din acea zi și meseria lui; și boiangiul înfuleca azimele, castraveții, ceapa verde și bucățelele de chebap, fără de nicio osteneală pentru pânțele lui cel scump; și degeaba îi lăuda bărbierul frumusețile fără pereche din cetatea aceea necunoscută, și îl pofta să-l însoțească la o plimbare prin sukuri și prin grădini, că Abu-Kir răspundea mereu:

— Îmi vuiește capul de amețeala de pe mare!

Și, după ce râgâia un șir de râgâieli și vântura un șir de vântuituri de tot felul, se cufunda iarăși în somnul lui adânc. Și bunul și vrednicul bărbier Abu-Sir se ferea cu mare grijă să nu-i aducă nici cea mai mică dojana ticălosului său de tovarăș, ori să-l supere cu vreun necaz ori cu vreo vorbă.

Ci, după acele patruzeci de zile, bărbierul, săracul, căzu bolnav și, nemaiputând ieși ca să-și vadă de meseria lui, îl rugă pe portarul hanului să aibă grijă de tovarășul său Abu-Kir și să-i cumpere tot ce-o avea trebuință. Ci după câteva zile starea bărbierului se înrăutăți așa de tare, încât sărmanul își pierdu orice simțire și rămase nemișcat și aproape ca mort. Încât Abu-Sir nu mai era în stare să-l îndoape pe boiangiu ori să trimită să i se cumpere cele de trebuință, acesta până la urmă începu să simtă cum îl arde foamea amarnică și fu nevoit să se scoale și să caute și la dreapta și la stânga ceva de luat în gură. Da de mult zvântase tot din casă și nu mai găsi de mâncare nimic-nimicuță; atunci, scotoci hainele tovarășului său care zăcea pe jos nemișcat, găsi o pungă în care se afla agoniseala sărmanului, strânsă bănuț cu bănuț în vremea cât călătoriseră pe mare și în cele patruzeci de zile de muncă în cetate, și-o puse la brâu și, fără să-i pese cât de cât de tovarășul său bolnav, de parcă nici n-ar fi fost acolo, plecă încuind cu zăvorul în urma lui ușa de la locuința lor. Și, întrucât portarul hanului era plecat în clipa aceea, nimenea nu-l văzu pe Abu-Kir când plecă și nimenea nu-l întrebă unde se duce.

Or, cea dintâi grijă a lui Abu-Kir fu să dea fuga la un plăcintar unde își plăti o tavă plină cu chenață și o tavă plină cu plăcintă de foi uscate; și bău și-o cană cu sorbet cu mosc și alta cu ambră și cu gingifar. După care...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzecea noapte

Spuse:

...După care, se duse în sucul negustorilor și își cumpără niște haine și alte lucruri frumoase și, gătit falnic, începu să se plimbe cu pas domol pe ulițe, și să se bucure și să se veselească de lucrurile cele noi ce i se dezvăluiau la fiecare pas în cetatea aceea care i se părea fără de seamă pe lume. Ci, printre alte multe, un fapt ciudat îl tulbură cu deosebire. Băgă de seamă că toți locuitorii, fără de nicio abatere, erau îmbrăcați la fel, în haine albe în ce privește culoarea: nu se vedea decât albastru și alb, nimic altceva. Până și în prăvăliile negustorilor nu erau decât stofe albe și stofe albastre, nicio altă

culoare mai mult; ba până și kohlul era vădit albastru. La neguțatorii de sorbeturi nu vedeai în carafe decât sorbeturi albe și niciun sorbet roșu, ori trandafiriu, ori vinețiu. Și faptul acesta îl uimi peste măsură. Ci nedumerirea lui ajunsese peste toate la ușa unui boiangiu: în căzile boiangiului nu văzu, într-adevăr, decât boia albastră-vineție, nimic altceva.

Atunci, nemaiputându-și stăpâni înciudarea și uimirea, Abu-Kir intră în prăvălie și scoase din buzunar o basma albă, pe care i-o întinse boiangiului, spunându-i:

— Cât îmi iei, o, meștere boiangiu, ca să-mi vopsești basmaua aceasta? Și ce culoare poți să-i dai?

Meșterul boiangiu răspunse:

— Nu ți-aș lua, ca să-ți vopsesc basmaua, decât douăzeci de drahme! În ce privește culoarea, are să fie albastră-vineție, fără de nicio îndoială!

Abu-Kir, sugrumat de o cerere atâta de uluitoare, strigă:

— Ce? Vrei douăzeci de drahme ca să-mi vopsești o basma, și încă și în albastru? Păi în țara mea așa ceva nu costă decât o jumătate de drahmă!

Meșterul boiangiu răspunse:

— Dacă-i așa, apoi întoarce-te și vopsește-o în țara ta, măi neiculiță! Aici nu putem decât pe douăzeci de drahme, niciun bănuț de aramă mai puțin!

Abu-Kir spuse iar:

— Fie! Da nu vreau s-o vopsesc în albastru. Vreau s-o vopsesc în roșu!

Celălalt întrebă:

— Ce limbă vorbești tu? Și ce înțelegi tu cu vorba asta: roșu? Unde ai văzut tu vopsea roșie?

Abu-Kir, năucit, spuse:

— Atunci vopsește-o în verde!

El întrebă:

— Ce-i aceea vopsea verde?

El spuse:

— Atunci în galben!

El răspunse:

— Nu cunosc vopseaua asta!

Și Abu-Kir îi înșiră mai departe felurile culori de vopsele, fără ca meșterul boiangiu să poată pricepe despre ce este vorba. Și, când Abu-Kir îl întrebă dacă și ceilalți boiangii erau la fel de nepricepuți ca și el, boiangiul răspunse:

— Suntem în cetatea aceasta patruzeci de boiangii, care alcătuim o breaslă închisă pentru toți ceilalți locuitori; iar meseria noastră se moștenește din tată în fiu, numai la moartea vreunuia dintre noi. Iar a folosi altă vopsea afară de albastru, așa ceva nu s-a mai pomenit la noi!

La cuvintele acestea ale boiangiului, Abu-Kir spuse:

— Află, o, meștere boiangiu, că și eu sunt boiangiu și știu să vopsesc nu numai în albastru, ci într-o sumedenie de culori care ție nici nu-ți trec prin minte. Ia-mă, dar, în slujba ta, plătește-mi leafă, și eu am să te învăț toate tainele meșteșugului meu, iar tu atunci ai să poți să te bucuri de toată slava științei tale dinaintea întregii breasle a boiangiilor!

El răspunse:

— Nu putem primi nicicum vreun străin în breasla și în meseria noastră!

Abu-Kir întrebă:

— Și dacă aș deschide pe seama mea o prăvălie de boiangiu?

Celălalt răspunse:

— Nici asta n-ai să poți niciodată!

Atunci Abu-Kir nu stăruie mai mult, ieși din prăvălie și se duse la alt boiangiu, pe urmă la al treilea, și la al patrulea, și la toți ceilalți boiangii din cetate; și toți îl întâmpinară la fel și îi răspunseră la fel, fără a-l primi nici ca meșter, nici ca ucenic. Și se duse să-și povestească necazul șeicului staroste al breaslei, care îi răspunse:

— Nu pot să fac nimic. Datinile și obiceiurile noastre nu ne îngăduie să primim un străin printre noi.

Față de o primire rea ca aceea din partea tuturor boiangiilor, Abu-Kir își simți inima clocotind de mânie și se duse la palat și se înfățișă dinaintea sultanului cetății și-i spuse:

— O, doamne al vremilor, sunt un străin și, de meserie, sunt boiangiu, și știu să vopsesc hainele în patruzeci de feluri de culori...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzeci și una noapte

Spuse:

...și știu să vopsesc hainele în patruzeci de feluri de culori...

Și iacătă că mi s-a întâmplat *cutare* și *cutare* lucru cu boiangii din cetatea aceasta, care nu știu să vopsească decât în albastru. Eu știu să dau unei țesături culoarea cea mai ispititoare: roșie, cu feluritele-i trepte, de pildă

roșie ca trandafirul, ori roșie ca finapul; verde, cu feluritele-i trepte, de pildă verde ca iarba, verde-fistic, verde-măsliniu, ori verde-papagal; neagră, cu feluritele-i trepte, de pildă neagră-cărbune, neagră-catran, neagră-kohl; galbenă, cu feluritele-i trepte, de pildă galbenă-de-chitră, galbenă-de-narazmă, galbenă-de-lămâie și galbenă-de-aur; și alte multe culori minunate! Și-așa! Și iacătă că boiangiii nu m-au primit nici ca meșter, nici ca ucenic cu simbrie!

Auzind vorbele acestea ale lui Abu-Kir și înșiruirea aceea minunată de vopseli despre care nu mai auzise pomenindu-se vreodată, sultanul fu ca fermecat și se înfioră de mulțumire și strigă:

— Ya Allah! asta-i de minunare!

Pe urmă îi zise lui Abu-Kir:

— Dacă spui adevărul, o, boiangiule, și dacă chiar poți cu meșteșugul tău să ne bucuri ochii cu atâtea culori minunate, nu-ți rămâne decât să alungi de la tine toată grija și să-ți liniștești sufletul. Am să-ți deschid chiar eu o boiangerie, și am să-ți dau toți banii de care ai trebuință. Și nu ai a te teme de nimic din partea breslașilor; căci dacă pe vreunul dintre ei l-ar ispiti păcatul să te necăjească, am să poruncesc să fie spânzurât la ușa prăvăliei lui!

Și numaidecât îi chemă pe meșterii zidari ai palatului și le spuse:

— Duceți-vă cu meșterul acesta minunat, străbateți împreună cu el toată cetatea și, când are să găsească un loc pe gustul lui, fie vreo prăvălie, fie vreun han, fie vreo casă ori grădină, alungați-l îndată pe stăpânul aceluia loc și zidiți acolo fără de zăbavă o boiangerie mare, cu patruzeci de căzi mari și cu alte patruzeci de căzi mai mici. Și tot ce faceți să faceți așa cum are să vă arate acest mare meșter boiangiu; să-i urmați întocmai poruncile și să luați seama să nu care cumva să strâmbați din nas la nimica!

Pe urmă sultanul îi dăruie lui Abu-Kir un caftan frumos de fală și o pungă cu o mie de dinari, spunându-i:

— Cheltuiește banii aceștia pentru chefurile tale, până ce are să fie gata boiangeria!

Și, pe deasupra, îi mai dăruie și doi flăcăiași care să-l slujească, și un cal minunat, împodobit cu o șa frumoasă de catifea albastră și cu harșea de mătase tot albastră. Și-i mai puse la îndemână, ca să locuiască, o casă mare, îmbrăcată bogat pe cheltuiala Măriei Sale și slujită de o ceată de robi.

Încât Abu-Kir, muiat acuma în atlaz și călare pe calul lui cel frumos, părea strălucitor și măreț ca un emir, fecior de emiri! Iar a doua zi nu pregetă să

plece, tot călare pe cal și împreună cu doi meșteri zidari și cu doi tineri ce mergeau înainte-i dând la o parte lumea din calea lui, și să străbată ulițele și sucurile, în căutarea unui loc unde să-și ridice boiangeria. Și, până la urmă, puse ochii pe o prăvălie mare și cu boltă, așezată chiar în mijlocul sukului, și zise:

— Locul acesta este minunat!

Numaidecât, meșterii zidari și robii îl izgoniră pe stăpânul prăvăliei și începură îndată să dărâme într-o parte și să zidească în cealaltă, și puseră atâta de mult sârg să-și îndeplinească sarcina, sub poruncile lui Abu-Kir călare, care le spunea: „Faceți aici *cutare* și *cutare* lucru, iar dincoace *cutare* și *cutare* alt lucru încât, într-o nimica-vreme, isprăviră zidirea unei boiangerii fără de seamăn nicăierea pe pământ.

Atunci sultanul îl chemă la el și-i spuse:

— Acuma nu mai trebuie decât să faci boiangeria să meargă; ci fără de bani nimica nu poate să meargă. Iată, dar, pentru început, cinci mii de dinari de aur, drept cheagul de bani dintâi. Și iată-mă plin de nerăbdare să văd rodul meșteșugului tău de boiangiu!

Și Abu-Kir luă cei cinci mii de dinari, pe care-i duse frumușel la el acasă, și, cu câteva drahme, așa de ieftine erau prafurile de care avea el trebuință și care ședeau nevândute, cumpără de la un neguțator de prafuri toate vopselile grămădite în saci rămași neatinși, și puse să fie duse la boiangeria lui, unde le pregăti și le topi în căzile cele mari și în căzile cele mici...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patra sute nouăzeci și doua noapte

Spuse:

...și le topi în căzile cele mari și în căzile cele mici.

Estimp, sultanul îi trimise cinci sute de bucăți de pânzeturi albe, de mătase, de lână și de in, ca să le vopsească după priceperea lui. Și Abu-Kir le vopsi în osebite chipuri, dându-le fie culori sadea, neamestecate cu nimic, fie culori amestecate, așa fel ca niciuna dintre acele pânzeturi să nu se asemuie cu alta; pe urmă, ca să le usuce, le puse pe frânghiile ce se întindeau dinaintea prăvăliei lui, de la un capăt al uliței până la celălalt; și pânzeturile vopsite, pe măsură ce se zvântau, căpătau o înviorare minunată și iscau sub strălucirea soarelui o priveliște vrăjită.

Când locuitorii cetății văzură lucrul acesta atâta de nou pentru ei, rămaseră cu gurile căscate; iar neguțătorii își închiseră prăvăliile, ca să dea fuga să vadă minunea, iar femeile și copiii scoteau strigăte de minunare, iar și unii și alții îl întrebau pe Abu-Kir:

— O, meștere boiangiu, cum se cheamă culoarea ceea?

Și el le răspundea:

— Aceea-i roșu-granat! Cealaltă-i verde-uleios! ceastălaltă-i galben-chitros!

Și le spunea numele tuturor culorilor, în toiul strigătelor de minunare și al brațelor ridicate întru mărturisirea unei preamări fără de margini.

Ci deodată sultanul, care fusese înștiințat că pânzeturile erau gata, năvăli călare pe cal în mijlocul sukului, pe urma călărașilor lui, care dădeau la o parte lumea din cale, și însoțit de paza lui de fală. Și, la vederea pânzeturilor care unduiau de culori în adierea ce le făcea să se legene sub văzduhul aprins, fu fermecat peste poate și rămase nemișcat multă vreme, fără de răsuflet, cu ochii albiți întru totul de atâta holbare. Și până și caii, departe de-a se speria de acea priveliște neobișnuită, se arătară tulburați de culorile cele frumoase și, întocmai cum se îmburdează la zvoana de țitere și de goarne, începură să dănțuie costiș, îmbătați de toată slava aceea care învâlvora văzduhul și fremăta în vânt.

Iar sultanul, neștiind cum să-l mai cinstească pe boiangiu, porunci vizirului său cel mare să descalece de pe cal și îl sui pe Abu-Kir în locul lui, punându-l de-a dreapta sa și, când toate pânzeturile fură strânse, luă drumul îndărăt către palat, unde îl potopi pe Abu-Kir cu aur, cu daruri și cu huzmeturi. Pe urmă puse să se croiască din pânzeturile vopsite haine pentru el, pentru soțiile lui și pentru mai-marii de la palat; și-i dădu lui Abu-Kir încă o mie de viguri ca să le vopsească tot așa de minunat; încât, nu peste multă vreme, toți emirii mai întâi, pe urmă toți slujbașii avură haine colorate. Și cererile curgeau atâta de multe la Abu-Kir, numit boiangiu al sultanului, încât acesta ajunse în curând omul cel mai bogat din cetate; iar ceilalți boiangii, cu șeicul breaslei în cap, veniră la el să-și ceară iertare pentru felul cum se purtaseră în trecut, și-l rugară să-i primească la el ca ucenici, fără de nicio leafă. Ci el nu le primi cererea de iertare și-i alungă cu mare scârbă. Și nu se mai vedeau, pe toate ulițele și prin toate sukurile, decât oameni îmbrăcați în haine falnice, de toate culorile, vopsite de Abu-Kir, boiangiul sultanului. Și-așa cu el! În ce-l privește însă pe Abu-Sir...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzeci și treia noapte

Spuse:

În ce-l privește însă pe Abu-Sir, iacătă!

Odată ce fu prădat și părăsit de boiangiu, care plecase după ce îl încuiase în odaie, zăcu întins ca mort vreme de trei zile, până ce portarul hanului începu să se mire că nu mai vedea ieșind pe niciunul dintre ei; și își zise: „Or fi plecat fără să-mi plătească prețul de chirie al odăii. Or fi, poate, morți! Sau poate-o fi altceva, nu știu!” Și porni către odaia lor, și găsi cheia de lemn în broasca încuiată cu amândouă zăvoarele; și parcă auzi dinăuntru un geamăt slab. Atunci descuie ușa și intră și-l văzu pe bărbier întins pe rogojină, galben și de necunoscut; și-l întrebă:

— Ce ai, frate al meu, de te-aud gemând așa? Și unde-i tovarășul tău?

Bietul bărbier, cu glasul topit de tot, răspunse:

— Numai Allah știe! De-abia acum izbutii să deschid ochii. Habar n-am de când mă aflu așa! Ci tare mi-e sete și mă rog ție, o, fratele meu, să iei punga pe care o am legată la chimir și să-mi cumperi ceva de-ale gurii.

Portarul răsuci chimirul în toate felurile; ci, negăsind niciun ban, pricepu că tovarășul îl furase, și-i spuse bărbierului:

— Nu te îngrija de nimica, o, sărmanule! Allah are să-i plătească fiecăruia după faptele lui! Am să caut eu de tine și am să te îngrijesc ca pe ochii mei!

Și nu mai zăbovi să plece să-i gătească o ciorbă, umplu o strachină cu ciorba aceea și i-o aduse. Și îl ajută s-o soarbă, și îl învălui cu o pătură de lână, și îl lăsă să asude.

Și așa făcu el vreme de două luni, luând în seama lui toate cheltuielile, încât iacătă că după acele două luni Allah se milui să-l zviduiască pe bărbier prin mijlocirea portarului. Și Abu-Sir putu atunci să se scoale și îi spuse bunului portar:

— Dacă Cel Preaînalt are să-mi mai dea îndărăt vreodată puterea, am să știu să te despăgubesc pentru tot ce-ai cheltuit cu mine, și-am să-ți fiu mulțumitor pentru îngrijirile și bunătatea ta. Ci singur Allah ar fi în stare să te plătească după dreaptă prețuire, o, om ales!

Bătrânul portar al hanului îi răspunse:

— Slavă lui Allah pentru tămăduirea ta, frate al meu! Eu nu m-am purtat așa față de tine decât numai din dorința de a fi după chipul lui Allah cel plin de milă!

Pe urmă bărbierul vru să-i sărute mâna; ci portarul nu-l lăsă; și se despărțiră, chemând unul asupra celuilalt toate binecuvântările lui Allah.

Și bărbierul ieși de la han, încărcat cu calabalâcul lui, și începu să colinde sukurile. Or, norocul îl aștepta în ziua aceea și îl mână tocmai dinaintea boiangeriei lui Abu-Kir, unde văzu o mulțime mare de lume care privea pânzele vopsite și întinse pe frânghii în fața prăvăliei și se minuna cu mare zarvă. Și îl întrebă pe unul dintre privitori:

— A cui este boiangeria aceasta? Și pentru ce s-a adunat aici atâta lume?

Omul întrebă răspunse:

— Este prăvălia jupânului Abu-Kir, boiangiul sultanului! Vopsește pânzele în tot felul de culori minunate, iacăță, prin niște mijloace nemaipomenite! Este un mare învățat în meșteșugul boiangeriei!

Când auzi vorbele acestea, Abu-Sir se bucură în sufletul lui pentru izbânda fostului său tovarăș, și gândi: „Mărire lui Allah, carele i-a deschis ușile bogăției! Ai păcătuț, ya Abu-Sir, când l-ai gândit de rău pe fostul tău tovarăș! Dacă te-a părăsit și te-a uitat, a făcut-o din pricină că a fost prea prins cu munca lui! Și dacă ți-a luat punga, a făcut-o din pricină că n-avea niciun bănuț în mână ca să-și cumpere vopseli! Da ai să vezi tu acuma, când te-o zări, cu ce căldură are să te primească și cum are să-și amintească de îngrijirile pe care i le-ai dat tu odinioară și de binele pe care i l-ai făcut când se afla la nevoie! Ce bucurie are să fie pentru el să te primească!” Pe urmă, bărbierul izbuti să se fofileze printre mulțimea de oameni și să ajungă în fața intrării în boiangerie. Și se uită înăuntru. Și îl văzu pe Abu-Kir tolănit pe un divan înalt, sprijinit pe un morman de perne, și cu brațul drept pe o pernă, și cu brațul stâng pe altă pernă, și înveșmântat într-un caftan asemenea cu caftanele sultanilor, dinaintea lui cu patru tineri robi negri și cu patru robi albi, îmbrăcați îmbelșugat; și așa, i se părea lui Abu-Sir că e tot atâta de falnic ca un vizir și tot atâta de măreț ca un sultan! Și îi văzu pe lucrători, în număr de zece, cum munceau de zor cu mâinile și cum îndeplineau poruncile pe care li le da el numai prin câte un semn.

Atunci Abu-Sir mai făcu un pas și se opri drept dinaintea lui Abu-Kir, gândind: „Am să aștept până își coboară ochii asupra mea și atunci îi rostesc salamalecul meu! Ba s-ar putea chiar ca el să mi se închine mai întâi și să se arunce la pieptul meu ca să mă strângă în brațe și să-mi spună vorbele lui de părere de rău și să mă mângâie!”

Or, nici nu li se întâlniră bine privirile și abia dădură ochii unul cu altul...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzeci și patra noapte

Spuse:

...abia dădură ochii unul cu altul, că boiangiul și sări strigând:

— A! mișelule și hoțule, de câte ori ți-am spus să nu te mai oprești în fața prăvăliei mele! Au nu cumva vrei să mă nenorocești și să mă faci de râsul lumii? Hei, flăcăi! Înșfăcați-l! puneți mâna pe el!

Încât robii cei albi și robii cei negri tăbărară pe bietul bărbier, și-l doborâră la pământ, și-l jucară în picioare; și boiangiul însuși se sculă, apucă un ciomag și spuse:

— Întindeți-l pe burtă!

Și îi trase pe spinare o sută de ciomege. Pe urmă spuse:

— Întoarceți-l pe spate!

Și îi trase și peste pânțe alte o sută de lovituri. După care strigă:

— O, pușlama ticăloasă, o, mișelule! Dacă am să te mai prind vreodată pe dinaintea prăvăliei mele, am să te trimit la Măria Sa sultanul care are să te jupoaie de viu și are să te înfigă în țeapă dinaintea porții palatului! Cară-te! Blestema-te-ar Allah, o, mutră de catran!

Atunci bietul bărbier, umilit și învinețit de primirea aceea, și cu inima zdrobită și cu sufletul ars, se târî de acolo și luă drumul îndărăt către han, plângând în tăcere, huiduit și hăituit de mulțimea asmuțită împotriva lui și de blestemele proslăvitorilor boiangiului Abu-Kir.

Când ajunse la odăița lui, se întinse cât era de lung pe rogojină și începu să cugete la toate câte îi fusese dat să pată din partea lui Abu-Kir; și așa își trecu toată noaptea, fără a putea să închidă ochii, atâta de nenorocit și de amărât se simțea. Ci dimineața, vânătăile loviturilor mai răcorindu-se, izbuti să se scoale și să iasă din casă, cu gândul de a se duce să se îmbăieze la hammam, spre a se înviora și a-și curăța trupul, după atâta vreme de când zăcuse bolnav fără să-și facă spălăturile cele îndătinate. Îl întrebă, dar, pe un trecător:

— Frate, pe unde se ajunge la hammam?

Omul răspunse:

— Hammam? Ce-i aceea hammam?

Abu-Sir spuse:

— Păi e locul unde te duci să te speli și să dai jos murdăriile și jegul de pe trup! Este cel mai desfătat loc care poate fi pe lume!

Omul răspunse:

— Atunci du-te și bagă-te în apa mării! Acolo se scaldă lumea!

Abu-Sir zise:

— Eu aș vrea să mă spăl la hammam!

Celălalt răspunse:

— Noi habar n-avem ce vrei tu să spui cu hammamul acela. Noi, când vrem să ne spălăm, ne ducem la mare; și până și sultanul, când vrea să se spele, face ca noi: se duce și se scaldă în mare!

Când află Abu-Sir în felul acesta că hammamul era un lucru necunoscut pentru locuitorii din cetatea aceea, și când se încredință că habar n-aveau de folosința ferezeelor fierbinți și a masagiului, de curățarea jegului și de darea jos a părului de pe trup, luă calea către palatul sultanului și ceru să i se îngăduie a vorbi cu Măria Sa. Intră, dar, la Măria Sa și, după ce sărută pământul dintre mâinile lui și chemă asupra-i binecuvântările lui Allah, îi spuse:

— O, doamne al vremilor, sunt un străin și, de meseria mea, sunt bărbier. Mai știu să fac și alte meserii, mai cu seamă aceea de fochist la hammam și de masagiu, măcar că în țara mea fiecare dintre aceste meserii este făcută de oameni care nu mai fac altceva decât muncile acestea toată viața lor. Și astăzi am vrut să mă duc la hammamul din cetatea ta; ci nimenea n-a știut să-mi arate drumul și nimenea n-a priceput ce însemnează vorba hammam. Or, e lucru tare de mirare ca o cetate atâta de frumoasă ca asta să fie lipsită de hammamuri, câtă vreme nu se află nimic pe lume așa de minunat spre a face bucuriile și frumusețea unei cetăți! Într-adevăr, o, doamne al vremilor, hammamul este un rai pe pământ!

La vorbele acestea, sultanul fu uimit peste poate și întrebă:

— Atunci poți tu să mă lămurești ce este hammamul acela despre care-mi spui? Căci nici eu n-am auzit niciodată pomenindu-se de așa ceva!

Atunci Abu-Sir spuse:

— Află, Măria Ta, că hammamul este o clădire zidită în *cutare* și *cutare* chip, și acolo se îmbăiază lumea în *cutare* și *cutare* fel, și se bucură de *cutare* și *cutare* plăceri, întrucât acolo se fac *cutare* și *cutare* lucruri!

Și povesti de șart toate însușirile, toate foloasele și toate desfătările unui hammam bine întocmit. Pe urmă adăugă:

— Ci de bună seamă că mi-ar crește părul pe limbă până să ajung a-ți zugrăvi întocmai un hammam și toate ispitele lui. Trebuie să vezi, ca să

pricepi! Iar cetatea ta nu are să fie o cetate cu adevărat desăvârșită decât în ziua în care are să aibă un hammam!

Auzind aceste vorbe ale lui Abu-Sir, sultanul se umflă de mulțumire și se luminează și strigă:

— Fii binevenit în cetatea mea, o, fecior de oameni vrednici!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzeci și cincea noapte

Urmă:

...sultanul se umflă de mulțumire și se luminează și strigă:

— Fii binevenit în cetatea mea, o, fecior de oameni vrednici!

Și îl îmbracă chiar cu mâinile Măriei Sale într-un caftan ce nu-și avea pereche, și îi spuse:

— Tot ce vei vroi are să ți se dea, și încă și mai mult! Numai zidește degrabă hammamul, căci tare-s nerăbdător să-l văd și să mă bucur de el!

Și-i dăruie un cal falnic, doi negri, doi flăcăi, patru fetișcane și o casă minunată. Și se arată față de el încă și mai mărinimos decât se dovedise față de boiangiu, și puse sub poruncile lui Abu-Sir pe cei mai buni meșteri zidari ai Măriei Sale, spunându-le:

— Trebuie să zidiți hammamul pe locul pe care are să-l aleagă el!

Și Abu-Sir îi luă pe meșterii zidari și colindă cu ei toată cetatea, și până la urmă găsi un loc care i se păru potrivit, unde porunci să se zidească hammamul. Și, după arătările lui, meșterii zidari clădiră un hammam care nu-și avea seamăn pe lume și îl împodobiră cu zugrăvituri întrețesute, și cu marmură de felurite culori, și cu podoabe nemaipomenite ce fermecau mințile. Și toate numai după poruncile lui Abu-Sir.

Când zidirea fu isprăvită, Abu-Sir puse ca havuzul de la mijloc să fie făcut din alabastru străveziu, iar celelalte două havuzuri să fie făcute din marmură de preț. Pe urmă se duse la sultan și-i spuse:

— Hammamul este gata; nu mai lipsesc decât mărunțișurile și ștergarele!

Și sultanul îi dădu zece mii de dinari, pe care Abu-Sir nu pregetă să-i folosească spre a cumpăra feluritele ștergare și mărunțișuri, precum cearceafuri de in și de mătase, mirosnele cele rare, aromele, tămâia și celelalte. Și puse fiecare lucru la locul lui, și nu precupeți nimica pentru ca totul să fie din belșug. Pe urmă îi ceru sultanului zece ajutoare voinice, care să-l ajute la munca lui; și sultanul îi dădu pe dată douăzeci de flăcăi bine

clădiți și frumoși ca niște lune, pe care Abu-Sir nu zăbovi să-i învețe meșteșugul de masajii și meșteșugul scăldatului, frământându-i și scăldându-i cu mâna lui, și punându-i să facă și ei feluritele încercări pe trupul lui. Și când ajunseră meșteri întru totul în meșteșugul de băieși, Abu-Sir hotărî în sfârșit ziua deschiderii hammamului și îl înștiință pe sultan.

Și, în ziua aceea, Abu-Sir puse să se încălzească hammamul și apa din havuze, și arse tămâie și mirosne în cățui, și lăsă apele din havuze să curgă cu un zvon atât de minunat, că orice muzică ar fi părut zarvă pe lângă zvonul acela! Cât privește șuvoiul de apă din havuzul cel mare de la mijloc, acela chiar că era o minune fără de seamăn și care, fără de nicio îndoială, avea să farmece sufletele răpite! Și pretutindenea o curățenie și o revedere domneau peste toate lucrurile, cu nimica mai prejos de curăția crinilor și a iasomiilor.

Încât atunci când sultanul, însoțit de vizirii și de emirii săi, intră pe ușa cea mare a hammamului, fu plăcut tulburat, și cu ochii, și cu nasul, și cu urechile, de frumusețea vrăjitoare a locului și de miresmele și de muzica apei în căzile fântânilor. Și, minunat cu totul, întrebă:

— Ce-i aceasta?

Abu-Sir răspunse:

— Aceasta-i hammamul! Ci aici nu este decât intrarea!

Și îl pofti pe sultan să intre în prima sală și îl rugă să se suie pe laviță, unde îl dezbracă și îl înveli în cearceafuri din creștet până-n tălpi, și îi puse în picioare saboți înalți de lemn, și îl duse în cea de a doua sală, unde îl lăsă să asude din belșug. Atunci, ajutat de flăcăii lui, îi frecă mâinile și picioarele cu niște mănuși de crin, și-i scoase niște șuvițe de rapăn lungi ca niște viermi, și toată murdăria lăuntrică strânsă în piele; și i le arătă pe toate sultanului care se minună cu mare mirare. Pe urmă îl spală cu apă multă și cu o grămadă de clăbuc, după care îl puse să coboare în cada de marmură, umplută cu apă înmiresmată cu mirosnă de trandafiri, unde îl lăsă o bucată de vreme, după care îl scoase și-l spală pe cap cu apă de trandafiri și cu mirosne rare. Pe urmă, îi vopsi degetele de la mâini și de la picioare cu hennea, care le dădu o culoare galbenă-aurie. Și, cât ținură toate acestea, în jurul lor fumegau frunze de aloe și de nard înmiresmat, și îi pătrundeau de prospețime.

La sfârșit, sultanul simți cum se făcuse ușor ca o pasăre și cum răsufla din toate largurile inimii; iar trupu-i se făcuse atâta de neted și de mătăsos, că, dacă-l atingeai cu mâna, scotea un sunet dulce. Da care nu-i fu desfătul

când flăcăii începură să-i frământă mâinile și picioarele cu o gingășie și cu o iscusință pe care și le închipuia că ar putea fi trecute pe lăută și pe țimbal! Și simțea cum o putere fără de seamăn îl înviorează, de-i venea să răcnească întocmai ca un leu. Și strigă:

— Pe Allah! nu m-am simțit în viața mea atâta de puternic. Acesta-i hammamul, o, meștere bărbier?

Abu-Sir răspunse:

— Întocmai, o, doamne al vremilor!

Sultanul spuse:

— Pe capul meu! cetatea mea nu este cetate decât din clipa când s-a zidit hammamul acesta!

Și, după ce se uscă în ștergarele îmbibate cu mosc, când urcă iar pe laviță ca să bea șerbeturile amestecate cu înghețată, îl întrebă pe Abu-Sir...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzeci și șasea noapte

Spuse:

...îl întrebă pe Abu-Sir:

— Și cât socotești să coste o îmbăietură ca aceasta, și ce preț gândești să ți se plătească pentru o spălare?

El răspunse:

— Cât are să hotărască sultanul!

Sultanul spuse:

— Eu hotărâsc o mie de dinari pentru o baie ca asta, pe puțin!

Și porunci să i se numere lui Abu-Sir o mie de dinari, și-i spuse:

— Și de-acum-nainte, pe fiecare mușteriu care va veni să se îmbăieze la hammamul tău să-l pui să-ți plătească o mie de dinari!

Ci Abu-Sir răspunse:

— Iartă-mă, o, doamne al vremilor! Nu sunt toți oamenii la fel! Unii sunt bogați, alții sunt săraci! Dacă, dar, aș vrea să iau de la toți mușteriii câte o mie de dinari, hammamul n-ar mai face nimic și s-ar închide, căci nu-i pe puterea săracilor să plătească o mie de dinari pentru o îmbăiere!

Sultanul întrebă:

— Atunci cum gândești să faci?

El răspunse:

— În ce privește prețul, am să-l las la voia mușterului! În felul acesta, fiecare are să plătească după putințele și după dărnicia sufletului său! Iar cel sărac nu are să dea decât atâta cât o putea să dea. În ce privește prețul de o mie de dinari, acesta-i un dar de sultan.

Și emirii și vizirii, auzind aceste cuvinte, îl încuviințară pe deplin pe Abu-Sir și adăugară:

— Așa-i cum spune el, o, doamne al vremilor, și așa-i cu dreptate! Căci tu, o, preaiubite al nostru, socoti că toată lumea poate face ca tine!

Sultanul spuse:

— E cu puțință! Oricum, omul acesta este un străin, un om tare sărac, și-i de datoria noastră să ne purtăm față de el cu dărnicie și cu mărinimie, cu atât mai mult cu cât ne-a împodobit cetatea cu hammamul acesta cum n-am mai văzut altul asemenea în viața noastră, și datorită căruia cetatea noastră a dobândit o însemnătate și o strălucire fără de pereche. Da de vreme ce îmi spuneți că nu se poate plăti o mie de dinari pentru o îmbăiere, vă îngădui să nu-i plătiți de data aceasta decât numai o sută de dinari de fiecare și să-i dați pe deasupra un rob tânăr, un negru și o fetișcană! Și, pe viitor, dacă el socoate așa, aveți să-i plătiți fiecare atâta cât vor lăsa puterile și dărnicia inimii voastre!

Ei răspunseră:

— De bună seamă! primim!

Și, după ce se îmbăiară la hammam, în ziua aceea plătiră fiecare lui Abu-Sir câte o sută de dinari de aur, câte un tânăr rob alb, câte un negru și câte o fetișcană. Or, întrucât numărul emirilor și al navabilor care se îmbăiaseră, după sultan, se ridica la patruzeci, Abu-Sir primi patru mii de dinari, patruzeci de robi albi, patruzeci de robi negri și patruzeci de fete; iar din partea sultanului primi zece mii de dinari, zece tineri flăcăi albi, zece tineri negri și zece fetișcane ca niște lune.

Când Abu-Sir văzu tot aurul și toate darurile acelea, înaintă și, după ce sărută pământul dintre mâinile sultanului, spuse:

— O, preamăritule sultan, o, chip bine-vestitor, o, doamne cu cugetul drept și plin de bunătate, unde am să mă pot adăposti eu cu toată oastea aceasta de tineri flăcăi albi, și de negri, și de fete?

Sultanul răspunse:

— Eu am pus să ți se dea toate astea ca să te îmbogățesc cum se cade; căci m-am gândit că poate ai să vrei într-o zi să te întorci îndărăt în țara ta, lângă

cei dragi ai tăi, dornic să-i vezi; și atunci să poți pleca de la noi cu destulă avere spre a trăi la tine împreună cu ai tăi, la adăpost de orice nevoie!

El răspunse:

— O, doamne al vremilor, Allah să te țină în îmbelșugare! ci toți robii aceștia sunt buni pentru sultani, și nu pentru mine, care nu am trebuință de toate astea ca să-mi mănânc pâinea și brânza cu ai mei! Cum să fac eu să hrănesc și să îmbrac toată liota de tineri albi, de tineri negri și de fete? Pe Allah! cu dinții lor cei tineri au să mistuie repede toată agoniseala mea, și și pe mine după agoniseală!

Sultanul începu să râdă și zise:

— Pe viața mea, drept vorbești! Au ajuns o oaste de-ale mari; și, de unul singur, n-ai să poți izbuti să le faci față în niciun chip! Vrei, dar, să mi-i vinzi mie, ca să scapi de ei, pe câte o sută de dinari fiecare?

Abu-Sir răspunse:

— Ți-i vând la prețul acesta!

Numaidecât sultanul trimise să fie chemat vistiernicul său, care îi vărsă lui Abu-Sir prețul pentru acei robi; iar sultanul, la rându-i, îi trimise pe toți îndărăt la stăpânii lor de mai înainte, ca dar. Și Abu-Sir îi mulțumi sultanului pentru bunătatea lui și-i spuse:

— Allah să-ți aline sufletul cum ai alinat tu sufletul meu, izbăvindu-mă de dinții năprasnici ai acestor ghuli tineri și mîncăi, pe care numai Allah i-ar putea sătura!

Și sultanul începu să râdă de vorbele acestea, și se arătă încă și mai darnic față de Abu-Sir; după care, urmat de mai-marii împărăției sale, plecă de la hammam și se întoarse la palat.

Iar Abu-Sir își petrecu toată noaptea aceea acasă, strângându-și aurul în saci și pecetluind fiecare sac cu mare grijă. Și, pentru nevoile casei sale, avea douăzeci de negri, douăzeci de flăcăi tineri și patru fetișcane.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzeci și șaptea noapte

Spuse:

...avea douăzeci de negri, douăzeci de flăcăi tineri și patru fetișcane.

A doua zi, Abu-Sir puse pristavi să strige prin toată cetatea:

— O, făpturi ale lui Allah, dați fuga toți de vă îmbăiați la hammamul sultanului! Vreme de trei zile, nimeni nu are a plăti nimica!

Și un sodom de lume năvăli vreme de trei zile să se îmbăieze pe degeaba la hammamul numit hammamul sultanului. Ci din dimineața zilei a patra, însuși Abu-Sir se așeză la ușa cea mare a hammamului și începu să ia prețul de intrare, care fu lăsat la bună-voia fiecăruia, la ieșirea din baie. Și, până-n seară, Abu-Sir strânsese de la mușterii atâția bani cât umpluse o lădiță, cu îngăduința lui Allah (preamărit fie El!). Și, în felul acesta, începu să îngrămădească mormanele de aur pe care i le aducea norocul.

Și-așa! Iar sultana, care îl auzise pe soțul ei sultanul vorbind cu atâta căldură despre acele îmbăieri, hotărî să se scalde și ea o dată, ca încercare mai întâi. Și îi trimise vorbă despre dorința ei lui Abu-Sir care, ca să-i fie pe plac și ca să le ademenească și pe femei ca mușterii, hotărî ca de atunci înainte bărbații să se îmbăieze dimineața, iar femeile să se îmbăieze după-amiază. Și dimineața sta el însuși la intrare și lua banii, iar după-amiază o puse să aibă grijă de aceasta pe o femeie pe care o numi în slujba sa. Așa că, după ce intră în hammam și văzu și ea urmările cele desfătătoare ale acelor îmbăieri de modă nouă, sultana fu atâta de încântată, încât hotărî să vină acolo în fiecare vineri după-amiază, și nu se arătă față de Abu-Sir mai puțin darnică decât sultanul, care își făcuse obiceiul de a veni să se îmbăieze în zilele de vineri dimineața, plătind de fiecare dată câte o mie de dinari de aur, bașca alte daruri.

În felul acesta, Abu-Sir purcese mai departe pe calea bogăției, a măririlor și a falei! Ci el, dacă se văzu așa, nu se arătă mai mândru ori mai semeț, ba dimpotrivă! Ca și odinioară, se arătă mai departe binevoitor, zâmbitor și plin de bună-cuviință față de mușterii, și mărinimos față de oamenii săraci de la care niciodată nu vroia să primească niciun ban. Și mărinimia aceasta fu și temeiul mântuirii lui, așa cum are să se dovedească de-a lungul povestirii noastre. Dar, încă de pe acuma, să se știe că mântuirea aceea are să-i vină prin mijlocirea unui căpitan de corabie care, într-o zi, fiind cam la strâmtoare cu banii, putu totuși să facă o baie cât se poate de minunată, fără să plătească chiar nimica! Și întrucât, pe deasupra, mai fusese cinstit și cu niște șerbeturi răcoritoare și fusese însoțit până la ieșire cu cele mai alese dovezi de prietenie de către însuși Abu-Sir, căpitanul începu să cugete cum ar putea să-și dovedească mai bine mulțumita față de Abu-Sir, fie prin vreun dar, fie altfel! Și nu trecu mult până ce să i se ivească prilejul. Și-atâta cu căpitanul de corabie!

Estimp, boiangiul Abu-Kir auzi și el vorbindu-se de acel hammam nemaipomenit, despre care vuia cu mare laudă toată cetatea spunând: „De

bună seamă! este raiul pe pământ!” Și hotărî să meargă să încerce și el desfătările aceluia rai, la care nici habar n-avea de numele celui ce-i era păzitor. Se îmbracă, așadar, cu hainele lui cele mai frumoase, încălecă pe un catâr înfotăzat falnic, porunci să se înșiruie înaintea și în urma lui robii înarmați cu ciomege lungi, și porni către hammam. Când ajunse la intrare, simți odoarea lemnului de aloe și a mirosnelor de nard; și văzu mulțimea de oameni care intrau și care ieșeau, și pe cei ce ședeau pe lavițe așteptându-și toți rândul, fie ei navabi de cei mari, fie săraci de cei mai săraci, ori umili de cei mai umili.

Intră atunci în sala de intrare și îl zări pe Abu-Sir, tovarășul său de odinioară, stând pe scaun, rotofei, proaspăt și zâmbitor. Ba chiar îi trebui oleacă de vreme până să-l cunoască, așa de mult scofâlciturile de altădată ale feței i se umpluseră acum cu o grăsime sănătoasă, și așa de strălucitor îi era obrazul, și așa de mult priincios arăta la chip! Dacă văzu așa, boiangiul, măcar că tare uimit și buimăcit, se prefăcu a fi cuprins de o mare bucurie și, cu o nerușinare fără de măsură, înaintă către Abu-Sir, care se ridicase în cinstea lui, și-i spuse cu glas plin de dojană prietenească:

— He-he, ya Abu-Sir! Așa se poartă un prieten și așa face un om care știe ce-i aceea buna-purtare și omenia? Știi că am ajuns boiangiul cel mare al sultanului și n-ai venit o dată măcar să mă vezi și să afli cum o duc! Și nu te-ai întrebat nici baremi: „Ce-o mai face oare Abu-Kir, tovarășul meu de odinioară?” Că eu degeaba am tot întrebat peste tot, și degeaba am trimis în toate părțile robii mei să te caute, pe la hanuri și pe la prăvălii: nimenea n-a știut să-mi spună nimica despre tine, ori să mă pună pe urmele tale!

— Ya Abu-Kir, au tu uiți ce m-ai făcut să pat, când am venit la tine, și uiți bătaia pe care mi-ai tras-o, și ocară cu care m-ai coperit față de lume, când m-ai făcut hoț și mișel și ticălos?

Și Abu-Kir se arătă tare nedumerit și strigă:

— Ce tot spui tu? Au n-ai fi fost tu ăla pe care l-am bătut?

El răspunse:

— Păi da, eu am fost!

Abu-Kir atunci începu să înșire mii de jurăminte, că nu l-a cunoscut, spunând:

— Hotărât! te-am luat drept altul, un hoț care încercase de o grămadă de ori să-mi șterpească pânzeturile! Erai așa de slab și de galben, că mi-a fost cu neputință să te cunosc!

Pe urmă începu să se blesteme pentru ceea ce făcuse, să-și bată mâinile una de alta, spunând:

— Nu este ajutor și putere decât într-unul Allah, Slăvitul și Preamăritul! Cum de-am putut eu să mă înșel așa! Da tot așa, vina-i mai ales a ta, că, dacă tu m-ai văzut întâi, de ce nu ți-ai spus numele dinaintea mea, să-mi fi spus: „Sunt *cutare!*” mai cu seamă că în ziua aceea eram tare tulburat și cu gândurile duse în altă parte, din pricina treburilor multe de care eram împovărat peste măsură! Mă rog, dar, ție, Allah fie cu tine, o, fratele meu, să mă ierți și să uiți necazul acela, care fusese scris în ursita noastră!

Abu-Sir răspunse:

— Allah să te ierte, o, tovarășe al meu! Într-adevăr, așa a fost tainica hotărâre a ursitoarelor; iar plata-i la Allah!

Boiangiul zise:

— Iartă-mă, dar, cu totul!

El răspunse:

— Allah să-ți ușureze sufletul, așa cum ți-l ușurez eu! Ce putem noi împotriva hotărârilor care vin din afundul veciei? Intră, dar, în hammam, scoate-ți hainele și fă o scaldă care să-ți fie plină de desfătare și de înviorare!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzeci și opta noapte

Spuse:

...și fă o scaldă care să-ți fie plină de desfătare și de înviorare!

Și Abu-Kir îl întrebă:

— Și de unde ți-a venit huzurul acesta?

El răspunse:

— Acela care ți-a deschis porțile belșugului mi le-a deschis și mie la fel!

Și îi povesti povestea lui, din ziua când fusese ciomăgit după poruncile lui Abu-Kir. Ci nu are niciun rost s-o mai spunem și noi încă o dată. Și Abu-Kir îi spuse:

— Sunt peste poate de bucuros să aflu că te bucuri de bunăvoința sultanului. Am să fac așa ca bunăvoința aceasta să sporească, povestindu-i sultanului că tu ești prietenul meu de totdeauna.

Ci fostul bărbier răspunse:

— La ce folosește ajutorul omului față de hotărârile sortii? Singur Allah ține în mâinile lui huzururile și prigoana! În ce te privește, nu mai zăbovi să te dezbraci și să intri în hammam, ca să te bucuri de binefacerile apei și ale curăției!

Și îl petrecu el însuși până în sala cea scumpă și cu chiar mâinile lui îl frecă, îl săpuni, îl frământă și-l spălă până la sfârșit, nevroind să lase această sarcină pe seama niciunuia dintre ajutoarele lui. Pe urmă îl sui pe lavița din sala de odihnă și îl cinsti el însuși cu sorbeturi și cu alte băuturi înviorătoare, și toate acestea cu atâta grijă, încât toți mușterii de rând erau uimiți să-l vadă pe Abu-Sir însuși îndeplinind acele slujbe și dându-i acele cinstiri deosebite boiangiului, atunci când de obicei numai sultanul avea parte de ele.

Când veni clipa să plece, Abu-Kir vru să-i plătească lui Abu-Sir; ci Abu-Sir se feri să primească banii, spunând:

— Nu ți-e sfială să-mi dai bani, atunci când eu sunt tovarășul tău și când între noi nu este nimica despărțit?

Abu-Kir spuse:

— Fie! Da-n schimb, lasă-mă să-ți dau un sfat, care are să-ți fie de mare folos. Hammamul acesta este minunat, ci, ca să fie de tot desăvârșit, îi mai lipsește un lucru!

Abu-Sir întrebă:

— Și care-i acela?

El spuse:

— Aluatul de curățat părul de pe trup! Într-adevăr, am băgat de seamă odată, când ai isprăvit de ras capul unui mușteriu de-al tău, că pentru părul de pe alte părți ale trupului te-ai slujit tot de brici sau de cleștișorul de smuls perii. Or, nimica nu prețuiește cât aluatul de curățat care știu eu cum se face, și am să-ți spun și ție, fără să-ți cer niciun ban!

Abu-Sir răspunse:

— Asta așa este, ai dreptate, o, prietene al meu! Nu vreau mai mult decât să învăț de la tine cum se face aluatul acela!

Abu-Kir zise:

— Iacătă! Iei șoricioaică galbenă și var nestins, le bați împreună, adăugând oleacă de untdelemn, amesteci un strop de mosc, ca să-i iei mirosul cel neplăcut, și închizi aluatul dobândit astfel într-o oală de pământ smălțuită, ca să te slujești de el la nevoie. Și răspund eu de izbânda pe care ai s-o dobândești, mai cu seamă când sultanul are să vadă cum îi cad perii ca

printr-o vrajă, fără de nicio ciupitură ori julitură, și cum pielea i se ivește de dedesubt albă toată!

Și Abu-Kir, după ce îi lăasă fostului său soț învățătura aceasta, ieși din hammam și se îndreptă cu mare grabă către palat.

Iar când ajunse dinaintea sultanului și se temeni cumu-i datina, îi spuse:

— Vin la tine ca să-ți dau un sfat, o, doamne al vremilor!

Sultanul zise:

— Și ce sfat îmi dai?

El răspunse:

— Slavă lui Allah, carele te-a izbăvit până acuma de mâinile blestemate ale păcătosului acela, ale vrăjmașului acela al scaunului împărătesc și al dreptei-credințe, ale lui Abu-Sir, stăpânul hammamului:

Sultanul, tare nedumerit, întrebă:

— De ce-i vorba?

El spuse:

— Află, o, doamne al vremilor, că dacă, din nenorocire, ai mai fi intrat o dată la hammam, ai fi fost pierdut fără de nădejde!

El spuse:

— Da cum așa?

Abu-Kir, cu ochii plini de spaimă mincinoasă și cu o mișcare largă de înfricoșare, șuieră:

— Cu otravă! A pregătit anume pentru Măria Tao alifie făcută din șoricioaică galbenă și din var nestins, care, numai pusă pe părul de pe piele, te arde ca focul. Și are să te îmbie cu alifia aceea, spunându-ți: „Nimica nu prețuiește cât alifia aceasta spre a face să cadă părul de pe spate, cu gingășie și fără de nicio suferință pentru piele!” Și are să întindă aluatul pe spatele sultanului nostru, și are să-l facă să moară otrăvit pe calea aceasta, care-i cea mai dureroasă dintre toate căile! Căci stăpânul acesta al hammamului nu-i altul decât o iscoadă năimită de domnul creștinilor spre a curma sufletul sultanului nostru! Și eu m-am grăbit să vin să te prevestesc, căci binefacerile tale sunt asupra mea!

Auzind vorbele acestea ale boiangiului Abu-Kir, sultanul simți cum îl năpădește o spaimă năprasnică, de se înfiora tot, de parcă ar fi și fost muncit de otrava cea pârjolitoare. Și îi spuse boiangiului:

— Am să mă duc îndată la hammam, dimpreună cu vizirul meu cel mare, ca să cercetez spusele tale. Ci de-acuma să păstrezi cu grijă taina lucrului!

Și îl luă pe vizirul său cel mare și plecă împreună cu el la hammam.

Atunci, ca de obicei, Abu-Sir îl duse pe sultan în sala de fală, și vru să-l frece și să-l spele; ci sultanul îi spuse:

— Începe mai întâi cu vizirul!

Și se întoarse către vizir și-i spuse:

— Întinde-te!

Și vizirul cel mare, care era destul de dolofan și păros ca un țăp bătrân, răspunse că ascultă și că se supune, se întinse pe marmură și se lăsă frecat, săpunit și spălat zdravăn. După care Abu-Sir îi spuse sultanului:

— O, doamne al vremilor, am găsit o alifie cu niște însușiri de a curăța părul de pe trup, față de care orice brici este de prisos!

Sultanul spuse:

— Încearcă alifia aceea pe părul vizirului!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a patru sute nouăzeci și noua noapte

Spuse:

— Încearcă alifia aceea pe părul vizirului!

Și Abu-Sir luă olul de pământ smălțuit, scoase din el o bucată mare cam cât o migdală din coca aceea și o întinse pe partea de sus a burții vizirului, numai ca încercare. Și puterile alifiei se dovediră atâta de uluitoare, încât sultanul nu se mai îndoi că n-ar fi vorba de o otravă înfricoșătoare; și, umflat de mânie la acea priveliște, se întoarse către flăcăii hammamului și le strigă:

— Înșfăcați-l pe mișelul acesta!

Și îl arătă cu degetul pe Abu-Sir, pe care năprasna îl amuți și îl năuci. Pe urmă, sultanul și vizirul se îmbrăcară cu mare zor, îl dădură pe Abu-Sir pe mâna străjilor de-afară și se întoarseră la palat.

Acolo sultanul porunci să fie chemat căpitanul portului și al corăbiilor și îi spuse:

— Înșfacă-l pe mișelul numit Abu-Sir și ia un sac plin cu var nestins în care să-l bagi, și să te duci să arunci totul în mare, sub ferestrele palatului meu. Și, în felul acesta, ticălosul are să moară de două morți deodată; și înecat, și ars!

Căpitanul răspunse:

— Ascult și mă supun!

Or, căpitanul portului și al corăbiilor era chiar căpitanul de corabie pe care îl îndatorase Abu-Sir odinioară. Se grăbi dar să se ducă la Abu-Sir în temniță, îl luă de-acolo, îl sui pe o corăbioară și îl duse pe o insuliță, nu departe de cetate, unde putu în sfârșit să-i vorbească în voie. Îl întrebă:

— O, *Cutare!* eu nu pot să uit bunăvoința pe care ai arătat-o față de mine, și vreau să răspund la bine cu bine. Povestește-mi, dar, necazul tău cu Măria Sa și nelegiuirea pe care ai săvârșit-o, de-ai pierdut bunăvoința lui și de-ai ajuns să dobândești cruda moarte la care te-a osândit!

Abu-Sir răspunse:

— Pe Allah, o, frate al meu, jur că nu mă știu vinovat cu nicio greșeală și că n-am săvârșit niciodată vreo faptă pentru care să mi se cuvină asemenea pedeapsă!

Căpitanul spuse:

— Atunci, de bună seamă că trebuie să ai niscaiva dușmani care te-or fi ponegrit dinaintea sultanului! Căci tot omul care ajunge la vază, prin vreo bunăstare prea vădită și prin bunăvoia sortii, are totdeauna zavistnici și pizmași! Ci să nu-ți fie frică de nimic! Aici, pe insula aceasta, te afli la adăpost de orice. Fii, dar, bine venit și liniștește-te! Ai să-ți petreci vremea pescuind, până ce am să pot să te trimit în țara ta. Acuma, mă duc să mă prefac dinaintea sultanului ca și cum te-aș omorî!

Și Abu-Sir sărută mâna căpitanului de corabie, care îl lăsă și plecă degrabă de luă un sac mare plin cu var nestins și se duse la palatul sultanului până sub ferestrele care dau către mare.

Sultanul tocmai sta acolo proptit în coate și aștepta împlinirea poruncii sale: iar reizul, ajungând sub ferestre, ridică privirile, ca să capete de la sultan semnul de osândă. Și sultanul întinse mâna afară pe fereastră și făcu semn cu degetul să se arunce sacul în mare. Și porunca fu numaidecât îndeplinită. Ci tot în clipa aceea sultanul, care făcuse cu mâna o mișcare prea repezită, scăpă în apă un inel de aur care-i era scump ca sufletul.

Într-adevăr, inelul acela căzut în mare era un inel talismanic vrăjit, de care atârnav stăpânia și puterea sultanului, și care sluzea de frâie spre a ține în supunere norodul și oștile; căci, când sultanul vroia să dea porunca de a fi osândit vreun vinovat, nu avea decât să ridice mâna la care se afla inelul, și din inel țâșnea deodată o fulgerare iute, care îl prăbușea pe cel vinovat la pământ, mort de-a binelea, retezându-i capul de pe umeri!

Încât, atunci când văzu inelul căzând în felul acela în mare, sultanul nu vroi să spună nimănuia nimic și păstră cea mai mare taină asupra pierderii

inelului, fără de care i-ar fi fost cu neputință să-și țină supușii prea multă vreme în teamă și supunere. Și-așa cu Măria Sa!

Estimp, Abu-Sir, rămas singur pe insulă, luă năvodul de pescuit pe care i-l lăsase căpitanul de corabie și, ca să-și mai însenineze gândurile cele chinuitoare și să-și agonisească hrana, începu să pescuiască în mare. Și, după ce aruncă năvodul și așteptă o clipă, îl trase și îl găsi plin cu pește de toate soiurile și de toate mărimile. Și își zise: „Pe Allah! iacătă că a trecut atâta vreme de când n-am mai mâncat pește! Am să iau unul și am să-l dau băieților de la bucătărie, despre care mi-a vorbit căpitanul, ca să mi-l prăjească în ulei.” Într-adevăr, căpitanul portului și al corăbiilor mai avea și sarcina de a rostui în fiecare zi pește proaspăt pentru bucătăria sultanului; și, în ziua aceea, cum nu putuse să vegheze el însuși la pescuirea peștelui, îl însărcinase pe Abu-Sir cu grija aceea, și îi spusese despre doi flăcăi bucătari care au să vină să ia peștele pescuit și menit sultanului. Și Abu-Sir, de la cea dintâi aruncătură a năvodului, fu binecuvântat cu pescuitul acela spornic. Așadar, înainte de-a da ceea ce pescuise în seama celor doi băieți care aveau să vină, începu prin a-și alege pentru sine peștele cel mai mare și mai frumos; trase pe urmă jungherul cel mare pe care-l purta înfipt la chimir, și-l trecu dintr-o parte într-alta prin burta peștelui care se zbătea. Dar care nu-i fu mirarea când văzu că scoate de acolo, agățat în vârful cuțitului, un inel de aur, înghițit de pește, fără de nicio îndoială!

Dacă văzu așa, Abu-Sir, măcar că habar n-avea de însușirile înfricoșătoare ale acelui inel talismanic, care era chiar inelul scăpat în mare de pe degetul sultanului...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci suta noapte

Spuse:

Dacă văzu așa, Abu-Sir, măcar că habar n-avea de însușirile înfricoșătoare ale acelui inel talismanic, care era chiar inelul scăpat în mare de pe degetul sultanului și fără a da mare însemnătate lucrului, luă inelul, ce i se cuvenea acum pe bun drept, și și-l petrecu pe deget.

Tocmai atunci iacătă că sosiră și cei doi flăcăiași, slujitori la bucătăria sultanului, și-i spuseră:

— O, pescarule, nu cumva știi să ne spui ce-i cu căpitanul portului care ne dă în fiecare zi peștele pentru bucătăria sultanului? A trecut o bună bucată

de vreme de când îl așteptăm să vină! În ce parte a luat-o?

Abu-Sir răspunse, întinzând mâna către ei:

— A luat-o în partea aceea!

Ci tot atunci capetele flăcăiașilor de la bucătărie se și reteză de pe grumaji și se rostogoliră pe pământ, cu stăpânii lor cu tot!

Fulgerul aruncat de inelul de la degetul lui Abu-Sir îi și ucisese pe cei doi copilandri.

Când îi văzu pe băieți cum cad pustiți de viață, Abu-Sir se întrebă: „Cine oare o fi putut să le zboare așa capetele ăstora doi?” Și se uită peste tot împrejurul-i, și în văzduh, și la picioarele lui; și începu să tremure de spaimă, gândindu-se la puterea cea ascunsă a ginnilor răufăcători, când iacătă că dete cu ochii de căpitanul care se întorcea. Și căpitanul, de cum îl văzu de departe, zări totodată și cele două trupuri moarte de pe jos, cu capetele lor alături, și inelul pe care îl purta Abu-Sir, sclipind în soare. Și pricepu dintr-o aruncătură de ochi tot ce se petrecuse. Încât nu mai pregetă să-i strige, ferindu-se:

— O, fratele meu, nu-ți mișca mâna la care ai inelul, ori sunt un om mort! N-o mișca, fie-ți milă!

Auzind vorbele acestea, care izbutiră să-l uluiască și să-l năucească întru totul, Abu-Sir înlemni de-a binelea, măcar că ar fi vrut să dea fuga în întâmpinarea căpitanului, care, când ajunse lângă el, i se repezi în brațe și-i spuse:

— Tot omul își poartă norocul atârnat la gât. Norocul tău este cu mult mai presus decât norocul sultanului! Ci povestește-mi cum de ai căpătat inelul acesta, și-apoi am să-ți spun și eu ce puteri are!

Și Abu-Sir îi povesti căpitanului de corăbii toată întâmplarea, pe care n-are rost s-o mai spunem o dată. Și, la rândul lui, căpitanul, uimit, îi zugrăvi înfricoșătoarele puteri ale inelului, și adăugă:

— Acuma, viața ta-i în afară de orice năpastă, iar a sultanului este în primejdie. Poți acuma să mergi fără de nicio teamă cu mine în cetate și numai cu un semn din degetul pe care porți inelul poți să faci să cadă capetele vrăjmașilor tăi și poți să faci să zboare și capul sultanului de pe umeri!

Și îl sui pe Abu-Sir într-o luntre alături de el, îl aduse în cetate și îl duse la palat, dinaintea sultanului.

Tocmai atunci sultanul se afla în divan, înconjurat de mulțimea lui de viziri, de emiri și de sfetnici; și măcar că era nădufit de griji și de mânie

până-n vârful nasului, din pricina inelului pierdut, nu cuteza să-și dea în vileag necazul și nici să dea porunci să se caute în mare ca să-l găsească, de teamă să nu-i vadă pe neprietenii domniei cum se bucură de paguba Măriei Sale!

Da când îl văzu pe Abu-Sir intrând, nu mai avu nicio îndoială de urzeala pieirii sale și strigă:

— A, mișelule! cum ai făcut de te-ai întors din afundul mării, și cum de-ai scăpat să mori înecat și ars?

Abu-Sir răspunse:

— O, doamne al vremilor, mare-i puterea lui Allah!

Și îi povesti sultanului cum fusese scăpat de căpitanul de corăbii, drept mulțumită din parte-i pentru o scaldă fără plată, cum găsisese inelul și cum, fără a ști puterea acelui inel, pricinuisese moartea celor doi flăcăiași, slugile de la bucătărie. Pe urmă adăugă:

— Și acuma, o, Măria Ta, vin să-ți dau îndărăt acest inel, drept mulțumită pentru facerile tale de bine asupra mea, și ca să-ți dovedesc că, dacă aș fi un ucigaș în sufletul meu, m-aș fi și slujit de inelul acesta ca să-i nimicesc pe vrăjmașii mei și să-l omor pe sultanul lor! Și mă rog Măriei Tale, în schimb, să cerceteze cu mai multă luare-aminte nelegiuirea de care eu nu mă știu vinovat și pentru care m-ai osândit, și să poruncești să pier în chinuri dacă am să fiu dovedit cu adevărat ucigaș!

Și, spunând vorbele acestea, Abu-Sir scoase inelul de pe deget și i-l întinse sultanului, care îl petrecu degrabă pe degetul său, răsuflând de ușurare și de mulțumire, și simțindu-și sufletul cum i se întoarce în trup.

Sultanul se ridică atunci în picioare și își aruncă brațele împrejurul gâtului lui Abu-Sir, spunându-i:

— O, omule! hotărât, tu ești floarea cea mai aleasă dintre toți oamenii de treabă de pe pământ! Mă rog ție să nu mă ocărăști prea tare, și să mă ierți pentru răul pe care ți l-am căsunat și pentru necazul ce ți-am pricinuit. Cu-adevărat, altul afară de tine nu mi-ar mai fi dat niciodată îndărăt inelul acesta!

Bărbierul răspunse:

— O, doamne al vremilor, dacă chiar dorești să-ți ușurezi sufletul, nu ai decât să-mi spui și mie fărădelegea ce mi s-a pus în vină și care mi-a adus mânia și neprietenia ta.

Sultanul spuse:

— Uallah! la ce bun? Acuma sunt încredințat că ai fost învinuit pe nedrept. Ci, de vreme ce vrei să afli fărădelegea ce ți s-a pus în vină, iacătă! Boiangiul Abu-Kir mi-a spus despre tine *cutare* și *cutare* lucru!

Și îi povesti toate de câte îl învinuise boiangiul, în privința alifiei aceleia, încercată de altminteri pe părul de pe burta vizirului cel mare.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute una noapte

Spuse:

...alifiei aceleia, încercată de altminteri pe părul de pe burta vizirului cel mare.

Și Abu-Sir, cu lacrimile în ochi, răspunse:

— Uallah! o, doamne al vremilor, eu habar nu am de domnul nazareenilor, și n-am călcat în viața mea pe pământul țării nazareenilor. Ci iacătă care-i adevărul!

Și îi povesti sultanului cum el și cu boiangiul se legaseră cu jurământ, după ce citiseră fatihaua din *Sfânta Carte*, să se întrajutoreze unul pe altul, cum plecaseră împreună, și toate ticăloșiile și toate tertipurile pe care i le jucase boiangiul, și ciomăgeala pe care îl făcuse s-o îndure, și învățul cu aluatul de curățat părul, pe care chiar el îl sfătuisese cum să-l facă. Și adăugă:

— Oricum, o, Măria Ta, alifia aceea, pusă pe piele, este un lucru cum nu se poate mai minunat; și nu-i otrăvitoare decât dacă o înghiți. În țara mea, bărbații și femeile nu se slujesc decât de ea, în loc de briciul de ras, spre a-și da jos fără de caznă părul de pe trup! În ce privește însă tertipurile pe care mi le-a jucat și a ocării pe care m-a făcut s-o îndur, sultanul nu are decât să trimită după portarul de la han și după ucenicii boiangiului, și să-i întrebe, spre a cerceta adevărul mărturisit de mine!

Și sultanul, ca să-l mulțumească pe Abu-Sir, măcar că pentru el dovada era făcută întru totul, porunci să fie adus portarul de la han și ucenicii; și toți, după ce fură întrebați, adevăriră vorbele bărbierului, sporindu-le încă prin mărturiile lor despre purtarea ticăloasă a boiangiului. Atunci sultanul strigă către străjeri:

— Să mi-l aduceți pe boiangiu, cu capul gol și desculț, și cu mâinile legate la spate!

Și străjerii numaidecât dădură fuga și năvăliră în prăvălia boiangiului, care nu se afla atunci acolo, îl căutară așadar acasă la el, unde îl găsiră stând să

deguste bucuria desfătărilor tihnite, și visând fără doar și poate la moartea lui Abu-Sir. Și-așa că străjerii se repezără asupra-i, care pocnindu-l cu pumnul după ceafă, care pocnindu-l cu piciorul în fund, care pocnindu-l cu capul în burtă; și îl jucară în picioare, și îl despuiară de haine, afară de cămașă, și îl târâră, cu capul gol, desculț, și cu mâinile legate la spate, până dinaintea jețului domnesc. Și-acolo îl văzu pe Abu-Sir de-a dreapta sultanului și pe portarul hanului în picioare în sală, iar lângă portar pe ucenicii de la boiangerie. Văzu, într-adevăr, toate acestea! Și, de spaimă, făcu ce făcu, chiar în mijlocul sălii tronului; căci pricepu că era pierdut fără de scăpare. Ci sultanul, privindu-l chiorâș, îi spuse:

— Nu poți tăgădui că acesta n-ar fi tovarășul tău de odinioară, sărmanul pe care l-ai furat, l-ai despuiat, l-ai bătut, l-ai izgonit, l-ai ocărât, l-ai pârlit și, până la urmă, l-ai dus la moarte!

Și portarul hanului și ucenicii de la boiangerie ridicară mâinile și strigară:

— Așa este, pe Allah! nu poți să tăgăduiești. Suntem martori dinaintea lui Allah și dinaintea sultanului!

Și sultanul spuse:

— Ori că tăgăduiești, ori că mărturisești, tot n-ai să scapi de pedeapsa pe care ți-a scris-o soarta!

Și strigă la străjeri:

— Luați-l, târați-l de picioare prin toată cetatea, pe urmă băgați-l într-un sac plin cu var nestins și aruncați-l în mare, ca să moară de cele două morți: ars și înecat!

Atunci bărbierul strigă:

— O, doamne al vremilor, mă rog Măriei Tale să-mi făgăduiești a cere iertare de la Măria Ta pentru el, întrucât eu îl iert de toate câte mi-a făcut!

Ci sultanul spuse:

— Dacă tu îl ierți de fărădelegile săvârșite față de tine, eu nu-l iert de fărădelegile săvârșite față de mine!

Și mai strigă o dată la străjerii lui:

— Luați-l și îndepliniți poruncile mele!

Străjerii atunci îl luară pe boiangiul Abu-Kir, îl târâră de picioare prin toată cetatea, strigând ce ticăloșii săvârșise, și la urmă îl băgară într-un sac plin cu var nestins și îl aruncară în mare. Și muri înecat și ars! Întrucât așa îi fusese scris.

Iar sultanul îi spuse lui Abu-Sir:

— O, Abu-Sir, acumă vreau să-mi ceri tot ce îți dorești, și ți se va da numaidecât!

Abu-Sir răspunse:

— Nu cer sultanului decât să mă trimită în țara mea; căci tare-mi mai vine greu să stau departe de-ai mei, și nu mai am nicio bucurie să rămân aici!

Și sultanul, măcar că tare mâhnit de plecarea lui, căci gândea să-l căftănească mare-vizir, în locul rotofeiului cel păros care îndeplinea acea slujbă, porunci să i se pregătească o corabie mare, pe care o încărcă cu bărbați robi și cu femei roabe și cu daruri bogate, și îi spuse lui Abu-Sir, luându-și rămas-bun:

— Atunci, nu vrei să ajungi vizirul meu cel mare?

Și Abu-Sir răspunse:

— Tare aș vrea să mă întorc în țara mea!

Atunci sultanul nu mai stăruie, și corabia se îndepărtă cu Abu-Sir și robii lui către Iskandaria.

Or, Allah le menise o călătorie bună, și atinseră Iskandaria bine sănătoși. Ci nici nu coborâră bine pe țărm, că unul dintre robi și zări pe nisip un sac pe care marea îl aruncase la mal. Și Abu-Sir desfăcu sacul și găsi în el stârvul lui Abu-Kir, pe care apele îl purtaseră până acolo! Atunci Abu-Sir porunci ca leșul să fie îngropat nu departe de locul acela, pe țărmul mării, și ridică deasupra-i un mormânt, și mormântul acela ajunse loc de popas pentru toți trecătorii; și Abu-Sir adăugă la acel mormânt, spre a putea fi îngrijit, o danie neștrămutătoare; și puse să se sape pe lespedea mormântului această însemnare pilduitoare:

*Ferește-te de a săvârși răul,
Nu te-mbăta din plosca răutății,
Căci vine-amară Ziua Judecății;
Pe cel mișelnic îl mănâncă hăul!
La fala apei ies și trec cu tângă
Golașe oase din pustii amare.
Ci-n tihnă odihnesc mărgăritare,
Jos, pe nisipul mării-n apă-adâncă.*

*Sus, în văzduh, stă scrisă legea-ntreagă,
Pe pagini străvezii: „Cel ce sădește
Ceea ce-i bine, bine dobândește!”
Căci toate se întorc de unde pleacă.*

Și-acesta fu sfârșitul lui Abu-Kir boiangiul, și începutul lui Abu-Sir în viața de-aci înainte fericită și fără de griji. Și de atunci golful unde a fost îngropat boiangiul se numește *golful Abu-Kir*! Slavă Celui care le trăiește în veci și Carele prin voia lui face zilele să-și urmeze crugul și iarna și vara!

Pe urmă Șeherezada spuse:

— Și iacătă, o, norocitul sultan, tot ce mi s-a povestit despre întâmplarea aceasta!

Și Șahriar strigă:

— Pe Allah! povestea aceasta este plină de grea pildă. De aceea acum mi-a venit cheful să te aud povestind vreo două-trei snoave de învățătură.

Și Șeherezada spuse:

— Păi acestea-s tocmai cele pe care le știu eu cel mai bine!

Dar în clipita aceea, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute doua noapte

Șeherezada spuse:

SNOAVE PILDUITOARE DIN GRĂDINA ÎNMIRESMATĂ

Snoavele pilduitoare, o, norocitul sultan, sunt cele pe care eu le știu cel mai bine. Am să-ți povestesc una, ori două, ori trei, scoase din Grădina înmiresmată.

Și sultanul Șahriar spuse:

— Dacă-i așa, grăbește de-ncepe, căci îmi simt sufletul năpădit de un mare alean în seara aceasta! Și nu mai sunt încredințat că ai să-ți păstrezi capul pe grumaji până dimineață!

Și Șeherezada, zâmbind, spuse:

— Iacătă! Ci te prevestesc, o, norocitul sultan, că snoavele acestea, oricât de pilduitoare ar fi, pot să treacă drept snoave slobode în ochii oamenilor neciopliți și înguști la minte!

Și sultanul Șahriar spuse:

— Nu te opri din pricina unei temeri ca aceasta, Șeherezada! Dar dacă socoți că asemenea snoave pilduitoare nu pot să fie ascultate de micuța de colea, care te aude, ghemuită pe chilim la picioarele tale, spune-i să plece cât mai degrabă. De altminteri, nici nu prea pricep ce caută aici copila asta!

La vorbele acestea ale sultanului, micuța Doniazada, de frică să nu fie izgonită, se aruncă în brațele surorii sale mai mari, care o sărută pe ochi, o strânse la piept și îi potoli sufletul iubit. Pe urmă Șeherezada se întoarse către sultanul Șahriar și spuse:

— Eu socot că ar putea să rămână! Căci nu este nimic necuviincios să vorbești despre lucrurile așezate de la brâu în jos, de vreme ce „toate lucrurile sunt curate și neprihănite, pentru sufletele curate și fără de prihană!”

Și numaidecât începu:

Cele trei dorințe

Mi s-a povestit, o, norocitul sultan, că un anume ins, plin de bună-cuviință, își petrecuse întreaga viață tot așteptând noaptea de minuni făgăduită de *Sfânta Carte* drept-credincioșilor înzestrați cu focul credinței, noaptea aceea numită Noaptea-putințelor-atotputerii, când un om cuvios își poate vedea împlinită orice dorință. Or, într-o noapte dintre cele mai de pe urmă nopți din luna Ramadan, insul acela, după ce postise amarnic toată ziua, se simți însuflețit deodată de duhul ceresc și o chemă pe soția sa și îi spuse:

— Ascultă-mă, femeie! În seara aceasta mă simt într-o stare de mare curăție dinaintea Celui-veșnic, și de bună seamă că noaptea aceasta are să fie pentru mine Noaptea-putințelor-atotputerii. Și, întrucât de bună seamă că toate dorurile și nădejdlile au să-mi fie împlinite de către Atoate-împlinitorul, te chem să mă sfătuiești ce să cer, căci te știu bună de sfaturi și

nu arareori părerile tale mi-au fost de folos. Ia spune-mi, dar, ce dorințe să-i mărturisesc!

Soția răspunse:

— O, bărbate, câte dorințe poți să-i mărturisești?

El spuse:

— Trei!

Ea spuse:

— Începe, dar, prin a-i mărturisi lui Allah cea dintâi dintre cele trei dorințe. Știi și tu că desăvârșirea unui bărbat și a desfătărilor sale stă în bărbăția lui, și că bărbatul nu poate să fie desăvârșit dacă este feciorelnic, hadâmb ori neputinte. Încât, cu cât un bărbat este mai bine dăruit, cu atâta bărbăția lui este mai spornică și bucuria cu el merge pe căile deplinătății. Pleacă-te, dar, cu umilință dinaintea feței celui Preaînalt și spune-i: „O, Binefăcătorule, o, Preadarnicule, fă-mă dăruit cu asupra de măsură!”

Și bărbatul îngenunche și, întorcându-și palmele către cer, zise:

— O, Binefăcătorule, o, Preadarnicule, fă-mă dăruit cu asupra de măsură!

Or, nici n-apucă el bine să rostească dorința aceasta, că-i și fu împlinită, cu asupra de măsură, pe clipă pe dată. Încât numaidecât preacucernicul om își văzu zebbul umflându-se și crescând într-o asemenea măsură de-l puteai lua drept o tigvă odihnindu-se între doi bostani uriași. Și-atâta de nelaîndemână îi venea, încât de da să se culce trebuia să se scoale, iar de da să se ridice trebuia să se culce.

Iar soția fu atâta de înfricoșată de ce văzu, încât o luă la fugă țipând, atunci când preacucernicu-i bărbat vroi s-o cheme să vină să-l încerce.

Ea strigă:

— Cum vrei să încerc această sculă când doar o zvâcnire a ei ar perfora stâncile dintr-o parte în alta?

Și bietul om îi zise într-un sfârșit:

— O, femeie păcătoasă, ce să mă fac eu acum? Asta-i numai lucrarea ta, o, blestemato!

Ea răspunse:

— Numele lui Allah fie cu tine și împrejurul tău! Roagă-te întru Profetul, o, moșnege cu ochi goi! Eu, pe Allah! Nu am trebuință de toată ceea și nu ți-am spus să ceri atâta! Roagă-te, dar, cerului să te mântuiască de danie! Asta are să-ți fie cea de a doua dorință!

Preacucernicul ridică atunci ochii către cer și zise:

— O, Allah, mă rog ție să mă izbăvești de dania aceasta și de necazurile pe care mi le aduce!

Și numaidecât, mântuit cu totul de orice urmă, se văzu asemenea unei fete.

Ci și această izbăvire nu-l mulțumi întru nimica, nu atâta pe el cât pe nevastă-sa, care începu să-l dodelească și să-l certe că a lipsit-o pe veci de bunul ei. Încât ciuda prea-cucernicului ajunse peste poate; și îi spuse neveste-sii:

— Asta-i numai din vina ta și din pricina sfaturilor tale smintite! O, femeie fără de minte, aveam voie să cer trei lucruri de la Allah și aș fi putut să-mi aleg după bunul meu plac tot ce mi-aș fi dorit cel mai mult din bunurile lumii acesteia și ale celeilalte. Și iacătă că două dintre aceste putințe mi s-au și prăpădit, și totu-i ca și cum n-ar fi fost nimica. Și iacătă-mă într-o stare încă și mai rea decât cea de dinainte! Ci, întrucât mai am voie să cer o minune, am să cer de la Domnul meu să-mi dea îndărăt ce am avut dintru începutul-începutului!

Și se rugă domnului său, care îi împlini rugămintea. Și dobândi tot ce avusese dintru început.

Iar pilda acestei snoave este că trebuie să te mulțumești cu ceea ce ai.

Pe urmă Șeherezada începu:

Flăcăul și masagiul de la hammam

Se povestește, o, norocitul sultan, că un oarecare masagiu de la un hammam avea ca mușterii, de obicei, pe fiii de navabi și de mai-mărimi, căci hammamul unde își făcea el meseria era cel mai căutat din toată cetatea. Or, într-o bună zi, în sala unde masagiul își aștepta mușteriii intră un flăcăiaș încă neîmpodobit cu niciun fir de barbă, dar durduliu și bine rotunjit peste tot; și flăcăiașul acela era tare frumos la chip și era chiar feciorul vizirului-cel-mare al sultanului acelei cetăți. Încât masagiul fu bucuros să frământa trupul cel atâta de dulce al gingașului copilandru, și își zise în cugetul său: „Iacătă un trup în care grăsimea și-a pus peste tot pernițele-i mătăsoase! Ce belșug de nuri și ce durduliu e!” Și îl ajută să se întindă pe marmura fierbinte din sala cea caldă și începu să-l frece cu o grijă cu totul aparte. Și, când ajunse aproape de șolduri, rămase până peste

poate de nedumerit băgând de seamă că zebbul flăcăiașului era doar cam cât o alună...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treia noapte

Spuse:

...băgând de seamă că zebbul flăcăiașului era doar cam cât o alună.

Și, dacă văzu aceasta, începu să se căineze în cugetul său și să-și plesnească palmele una de alta, oprindu-se deodată din munca pe care o începuse.

Când îl văzu pe masagiu pradă unei așa de amarnice mahniri și cu chipul răvășit de deznădejde, flăcăul îi spuse:

— Ce ai, o, masagiule, de te căinezi atâta din tot sufletul și îți plesnești mâinile una de alta?

El răspunse:

— Vai, doamne al meu, deznădejdea și căineala mea sunt din pricina ta! Căci te văd bătut de cea mai mare năpastă de care poate să fie lovit un bărbat! Ești tânăr, voinic și frumos, și te bucuri de toate desăvârșirile trupului și ale înfățișării și de toate binefacerile dăruite de către Atoatedătătorul celor aleși de el. Ci tocmai ceea ce face desfătul vieții îți lipsește, lucrul fără de care un bărbat nu este bărbat și nu se poate bucura de virtutea cea deopotrivă darnică și primitoare! Oare viața mai poate să fie viață fără de lucrul acesta și fără de tot ce ține de el?

La vorbele acestea, fiul vizirului își plecă trist capul și răspunse:

— Unchiule, ai mare dreptate! Și iacătă că îmi aduci aminte tocmai de lucrul care-i pricina singurului meu necaz! Dacă ceea ce mi-e lăsat ca moștenire de la tatăl meu este atâta de nemernic, de vină-s numai eu, care până astăzi n-am avut grijă să fac să dea în pârgă această moștenire. Cum vrei tu, oare, ca un iedut să ajungă țăp voinic, dacă se ține departe de caprele cele ispititoare, ori ca un copac să dea în floare fără să fie udat? Eu, până astăzi, m-am ținut departe de femei și nu m-am simțit mânat de niciun fel de îndemn către ele! Ci mai este vreme, socot, ca să se trezească cel care doarme, și ciobanul să se sprijinească pe bâta lui!

La mărturisirea aceasta a feciorului vizirului, hammamgiul spuse:

— Ci cum are să facă oare ciobanul ca să se sprijinească pe o bâta care nu-i mai mare decât degetul cel mic?

Băiatul răspunse:

— Pentru aceasta mă bizui, unchiule, pe mărinimoasa ta bunăvoință. Du-te la lavița pe care mi-am lăsat hainele și ia punga pe care ai s-o găsești la chimirul meu; și cu aurul din punga aceea du-te și caută vreo fetișcană vrednică să-mi facă începutul...

Și hammamgiul răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și se duse la laviță, luă punga și ieși din hammam să caute vreo fetișcană potrivită.

Pe drum, își zise: „Săracul copil! el socoate că ceea ce îi lipsește este ca o cocă moale de acadea, ce se poate întinde de îndată ce începi să tragi de ea! Ori o fi socotind că un castravete se face castravete de la o zi la alta, sau că banana se coace până a nu ajunge banană!”

Și, râzând de toată povestea, se duse la soția sa și-i spuse:

— O, maică a lui Ali, află că tocmai spălam la hammam un copilandru frumos ca luna plină. Este copilul vizirului-cel-mare, și are toate desăvârșirile; ci, săracul de el, nu are ce are toată lumea! Ce are el, de-abia dacă este cât o alună. Și, cum am început să mă căinez de mila tinereții lui, el mi-a dat punga aceasta plină de aur, ca să-i fac rost de vreo fetișcană vrednică să-i sporească într-o clipită amărâta de moștenire pe care o are de la tătâne-său; căci, nepriceput cum e, își închipuie că aluna aceea are să se schimbe numaidecât, de la cea dintâi încercare! Eu atunci m-am gândit că ar fi mai bine ca tot aurul acesta să rămână în casa noastră; și am venit să te îndemn să mergi cu mine la hammam, unde să te prefaci că faci tu acea încercare fără de nădejde pentru bietul copil. Nu este nicio piedică. Și ai să poți chiar și să-ți petreci un ceas de vreme, râzându-ți cu el, fără de nicio primejdie ori de teamă! Iar eu am să vă veghez pe amândoi, și am să fac așa ca să vă feresc de privirile mușterilor.

Dacă auzi vorbele acestea ale soțului ei, tânăra nevestă răspunse că ascultă și că se supune, și se ridică, se găti și se îmbracă în hainele ei cele mai frumoase. De altminteri, și fără de găteli ori împodobiri, ea putea să facă toate capetele să se întoarcă și toate inimile să se vâlvoreze, întrucât era cea mai frumoasă nevestă dintre nevestele de pe vremea ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patra noapte

Spuse:

...întrucât era cea mai frumoasă nevestă dintre nevestele de pe vremea ei.

Hammamgiul o luă aşadar pe soţia lui şi o băgă peste tânărul fecior al vizirului, care aştepta întins pe marmura din sala cea caldă; îi lăsă acolo singuri şi ieşi să stea de pază, spre a-i opri pe cei nedoriţi să-şi vâre capul pe uşă. Şi le spuse celor doi să încuie uşa pe dinlăuntru.

Când îl văzu pe flăcăiandru, nevestica rămase vrăjită de frumuseţea lui de lună; iar el tot aşa. Iar ea îşi zise: „Ce păcat că nu are şi el ceea ce au toţi bărbaţii! Căci ceea ce mi-a povestit soţul meu este tare adevărat: de-abia dacă-i cât o alună!” Ci, când se văzu lângă femeie, cum micimea ei era doar aparentă, ea fiind dintre acelea care, în timpul somnului, intră în întregime în teaca ei, începu să se trezească. Şi se întinse deodată devenind un melesteu asemenea aceluia de măgar sau de elefant, foarte mare şi foarte vânjos. Iar soţia hammamgiului, dacă văzu aşa, scoase un tipăt de minunare şi îşi repezi braţele împrejurul gâtului flăcăului care o încăleacă pe dată ca un cocoş triumfător. Şi, răstimp de o oră, o călcă o dată, apoi a doua oară, apoi a treia oară şi tot aşa până la a zecea oară, în timp ce, înnebunită, ea se frământa, şi gemea şi se zvârcolea pătimaş. Şi-aşa!

Şi, de dincolo de zăbreaua uşii, masagiul vedea tot şi nu putea nici crâcni ori să spargă uşa, de teamă să nu ajungă de ocară lumii. Şi se mulţumea s-o strige în şoaptă pe nevestă-sa, care nu-i răspundea neam! Şi el îi spunea:

— O, mamă a lui Ali, ce aştepţi de nu ieşi? Ziua-i pe sfârşite, şi tu ţi-ai uitat de copilul care aşteaptă acasă să-l alăptezi!

Dar ea, de sub flăcăiandru, continuând să se zvârcolească şi, printre râsete şi gâfâieli, zise:

— Nu, pe Allah! De acum nu voi mai alăpta alt copil în afară de acesta!

Iar fiul vizirului îi spuse femeii:

— Ai putea totuşi să dai fuga o clipită să-l alăptezi şi pe urmă să te întorci repede!

Ea răspunse:

— Mai curând îmi dau sufletul decât să mă hotărăsc să-l las, fie şi măcar o oră orfan, pe noul meu copil!

Şi bietul masagiu, dacă o văzu pe nevestă-sa aşa, cum îi scapă refuzând cu atâta neruşinare să se întoarcă la el, se simţi cuprins de o deznădejde şi de o mânie atâta de năprasnice, încât se sui pe terasa hammamului şi se aruncă de acolo, de-şi sfarmă capul pe caldarâm. Şi muri.

Or, istorisirea aceasta dovedește că omul înțelept nu trebuie să se încreadă în ceea ce numai i se pare.

— Ci, spuse Șeherezeda, snoava pe care am să ți-o mai povestesc vădește încă și mai limpede cât de amăgitoare-s părelniciile și cât de primejdios este să te lași călăuzit de ele.

Alb și alb

Mi s-a povestit, o, norocitul sultan, că un om ca toți oamenii s-a îndrăgit peste poate de o tinerică frumoasă și dulce. Și tinerica aceea, pildă de gingășie și de desăvârșire, era măritată cu un bărbat pe care-l iubea și care și el o iubea pe ea. Și mai fiind, pe deasupra, cuminte și cinstită, îndrăgostitul nu izbutea să afle mijlocul de a o ispiti. Și, cum se scursese destulă vreme de când el își mistuia răbdarea fără de nicio izbândă, gândi să se folosească de un tertip, fie spre a se răzbuna pe ea, fie spre a-i frânge dârzia.

Or, soțul acelei tinerele avea ca slugă de credință un băiețandru pe care îl crescuse de mic și care veghea asupra casei în vremea când stăpânii lipseau. Iar îndrăgostitul cel mofluz se ținu după băiețandru acela și se împrietenii cu el, făcându-i felurite daruri și copleșindu-l cu cinstiri, ba așa, ba altminteri, până ce într-un sfârșit băiețandru îi ajunsese cu totul credincios și i se supunea, fără de nicio cârtire, la orice i-ar fi cerut.

Așa că atunci când treaba ajunsese aci, îndrăgostitul îi spuse într-o zi băiețandrului:

— O, *Cutărică*, tare-aș vrea să văd și eu astăzi casa stăpânului tău, când stăpânul și stăpâna ta au să plece de-acasă!

El răspunse:

— De bună seamă!

Și, după ce stăpânu-său plecă la prăvălie, iar stăpână-sa plecă la hammam, se duse și își chemă prietenul, îl luă de mână și, după ce îl băgă în casă, îl duse prin toate odăile și îi arătă toate lucrurile din casă. Or, îndrăgostitul, hotărât să se răzbune amarnic pe tinerică, își pregătise de mult renghiul pe care să i-l tragă. Încât, când ajunsese în odaia de dormit, se apropie de pat și vărsă acolo niște albuș de ou pe care avusese grijă să-l aducă într-o sticlură. Și așa de pe furiș făcu lucrul acesta, că băiețandru nu băgă de seamă nimic. După care ieși din odaie și își văzu de drum...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincea noapte

Spuse:

...își văzu de drum. Și-atâta cu el!

Estimp, soțul, iacătă! După ce, pe la asfințit de soare, își închise prăvălia, se întoarse acasă și, fiind ostenit de-o zi întreagă de vânzări și de cumpărări, se duse la pat și dete să se întindă, spre a se odihni; ci băgă de seamă o pată mare ce se lăbărta pe cearceaf, și se trase îndărăt uimit și bănuitor până peste poate. Pe urmă, își zise: „Cine a putut să intre în casa mea și să facă ce-a făcut cu soția mea? Căci ceea ce văd este o urmă de sămânță de bărbat, fără de nicio îndoială!”

Și răcni:

— Chiar așa-i!

Atunci, plin de mânie, vru mai întâi să-l ucidă pe băiețandru; ci se răzgândi, zicându-și: „O urmă atâta de mare nu poate să fie de la un copilandru care nu-i încă la vârsta la care se umflă ouăle.” Îl chemă, așadar, și, cu glasul tremurând de mânie, îi strigă:

— Lepădătură ticăloasă, unde-i stăpână-ta?

El răspunse:

— S-a dus la hammam!

La cuvintele acestea, bănuiala nu făcu alta decât să se înfigă și mai tare în mintea neguțătorului, întrucât legea dreptei-credințe cere ca și bărbatul și femeia să se ducă la hammam și să se spele după sfintele datini, din creștet până-n talpă, ori de câte ori au avut treabă între ei. Și țipă la băiat:

— Dă fuga și zorește-o să vie acasă!

Și băiatul dete fuga să îndeplinească porunca. Și când soția veni, neguțătorul, bulbucându-și ochii la dreapta și la stânga prin odaia în care se afla patul cu pricina, și fără a rosti o vorbă, se repezi la ea, o apucă de păr, o tăvăli pe jos și începu să-i ardă o mamă de bătaie cu mare prisos de lovituri de picior și de lovituri de pumni. După care o legă de mâini, luă un cuțitoi și se pregăti să-i taie beregata. Ci, când văzu așa, femeia începu să țipe amarnic și să urle din rărunchi, și-așa de tare, încât toți vecinii și toate vecinele săriră în ajutorul ei și o găsiră pe cale de a fi înjunghiată. Atunci îl traseră îndărăt cu de-a sila pe soț și întrebară de pricina care dusesse la o pedeapsă ca aceea. Și femeia strigă:

— Nu știu care-i pricina!

Atunci cu toții îi strigară neguțătorului:

— Dacă ai a te plânge împotriva ei, ești slobod fie să te desparți de ea, fie s-o mustri cu gingășie și cu blândețe. Da nu poți s-o omori, căci de cuminte e cuminte, și-așa o știm toți, și-așa punem mărturie pentru ea dinaintea lui Allah și dinaintea cadiului! Este vecina noastră de multă vreme și n-am băgat de seamă în purtarea ei nimica necuviincios!

Neguțătorul răspunse:

— Lăsați-mă să-i tai beregățile dezmățatei! Și de vreți s-aveți dovada stricăciunii ei, n-aveți decât să vă uitați la urma pe care au lăsat-o bărbații aduși de ea în patul meu!

La vorbele acestea, vecinii și vecinele se apropiară de pat și toți pe rând își puseră degetul în urmă și spuseră:

— Este o urmă de bărbat!

Ci tot atunci, copilandrul se apropie și el la rându-i, adună pe o tigaie albușul care încă nu fusese supt de către cearceaf, puse tigaia deasupra focului și prăji albușul.

După care luă ceea ce se prăjise, mănă jumătate și împărți cealaltă jumătate celor de față, spunându-le:

— Luați de gustați! este albuș de ou!

Și toți, după ce gustară, se încredințară că era cu adevărat albuș de ou; până și soțul, care înțeluse atunci că soția lui era nevinovată și că o învinuise și o pedepsise pe nedrept. Încât nu pregetă să se împace numaidecât cu ea și, ca să pecetluiască împăcarea, îi dăruie o sută de dinari de aur și o salbă de galbeni.

Or, povestirea aceasta scurtă dovedește că este alb și alb, și că în orice lucru trebuie să știi să faci deosebirea.

După ce îi povesti sultanului snoavele acestea, Șeherezada tăcu.

Și sultanul zise:

— Într-adevăr, Șeherezada, povestirile acestea sunt cum nu se poate mai pilduitoare! Și, pe deasupra, mi-au odihnit gândurile așa de frumos, încât iată-mă-s gata să te ascult cum îmi povestești o poveste cât mai ciudată.

Și Șeherezada spuse:

— Întocmai! Aceea pe care am să ți-o povestesc este chiar ce dorești Măria Ta!

Și Șeherezada îi spuse sultanului Șahriar:

POVESTEA CU ABDALLAH-DE-PE-USCAT ȘI CU ABDALLAH-DIN-MARE

Se povestește – ci Allah este mai știutor! — că a fost odată un om, pescar de meserie, care se numea Abdallah. Și pescarul acela avea de hrănit pe cei nouă copii ai săi și pe mama lor, și era sărac, tare sărac, așa de sărac că n-avea nicio altă avere afară de năvodul lui. Și astfel că năvodul îi ținea loc și de prăvălie, și de puțință de a-și agonisi pâinea cea de toate zilele, și de singura ușă a sporului la casa lui. Și-așa că avea de obicei să se ducă în fiecare zi să pescuiască la mare; și, dacă pescuia mai puțin, vindea, și, cu ce dobânda, cumpăra cele de trebuință pentru copiii săi, în măsura în care îl miluia și pe el Atoatedătătorul; iar dacă pescuia mai mult, atunci, cu banii dobândiți, puneă pe nevastă-sa să gătească o masă minunată, și cumpăra poame, și cheltuia totul pentru ai lui, fără de nicio stăpânire ori chibzuială, până ce nu-i mai rămânea nimica în mâini; că își zicea: „Pâinea de mâine are să ne vină mâine!” Și trăia așa, de pe o zi pe alta, fără să-și bată vreodată capul cu grija zilei următoare.

Or, într-o zi, nevastă-sa născu al zecelea băiat, că și ceilalți nouă erau tot băieți, din mila lui Allah! Și tocmai în ziua aceea nu se afla chiar nimica de mâncare în casa cea săracă a pescarului Abdallah. Și femeia îi spuse omului ei:

— O, stăpâne al meu, casa noastră acum s-a mai îmbelșugat cu un suflet, iar pâinea zilei de azi încă n-a venit!

N-ai vrea să te duci să rostuiești ceva pentru noi, care să ne țină sufletul în clipa aceasta grea?

El răspunse:

— Tocmai vream să ies, punându-mi credința în bunătatea lui Allah, și să mă duc la pescuit să-mi arunc năvodul în mare într-un noroc al acestui copil nou-născut, ca să văd astfel măsura norocului lui în viață!

Femeia îi spuse:

— Pune-ți nădejdea întru Allah!

Și pescarul Abdallah își luă năvodul în spinare și plecă la mare.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șasea noapte

Spuse:

Și pescarul Abdallah își luă năvodul în spinare și plecă la mare.

Și aruncă năvodul și îl desfășură în apă, într-un norocul acelui copil nou-născut, și spuse: „O, Doamne al meu, fă ca viața să-i fie ușoară și nu anevoioasă, îmbelșugată și nu neîndestulată!” Și, după ce așteptă un răstimp, trase năvodul și îl găsi plin cu murdării, cu nisip, cu mâl și cu ierburi de apă, dar nu văzu nici urmă de pește, nici mai mare, nici mai mic, nimic-nimic! Atunci se minună și se mâhni în sufletul lui și zise: „Oare Allah l-o fi zămislit pe micuțul acela fără a-i fi venit nicio parte și niciun noroc? Asta nu se poate și nu se poate! Întrucât acela care l-a dat fâlcii omului și i-a lăsat două buze drept gură n-a făcut treaba asta degeaba, ci a luat asupra-și sarcina de a răspunde la nevoile lor, de vreme ce el este Atoateștiutorul și Atoatedătătorul. Preamărit fie El!” Pe urmă își încărcă în spinare năvodul și se duse să-l arunce în mare în alt loc.

Și stătu răbdător o bună bucată de vreme, după care se căzni mult până să-l scoată, căci se dovedi tare greu. Și găsi în el un măgar mort, umflat cu totul și împrăștiind o duhoare înfricoșătoare. Și pescarul își simți sufletul năpădit de silă; și dete zor să-și scuture năvodul de măgarul mort și să se îndepărteze cât mai degrabă în altă parte, zicând: „Nu este ajutor și putere decât într-un Slăvitul și Falnicul Allah cel Preaînalt! Tot ce mi se întâmplă acum și tot nenorocul ăsta este din vina blestemei de nevastă-mea! De câte ori nu i-am spus: «Nu se mai află în apă nimica pentru mine, și trebuie să caut altundeva pâinea noastră. Nu mai pot cu meseria asta! Nu, adevăratu-i, nu mai pot! Lasă-mă, dar, o, femeie, să mă apuc de altă meserie decât de aceea de pescar!» Și de-atâtea ori i-am tot dogănit vorbele astea, de mi-a ieșit păr pe limbă! Da ea nu-mi răspunde decât cu: «*Allah Karim!*⁵ *Allah Karim!* Mila lui este fără de margini! Nu deznădăjdui, o, tată al copiilor mei!» Or, asta-i toată mila lui Allah? Oare măgarul ăsta mort să fie partea menită acelui sărac de copil, ori poate că mâlul sau nisipul cules în năvod?”

Și pescarul Abdallah rămase nemișcat vreme lungă, pradă unei mâhniri tare amare. După care, până la urmă, se hotărî să mai arunce o dată năvodul în apă, cerând iertare de la Allah pentru vorbele nesocotite pe care le grăise,

și zise: „Fii-mi priincios la pescuit, o, tu, Atoatedătătorule, carele împarți făpturilor tale huzururile și bunătățile, și carele le scrii dintru începuturi ursita. Și fii-i priincios copilului născut acum, iar eu îți făgăduiesc că într-o bună zi are să-ți fie un preacucernic drept-credincios, vrednicind să-ți slujească numai ție!” Pe urmă își zise: „M-aș mulțumi să pescuiesc fie și numai un pește, măcar ca să pot să-l duc brutarului, binefăcătorul meu, care în zilele cele negre, când mă vede că stau dinaintea prăvăliei lui și adulmec de-afară mireasma de pâine caldă, îmi face semn cu mâna să mă duc la el și îmi dăruie din belșug pâinea cu care să-i mulțumesc pe cei nouă și pe mama lor!”

După ce își aruncă năvodul pentru a treia oară, Abdallah așteaptă vreme tare lungă, și pe urmă începu să se pregătească să-l tragă afară. Ci, întrucât năvodul era și mai greu decât de celelalte dăți, și atârna cu totul peste măsură, Abdallah se necăji amarnic cu el până ce să-l scoată la mal; și nu izbuti decât după ce își însângera mâinile trăgând de sfori. Și atunci, peste poate de uluit, găsi prinsă în ochiurile năvodului o făptură omenească, un fiu de Adam, asemenea cu toți ibn-Adamii, numai cu osebirea că trupu-i se sfârșea cu o coadă de pește; ci, afară de coada aceea, avea cap, față, barbă, piept și mâini, întocmai ca ale unui om de pe pământ.

Când îl văzu, pescarul Abdallah nu mai avu nicio îndoială că n-ar fi de față cu vreun efrît dintre efrîții care, în vremile de demult, s-au răzvrătit împotriva poruncilor stăpânului nostru Soleiman Ibn-Daud și au fost închiși în vase de aramă roșie și aruncați în mare. Și își zise: „De bună seamă că-i unul dintre aceia! Din pricină că arama a fost roasă de apă și de ani, efrîtul a putut să iese din vasul pecetluit și să se agațe în năvodul meu!” Și, scoțând țipete de spaimă și ridicându-și poalele cămășii până deasupra genunchilor, pescarul o luă la goană pe țarm, fugind de să-și dea sufletul, și urlând:

— Aman! Aman! Fie-ți milă de mine, o, efrîte al lui Soleiman!

Ci adamitul din năvod îi strigă:

— Hei, pescarule! Nu fugi de mine! Căci sunt o făptură de om ca și tine, nu-s nici mared și nici efrît! Vino îndărăt mai degrabă și-ajută-mă să ies din năvodul acesta, și nu-ți fie teamă de nimic! Am să te răsplătesc din plin! Și Allah are să ție seama de asta în Ziua Judecății!

La vorbele acestea, inima pescarului se domoli; și Abdallah se opri din fugă și se întoarse către năvod, da cu pași sfiți, cu un picior apropiindu-se, iar cu celălalt depărtându-se. Și îi spuse adamitolui prins în năvod:

— Atunci nu ești un ginn din neamul ginnilor?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaptea noapte

Spuse:

— Atunci nu ești un ginn din neamul ginnilor?

Adamitul răspunse:

— Nu sunt! Sunt făptură omenească și cred în Allah și în trimisul lui!

Abdallah întrebă:

— Păi, atunci, cine te-a aruncat în mare?

El spuse:

— Nimeni nu m-a aruncat în mare, pentru că eu în mare m-am născut! Căci sunt un fiu dintre fiii mării, întrucât suntem multe noroadе care locuim în adâncurile mărilor. Și noi răsuflăm și trăim în apă, așa cum voi ceilalți trăiți pe pământ, iar păsările în văzduh. Și toți suntem drept-credincioși întru Allah și Profetul lui (cu El fie rugăciunea și pacea!) și suntem prietenoși și ajutători față de oameni, frații noștri, care locuiesc pe fața pământului; căci ne călăuzim după poruncile lui Allah și după învățăturile *Cărții celei Sfinte!*

Pe urmă adăugă:

— Și-apoi, de-aș fi un ginn ori un efit răufăcător, oare nu ți-aș fi rupt până acuma năvodul, în loc de-a te ruga să vii și să mă ajuți să ies din el fără a-l vătăma, întrucât cu el îți ții zilele și numai el este ușa sporului casei tale?

La vorbele acestea de netăgăduit, Abdallah simți cum i se spulberă și cele mai de pe urmă șovăieli și temeri, și, când se aplecă să-l ajute pe locuitorul din ape să iasă din năvod, acela îi spuse:

— O, pescarule, soarta a vroit ca să fiu prins spre binele tău. Mă preumblam, într-adevăr, prin ape, când năvodul tău s-a abătut asupra mea și m-a prins în lațurile lui. Doresc, dar, să vă aduc bunăstarea ție și alor tăi! Vrei să ne legăm prieteni între noi, să dăm și să primim daruri unul de la celălalt? Așa, de pildă, în fiecare zi să vii aici la mine și să-mi aduci roade de pe pământ, dintre cele care cresc la voi: struguri, smochine, lubenițe, cantalupi, piersici, prune, rodii, banane, curmale și de altele? Și eu am să primesc cu mare bucurie tot ce ai să-mi aduci. Și, în schimb, eu am să-ți dau, de fiecare dată, roade de-ale mării, care cresc în străfundul apelor: mărgeane, mărgăritare, hrizolite, beriluri, smaralde, rubinuri, metaluri

scumpe și toate gemmele și nestematele din mări. Și, de fiecare dată, am să-ți umplu coșul pe care ai să mi-l aduci cu poame! Primești?

Auzind vorbele acestea, pescarul care, de bucuria și de încântarea pricinuite de înșiruirea aceea de nume minunate nu mai sta decât într-un picior, strigă:

— Ya Allah! Da cine n-ar primi!

Pe urmă spuse:

— Da! Ci, mai-nainte de orice, să punem între noi *fatihaua*, ca să pecetluim cu ea legământul nostru!

Și băștinașul apelor încuviință. Și amândoi atunci rostiră cu glas tare *fatihaua* de început din *Coran*. Și, pe urmă, numaidecât, Abdallah pescarul îl slobozi din năvod pe băștinașul apelor.

Atunci pescarul îl întrebă pe prietenul său din ape:

— Cum te cheamă?

El răspunse:

— Mă cheamă Abdallah. Încât, în fiecare dimineață când ai să vii aici, dacă în vreo zi, din întâmplare, n-ai să mă vezi, nu ai decât să strigi: „Ya Abdallah, hei, tu, cel din ape!” Și eu pe dată am să te aud și ai să mă vezi cum răsar dinainte-ți din ape.

Pe urmă întrebă și el:

— Da pe tine, o, frate al meu, cum te cheamă?

Pescarul răspunse:

— Și pe mine mă cheamă tot Abdallah, ca și pe tine!

Atunci cel din ape se minună:

— He-he, tu ești Abdallah-de-pe-uscat, iar eu sunt Abdallah-din-mare! Și, în felul acesta, suntem de două ori frați: frați de nume și frați de prietenie. Așteaptă-mă, dar, o clipită aici, o, prietene al meu, numai atâta cât să mă cufund și să-ți aduc cel dintâi dar din ape!

Și Abdallah-de-pe-uscat răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și numaidecât Abdallah-din-mare sări de pe țărm în mare și pieri din ochii pescarului.

Atunci Abdallah-de-pe-uscat, după un timp, văzând că Abdallah-din-mare nu se mai arată, începu să se căiască amarnic că-l slobozise din năvod, și își zise în sine-și: „De unde știu eu că are să se mai întoarcă? Fără de nicio îndoială că și-a râs de mine și că mi-a spus toate alea ca să-l slobozesc. Uf, de ce mai degrabă nu l-oi fi luat eu prins? Aș fi putut atunci să-l duc spre

vedere în fața oamenilor din cetate și să câștig o grămadă de bani! Și tot așa l-aș fi dus prin casele celor bogați, care nu vor să se obosească prea tare, și să li-l arăt acasă la ei. Și m-ar fi plătit strașnic!” Și se căina așa mai departe în sufletul lui și își zicea: „Peștele tău ți-a scăpat din mână, o, pescarule!”

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute opta noapte

Spuse:

„Peștele tău ți-a scăpat din mână, o, pescarule!”

Ci, tot atunci, iacătă-l pe Cel-din-mare că se arătă la fața valurilor, ținând ceva deasupra capului; și veni de șezu pe țărm lângă Cel-de-pe-uscă. Și Cel-din-apă avea mâinile amândouă pline cu mărgăritare, cu mărgene, și smaralde, și matostate, și rubine și tot soiul de nestemate. Și i le întinse pe toate pescarului și îi spuse:

— Ia astea, o, fratele meu Abdallah, și iartă-mă că sunt atâta de puține. Căci, de data aceasta, nu am avut un coș pe care să ți-l umplu; ci, data viitoare, ai să-mi aduci tu un coș, iar eu am să ți-l dau îndărăt plin cu aceste roade de mare!

Văzând gemmele cele scumpe, pescarul se bucură până peste poate. Și le luă și, după ce le prefiră printre degete minunându-se, le ascunse în sân. Iar Cel-din-apă îi spuse:

— Să nu uiți de legământul nostru! Și să vii aici în fiecare dimineață, înainte de răsăritul soarelui!

Și își luă rămas-bun de la el și se cufundă în mare. Iar pescarul se întoarse în cetate plin de bucurie și trecu mai întâi pe dinaintea prăvăliei brutarului care îi fusese atâta de binevoitor în zilele negre, și îi spuse brutarului:

— O, frate al meu, soarta cea bună și norocul încep într-un sfârșit să umble și în calea noastră! Mă rog, dar, ție, să faci socoteala la tot ce-ți datorez!

Brutarul răspunse:

— Socoteala? Și de ce să fac socoteala? E oare trebuință de vreo socoteală între noi? Da, dacă chiar ai mai mulți bani, dă-mi atâtia cât poți! Și dacă nu ai deloc, ia pâine câtă îți trebuie ca să-i hrănești pe-ai tăi, și așteaptă să-mi plătești atunci când bunăstarea s-o așeza pe totdeauna în casa ta!

Pescarul spuse:

— O, prietene al meu, bunăstarea s-a așezat temeinic în casa mea, într-un norocul copilului meu nou-născut, din bunăstarea și dărnicia lui Allah! Și tot

ce aş putea eu să-ţi dau are să fie prea puţin faţă de tot ce ai făcut tu pentru mine, când mă strângeau de gât lipsurile! Da ia de colea, până una alta!

Şi îşi băgă mâna în sân şi scoase un pumn plin cu nestemate, ba chiar atâta de multe de nu-i mai rămase pentru el aproape nici jumătate din câte îi dăruise Cel-din-mare. Şi i le întinse pe toate brutarului, spunându-i:

— Nu-ţi cer decât să-mi împrumuţi ceva bani, până ce am să vând în suk gemmele acestea de mare.

Şi brutarul, uluit de cele ce vedea şi de cele câte căpăta, îşi goli cutiuţa cu bani în mâinile pescarului şi vru să-i ducă el însuşi sarcina de pâine trebuitoare pentru casă. Şi îi spuse:

— Sunt robul şi sluga ta!

Şi, cu voie cu nevoie, luă pe cap coşul cu pâine şi merse în spatele pescarului până la acesta acasă, unde îşi lăsă jos sarcina. Şi plecă, după ce îi sărută mâinile. Iar pescarul înmână mamei copiilor săi coşul, pe urmă plecă fuga să le cumpere carne de miel, pui, legume şi poame. Şi o puse pe nevastă, în seara aceea, să gătească o masă nemaipomenită. Şi, laolaltă cu copiii şi cu nevasta lui, se ospătă de minune, bucurându-se până peste poate de venirea pe lume a acelui nou-născut care aducea cu sine norocul şi belşugul.

După care, Abdallah îi povesti neveste-sii tot ce i se întâmplase şi cum pescuitul lui se isprăvisese cu prinderea lui Abdallah-cel-din-apă şi, până la urmă, toată întâmplarea cu de-amănuntul. Şi îi dăruî femeii tot ce-i mai rămăsese din darul cel scump al prietenului său ce sălăşluia în mare. Şi soţia se bucură de toate; ci îi zise:

— Păstrează cu grijă taina acestei întâmplări! De nu, oamenii stăpânirii ar putea să-ţi facă necazuri!

Şi pescarul răspunse:

— Hotărât! n-am să spun nimica la nimeni, afară de brutar! Căci, măcar că de obicei trebuie să-ţi ascunzi norocul, nu pot să-mi tăinuiesc bunăstarea faţă de cel mai dintâi binefăcător al meu!

A doua zi dimineaţa, de cu zori, Abdallah pescarul se duse cu un coş plin de poame frumoase de toate soiurile şi de toate felurile la ţarmul mării, unde ajunse înainte de răsăritul soarelui. Şi puse coşul jos pe nisipul de pe ţarm, şi, întrucât nu-l zărea nicăierea pe Abdallah, bătu din palme şi strigă:

— Unde eşti, o, Abdallah-cel-din-apă?

Şi pe dată, din afundul valurilor, un glas de apă răspunse:

— Iacătă-mă, o, Abdallah-cel-de-pe-uscă! Iacătă-mă la poruncile tale!

Și băștinașul mării sări din apă și se ivi pe mal. Și, după salamalecurile și urările de cuviință, pescarul îi dăruî coșul cu poame. Și Cel-din-apă luă coșul, mulțumi și se cufundă îndărăt în fundul mării. Ci nu peste mult timp se ivi iarăși, ținând în mâini coșul gol de poame, greu însă de smaralde, de bălașe și de toate gemmele și roadele mării. Și pescarul, după ce își luă bun-rămas de la prietenul său, își puse coșul pe cap și apucă drumul îndărăt către cetate, trecând pe la cuptorul brutarului.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute noua noapte

Spuse:

Și pescarul, după ce își luă bun-rămas de la prietenul său, își puse coșul pe cap și apucă drumul îndărăt către cetate, trecând pe la cuptorul brutarului.

Și îi spuse binefăcătorului său cel dintru-ntâi:

— Pacea fie cu tine, o, taică al meu cu mâini darnice!

Acela răspunse:

— Și cu tine fie pacea, și milele, și binecuvântările lui Allah, o, chip vestitor de bine! Tocmai ți-am trimis acasă o tavă cu patruzeci de plăcinte, pe care le-am făcut anume pentru tine, și în coca lor n-am precupețit nici untul străcurat, nici scortîșoara, nici corcoma, nici pelinița, nici nucșoara, nici anisonul, nici chiminul!

Și pescarul își cufundă mâna în coșul din care se revărsa o ploaie de lumini sclipitoare, luă trei pumni plini cu nestemate pe care i le dăruî brutarului. Pe urmă își văzu de drum mai departe și ajunse acasă. Acolo puse coșul jos, alese cea mai frumoasă piatră din fiecare soi și din fiecare culoare, puse totul într-o cârpă și se duse la sucul giuvaiergiilor. Și se opri dinaintea șeicului giuvaiergiilor, îi așternu dinainte pietrele cele minunate și îi spuse:

— Vrei să le cumperi?

Șeicul giuvaiergiilor se uită la pescar cu niște ochi plini de îndoială și îl întrebă:

— Mai ai și altele?

El răspunse:

— Am acasă un coș plin.

Celălalt întrebă:

— Și unde-i casa ta?

Pescarul răspunse:

— Casă n-am, pe Allah! Ci numai o cocioabă de scânduri putrede, în fundul uliței Cutare, pe lângă sucul de pește!

La vorbele acestea ale pescarului, giuvaiergiul își strigă ucenicii:

— Puneți mâna pe el! Acesta-i hoțul despre care s-a dat de știre că a furat giuvaierurile stăpânei noastre, soția sultanului!

Și le porunci să-l ciomăgească bine. Și toți giuvaiergii și neguțătorii îl împresurară și îl năpădiră cu vorbe de ocară.

Iar unii ziceau:

— De bună seamă că acesta-i cel care a prădat luna trecută prăvălia lui haji Hassan.

Iar alții ziceau:

— Tot ticălosul ăsta a curățat și casa lui *Cutare*!

Și fiecare povestea câte o poveste de hoție în care nu se dovedise hoțul și era învinuit acuma pescarul! Și Abdallah, toată vremea aceasta, rămase tăcut și fără să facă vreun semn de tăgadă. Și, după ce căpătă ciomăgeala de început, se lăsă târât dinaintea sultanului de către șeicul-giuvaiergiu care vroia să-l facă să-și mărturisească fărădelegile și să pună să fie spânzurat la poarta saraiului.

Când ajunseră cu toții la divan, șeicul giuvaiergiilor spuse către sultan:

— O, doamne al vremilor, când gherdanul sultanei a pierit, tu ne-ai dat de veste și ne-ai dat în seamă să-l aflăm pe făptaș. Am făcut, așadar, tot ce ne-a stat în putință și, cu ajutorul lui Allah, am izbândit! Iacătă-l, dar, în mâinile tale pe făptaș și nestematele pe care le-am găsit asupra lui!

Și sultanul spuse către căpetenia hadâmbilor:

— Ia nestematele acestea și du-te de le arată stăpânei tale. Și întreab-o dacă sunt chiar nestematele din gherdanul pe care l-a pierdut!

Și mai-marele hadâmbilor se duse la sultană și, înfățișându-i acele gemme minunate, o întrebă:

— Acestea-s, oare, o, stăpână a mea, pietrele din gherdanul Măriei Tale?

Dacă văzu nestematele, sultana fu peste poate de minunată, și-i răspunse hadâmbului:

— Ba nu sunt deloc! Întrucât mi-am găsit gherdanul într-un sipet. Da pietrele acestea-s cu mult mai frumoase decât ale mele, și nu-și au seamăn pe lume! Du-te, dar, o, Massrur, și spune-i sultanului să le cumpere, ca să-i facem un gherdan fiicei noastre Îmbelșugare⁶, care-i la anii măritişului!

Când află de la hadâmb răspunsul sultanei, sultanul fu cuprins de o mânie peste măsură asupra șeicului giuvaiergiilor, care ridicase și cășunase așa pe

un nevinovat: și-l afurisi cu toate afuriselile lui Aad și ale lui Thamud⁷. Și șeicul giuvaiergiilor, tremurând tot, răspunse:

— O, doamne al vremilor, știam că omul acesta este un pescar și un sărăcan; și, când l-am văzut că are asemenea nestemate, și când am aflat că mai are acasă un coș plin cu vârf, am cugetat că asta-i o avere prea mare ca s-o fi putut cumpăra cu mijloace cinstite un sărăntoc ca el!

La vorbele acelea, supărarea sultanului spori și mai mult, și Măria Sa se bulbuci la șeicul giuvaiergiilor și la soții lui:

— A, mișeilor și spurcaților! A, ereticilor de la credința cea dreaptă! Suflete ticăloase! Au voi nu știți că nicio avere, oricât de pe neașteptate și oricât de ca printr-o minune ar veni ea, nu este cu neputință în soarta unui drept-credincios? A, nelegiuitorilor! Și dați zor așa să-l osândiți pe sârmanul acesta, fără să-l ascultați și fără să-l cercetați, pe temeiul că atâta avere este prea multă pentru el? Și-i ziceți hoț, și-l necinstiți față de semenii lui? Și nicio clipită nu vă trece prin cap că Preaslăvitul Allah, când împarte huzmeturile lui, niciodată nu se zgârcește? Au știți voi cât belșug curge din izvoarele fără de sfârșit din care Preaînaltul își scoate binefacerile lui, o, proștilor și neștiutorilor, de judecați așa, pe potrive socotelilor voastre ticăloase de făpturi de noroi, despre cele greutăți cu care-i încărcată terezia unei ursite a norocului? Duceți-vă, ticăloșilor! Pieriți din fața mea! Și lipsi-v-ar Allah în veci de binefacerile lui!

Și-i izgoni cu ocară! Și atâta cu ei!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute zecea noapte

Spuse:

Și-i izgoni cu ocară! Și atâta cu ei!

În ceea ce îl privește pe Abdallah, pescarul, iacătă! Sultanul se întoarse către el și, înainte de a-i pune vreo întrebare cât de cât, îi spuse:

— O, sărace, Allah să te binecuvânteze întru darurile ce ți le-a făcut! Ocrotirea este cu tine. Eu ți-o dăruiesc!

Pe urmă adăugă:

— Vrei acuma să-mi povestești adevărat și să-mi spui cum ai dobândit nestematele astea, așa de frumoase cum niciun sultan de pe pământ nu are unele asemenea?

Pescarul răspunse:

— O, doamne al vremilor, mai am acasă un coș de pescar plin de nestemate de acestea! Sunt un dar de la prietenul meu Abdallah-cel-din-mare!

Și îi povesti sultanului toată întâmplarea lui cu Cel-din-apă, fără să tăinuiască nimica! Ci nu este de niciun folos s-o mai spunem și noi o dată.

Pe urmă adăugă:

— Or, eu am făcut un legământ cu el, pecetluit prin rostirea *fatihaei* din *Coran*! Și ne-am legat așa: eu să-i duc în fiecare dimineață, de cu zori, un coș plin cu poame de pe pământ; iar el s-a legat să-mi umple acel coș cu toate roadele mării, cumu-s nestematele pe care le vezi!

Când auzi spusele pescarului, sultanul se minună de dărnicia Atoatedătătorului față de drept-credincioșii săi, și îi zise:

— O, pescarule, așa ți-a fost ursit! Lasă-mă numai să-ți spun că bogăția cere să fie ocrotită, și că omul bogat trebuie să aibă un cin înalt! Vreau dar să te iau sub ocrotirea mea, atâta cât oi trăi, ba și mai mult! Căci nu pot eu să hotărâsc asupra viitorului, și nu știu ce soartă ți-ar putea meni urmașul meu, de s-ar întâmpla să mor ori să rămân fără scaunul de domnie. S-ar putea să te ucidă din lăcomie și din patima pentru bunurile acestei lumi. Vreau, dar, să te pun la adăpost de vitregiile sorții, atâta vreme cât mă aflui în viață. Și cea mai bună cale, gândesc eu, este să te însor cu fata mea Îmbelșugare, fată de măritat, și să te căftănesc în slujba de cel dintâi vizir al meu, lăsându-ți de moștenire în felul acesta scaunul domniei mele de-a dreptul, mai înainte de moartea mea!

Și pescarul răspunse:

— Ascult și mă supun!

Atunci sultanul chemă robii și le zise:

— Duceți-l la hammam pe stăpânul vostru pe care-l vedeți aici!

Și robii îl duseră pe pescar la hammamul saraiului, și îl spălară cu luare-aminte, și îl îmbrăcară în haine împărătești, și îl aduseră îndărăt dinaintea sultanului care, tot atunci, îl căftăni vizir. Și îi spuse sfaturile de trebuință pentru o asemenea slujbă, iar Abdallah răspunse:

— Sfaturile tale, o, Măria Ta, sunt pravila mea de purtare, iar bunăvoința ta este umbra în care huzuresc!

Pe urmă sultanul trimise acasă la pescar o liotă de străjeri și de soli, dimpreună cu cântăreți din triște, din claranete, din țimbale, din vuve și din cavale, și femei pricepute în meșteșugul îmbrăcăminții și al împodobitului, cu sarcina să îmbrace și să împodobească pe nevasta pescarului și pe cei

zece copii ai ei, s-o suie într-un palanchin purtat de douăzeci de arapi, și s-o aducă la sarai înconjurată de un alai strălucitor și în zvoană de cântece. Și poruncile fură îndeplinite; și soția pescarului, ținându-l pe noul-născut la piept, fu așezată dimpreună cu ceilalți nouă copii ai ei într-un palanchin falnic; și, cu liota de străjeri și de cântăreți înaintea, și însoțită de femeile puse în slujba ei, și de nevestele emirilor și ale mai-marilor cetății, fu adusă la palat unde o aștepta sultana, care o primi cu semnele unei prețuirii nemărginite, în vreme ce sultanul îi întâmpină pe copiii ei, luându-i rând pe rând pe genunchi și alintându-i părintește, cu atâta dragoste de parcă ar fi fost chiar copiii lui. Și sultana, la rândul ei, vru să-și arate dragostea față de soția proaspătului vizir și o puse în fruntea tuturor femeilor din harem, numind-o mare vizireasă peste iatacurile sale.

Pe urma sultanul, care nu mai avea altă fată afară de Îmbelșugare, nu pregetă să-și țină făgăduiala și i-o încredință vizirului Abdallah ca a doua soție. Și, cu prilejul acela, sultanul dădu un mare ospăț norodului și oștenilor, și puse să se împodobească și să se lumineze cetatea.

Și Abdallah cunoscuse, noaptea aceea, deliciile cărnii tinere și diferența dintre divinitatea unei fiice de sultan și pielea tăbăcită a bătrânei pe care se odihnea până atunci.

Or, a doua zi, în zori, când sultanul, trezindu-se la un ceas mai devreme decât de obicei, din pricina zbuciumului din ajun, se așezase la fereastră, îl văzu pe proaspătul mare-vizir, soțul fiicei sale, cum ieșea din palat, ducând pe cap un coș de pescar plin cu poame. Și strigă după el și îl întrebă:

— Ce duci tu acolo, o, ginere al meu...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute unsprezecea noapte

Spuse:

Și strigă după el și îl întrebă:

— Ce duci tu acolo, o, ginere al meu? Și încotro ai luat-o?

El răspunse:

— Un coș cu poame pe care vreau să-l duc prietenului meu Abdallah-din-mare!

Sultanul spuse:

— Dar acesta nu este un ceas la care oamenii ies din casa lor. Și-apoi nu-i deloc potrivit ca ginerele meu să ducă așa pe cap o povară de hamal!

El răspunse:

— Asta așa-i! Ci mi-a fost frică să nu lipsesc la ceasul de întâlnire și să nu trec în ochii Celui-din-apă drept un mincinos fără de credință, și să-l aud cum mă dojenește și îmi spune: „Bunurile lumii te îndepărtează acum de la datoria ce-o ai, și te fac să uiți făgăduielile!”

Și sultanul zise:

— Ai dreptate! Du-te la prietenul tău, și Allah fie cu tine.

Și Abdallah luă drumul către mare, străbătând sucurile. Iar neguțătorii sculați de dimineață, care își deschideau prăvăliile, își spuneau când dau cu ochii de el:

— Acesta-i Abdallah, vizirul cel mare, ginerele sultanului, care se duce la mare să schimbe poame pe nestemate!

Iar cei care nu-l cunoșteau îl opreau din drum și îl întrebau:

— O, vânzătorule de poame, cu cât dai măsura de caise?

Și el la toată lumea răspundea:

— Nu-s de vânzare. Sunt vândute de mai-nainte!

Și rostea acestea cu multă dulceață, spre mulțumirea tuturor. Și-așa ajunse pe țărm, unde îl văzu pe Abdallah-din-mare cum ieșea din valuri, îi întinse fructele în schimbul altor nestemate de toate culorile. Pe urmă luă drumul îndărăt către cetate și trecu pe dinaintea prăvăliei prietenului său brutarul. Ci rămase tare nedumerit când văzu că ușa brutăriei este închisă; și așteptă un răstimp să vadă dacă nu se ivește prietenul său. Și, până la urmă, îl întrebă pe brutarul vecin:

— O, frate al meu, ce-i cu brutarul de-alături?

Acela răspunse:

— Habar n-am ce i-o fi venit Allah! O fi bolnav acasă!

El întrebă:

— Și unde-i casa lui?

El spuse:

— Pe cutare uliță!

Și Abdallah luă calea către ulița pomenită și, după ce găsi casa brutarului, bătă la ușă și așteptă. Și, peste puțină vreme, băgă de seamă la o bagea de sus cum se ițea fața speriată a brutarului, care, după ce văzu coșul pescarului plin ca de obicei cu nestemate, se mai liniști și coborî să descuie. Și se aruncă la pieptul lui Abdallah și, cu lacrimi în ochi, îl îmbrățișă și îi zise:

— Păi n-ai fost spânzurat din porunca sultanului? Eu, când am aflat că ai fost zeberit ca hoț, m-am speriat să nu mă ridice și pe mine ca părtaș, mi-am încuiat degrabă cuptorul și brutăria, și m-am ascuns în fundul casei mele. Și ia lămurește-mă, o, prietene al meu, cum se face de ești îmbrăcat ca un vizir?

Atunci Abdallah îi povesti tot ce i se întâmplase, de la început până la sfârșit, și adăugă:

— Și sultanul m-a făcut vizirul lui cel mare, și mi-a dat-o pe fiică-sa de soție. Și-acuma am un harem peste care se află soția mea dintâi, mama copiilor mei!

Pe urmă spuse:

— Ia coșul acesta cu tot ce-i în el. Este al tău, căci scris a fost astăzi la norocul tău!

Pe urmă îl lăsă, și se întoarse la sarai cu coșul gol. Când îl văzu cum venea cu coșul gol, sultanul îi spuse râzând:

— Iacătă vezi? Prietenul tău Cel-din-mare te-a dat uitării!

El răspunse:

— Dimpotrivă! Nestematele cu care mi-a umplut astăzi coșul erau și mai frumoase decât cele din zilele celelalte. Ci le-am dăruit pe toate prietenului meu brutarul, care, odinioară, când mă rodeau nevoile, mi-a dat de mâncare mie, și a dat de mâncare și copiilor mei și mamei lor. Iar eu, la rândul-mi, așa cum mi-a fost el milos în zilele sărăciei mele, n-am să-l uit acum în zilele mele de belșug! Căci, pe Allah! trebuie să mărturisesc că el niciodată n-a jignit sufletul meu de biet nevoiaș lesne bănuielnic!

Și sultanul, dumirit întru totul, îl întreabă:

— Cum îl cheamă pe prietenul tău?

El răspunse:

— Îl cheamă Abdallah-brutarul, așa cum pe mine mă cheamă Abdallah-cel-de-pe-uscat, și așa cum pe prietenul meu din apă îl cheamă Abdallah-cel-din-mare!

La vorbele acestea, sultanul se minună și se cutremură de uimire, și strigă:

— Și-așa cum pe mine mă cheamă sultanul Abdallah! Și-așa cum pe noi toți ne cheamă slujitorii lui Allah⁸! Și, întrucât toți slujitorii lui Allah sunt de-o seamă dinaintea celui Preaînalt, și frați întru credință și obârșie, o, Abdallah-de-pe-uscat, vreau să te duci numaidecât și să-l chemi aici pe prietenul tău Abdallah-brutarul, ca să-l căftănesc al doilea vizir al meu!

Numaidecât Abdallah-cel-de-pe-uscat se duse după Abdallah-brutarul, pe care sultanul, tot atunci, îl căftăni cu caftanul viziriei, numindu-l vizir de-a stânga sa, așa cum Abdallah-cel-de-pe-uscat era vizir de-a dreapta.

Și Abdallah, pescarul de odinioară, își îndeplinea slujba cea nouă cu toată strălucirea, fără a uita nici într-o zi să meargă la prietenul său Abdallah-din-mare, și să-i ducă un coș cu poame, pe care le schimba cu aur, cu argint și cu nestemate. Și, când veni toamna și nu mai găsi poame nici în grădini, nici pe la neguțatorii de trufandale, își umplu coșul cu stafide, cu migdale, cu alune, cu fistic, cu nuci, cu smochine uscate, cu caise uscate și cu dulciuri uscate de toate soiurile și de toate culorile. Și, de fiecare dată, aducea îndărăt pe cap coșul plin cu giuvaieruri, ca de obicei. Și-așa, vreme de un an.

Or, într-o zi, Abdallah-cel-de-pe-uscat, ajungând de cu zori ca întotdeauna pe țărm, șezu lângă prietenul său Abdallah-din-mare și începu să tăifăsuiască cu el despre obiceiiele locuitorilor mării.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăsprezecea noapte

Spuse:

...și începu să tăifăsuiască cu el despre obiceiiele locuitorilor mării. Și, printre altele, îi spuse:

— O, frate al meu, o, tu Cel-din-mare, tare frumos o fi acolo la voi⁹

El răspunse:

— De bună seamă! Și, dacă vrei, te iau cu mine în apă și îți arăt tot, și te duc să vezi cetatea mea și te poftesc în casa mea, cu cea mai deplină dragoste!

Și Abdallah-cel-de-pe-uscat răspunse:

— O, fratele meu, tu ai fost zămislit în apă și apa-i lăcașul tău. Și-așa că nu te simți stânjenit nicidecum să trăiești în mare. Da poți să-mi spui, înainte de a-ți răspunde la poftirea ce-mi faci, de nu ți-ar fi peste poate de neprielnice să zăbovești pe pământ?

El spuse:

— De bună seamă! Pielea mea s-ar usca! Iar vânturile de pe pământ, suflând peste mine, m-ar omorî!

Cel-de-pe-uscat spuse:

— Și eu tot așa! Eu am fost zămislit pe pământ, și pământul este lăcașul meu. Și-așa că vânturile de pe pământ nu-mi dăunează. Da dacă aș intra cu tine în mare, apa ar intra în lăuntrurile mele și m-ar înăbuși, și-aș muri!

Cel-din-mare răspunse:

— În această privință să nu ai nicio teamă, întrucât am să-ți aduc o unsoare cu care să-ți ungi trupul, și apa n-are să mai aibă nicio putere vătămătoare asupra ta, chiar dacă ar fi să-ți petreci în mare toate zilele vieții tale. Și, în felul acesta, vei putea să te cufunzi cu mine și să străbați marea în toate părțile, și să dormi și să te scoli în apă, fără ca să pățești vreodată nici cel mai mic neajuns, oriunde te-ai afla!

La vorbele acestea, Cel-de-pe-uscat îi spuse Celui-din-mare:

— Dacă-i așa, apoi nimica nu stă împotriva ca să mă cufund în apă cu tine. Adu-mi, așadar, unsoarea cu pricina, ca să fac încercarea!

Cel-din-mare răspunse:

— Așa am să fac!

Și luă coșul cu poame, și se cufundă în mare, și nu peste multă vreme se întoarse ținând în mâini un ol plin cu o unsoare asemuitoare cu seul de vacă, și cu o culoare ca de aur, și cu o mireasmă cu totul și cu totul minunată.

Și Abdallah-cel-de-pe-uscat întrebă:

— Din ce-i făcută unsoarea aceasta?

El răspunse:

— Este făcută din grăsimea ficatului unui soi de pește mare dandan. Și peștele dandan este cel mai uriaș dintre toți peștii mării, încât dintr-o înghițitură ar înfuleca fără de nicio caznă ceea ce voi pământeni numiți elefant ori cămilă!

Și pescarul de odinioară, înfricoșat, strigă:

— Și cu ce s-o fi hrănind acea fiară amarnică, o, fratele meu?

El răspunse:

— De obicei se hrănește cu făpturile cele mai mărunte care se nasc în străfundurile mării. Căci știi și tu acea zicală care spune: „Cei slabi sunt mâncați de cei tari!”

Cel-de-pe-uscat spuse:

— Adevăr grăiești! Ci la voi acolo oare-s mulți dandani de aceștia?

El răspunse:

— Mii de mii, și numai Allah le știe socoata!

Cel-de-pe-uscat strigă:

— Atunci, mântuiește-mă de o călătorie ca aceasta, o, fratele meu, căci tare mi-e teamă ca soiul ăsta de pește să nu se dea de mine și să mă mănânce!

Cel-din-mare spuse:

— Să nu ai nicio teamă, că peștele dandan, măcar că este amarnic de crud, se teme de ibn-Adam, întrucât carnea de ibn-Adam este o otravă năprasnică pentru el!

Pescarul de odinioară strigă:

— Ya Allah! păi ce-mi folosește mie să fiu otravă pentru dandan, după ce m-o înghiți?

Cel-din-mare răspunse:

— Să nu ai nici cea mai mică teamă de acest dandan, întrucât el, de îndată ce-l vede pe un ibn-Adam, o și ia la fugă, așa de tare-i e frică de el. Și-apoi, cum ești uns cu grăsimea lui, are să te cunoască după miros și n-are să-ți facă niciun rău!

Și Cel-de-pe-uscat, pe temeiul încredințărilor prietenului său, zise:

— Îmi pun nădejdea în Allah și în tine!

Și se dezbracă, săpă în nisip o groapă în care își piti hainele, ca să nu i le fure cineva câtă vreme va lipsi. După care se unse din creștet până în talpă cu unsoarea, fără a ocoli nici cele mai mărunte găurele, și pe urmă îi spuse Celui-din-mare:

— Iată-mă-s gata, o, fratele meu Cel-din-mare!

Atunci Abdallah-cel-din-mare îl luă pe tovarășul său de mână și se cufundă cu el în străfundurile mării.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treisprezecea noapte

Spuse:

Atunci Abdallah-cel-din-mare îl luă pe tovarășul său de mână și se cufundă cu el în străfundurile mării.

Și îi zise:

— Deschide ochii!

Și cum Cel-de-pe-uscat nu se simțea înăbușit nicidecum și nici apăsător de straturile uriașe ale apelor, și cum răsufla acolo în valuri mai ușor decât în văzduh, pricepu că era cu adevărat ferit împotriva apei; și deschise ochii. Și, din clipita aceea, fu oaspete al mării.

Și văzu valurile deasupra capului său cum își arcuiau bolta de smarald, așa cum pe pământ albastrul cerului se boltește peste mări; iar la picioare i se așterneau adâncurile apelor pe care niciun ochi de pământean nu le atinsese, din ceasul zămisirii dintâi; și o tihnă adâncă domnea peste munții și peste șesurile din afund; iar lumina era moale și tremura împrejurul făpturilor și al lucrurilor, în străvezimile fără de margini și în sclipirea apelor; și priveliști domoale îl vrăjeau mai presus decât toate priveliștile vrăjite de sub cerul sub care se născuse; și văzu păduri de mărgean roșu, și păduri de mărgean alb, și păduri de mărgean trandafiriu, înmărmurite în tăcerea crengilor lor; și peșteri de diamant cu stâlpi de rubine, de hrizolite, de beriluri, de safire aurii și de topaze; și o nesfârșire de ierburi aiuritoare ce se unduiau în zări, nesfârșite cât niște împărății; și, pe nisipurile de argint, scoicile de mii de înfățișări și de culori, oglindindu-și strălucirile în cleștarul apelor; și, de jur împrejurul lui, scăpărau pești ce se asemuiau cu florile, și pești ce se asemuiau cu fructele, și pești ce se asemuiau cu păsările, și alții, acoperiți cu solzi de aur și de argint, ce se asemuiau cu niște șopârle mari, și alții care închipuiau mai degrabă niște bivoli, niște vaci, niște câini, ba și niște adamiți¹⁰ : și grămezi nemăsurate de nestemate ce împrăștiau potoape de focuri în mii de culori, pe care apele, departe de a le stinge, le făceau și mai vii; și grămezi de stridii învoalte, pline cu mărgăritare albe, și cu mărgăritare trandafirii, și cu mărgăritare daurite; și bureți uriași care se mișcau anevoie pe temeliile lor, rânduți frumos în șiruri fără de capăt, ca niște oști, și parcă hotărnicind feluritele întinderi de sub ape și stând ca niște străji întemeiate ale acelor singurătăți nesfârșite.

Ci deodată Abdallah-cel-de-pe-uscat, care, mereu dus de mână de către prietenul său, privea cum se rotesc împrejurul-i, în goana aceea repede prin străfunduri, toate acele priveliști minunate, zări o înșiruire nenumărată de peșteri de smarald, săpate la fel toate în coasta unui munte de gemmă verde, și la ușa fiecăreia stând pe lavițe ori tolănite pe jos niște fetișcane frumoase ca niște lune, cu pletele de culoarea chilimbarului și a mărgeanului. Și ar fi fost asemenea cu fetele de pe pământ, de n-ar fi avut o coadă ce le ținea loc de șolduri, de coapse și de picioare. Or, acestea erau Fetele-Mării. Iar cetatea de peșteri verzi era așezarea lor.

La priveliștea aceea, Cel-de-pe-uscat îl întrebă pe Cel-din-mare:

— O, fratele meu, oare fetele acestea nu-s măritate, de nu zăresc printre ele niciun bărbat?

El răspunse:

— Cele pe care le vezi sunt fete fecioare, și așteaptă în pragul casei lor ivirea unui soț, care să vină și s-o aleagă pe aceea care i-o plăcea. Întrucât în alte locuri din mare se află cetăți locuite de bărbați și de femei, și de acolo vin flăcăii care își caută o tânără de soție; căci numai aici au voie să stea fetele tinere care se adună din toate părțile împărăției noastre și trăiesc între ele așteptându-și soțul!¹¹

Și, cum sfârși lămurirea, iacătă că ajunseră la o cetate locuită de bărbați și de femei; și Abdallah-cel-de-pe-uscăt spuse:

— O, fratele meu, văd aici o cetate locuită, da nu bag de seamă nicio prăvălie unde să se vândă și să se cumpere! Și-apoi trebuie să-ți spun că sunt tare nedumerit când văd că niciunul dintre locuitori nu este acoperit cu hainele care să-i ferească părțile ce se cade a fi ținute ascunse!

El răspunse:

— În ce privește vânzarea și cumpărarea, nu avem niciun fel de trebuință, întrucât viața noastră-i ușoară și hrana noastră-i peștele pe care nu avem decât să întindem mâna ca să-l pescuim. Ci, în ce privește cele ce ar fi de ascuns, anumite părți ale trupului nostru, mai întâi că noi nu vedem ce nevoie am avea să le ascundem, când noi în părțile acelea suntem întocmiți altfel decât voi; și-apoi, de-am vrea să le ascundem, tot n-am putea, întrucât nu avem niciun fel de pânzeturi spre a le acoperi!

El spuse:

— Dreptu-i! Ci cum se fac căsătoriile la voi cei de aici?

El spuse:

— La noi nu se face niciun fel de căsătorie, căci nu avem niciun fel de lege care să ne hotărânicească și să ne drumuiască dorurile și bucuriile; ci, când ne place o fată, o luăm; și, când nu ne mai place, o lăsăm altuia! De altminteri, noi nu suntem toți musulmani; printre noi sunt și mulți creștini și ovrei; și aceia nu primesc căsătoria legiuită, căci tare mult le mai plac femeile, iar căsătoria legiuită îi stânjenește. Numai noi, musulmanii, care trăim despărțiți de ei, într-o cetate în care nu intră niciun necredincios, ne însurăm după învățătura *Cărții*, și sărbătorim căsătoriile noastre care-s privite cu ochi buni de către cel Preainalt și de către Profetul (cu el fie rugăciunea și pacea!)¹². Ci, o, fratele meu, într-un sfârșit vreau să grăbesc a te duce în cetatea noastră; căci, de mi-aș trece o mie de ani ca să-ți arăt priveliștile împărăției noastre și cetățile ei, tot n-aș putea să sfârșesc și tu tot n-ai putea să judeci măcar o măsură din douăzeci și patru de măsuri!¹³

Și Cel-de-pe-
uscat spuse:

— Așa-i, măi
frate, mai ales
că mi-e și tare
foame și nu pot
să mănânc ca
tine pește crud!

Și Cel-din-
mare întrebă:

— Și atunci
cum mâncați
peștele voi,
pământeni?

El răspunse:

— Noi îl
frigem ori îl
prăjim în ulei
de măslina ori
în ulei de
susan!

Cel-din-mare
zâmbi a râde și
zise:

— Și cum să
facem noi, cei
care locuim în
apă, ca să

dobândim ulei de măslina ori de susan, și să prăjim peștele pe un foc care
nu s-ar stinge?

Cel-de-pe-uscă spuse:

— Ai dreptate, fratele meu! Mă rog, dar, ție, să mă duci în cetatea ta, pe
care n-o cunosc!

Atunci, Abdallah-cel-din-mare îl duse...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute paisprezecea noapte

Spuse:

Atunci, Abdallah-cel-din-mare îl duse străbătând în grabă felurite locuri pe unde priveliștile se schimbau rând pe rând sub ochii lui, și ajunseră într-un sfârșit la o cetate mai mică decât celelalte, unde casele erau tot niște peșteri, unele mari, altele mici, după numărul celor ce locuiau în ele. Și Cel-din-mare îl duse dinaintea uneia dintre acele peșteri și îi zise:

— Intră, o, fratele meu! Aceasta-i casa mea!¹⁴

Și îl pofti să intre în casă și strigă:

— Hei, fata mea, vino repede încoace!

Și numaidecât, ieșind de după o tufă de mărgean trandafiriu, se ivi o fetișcană cu plete lungi și unduitoare, cu sâni frumoși, cu un pântec minunat, cu un mijlocel gingaș și cu ochi frumoși și verzi, adumbriți de gene negre, dar cu trupul, ca la toți ceilalți locuitori ai mării, terminat cu o coadă de pește ce-i ținea loc de șolduri și de picioare. Și, când îl văzu pe Cel-de-pe-uscă, se opri uluită și îl privi cu o nedumerire peste măsură; pe urmă pufni în râs și strigă:

— O, tată, cine-i acest Fără-coadă pe care ni-l aduci?

El răspunse:

— Fata mea, acesta-i prietenul meu Cel-de-pe-uscă, care mi-a dat în fiecare zi coșul cu fructe pe care îl aduceam și din care și tu ai mâncat cu atâta poftă! Apropie-te, dar, cuviincios, și urează-i bună pace și bun venit!

Și ea înaintă și îi ură bună pace, cu multă cuviință și cu vorbe alese; și, pe când Abdallah, peste poate de încântat, se pregătea să-i răspundă, soția Celui-din-mare intră și ea în încăpere, ținând la sân pe cei doi fii ai săi mai mici, fiecare pe câte un braț; și fiecare copil avea în mână câte un pește, destul de mare, din care rupea cu toți dinții, așa cum copiii pământenilor mușcă dintr-un castravete.

Or, când îl văzu pe Abdallah care sta lângă Cel-din-mare, soția acestuia se opri în prag, înmărmurită de uimire, după ce își lăsase jos cei doi copii, și deodată strigă, râzând din toate puterile ei:

— Pe Allah! acesta-i un Fără-coadă! Cum de poate fi fără coadă?

Și veni mai aproape de Cel-de-pe-uscă; și cei doi copii ai săi și fiică-sa se apropiară și ei; și cu toții, înveseliți până peste poate, începură să-l cerceteze din creștet până-n talpă, și să se minuneze, mai cu seamă de fundul lui, întrucât în viața lor nu mai văzuseră niciun fel de fund ori altceva care să se asemuie cu un fund. Iar copiii și fata, care la început

fuseseră oleacă speriați de acea rotunjitură, prinseră atâta curaj încât îndrăzniră să-l și atingă de câteva ori cu degetele, așa de tare-i minuna și îi înveselea. Și râdeau între ei, zicând:

— Este un Fără-coadă!

Și dănuiau de bucurie!

Încât Abdallah-cel-de-pe-uscă, până la urmă, se supără de purtarea lor și de lipsa lor de rușine, și îi spuse lui Abdallah-cel-din-mare:

— O, fratele meu, oare m-ai adus până aici spre a face din mine râsul copiilor tăi și al soției tale?

El răspunse:

— Îți cer iertare din suflet, o, fratele meu, și mă rog ție să treci cu vederea și să nu iei seama la felul de a se purta al acestor două femei și al acestor doi copii, căci mintea lor este puțină!

Pe urmă se întoarse către copii și strigă:

— Tăceți odată!

Și ei se speriară și tăcură.

Atunci Cel-din-mare spuse oaspetelui său:

— Ci să nu te minunezi prea tare de cele ce vezi, o, fratele meu, căci la noi acela care nu are coadă nu este socotit om!

Or, cum isprăvi de rostit vorbele acestea, se și iviră zece inși mari, grași și voinici, care îi spuseră stăpânului casei:

— O, Abdallah, sultanul-mării a aflat că ai primit în casa ta pe un Fără-coadă dintre cei Fără-coadă de pe pământ. Adevăratu-i?

El răspunse:

— Este adevărat. Și-i chiar acesta pe care îl vedeți în fața voastră. Este prietenul și oaspetele meu, și vreau să-l duc îndată îndărăt pe țărmul de unde l-am luat!

Ei spuseră:

— Ferește-te să faci una ca asta! Căci sultanul ne-a trimis după acest ins, întrucât dorește să-l vadă și să cerceteze cum este făcut! Și se pare că ar avea ceva nemaipomenit dindărăt, și ceva încă și mai nemaipomenit dinainte! Și sultanul vrea să vadă acele două lucruri și să afle cum se cheamă ele!

La vorbele acestea, Abdallah-cel-din-mare se întoarse către oaspetele său și îi spuse:

— O, fratele meu, iartă-mă, căci vezi bine cât de mare nevoie am să fiu iertat. Nu putem să nu ne supunem poruncilor sultanului nostru!

Cel-de-pe-uscat spuse:

— Tare mi-e frică de sultanul acela, care s-ar putea mânia de ce am eu și nu are el, și să mă dea pierzării din pricina aceasta!

Cel-din-mare spuse:

— Am să fiu acolo ca să te apăr și să fac așa încât să nu ți se pricinuiască niciun rău!

El spuse:

— Atunci mă las în seama hotărârii tale, îmi pun credința în Allah și te urmez!

Și Cel-din-mare îl luă pe oaspetele său și îl duse dinaintea sultanului.

Când îl văzu pe Cel-de-pe-uscat, sultanul începu să râdă așa de tare de se dete peste cap; pe urmă spuse:

— Fii binevenit printre noi, o, Fără-coadă!

Și toți mai-marii care se aflau împrejurul sultanului râdeau de se prăpădeau și își arătau unul altuia cu degetul fundul lui Cel-de-pe-uscat, spunând:

— Da, pe Allah! este un Fără-coadă!

Și sultanul îl întrebă:

— Cum se face că nu ai pic de coadă?

— Nu știu, Măria Ta! Da noi toți, cei care locuim pe uscat, așa suntem!

Sultanul întrebă:

— Și cum numiți voi partea aceea care vă ține loc de coadă dindărăt?

El răspunse:

— Unii o numesc e... alții o numesc fund, pe când alții o numesc la plural și îi zic buci, din pricină că este făcută din două părți.

Și sultanul îl întrebă:

— Și la ce vă slujește fundul ăla?

El răspunse:

— Să ședem pe el, când suntem osteniți, și-atâta! Ci la femei el poate să fie și o podoabă foarte prețuită!

Sultanul întrebă:

— Și ceea ce se află dinainte, aceea cum se cheamă?

El spuse:

— Zebb!

Sultanul întrebă:

— Și zebbul la ce vă slujește?

El răspunse:

— La multe și la tot felul de foloase, pe care nu pot a le zugrăvi, din cuviință față de sultan. Da foloasele acestea-s atât de trebuitoare, încât la un bărbat din lumea noastră nimica nu este mai prețuit, întocmai cum la femei nimica nu este mai lăudat decât un fund falnic!

Iar sultanul și curtenii lui se puseră pe un râs fără de cumpăt la vorbele acestea, și Abdallah-cel-de-pe-uscă, nemaștiind ce să zică, ridică mâinile către cer și strigă:

— Slavă lui Allah carele a zămislit fundul spre a fi podoabă de fală într-o lume și pricină de râs în alta!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincisprezecea noapte

Spuse:

— Slavă lui Allah carele a zămislit fundul spre a fi podoabă de fală într-o lume și pricină de râs în alta!

Și, tare stânjenit de a se vedea slujind astfel la lămurirea nedumeririlor băștinașilor mării, nu mai știa cum să-și sucească trupul, cum să-și ascundă fundul și celelalte; și gândea în cugetul său: „Pe Allah! tare aş vrea să fiu cât mai departe de aici, ori să am cu ce să-mi acopăr goliciunea!”

Ci sultanul, până la urmă, îi spuse:

— O, Fără-de-coadă, atâta m-ai înveselit cu fundul tău, încât vreau să-ți îndeplinesc toate dorințele. Cere-mi, aşadar, orice vei vrea!

El răspunse:

— Două lucruri aş vrea, o, Măria Ta! Să mă întorc pe uscat, și să duc cu mine cât mai multe giuvaieruri de-ale mării!

Și Abdallah-cel-din-mare spuse:

— Mai cu seamă, o, Măria Ta, că prietenul meu n-a mâncat nimic de când se află aici, întrucât nu-i place carnea de pește crud!

Atunci sultanul spuse:

— Să i se dea câte giuvaieruri dorește și să fie dus acolo de unde a venit!

Numaidecât, toți băștinașii mării se repeziră să aducă o grămadă de scoici goale și cât mai mari și, după ce le umplură cu nestemate de toate culorile, îl întrebară pe Abdallah-cel-de-pe-uscă:

— Unde trebuie să ti le ducem?

El răspunse:

— Nu aveți decât să veniți după mine și după prietenul meu Abdallah, fratele vostru, care are să-mi dea ca de obicei coșul plin cu nestematele acestea!

Pe urmă, își luă bun-rămas de la sultan și, însoțit de prietenul său și urmat de toți băștinașii care duceau scoicile pline cu nestemate, ieși din împărăția din mare și se sui iarăși la fața apei.¹⁵

Acolo, șezu jos pe țărm ca să se odihnească o bună bucată de vreme și ca să răsuflă aerul străbun. Pe urmă își dezgropă hainele și se îmbracă la loc; și își luă rămas-bun de la prietenul său Abdallah-cel-din-mare și îi spuse:

— Lasă-mi pe țărm toate scoicile acestea și coșul, până ce găsesc niște hamali care să mi le ducă!

Și pleacă să caute hamali, care îi cărară la sarai toată comoara; pe urmă intră în sala sultanului.

Când își văzu ginerele, sultanul îl primi cu dovezi de mare bucurie și îi spuse:

— Am fost cu toții tare îngrijorați de lipsa ta!

Și Abdallah îi povesti întâmplarea ce-o avusese în ape, de la început până la sfârșit; ci nu are niciun rost s-o mai spunem o dată. Și îi puse în brațe coșul și scoicile pline cu nestemate.

Și sultanul, măcar că tare minunat de povestea ginerelui său și de bogățiile pe care le adusese din mare, fu foarte necăjit și jignit de felul prea puțin cuviincios în care cei din mare se purtasera față de fundul ginerelui său și față de toate fundurile, îndeobște, și îi spuse:

— O, Abdallah, de aici înainte nu vreau să te mai duci pe țărm să te întâlnești cu Abdallah-cel-din-mare. Căci dacă, de data aceasta, n-ai pățit cine știe ce necaz că l-ai urmat, n-ai de unde să știi ce ți se poate întâmpla pe viitor, întrucât urciorul dus de multe ori la apă, odată și-odată tot crapă! Și-apoi, tu ești ginerele și vizirul meu, și nu se cuvine nicidecum să te văd cum pleci în fiecare dimineață la mare cu un coș de pescar pe cap, ca să ajungi pe urmă pricină de răs în ochii tuturor acelor inși mai mult sau mai puțin cu coadă și mai mult sau mai puțin necuviincioși.

Rămâi, așadar, la palat, și, în felul acesta, tu vei avea tihnă, iar noi vom fi liniștiți în privința ta!¹⁶

Atunci Abdallah-cel-de-pe-uscat nevrând să-l supere cumva pe sultanul Abdallah, socrul său, rămase de aci înainte la palat cu prietenul său Abdallah-brutarul, și nu se mai duse să se întâlnească pe țărm cu Abdallah-

cel-din-mare, despre care de altminteri nu mai auzi nimic, pesemne că s-o fi supărat!

Și trăiră cu toții în cea mai fericită stare și întru virtute, în mijlocul desfătărilor, până ce veni să-i cerceteze Sfărmătoarea bucuriilor și Despărțitoarea de cei dragi. Și muriră toți! Ci slavă Celui-viu carele singur nu moare, carele domnește peste împărăția Celor-văzute și a Celor-nevăzute, carele este Atotputernic peste toate și Veghetor de bine pentru cei care-l slujesc și cărora le știe gândurile și nevoile!

Și Șeherezada, după ce rosti vorbele acestea de la urmă tăcu.

Atunci, sultanul Șahriar strigă:

— O, Șeherezada, povestea aceasta-i cu adevărat nemaipomenită!

Și Șeherezada spuse:

— Da, Măria Ta; ci, fără de nicio îndoială, și măcar că ea a avut norocul să-ți placă, nu este mai minunată decât aceea pe care am să ți-o mai povestesc și care este *Povestea cu tânărul cel galben*.

Și sultanul Șahriar zise:

— De bună seamă! poți să începi!

POVESTEA CU TÂNĂRUL CEL GALBEN¹⁷

Se povestește, printre alte povești, o, norocitul sultan, că într-o noapte califul Harun Al-Rașid a ieșit din saraiul său împreună cu vizirul Giafar, vizirul Al-Fazl, cântărețul Abu-Isac, poetul Abu-Nowas, spătarul Massrur și căpetenia de cavași Ahmad-cel-Hoțoman¹⁸. Și toți, îmbrăcați teptil în straie de neguțători, s-au îndreptat către Tigru și au coborât într-o luntre pe care o lăsară să lunece în voia ei de-a lungul apei. Căci Giafar, văzându-l pe calif cuprins de nesomnie și cu gânduri mohorâte, îi spusese că nimic nu este mai priincios spre a risipi mohorala decât a vedea ceea ce nu ai mai văzut, a auzi ceea ce nu ai mai auzit și a umbla prin locuri pe care nu le-ai mai umblat.

Or, după un răstimp, când luntrea ajunsese sub ferestrele unei case ce se înălța deasupra fluviului, auziră dinlăuntrul casei un glas frumos și trist, care cânta, însoțindu-se cu lăuta, aceste stihuri:

E acolo cu vin o cupă plină.

Dintr-un tufiș, o pasăre bazar¹⁹

Duiosu-i cântec tainic îl suspină

Iar eu îmi spun în suflet iar și iar:

„Ci cât vrei tu, N-a-vede și N-aude,

Să fugi de fericire, orb și surd?

Trezește-te căci viața împrumut e,

Ce ni s-a dat cu un soroc prea scurt.

Și cupa și cuparu-aici sunt, iată,

Frumos și tânăr e acest cupar!

Privește-l, deci, și i-ai din mână-ndată

Licoarea ce ți-o-ntinde-acum în dar.

Cu galeșe priviri de bucurie,

Ivite pe sub pleoape moi și dulci,

Te farmecă, te cheamă, te îmbie,

De lucruri ca acestea să nu fugi.

*Cu trandafiri sădisem, mi se pare,
Obrazu-i fraged și copilăros,
Iar când am vrut apoi să-i strâng, în floare,
Ei rodii se făcuseră, frumos.*

*O, să nu fugi de lucruri ca acestea,
Tu, inima mea, floarea mea de foc!
Căci ceasu-acuma-i de-nceput povestea
Obrajii-i dau în pârgă și se coc!”*

Auzind stihurile, califul spuse:

— O, Giafar, frumos glas!

Și Giafar răspunse:

— O, doamne al nostru, chiar că de când sunt eu pe lume glas mai frumos și mai duos ca acesta nu mi-a mai răsunat în urechi! Ci, o, stăpâne al meu, a asculta un glas de după un zid înseamnă a-l asculta numai pe jumătate! Ce-ar fi dacă l-am asculta de după o perdea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaisprezecea noapte

Spuse:

...Ce-ar fi dacă l-am asculta de după o perdea?

Atunci califul spuse:

— Să intrăm, o, Giafar, în casa aceasta, și să cerem găzduire de la stăpânul locului, cu nădejdea că avem să ascultăm mai bine glasul cântăreței!

Și opriră luntrea și coborâră pe uscat. Pe urmă bătură în poarta casei și cerură îngăduință să intre de la hadâmbul care veni să le deschidă. Și hadâmbul se duse să-l vestească pe stăpânul său, care nu pregetă să vină înaintea lor și să le spună:

— Toți ai mei și îndestularea și belșugul stau gata pentru oaspeți! Fiți bineveniți în casa mea și simțiți-vă ca la domniile voastre!

Și îi duse într-o sală largă și răcoroasă, cu tavanul zugrăvit cu linii dulci pe un perete de aur și de azur întunecat, și la mijlocul ei cu un havuz de alabastru din care țâșnea un șuvoi de apă ce scotea un sunet minunat.

Și le spuse:

— O, stăpânii mei, nu știu care dintre voi este cel mai de seamă ori cel mai presus ca stare și cin. Bismillah asupra voastră a tuturor! Binevoiți, așadar, de vă așezați pe locurile care vi se par potrivite!

Pe urmă se întoarse către fundul sălii, unde, pe o sută de scaune de aur și de catifea, ședeau o sută de fetișcane, și făcu un semn. Și numaidecât cele o sută de tinerele se ridicară și ieșiră una după alta, în tăcere. Și pe urmă făcu iarăși un semn, și niște robi, cu hainele strânse peste mijloc în centuri, aduseră tăvi mari pline cu bucate de toate soiurile și gătite din tot ce zboară în văzduhuri, din tot ce umblă pe pământ și din tot ce înoată în ape: și cu zaharicale, și cu cofeturi, și cu prăjituri pe care erau scrise cu boabe de fistic și cu migdale stihuri întru preamărirea oaspeților.

Și, după ce mâncară și băură și se spălară pe mâini, stăpânul casei îi întrebă:

— O, oaspeții mei, acum, dacă m-ați cinstit cu ospetia voastră anume spre a-mi face bucuria de a mă întreba ceva, vorbiți cu toată încrederea. Întrucât dorințele voastre vor fi îndeplinite, pe capul și pe ochii mei!

Giafar răspunse:

— O, gazdă a noastră, chiar că am intrat în casa ta anume ca să auzim mai bine glasul cel minunat pe care l-am auzit numai pe jumătate și de departe, pe apă!

La cuvintele acestea, stăpânul casei răspunse:

— Sunteți bineveniți!

Și bătu din palme și spuse către robii care se iviră în fugă:

— Spuneți stăpânei voastre Sett Jamila să ne cânte ceva!

Și, peste câteva clipite, de după perdeaua cea mare din fund, un glas ce nu-și avea seamăn pe lume cântă însoțit gingaș de lăute și de țitere²⁰:

Ia cupa și bea vinul acesta, cătinel:

Niciun bărbat vreodată n-a mai băut din el.

Ci timpul fuge grabnic de un iubit ce-n van

Făgăduie că vine cu dor și cu alean.

Ah, câte nopți trecut-am privind pe Tigru-n jos

Cum merge apa neagră sub cerul neguros.

De câte ori văzut-am în apele roșind

Cum luna își împlântă hangerul de argint.

Când sfârși de cântat, glasul tăcu, și numai strunele mai vuiră domol, însoțind stihurile cele de pe urmă. Și califul, minunat și vrăjit, se întoarse către Abu-Isak și spuse:

— Pe Allah! niciodată nu am mai auzit ceva la fel!

Iar stăpânului casei îi spuse:

— Fără de îndoială că stăpâna acestui glas este îndrăgostită și-i despărțită de iubitul ei!

El răspunse:

— Ba nu! tristețea ei are alte pricini! Așa, de pildă, s-ar putea să fie din pricina despărțirii de tatăl și de mama sa, și să cânte așa pentru că și-a amintit de ei!

Al-Rașid spuse:

— Este cam ciudat că despărțirea de părinți stârnește asemenea tristețe!

Și, pentru întâia oară, se uită mai cu luare-aminte la gazda sa, de parcă să-i citească pe față o lămurire mai de crezut. Și văzu că era un bărbat tânăr, cu niște trăsături pline de frumusețe, însă cu obrazul de culoare galbenă ca șofranul. Și rămase tare nedumerit și îi spuse:

— O, gazdă a noastră, mai avem să rostim o dorință, înainte de a ne lua bun-rămas de la tine și de a ne duce pe unde am venit!

Și tânărul cel cu obrazul galben răspunse:

— Orice dorință este îndeplinită dinainte!

El întrebă:

— Aș vrea, și cei care-s cu mine tot așa ar vrea și ei, să aflăm de la tine dacă această culoare galbenă ca de șofran ai dobândit-o cumva de-a lungul vieții tale ori dacă așa te-ai născut!

Atunci tânărul spuse:

— O, voi, oaspeți ai mei, pricina culorii galbene ca de șofran a pielii mele este o poveste atâta de ciudată încât, de ar fi scrisă cu andrelele pe colțul dinlăuntru al ochiului, ar putea să slujească de învățătură celui care ar citi-o cu prețuire. Dați-mi, dar, ascultare, și stați cu toată luarea-aminte a cugetului vostru!

Și toți răspunseră:

— Ascultarea și cugetul nostru sunt ale tale! Și iacătă-ne că stăm nerăbdători să te auzim.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaptesprezecea noapte

Spuse:

— Ascultarea și cugetul nostru sunt ale tale! Și iacătă-ne că stăm nerăbdători să te auzim.

Atunci tânărul cel cu pielea galbenă povesti.

Aflați, o, stăpânii mei, că eu de baștină sunt din țara Omanului, unde tatăl meu era cel mai de seamă neguțator dintre neguțătorii de pe mare, și avea în stăpânia lui deplină treizeci de corăbii, care îi aduceau în fiecare an un câștig de trei mii de dinari. Și tatăl meu, care era un om luminat, m-a dat la învățătură, să deprind scrierea, precum și tot ce este trebuincios de știut. După care, întrucât ceasul lui cel de pe urmă se apropia, m-a chemat și mi-a împărtășit sfaturile lui, pe care eu le-am ascultat cu luare-aminte. Pe urmă, Allah l-a luat și l-a primit întru mila lui. Facă El, o, oaspeții mei, ca viața voastră să fie cât mai lungă!

Or, la un răstimp după moartea tatălui meu, eu acuma fiind stăpân peste toate bunurile lui, stam în casa mea, în mijlocul oaspeților mei, când un rob mă vesti că la poartă se afla unul dintre căpitanii mei de corăbii și că îmi aduce un coș cu trufandale. Și îl poftii să intre în casă, și primii darul lui, alcătuit într-adevăr din poame necunoscute pe pământul nostru, și cu adevărat întru totul minunate. Iar eu îl răsplății cu o sută de dinari de aur, ca să-i dovedesc plăcerea ce-mi făcuse. Pe urmă, împărții oaspeților mei fructele și îl întrebai pe căpitanul de corabie:

— De unde-s fructele acestea, o, căpitane?

El îmi răspunse:

— De la Bassra și de la Bagdad!

Și, la cuvintele acestea, toți oaspeții mei începură să se minuneze de pământul cel minunat al Bassrei și al Bagdadului, să laude viața care se trăiește acolo, dulceața aerului și bună-cuviința locuitorilor; și nu mai pridideau cu laudele în această privință, care mai de care adăugând altceva la vorbele celorlalți. Iar pe mine toate astea așa de tare mă înfierbântară încât, fără să mai cercetez nimica, mă ridicai tot atunci, pe clipă pe dată, și, nemaiputându-mi înfrâna sufletul care dorea fierbinte să pornească la drum, îmi vândui la mezat bunurile și averile, mărfurile și corăbiile, afară de una, pe care o păstrai numai pentru folosul meu, și toți robii și toate roabele, și schimbai totul în bani, adunând în felul acesta o mie de mii de dinari, fără a mai pune la socoteală și giuvaierurile, pietrele nestemate și drugii de aur din lăzile mele. După care, cu toate bogățiile strânse astfel în greutatea lor cea

mai ușoară, mă suii pe corabia pe care mi-o păstrasem și poruncii să se ridice pânzele pentru Bagdad.

Or, Allah îmi hărăzi o plutire norocoasă și ajunsei, cu bine și sănătos, împreună cu bogățiile mele, la Bassra, de unde, trecând pe altă corabie, pornii pe Tigru în sus până la Bagdad. Acolo întrebai care-i locul cel mai potrivit de locuit, și mi se spuse că mahalaua Karkh²¹ este mahalaua cea mai căutată și că acolo stau de obicei oamenii cei mai de seamă. Și mă dusei în mahalaua aceea și închiriai o casă frumoasă de pe ulița Zaafrican, și poruncii să mi se aducă toate bogățiile și toate lucrurile acolo. Pe urmă mă spălai după sfânta datină și, cu sufletul voios și cu pieptul plin că mă aflam, în sfârșit, în vestitul Bagdad, ținta dorurilor mele și pizmuitul de toate cetățile, mă îmbrăcai cu hainele mele cele mai frumoase și plecai să mă plimb în voie de-a lungul ulițelor celor mai umblate.

Or, ziua aceea era tocmai o zi de vineri, și toți locuitorii erau în haine de sărbătoare și se plimbau ca și mine, bucurându-se de aerul proaspăt de afară. Iar eu mă luai după ceilalți și pornii și eu încotro mergeau toți. Și-așa ajunsei la Karn-al-Sirat, ținta obișnuită a tuturor celor ce se plimbă prin Bagdad. Și văzui, în locul acela, printre alte clădiri tare frumoase, o clădire mai arătoasă decât toate și cu fața către fluviu. Și pe pragul de marmură văzui un bătrân îmbrăcat în alb, cu o înfățișare preacinstită și cu o barbă albă ca de filigran de argint, care îi ajungea până la brâu, despărțită în două părți aidoma. Și în jurul lui ședeau cinci tineri frumoși ca niște lune, și parfumați ca și el cu parfumuri alese.

Eu atunci, fermecat de chipul bătrânului cel alb și de frumusețea tinerilor, îl întrebai pe un trecător:

— Cine-i acest preacinstit șeic? Și care-i numele lui?

Acela îmi răspunse:

— Este șeicul Tahel Abul-Ola²², prietenul celor tineri! Și toți cei care intră în casa lui nu au decât să mănânce, să bea și să se veselească, după cum li-i voia, cu tinerii și cu tinerele care totdeauna se află în casa lui.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optsprezecea noapte

Spuse:

Și toți cei care intră în casa lui nu au decât să mănânce, să bea și să se veselească, după cum li-i voia, cu tinerii și cu tinerele care totdeauna se află în casa lui.

Iar eu, la vorbele acestea, încântat până peste marginile încântării, strigai:

— Slavă celui care, de când am coborât de pe corabie, m-a îndrumat pe drumul către acest șeic cu chip vestitor de bine! Întrucât n-am venit din afundul țării mele la Bagdad decât cu gândul de a da de un om ca el!

Și mă îndreptai către bătrân și, după ce îi urai bună pace, îi spusei:

— O, stăpâne al meu, aș îndrăzni să te întreb ceva!

Iar el îmi zâmbi, așa cum un părinte îi zâmbește fiului său, și îmi răspunse:

— Și ce dorești?

Eu spusei:

— Doresc fierbinte să-ți fiu oaspete în noaptea aceasta!

El se uită la mine iarăși și îmi răspunse:

— Cu dragă inimă și cu cinstire!

Pe urmă adăugă:

— În noaptea aceasta, o, fiul meu, am primit marfă proaspătă – niște fete tinere, al căror preț, pe o seară, este după însușirile lor. Unele sunt socotite la zece dinari pe seară, altele la douăzeci, iar altele ajung până la cincizeci, ori până la o sută de dinari pe seară. Poți să-ți alegi!

Eu răspunsei:

— Pe Allah! vreau mai întâi, de încercare, să încep cu una dintre cele care nu ajung decât la zece dinari pe seară. Pe urmă, Allah Karim!

Apoi adăugai:

— Iacătă trei sute de dinari pentru o lună, întrucât o bună încercare cere o lună!

Și îi numărai cei trei sute de dinari și i-i cântării în terezia pe care o avea alături.

Atunci el chemă pe unul dintre copilandrii ce se aflau acolo și îi spuse:

— Îndrumă-l pe stăpânul tău!

Și copilandrul mă luă de mână și mă duse mai întâi în hammamul casei, unde mă îmbăie minunat și mă copleși cu cele mai alese și mai amănunțite îngrijiri. După care mă duse într-o latură a casei și bătu la o ușă.

Și numaidecât veni să deschidă o fetișcană cu chip zâmbitor și plin de făgăduințe, care îmi făcu o temenea de frumoasă primire. Și tânărul îi spuse:

— Îți încredințez acest oaspete!

Și plecă.

Fata atunci mă luă de mână pe care mi-o ținuse flăcăul și mă pofti într-o încăpere împodobită vrăjit, unde din prag ne întâmpinară două roabe micuțe, puse în slujba ei, frumoase ca niște stele. Iar eu o privii mai cu luare-aminte pe fetișcană, stăpâna lor, și mă încredințai că era cu adevărat ca o lună în plinătatea ei. Atunci fata mă pofti să stau jos, și se așeză și ea lângă mine; pe urmă le făcu un semn celor două micuțe, care ne aduseră numaidecât o tabla mare de aur pe care se aflau pui fripți, carne friptă, prepelițe fripte, porumbei fripți și cocoși sălbatici fripți. Și mâncarăm până ce ne săturarăm. Și bucate mai gustoase decât acelea nu mai mâncasem în viața mea, nici băuturi mai bune nu băusem decât cele cu care m-a cinstit ea, după ce a fost ridicată tablaua cu fripturi, nici flori mai înmiresmate n-am mirosit, nici nu mă mai îndulcisem cu fructe, cu cofeturi și cu prăjituri atâta de minunate! Și pe urmă dovedi atâta gingășie, atâta farmec și atâta dulce căldură, încât îmi petrecui cu ea luna toată, fără să-mi dau seama de repede curgere a zilelor.

Când trecu luna, robul cel tinerel veni la mine și mă duse la hammam, de unde ieșii și mă dusei la șeicul cel alb și îi spusei:

— O, stăpâne al meu, vreau una dintre acelea care-s de douăzeci de dinari pe o seară!

El îmi răspunse:

— Scoate aurul!

Și mă dusei acasă să iau aurul, și mă întorsei să-i număr șase sute de dinari pentru o lună de încercare cu o fetișcană de douăzeci de dinari pe seară. Iar el chemă un flăcău de-al lui și îi spuse:

— Iacătă-l pe stăpânul tău!

Și flăcăul mă duse la hammam și mă pofti pe urmă să merg într-un iatac cu ușa străjuită de patru roabe micuțe care, de îndată ce ne văzură, fugiră s-o vestească pe stăpâna lor. Și ușa se deschise și se ivi o tânără creștină din țara frâncilor, mult mai frumoasă decât cea dintâi și mult mai bogat îmbrăcată. Și mă luă de mână, zâmbindu-mi, și mă duse în odaia ei, care mă ului cu bogăția podoabelor și a zugrăvelilor de pe pereți.

Și fata îmi spuse:

— Binevenit fie oaspetele cel fermecător...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăsprezecea noapte

Spuse:

...Binevenit fie oaspetele cel fermecător!

Și, după ce îmi aduse să mănânc și să beau mâncăruri și băuturi încă și mai minunate decât întâia oară, cum avea un glas tare frumos și știa să cânte și din felurite instrumente de muzică, vru să mă amețească și mai mult decât eram și, luând o lăută persienească, începu să cânte:

*O, dulci parfumuri, din prea dulcea țară
În care Babilonul strălucește,
Duceți-vă cu vântul care zboară
Să-i dați iubitei despre mine veste.*

*Într-un ținut de farmece, departe,
Stă cea care sădește-adânc fiorul
În pieptu-ndrăgostiților, și-i arde
Fără-a le da ceea ce stinge dorul.*

Or, eu, o, stăpânii mei, îmi petrecui luna toată cu fata aceea din țara frâncilor, și trebuie să vă mărturisesc că o găsii peste măsură mai pricepută la gingășii decât copilandra dintâi. Și văzui că într-adevăr nu plătisem un preț prea mare pentru desfătărilor pe care mă făcu să le trăiesc din cea dintâi până în cea de a treizecea zi.

Încât, atunci când băiatul veni să mă ia și să mă ducă la hammam, nu pregetai să trec pe la șeicul cel alb și să-l firitisesc pentru alegerea plină de pricepere pe care o dovedea față de fetișcanele lui, și îi spusei:

— Pe Allah! o, șeicule, vreau să rămân pentru totdeauna în casa ta îmbelșugată, unde se găsesc bucuria ochilor, desfătarea simțirilor și farmecul unei adunări alese!

Iar șeicul fu bucuros peste poate de laudele mele și, ca să-mi arate cât era de mulțumit, îmi zise:

— Noaptea aceasta, o, oaspete al meu, este o noapte de sărbătoare deosebită; iar la această sărbătoare deosebită nu au îngăduință să ia parte decât mușterei cei mai de seamă ai casei mele. Iar noi o numim Noaptea-minunatelor-înfățișări. Încât nu ai decât să te urci pe terasă și să judeci cu ochii tăi!

Iar eu îi mulțumii bătrânului și urcai pe terasă.

Or, cel dintâi lucru pe care îl zării, odată ajuns pe terasă, fu o perdea mare de catifea ce despărțea terasa în două. Și, în spatele acelei perdele, pe un chilim frumos, luminat de lună, ședeau întinși unul lângă altul doi tineri frumoși – o fată și iubitul ei – ce se sărutau gură-n gură. Iar eu, dacă văzui fata aceea și frumusețea ei fără de seamăn, rămăsei uluit și vrăjit, și șezui s-o privesc îndelung, fără de răsuflare, nemaștiind unde mă aflu. Izbutii, într-un sfârșit, să mă smulg din nemișcarea mea și, nemaiputându-mi găsi tihna până a nu afla cine este, coborâi de pe terasă și alergai la fetișcana cu care îmi petrecusem cea de a doua lună de dragoste; și îi povestii cele ce văzusem. Iar ea pricepu starea în care mă aflu și îmi zise:

— Da ce zor ai de mă întrebi de fata aceea?

Eu răspunsei:

— Pe Allah! mi-a răpit și mintea și sufletul!

Ea îmi spuse zâmbind:

— Atunci, dorești să fie a ta?

Eu răspunsei:

— Acesta-i oful sufletului meu, căci mi-a supus inima!

Ea spuse:

— Ei bine, află că fata aceea este chiar fiica șeicului Taher Abul-Ola, stăpânul nostru, și noi toate suntem niște roabe la poruncile ei! Știi cât costă o noapte petrecută cu ea?

Eu răspunsei:

— De unde să știu?

Ea îmi spuse:

— Cinci sute de dinari de aur! Este o poamă vrednică de gura sultanilor.

Eu răspunsei:

— Uallah! Sunt gata să-mi cheltuiesc toată averea ca să mă bucur de ea, fie măcar și numai pentru o seară.

Și îmi trecui toată noaptea aceea fără a izbândi să închid ochii, așa de zbuciumat îmi era sufletul cu gândul la fata gazdei mele.

Și-așa că a doua zi mă grăbii să mă îmbrac cu cele mai frumoase haine ale mele și, împodobit ca un sultan, mă înfățișai dinaintea șeicului Taher, tatăl ei, și îi spusei:

— O doresc pe aceea care prețuiește cinci sute de dinari pe noapte!

El îmi răspunse:

— Plătește aurul!

Și îi plăti pe dată prețul pentru treizeci de nopți, în totul cincisprezece mii de dinari. Iar el îi luă și îi spuse unuia dintre băieți:

— Du-l pe stăpânul tău la stăpâna ta *Cutare*.

Și băiatul mă luă și mă pofti să intru într-un iatac cum ochii mei nu mai văzuseră altul asemenea ca frumusețe și ca belșug pe fața pământului. Și o văzui, culcată galeș, cu un evantai în mână, pe tânăra aceea și, dintr-odată, rămăsei pierit de uimire în sufletul meu, o, preacinstiți oaspeți ai mei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzecea noapte

Spuse:

...și, dintr-odată, rămăsei pierit de uimire în sufletul meu, o, preacinstiți oaspeți ai mei.

Căci cu adevărat era ca luna în cea de a patrusprezecea zi a ei, și numai din felul în care răspunse la salamalecul meu izbuti să-mi și răpească de tot mințile cu sunetul glasului ei mai fermecător decât mlădierile unei lăute; și tare mai era frumoasă, și tare mai era gingașă și dulce, într-adevăr! Și fără de nicio îndoială că despre ea este vorba în stihurile acestea ale poetului:

*Frumoasă e! Dacă vreodată,
Ca o minune, s-ar ivi
Printre păgâni, atunci păgânii,
Privind-o, s-ar despăgâni,
Și i s-ar închina cucernici,
Și doar pe ea o ar sluji.*

*Iar dacă-ntâmplător vreodată
Ivi-s-ar goală, dintr-o zare,
Pe-o mare tulbure, cu valuri
Cât de sărate și amare,
De mierea gurii ei s-ar face
Atunci ca mierea-ntreaga mare.*

*Iar dinspre Răsărit, vreunui
Creștin călugăr, din Apus,
De i s-ar arăta vreodată,
Călugărul ar sta răpus,*

*Cu ochii-ntorși spre Răsăritul
În care mințile-i s-au dus.*

*Ci eu, în bezna luminată
De flacăra din ochii ei,
Strigai: „O, beznă! Ce văd oare?
Nălucă-i? Vis fără temei?*

*Sau o fecioară care arde
De dor, aci, sub ochii mei?”
Iar ea, la vorbele acestea,
Cu mâna-și prinse, pentru sine,
Mijlocul ca un fir de floare
Și-n undiri de ape line
Îmi spuse suspinând întruna
Cu triste și adânci suspine:*

*„Așa cum dinții albi și tineri
Nu-și dau întreaga strălucire
Decât frecați cu dulcea frunză
Ce-o folosim spre curățire,
La fel și-o fată se arată
Cât de frumoasă-i, prin iubire!*

*O, musulmani! O, nu se află,
Vai, pentru buzele-mi zbătute,
Niciunul printre voi în stare
Să mi le-alinte și sărute?
Vai, ajutor!” Și eu, deodată,
Simții atunci cum, pe tăcute,
În mine tremură năvalnic
Și crește-o aprigă vârtute,
Și-nfiorată de avânturi
Se zbuciumă și se asmute,
Și-n graiul ei îi strigă fetei:
„Ba este! Este! Vine iute!”*

Și năvălii. Ci ea, cu frică,

*Mă întrebă atunci așa:
„Dar cine ești?” Rostii răspunsul:
„Sunt musulmanul ce l-ai vrea!
Sunt, iată, un flăcău în stare
Să vină la chemarea ta!”*

*Pe urmă, fără de zăbavă,
Arzând, mă-mbrățișai cu ea.
Apoi, șopti cu șoptă dulce,
La cea de-a treia-mbrățișare:*

*„Mai strâns, flăcăule, iubite!
Îmbrățișează-mă mai tare!”
Și-i răspunsei: „Te strâng, iubito,
Te strâng, iubito, sunt în stare!”*

Or, eu îi urai bună pace, și ea îmi răspunse la urare, aruncându-mi niște priviri ucigător de galeșe, și îmi zise:

— Prietenia, belșugul și bunăvoința fie cu oapetele!

Și mă luă de mână, o, stăpânii mei, și mă pofti să șed lângă ea; și niște fete cu sâni frumoși intrară și ne aduseră și fructe rare, și bucate alese, și un vin minunat, cum nu se bea decât în saraiurile împărătești; și ne aduseră trandafiri și iasomii, pe când împrejurul nostru pomișorii înmiresmați și lemnul de aloe ce ardea în cățui de aur își revărsau suavele parfumuri. Pe urmă, una dintre roabe îi aduse într-o învelitoare de zarafir o alăută de fildeș, pe care ea o luă, îi potrivea strunele și pe urmă cântă stihurile acestea:

*Să nu bei niciodată vinul,
Decât turnat de un flăcău
Cu mână gingașă; căci vinul
Ce-ți schimbă mințile în hău,
Flăcăul îl preface-n ambră,
De-ar fi el, vinul, cât de rău.*

*Ah, niciun vin pe lumea asta
Nu poate fi o desfătare
Când nu-i paharnic pe potrivă
Și cu obrazii ca o floare*

*De trandafir, neprihănită,
Și fragedă, și-amețitoare.*

Or, eu, oaspeți ai mei, după stihurile acestea, prinsei inimă, și mâna mi se făcu mai îndrăzneată, iar ochii și buzele-mi o mistuiau; și cunoscu astfel că avea niște însușiri așa de minunate, atât ca știință, cât și ca frumusețe, încât nu numai că petrecui cu ea luna pe care o plătisem, ci îi plății mai departe bătrânului cel alb, tatăl ei, o lună după alta, și tot așa până ce, din pricina atâtor cheltuieli nemăsurate, nu-mi mai rămase nici măcar un dinar din toată bogăția pe care o adusesem cu mine din țara Omanului, locul meu de baștină. Și-atunci, gândind că în curând am să fiu silit să mă despart de ea, nu-mi putui opri lacrimile să curgă șuvoaie pe obraji, și nu mai izbutii să oselesc ziua de noapte.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci și una noapte

Spuse:

...nu-mi putui opri lacrimile să curgă șuvoaie pe obraji, și nu mai izbutii să oselesc ziua de noapte.

Iar ea, dacă mă văzu așa, cu totul în lacrimi, îmi spuse:

— De ce plângi?

Eu spusei:

— O, stăpână a mea, plâng pentru că nu mai am bani; iar poetul a spus:

Te face sărăcia și-n casa ta străin;

Ci banul îți ridică și-ntre străini cămin!

Iată pentru ce, o, lumină a ochilor mei, plâng eu, de teamă că tatăl tău are să mă despartă de tine!

Ea îmi spuse:

— Află, dar, că atunci când vreun mușteriu de-al casei noastre și-a prăpădit averea la noi, tatăl meu are obiceiul de a-l mai găzdui vreme de încă trei zile, cu toată dărnicia convenită și fără a-l lipsi de niciuna dintre desfătările obișnuite; după care îl roagă să plece și să nu se mai arate în casa noastră! În ce te privește, o, dragule, întrucât îți port în inimă o dragoste mare, să nu ai nicio teamă, pentru că am să găsesc eu un mijloc de a te păstra aici atâta cât ai să vrei tu, inșallah! Căci toată averea mea se află în mâinile mele, iar

tata nici habar n-are cât de mare este averea aceasta. Așa că am să-ți dau în fiecare zi o pungă cu cinci sute de dinari, prețul pentru o seară; iar tu, la rându-ți, ai s-o dai tatălui meu, spunându-i: „De-acuma-nainte am să-ți plătesc serile de pe o zi pe alta!” Iar tatăl meu, știindu-te bun platnic, are să primească învoiala; și, după obiceiul lui, are să vină să-mi dea banii ce mi se cuvin; și eu iarăși am să ți-i dau, ca să-i plătești iarăși o seară; și-așa are să fie atâta vreme cât va vrea Allah și cât tu n-ai să te sature de mine!

Eu atunci, o, oaspeții mei, în bucuria mea, mă simții deodată ușor ca pasărea, și îi mulțumii, și îi sărutai mâna; pe urmă rămăsei cu ea, vreme de un an, ca un cocoș într-o poiată.

Or, când trecu anul, soarta cea rea vroi ca iubita mea, într-o clipă de mânie, să se supere pe una dintre roabele ei și s-o lovească amarnic; și roaba strigă:

— Pe Allah! am să te lovesc în inimă, întocmai cum m-ai lovit tu!

Și fugi pe dată la părintele iubitei mele, și îi dezvălui toată povestea, de la început până la sfârșit.

Când bătrânul Taher Abul-Ola auzi spusele roabei, sări în picioare și porni în goană să vină la mine, pe când eu, neștiind nimica din cele ce se petrecuseră, ședeam lângă iubita mea, gata să mă las desfătărilor celor mai alese; și bătrânul strigă:

— Hei, măi *Cutare!*

Eu răspunsei:

— La poruncile tale, o, taică.

El îmi spuse:

— Obiceiul nostru de-aici, atunci când un mușteriu și-a prăpădit banii, este de a-l găzdui pe acel mușteriu, fără a-l lipsi de nimica, vreme de trei zile. Ci tu iacătă că de un an de zile te bucuri prin înșelăciune de găzduirea noastră, mâncând, bând și desfătându-te după plac!

Pe urmă se întoarse către robi și strigă: „Alungați-l de aici pe feciorul ăsta stricat!”

Iar ei mă înhățară și mă aruncară gol-goluț pe ușă afară, punându-mi în mână zece bănuți de argint și dându-mi o rantie veche și jengoasă, din care curgeau petecile, ca să-mi acopăr goliciunea.

Iar șeicul cel alb îmi spuse:

— Pleacă! nu vreau nici să te bat, nici să te blestem! Da nu mai zăbovi pe-aici! Că de te-o paște păcatul să mai tîndălești prin Bagdad, cetatea noastră, sângele tău are să-ți țâșnească deasupra capului!

Eu atunci, o, oaspeții mei, fusei silit să plec, în ciuda dorurilor mele, fără a ști încotro să mă îndrept în cetatea pe care nu o cunoșteam deloc, măcar că locuiam acolo de cincisprezece luni. Și simții cum se abăteau grele peste inima mea toate năpastele lumii, și peste gândurile mele toate deznădejdiile, toate întunecimile și toate necazurile! Și zisei în cugetul meu: „Oare cum de am putut eu, care am venit peste mări până aici aducând o mie de mii de dinari de aur și, pe deasupra, și prețul vânzării celor treizeci de corăbii ale mele, cum de am putut să prăpădesc atâta avere în casa acestui bătrân amarnic cu față de păcură, ca să ies acuma gol-goluț, cu inima zdrobită și cu sufletul înjosit? Ci nu este ajutor și putere decât întru Allah Slăvitul și Preaînaltul!” Și, cufundat în gânduri amare, cum tocmai ajunsesem la țărmul Tigrului, văzui o corabie ce se gătea să coboare către Bassra. Și mă suii pe puntea corăbiei aceleia, intrând în slujba căpitanului, ca să-mi pot plăti călătoria. Și-așa ajunsei la Bassra.

Acolo, mă dusei fără de zăbavă în suk, întrucât mă chinuia foamea, și mă băgă de seamă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci și doua noapte

Spuse:

Acolo, mă dusei fără de zăbavă în suk, întrucât mă chinuia foamea, și mă băgă de seamă un băcan care se apropie de mine repede, mă cuprinse pe după gât și mă îmbrățișă, și îmi spuse că este un prieten de odinioară de-al părintelui meu; pe urmă întrebă în ce stare mă aflu. Și eu îi povestii, fără a ocoli nimica, tot ce mi se întâmplase. Iar el îmi spuse:

— Uallah! astea nu sunt fapte de om chibzuit! Da acuma, ce-a fost a fost! Ia spune, ce ai de gând să faci?

Eu răspunsei:

— Nu știu!

El îmi spuse:

— Vrei să primești să rămâi la mine? Și, întrucât știi să scii, vrei să însemnezi intrările și ieșirile mărfurilor mele, și să capeți ca simbrie o drahmă de argint pe zi, afară de mâncarea și de băutura ta?

Iar eu primii cu mulțumire, și rămăsei la el ca logofăt pentru ieșirile și intrările vânzărilor și cumpărăturilor. Și-așa trăii la el destulă vreme, ca să pun de-o-parte o sută de dinari.

Atunci, închiriai pe seama mea o casă micuță la țărmul mării, ca să aștept acolo sosirea vreunei corăbii plină cu mărfuri aduse de departe, pe care să le cumpăr cu banii mei și cu care să întocmesc o încărcătură bună de vândut la Bagdad, unde vroiam să mă întorc, cu nădejdea că am să găsesc un prilej spre a o vedea iarăși pe iubita mea.

Or, norocul vroi ca într-o zi să se ivească din depărtări o corabie plină cu mărfurile pe care le așteptam; iar eu, vârându-mă printre ceilalți negustori, mă îndreptai către corabie și mă urcai pe punte. Și iată că, din fundul corăbiei, ieșiră doi oameni care se așezară pe două scaune și își așternură dinaintea noastră mărfurile. Și ce mărfuri! Și cum îți mai luau ochii! Nu vedeam acolo nimic altceva decât giuvaieruri, mărgăritare, măgeane, rubine, agate, hiacinte și nestemate de toate culorile! Și-atunci unul dintre cei doi oameni se întoarse către negustorii locului și spuse:

— O, fraților negustori, toate astea nu sunt de vânzare astăzi, întrucât eu încă sunt ostenit de mare; nu vi le-am arătat decât spre a vă da o dovadă de ce are să fie vânzarea de mâine!

Ci negustorii atâta stăruiră, încât acela primi a începe vânzarea pe dată, și telalul începu să strige vânzarea nestemateilor, bucată cu bucată. Și negustorii începură să ridice prețul de fiecare dată, unii peste alții, până ce întâiul săculețe cu nestemate ajunse la prețul de patru sute de dinari. În clipita aceea, stăpânul sacului, care îl cunoscuse odinioară în țara mea pe tatăl meu, căpetenia negoțului din Oman, se întoarse către mine și mă întrebă:

— Tu de ce nu spui nimic și nu dai și tu un preț mai mare, așa cum fac ceilalți negustori?

Eu răspunsei:

— Pe Allah, o, stăpâne al meu, nu mi-au mai rămas din bunurile acestei lumi decât o sută de dinari!

Și mă simții tare rușinat spunând vorbele acestea, și lacrimile începură să-mi curgă din ochi. Și, dacă mă văzu așa, stăpânul sacului își plesni palmele una de alta și strigă, plin de uimire:

— O, omanitule, cum de nu ți-au mai rămas dintr-o avere atâta de nemăsurată decât o sută de dinari?

Și mă privi cu multă milă și îmi înțelese necazurile; pe urmă, deodată, se întoarse către negustori și le spuse:

— Fiți martori că vând acestui tânăr, pentru o sută de dinari, un sac cu tot ce se află în el, gemme, mademuri și lucruri scumpe, măcar că prețul lui

adevărat se ridică la peste o mie de dinari. Așa încât este un dar pe care i-l fac!

Iar negustorii, uluiți, mărturisiră că văd și că pricep; și negustorul îmi înmână sacul cu tot ce se afla în el, ba îmi mai dăruie și chilimul și scaunul pe care șezuse. Iar eu îi mulțumii pentru dărnicia lui; și coborâi pe uscat și mă îndreptai către sucul giuvaiergiilor.

Acolo închiriai o prăvălie și mă apukai să vând și să cumpăr, și în fiecare zi dobândeam un câștig destul de vrednic. Or, printre lucrurile de preț ce se aflau în sac, era și o bucată de baga roșie, de un roșu întunecat, și care, judecând după semnele talismanice săpate ca niște piciorușe de furnici pe cele două fețe ale ei, trebuie să fi fost vreo amuletă lucrată de vreun meșter tare iscusit în meșteșugul amuletelor. Așa că pusei de mai multe ori telalul să strige în sucul că o vând; ci nu mi se dete pe ea decât zece până la cincisprezece drahme. Iar eu, cu gândul la vreun chilipir mai bun, nevroind s-o dau așa, oricum, pe un preț de nimic, aruncaie bucata aceea de baga într-un ungher din prăvălie, unde rămase vreme de un an.

Or, într-o zi, pe când mă aflam în prăvălia mea, văzui cum intră...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci și treia noapte

Spuse:

...văzui cum intră un străin, care îmi ură bună pace și care, când văzu bucata de baga, cu tot praful care o acoperea, strigă:

— Slavă lui Allah! Am găsit, într-un sfârșit, ceea ce căutam!

Și luă bucata de baga, o duse la buze și la frunte, și îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, vrei să mi-o vinzi?

Eu răspunsei:

— Firește că vreau!

El întrebă:

— Care îi este prețul?

Eu spusei:

— Dar tu cât dai?

El răspunse:

— Douăzeci de dinari de aur!

Iar eu, la vorbele acestea, gândii că străinul își bătea joc de mine, așa de mare mi se părea prețul acela; și îi spusei cu un glas tare acru:

— Du-te-n calea ta!

El atunci gândi că socotesc prețul prea mic, și îmi spuse:

— Îți dau cincizeci de dinari!

Ci eu, tot mai încredințat că își râde de mine, nu numai că nu mai vrusei să-i răspund nimic, da nici nu mă mai uitai la el și mă prefăcui că nici nu mai bag de seamă că este acolo, ca să plece.

El atunci îmi spuse:

— O mie de dinari!

Și-așa! Iar eu, o, oaspeții mei, nu răspundeam nimic; iar el zâmbea de tăcerea mea plină de mânie îndârjită și îmi spunea:

— De ce nu vrei să-mi răspunzi?

Iar eu, până la urmă, îi răspunsei iar:

— Du-te-n calea ta!

El atunci începu să adauge o mie de dinari peste altă mie, până ajunse să-mi dea douăzeci de mii de dinari. Ci eu nu răspundeam nimic!

Și-așa! Iar trecătorii și vecinii, stârniți de o vânzare ciudată ca aceea, se strânseseră împrejurul nostru în prăvălie și în uliță, și se burzuluiau amarnic împotriva mea și făceau o larmă tare supărătoare față de mine, spunând:

— Nu se cade să-i îngăduim a cere mai mult pe bucata aceea amărâtă de бага!

Iar alții spuneau:

— Uallah! cap sec, ochi orbi! Dacă n-are să-i dea bagaua, să-l alungăm din cetate!

Și-așa! Iar eu încă nu știam ce vroiau de la mine. Încât, ca să sfârșesc, îl întrebai pe străin:

— Vrei să-mi spui odată dacă o cumperi cu adevărat ori îți bați joc?

El răspunse:

— Da tu vrei cu adevărat s-o vinzi, ori vrei să-ți bați joc?

Eu spusei:

— Să vând!

Și el spuse:

— Atunci, ca prețul cel de pe urmă, îți dau treizeci de mii de dinari! Și să încheiem vânzarea și cumpărarea!

Iar eu atunci mă întorsei către cei de față și le spusei:

— Vă iau de martori la vânzarea aceasta! Mai înainte însă vreau să aflu de la cumpărător pentru ce îi trebuie bucata aceasta de бага!

El răspunse:

— Să încheiem mai întâi târgul, și pe urmă am să-ți spun puterile și folosul ei!

Eu răspunsei:

— Ți-o vând!

El spuse:

— Allah e martor la ceea ce grăim!

Și scoase un sac plin cu aur, îmi numără și îmi cântări treizeci de mii de dinari, luă amuleta, o puse în buzunar, scoase un oftat adânc și îmi spuse:

— Atunci, ai vândut-o și gata!

Eu răspunsei:

— E vândută și gata!

Iar el se întoarse către cei de față și le spuse:

— Sunteți martori cu toții că mi-a vândut amuleta și că a luat prețul la care ne-am înțeles, de treizeci de mii de dinari!

Și după aceea se întoarse către mine și, cu un glas plin de o milă și de o batjocură vădite, îmi spuse:

— O, săracul de tine, pe Allah! de-ai fi știut să-ți stăpânești mâna în vânzarea aceasta și să n-o întinzi așa de repede, aș fi ajuns să-ți plătesc ca preț pentru această amuletă nu numai treizeci de mii sau o sută de mii de dinari, ci o mie de mii de dinari, de nu și mai mult!

Or, eu, o, oaspeții mei, auzind acele vorbe și văzându-mă furat așa, din pricina lipsei mele de dibăcie, de prețul acela de basm, simții cum o tulburare mare se petrece în lăuntrurile mele; și o răzvrătire mare în trupul meu făcu sângele să mi se scurgă din obraji, și în locul lui să se ridice culoarea aceasta galbenă care mi-a rămas așa de atunci și care a tras luarea voastră aminte în seara aceasta, o, oaspeții mei!

Am stat, așadar, năucit o clipă, pe urmă i-am spus străinului:

— Poți acum să-mi spui puterile și folosul acestei bucăți de бага?

Și străinul îmi răspunse:

— Află că împăratul de la Ind are o fată tare scumpă, de o frumusețe fără de seamăn nicăierea pe fața pământului; da-i chinuită de niște dureri de cap amarnice. Încât împăratul, tatăl său, ajuns la capătul puterilor și al doftoriilor în stare s-o aline, a poruncit să se adune toți scribii cei mai de frunte din împărăția lui și toți învățații și vracii: da niciunul dintre ei n-a izbutit să scoată din capul fetei durerile care o chinuiau.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci și patra noapte

Spuse:

...da niciunul dintre ei n-a izbutit să scoată din capul fetei durerile care o chinuiau.

— Eu, atunci, fiind de față în acea adunare, i-am spus împăratului: „O, Măria Ta, știu un om care se numește Saadallah babilonianul, și care, în cunoașterea tuturor leacurilor, nu are nici seamăn, nici pe altul mai presus ca el pe fața pământului! Dacă, dar, socoți potrivit să mă trimiți la el, trimite-mă!” Împăratul mi-a răspuns: „Du-te la el!” Eu am spus: „Dă-mi o sută de mii de

dinari și o bucată de baga roșie, de un roșu întunecat! Și, pe deasupra, un dar!” Și împăratul mi-a dat tot ce i-am cerut, și am plecat de la Ind către țara Babilonului. Și acolo am întrebat de înțeleptul Saadallah și am fost călăuzit la el; și m-am înfățișat dinaintea lui și i-am înmănat o sută de mii de dinari și darul de la împărat; pe urmă i-am dat bucata de baga și, după ce i-am

arătat rostul venirii mele, l-am rugat să-mi întocmească o amuletă atotputernică împotriva durerilor de cap. Și înțeleptul de la Babilon a cheltuit șapte luni întregi ca să cerceteze stelele și, până la urmă, când au trecut acele șapte luni, a ales o zi de semn bun ca să scrie pe bucata de baga aceste litere talismanice pline de vrajă de pe cele două fețe ale acestei amulete pe care tu mi-ai vândut-o! Iar eu am luat amuleta, m-am întors la împăratul de la Ind și i-am dat-o. Or, împăratul a intrat în odaia fetei lui dragi și a găsit-o pe fată, după poruncile date, înlănțuită cu patru lanțuri atârinate în cele patru colțuri ale odăii, așa ca ea să nu poată, în toiul durerilor, să sară pe fereastră și să se omoare. Și, de cum puse amuleta pe fruntea fiicei sale, fata se simți tămăduită pe clipă pe dată. Iar împăratul, dacă o văzu așa, se bucură până peste marginile bucuriei, și m-a acoperit cu daruri bogate, și m-a luat pe lângă Măria Sa, printre prietenii Măriei Sale. Iar fata împăratului, vindecată în felul acesta atâta de tainic, și-a agățat amuleta de salba de la gât, și nu se mai despărțea de ea. Ci, într-o zi, pe când domnița se preumbla într-o luntre, jucându-se cu însoțitoarele ei, una dintre ele, cu o mișcare pârdalnică, rupse firul pe care era prinsă salba, și amuleta căzu în apă. Și se duse amuleta. Și tot atunci răutatea aceea se întoarse în domniță, și fata intră iar în stăpânia celui amarnic, care o năpădi cu niște dureri de cap atâta de năprasnice, încât fata își pierdu mințile. La știrea aceasta, durerea împăratului fu mai presus de toate vorbele; și mă chemă și mă însărcină să mă duc iar la șeihul Saadallah babilonianul, ca să-mi facă altă amuletă. Și plecai. Da când ajunsei la Babilon, aflai că șeihul Saadallah murise.

Și, de-atunci, însoțit de alți zece, care să mă ajute în căutările mele, străbat toate țările de pe pământ cu gândul de a găsi, la vreun negustor, ori la vreun chilipirgiu, ori la vreun trecător, o amuletă dintre amuletele acelea pe care numai șeihul Saadallah din Babilon știa să le înzestreze cu puteri tămăduitoare și alungătoare de rele. Și a vrut ursita să te scoată în calea mea și să mă aducă să găsesc și să cumpăr din prăvălia ta talismanul acesta, pe care nu mai nădăjduiam să-l găsesc vreodată!

Pe urmă, o, oaspeți ai mei, străinul, după ce mi-a povestit povestea aceasta, și-a strâns chimirul și s-a dus.

Și-aceasta-i, așa cum v-am spus-o, pricina culorii galbene a chipului meu!

Iar eu, atunci, preschimbai în bani tot ce aveam, îmi vândui prăvălia și, bogat acuma, plecai degrabă la Bagdad, unde, cum ajunsei, zburai la saraiul bătrânului cel alb, tatăl preaiubitei mele. Căci, de când ne despărțisem, zi și

noapte numai ea îmi umplea gândurile; și a o mai vedea o dată era ținta tuturor dorurilor și a vieții mele. Iar despărțirea nu făcuse decât să-mi ațâțe pojarurile din suflet și să-mi aprindă mințile.

Îl întrebai, dar, despre fată pe un băiat de la ușa de intrare. Iar băiatul îmi spuse să ridic capul și să privesc. Și văzui cum casa cădea în ruină, cum la fereastra la care de obicei sta iubita mea nu era nimeni și cum o umbră de jale și de deznădejde adâncă stăpânea peste tot. Atunci lacrimile îmi năpădiră ochii și îi spusei robului cel tinerel:

— Ce-a făcut Allah cu șeicul Taher, o, fratele meu?

El îmi răspunse:

— Voioșia a pierit din casa aceasta și jalea s-a abătut asupra noastră, de când ne-a părăsit un tânăr din țara Omanului, pe nume Abul-Hassan Al-Omani. Acel tânăr neguțator șezuse un an cu fata șeicului Taher; ci întrucât după acest răstimp flăcăul n-a mai avut bani, șeicul, stăpânul nostru, l-a alungat din casă. Da stăpâna noastră, care îl iubea cu iubire mare...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci și cincea noapte

Spuse

...Da stăpâna noastră, care îl iubea cu iubire mare, a fost atâta de zdruncinată de plecarea lui, încât a căzut bolnavă de o boală așa de grea, încât a ajuns în pragul morții. Atunci stăpânul nostru, șeicul Taher, a început să se căiască amarnic de ce făcuse, când a văzut zăcășia de moarte în care se afla fata lui; și a trimis pristavi în toate părțile și în toate țările, ca să-l caute pe Abul-Hassan, și a făgăduit o sută de mii de dinari drept răsplată aceluia care l-o aduce îndărăt! Ci, până acuma, toate strădaniile căutătorilor s-au dovedit zadarnice, căci nimenea n-a izbutit să-i afle urma ori să capete vreo știre despre el. Încât tânăra, fata șeicului, acuma e pe cale să-și dea ultimul suspin!

Eu atunci, cu sufletul rupt de durere, îl întrebai pe copil:

— Da șeicul Taher, el cum o duce?

Copilul răspunse:

— Toate astea l-au adus într-o jale și într-o deznădejde așa de mare, încât a vândut și fetele și flăcăii, și s-a căit amarnic dinaintea lui Allah Preaînaltul!

Atunci eu îi spusei tânărului rob:

— Vrei să-ți arăt unde se află Abul-Hassan Al-Omani? Ce-ai zice?

El răspunse:

— Allah fie cu tine, o, fratele meu! Spune-mi! Și-i dai îndărăt vieții o îndrăgostită, tatălui ei îi dai o fată, iubitei îi dai un iubit, și îl scapi din sărăcie pe robul tău și pe părinții robului tău!

Eu atunci îi spusei:

— Du-te la stăpânul tău, șeicul Taher, și spune-i: „Îmi datorezi răsplata făgăduită pentru știrea cea bună! Căci la ușa casei tale se află, în carne și oase, Abul-Hassan Al-Omani!”

La cuvintele acestea, robul cel tinerel zbură iute ca o piatră aruncată dintr-o praștie; și, cât ai clipi, se întoarse însoțit de șeicul Taher, părintele iubitei mele. Și ce schimbat era! Și cum i se vestejise chipul cel odinioară atâta de proaspăt și de tineresc în ciuda anilor! Îmbătrânise, în doi ani, cu mai bine de douăzeci de ani. Ci mă cunoscuse numaidecât, și se aruncă la gâtul meu, și începu să mă sărute plângând, și îmi zise:

— O, stăpâne al meu, unde ai fost de-ai lipsit atâta vreme? Fata mea, din pricina ta, e în pragul mormântului. Haide! Intră cu mine în casa ta!

Și mă pofti să intru și începu să se arunce în genunchi pe pământ, înălțând slavă lui Allah care îngăduise să ne găsim; și nu pregetă să-i dea robului cel mititel răsplata făgăduită, de o sută de mii de dinari. Și robul începu să cheme asupra mea bincuvântările lui Allah.

După care șeicul Taher intră dintru-ntâi numai el la fata lui, ca să-i vestească cu binișorul sosirea mea.

Îi spuse, așadar:

— Îți vestesc, o, fata mea, știrea cea bună! Dacă vrei să primești a mânca oleacă și a merge să te îmbăiezi la hammam, am să te fac să-l vezi chiar astăzi pe Abul-Hassan!

Ea strigă:

— O, tată, spui adevărat?

El răspunse:

— Pe Allah Preaslăvitul, ceea ce îți spun este adevărat!

Atunci ea strigă:

— Uallahi! Dacă-i văd chipul, nu mai am trebuință nici să mănânc, nici să beau!

Atunci bătrânul se întoarse către ușa după care mă aflam și strigă:

— Intră, ya Abul-Hassan!

Și intra.

Or, o, oaspeții mei, de îndată ce mă văzu și mă cunoscă, fata căzu leșinată, și multă vreme trecu până ce să-și vină în fire. Izbuti într-un sfârșit să se trezească și, printre plânsete de bucurie și râsete, ne aruncară unul în brațele celuilalt, și șezurăm multă vreme îmbrățișați, tulburați și fericiți până peste poate.²³ Și când izbutirăm să luăm seama la ce se petrecea împrejurul nostru, văzurăm în mijlocul sălii de primire pe cadiul și pe martorii pe care șeicul îi chemase cu mare zor, și care scriseră senetul nostru de căsătorie acolo, pe loc. Și nunta noastră fu sărbătorită cu o strălucire nemaipomenită, în vâlvora unor petreceri care ținură treizeci de zile și treizeci de nopți.

Și de-atunci, o, oaspeți ai mei, fata șeicului Taher este soția mea cea dragă. Și pe ea ați auzit-o domniile voastre cântând acele cântece triste, care îi plac pentru că îi aduc aminte de ceasurile de jale ale despărțirii noastre, și o fac să simtă și mai mult fericirea în care se scurg zilele căsniciei noastre, binecuvântate de nașterea unui fecior la fel de frumos ca și mama lui! Și pe feciorul acesta vreau eu acum să-l înfățișez domniilor voastre, o, oaspeții mei!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci și șasea noapte

Spuse:

Și pe feciorul acesta vreau eu acum să-l înfățișez domniilor voastre, o, oaspeții mei!

Și, după ce rosti acestea, tânărul cel galben ieși o clipă și se întoarse ținând de mână un băiețel de zece ani, frumos ca luna în cea de a patrusprezecea zi a ei. Și îi spuse:

— Urează bună pace oaspeților noștri!

Și copilul ură bună pace cu o gingășie aleasă. Iar califul și însoțitorii lui, rămași tot neștiuți, fură încântați până peste poate, atât de frumusețea copilului, de gingășia și de drăgălășia lui, cât și de povestea nemaipomenită a tatălui său. Și, după ce își luară bun-rămas de la gazda lor, plecară minunându-se de ceea ce văzuseră și auziseră.

Iar a doua zi de dimineață, califul Harun Al-Rașid, care nu contenise să cugete la întâmplarea aceea, îl chemă pe Massrur și îi zise:

— O, Massrur!

El răspuse:

— La poruncile tale, o, stăpâne al meu!

El spuse:

— Strânge numaidecât în sala aceasta tot aurul haraciului de pe un an, pe care l-am dobândit din Bagdad, tot haraciul de la Bassra și tot haraciul de la Khorassan!

Și Massrur, pe dată, puse să fie aduse tustrelele haraciurile dinaintea califului, și îngrămădi în sală aurul din tustrele părțile acelea ale împărăției; și erau atâția galbeni, încât numai unul Allah ar fi putut să-i înnumere. Atunci califul îi zise lui Giafar:

— O, Giafar!

El răspunse:

— Aicea sunt, o, emire al drept-credincioșilor!

El spuse:

— Du-te degrabă și adu-mi-l pe Abul-Hassan Al-Omani!

El răspunse:

— Ascult și mă supun.

Și plecă numaidecât și îl aduse pe Abul-Hassan tremurând tot dinaintea califului, unde sărută pământul dintre mâinile lui și stătu cu ochii plecați, în neștiința fărădelegii pe care va fi săvârșit-o, ori a pricinii care nevoie să fie adus acolo.

Atunci califul îi spuse:

— O, Abul-Hassan, știi cumva numele negustorilor care ți-au fost oaspeți aseară?

El răspunse:

— Nu, pe Allah, o, emire al drept-credincioșilor!

Califul se întoarse atunci către Massrur și îi spuse:

— Dă la o parte învelitoarea sub care se află grămezile de galbeni!

Iar când învelitoarea fu dată la o parte, califul îi spuse tânărului:

— Da ai putea să-mi spui baremi dacă, da ori ba, bogățiile acestea sunt mai mari decât acelea cu care ai fost păgubit de vânzarea ta pripită a bucății de бага?

Și Abul-Hassan, uluit că îl vede pe calif știindu-i acea întâmplare, îngăimă bulbucând ochii mari:

— Uallah, o, stăpâne al meu, bogățiile acestea sunt cu mult mai mari!

Și califul îi zise:

— Află atunci că oaspeții tăi de aseară au fost cel de al cincilea Bani-Abbas și vizirii și însoțitorii lui, și că tot aurul îngrămădit aici este al tău, ca

dar din partea mea spre a te despăgubi de ceea ce ai pierdut la vânzarea acelei bucăți de baga talismanice!

Când auzi vorbele acestea, Abul-Hassan fu atâta de tulburat, încât lăuntrurile lui tresăriră de o răscolire nouă, și gălbeneala îi coborî de pe chip, și în locul ei sângele roșu îi năpădi pe dată în obraji și îi întoarse iarăși culoarea albă-trandafirie de odinioară, strălucind ca luna în noaptea deplinătății ei. Iar califul ceru să i se aducă o oglindă și o puse dinaintea ochilor lui Abul-Hassan, care căzu în genunchi ca să înalțe mulțumire Izbăvitorului. Și califul, după ce porunci ca tot aurul grămadit acolo să fie dus acasă la Abul-Hassan, îl pofti pe acesta să vină cât mai des spre a-i ține tovărășie în mijlocul prietenilor săi de inimă, și îi grăi:

— Nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah! Mărire Lui, carele poate să săvârșească schimbare peste schimbare și carele singur rămâne neschimbat și nestrămutat!

— Și acesta-i, o, norocitul sultan, spuse mai departe Șeherezada, povestea tânărului cel galben. Și de bună seama că ea nici nu poate fi asemuită cu *Povestea Floarei-de-Granată și a lui Zâmbet-de-Lună!*

Iar sultanul Șahriar grăi:

— O, Șeherezada, nu mă îndoiesc de ceea ce spui! Grăbește-te, dar, de-mi povestește *Povestea cu Floare-de-Granată și cu Zâmbet-de-Lună*, căci nu o știu!

Iar Șeherezada spuse:

POVESTEA CU FLOARE-DE-GRENADĂ ȘI ZÂMBET-DE-LUNĂ²⁴

Mi s-a povestit, o, norocitul sultan, că a fost odată, în vechimea veacurilor și a anilor și a zilelor, demult de tot, în țările ajamite, un sultan pe nume Șahraman, care stăpânea peste Khorassan. Și sultanul acela avea o sută de cadâne, toate zătacnute de sterpiciune, încât nu putuse să aibă cu niciuna dintre ele un moștenitor, fie el și de parte femeiască. Or, pe când se afla într-o zi în sala de primire, între vizirii, emirii și mai-marii împărăției, și sta cu ei de vorbă, nicidecum despre treburile cele ostenitoare ale stăpânirii, ci despre poezie, despre știință, despre istorie și despre medicină, și oarecum despre tot ce l-ar fi putut face să uite mahnirea singurătății fără de urmași și durerea de a nu putea să lase moștenitori la scaunul de domnie ce-i fusese lăsat și lui de către bunii și străbunii săi, intră în sală un tânăr mameluc și îi spuse:

— O, doamne al meu, se află la ușă, împreună cu un neguțător, o roabă tânără și atâta de frumoasă cum ochii mei n-au mai văzut vreodată!

Și sultanul spuse:

— Adu-mi-i, așadar, pe neguțător și pe roabă!

Și mamelucul se grăbi să aducă pe neguțător și pe roaba cea frumoasă.

Or, când o văzu în sală, sultanul, dintr-o singură aruncătură de ochi, o asemui în sufletul său cu o lăncie subțire; și, întrucât purta un iașmac albastru, învrăstat cu zarafir, ce-i învăluia capul și îi acoperea fața, neguțătorul o dezveli; și numaidecât sala se luminează de frumusețea fetei, iar pletele ei se sloboziră peste spate în șapte coșite lungi ce-i ajungeau până la zdrăgăneii de la glezne: precum atârână măturând pământul coada îmbelșugată a unei cărlane de soi. Și era ca o crăiță, și minunat arcuită, și mai mlădioasă decât tulpina cea mlădie a arborelui ban. Ochii ei negri și dealunghiți din croiala lor erau plini de sclipiri menite să fulgere inimile; iar bolnavii și betegii s-ar fi putut tămădui numai uitându-se la ea o dată. În ce privește binecuvântatele-i șolduri, țintă de jinduri și de doruri, erau așa de falnice, într-adevăr, încât neguțătorul nici nu putuse găsi un vâl îndeajuns de mare spre a le cuprinde.²⁵

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci și șaptea noapte

Spuse:

În ce privește binecuvântatele-i șolduri, țință de jinduri și de doruri, erau așa de falnice, într-adevăr, încât neguțătorul nici nu putuse găsi un vâl îndeajuns de mare spre a le cuprinde.

Încât sultanul fu minunat până peste marginile minunării și îl întrebă pe negustor:

— O, șeicule, cât ceri pe roabă?

El răspunse:

— O, doamne al meu, am cumpărat-o de la stăpânul ei dintâi pe două mii de dinari; ci de-atunci am călătorit vreme de trei ani ca să ajung până aici, și așa am cheltuit cu ea alte trei mii de dinari, încât nu vin ca să te îmbiu cu vreo vânzare, ci ți-o aduc ca pe un dar al meu către Măria Ta!

Și sultanul fu mulțumit de felul cum vorbi neguțătorul, pe care îl cinsti cu un caftan falnic, și porunci să i se dea zece mii de dinari de aur. Iar neguțătorul sărută mâna sultanului, îi mulțumi pentru bunătatea și pentru dărnicia sa, și își căță de drum. Sultanul atunci spuse către musaipii și către femeile din sarai:

— Duceți-o pe fată la hammam și îngrijiți-o și, după ce aveți s-o curățați de urmele călătoriei, nu zăboviți s-o ungeți cu nard și cu parfumuri, și să-i dați ca locuință iatacul din latura saraiului cu ferestrele înspre mare.

Și poruncile sultanului fură îndeplinite pe clipă pe dată.

Or, cetatea de scaun în care domnea sultanul Șahraman se afla, într-adevăr, chiar la marginea mării, și numele ei era Cetatea-Albă. Și-așa că slujnicele de la sarai putură s-o ducă pe fetișcana cea străină, după îmbăiere, în latura palatului ce privea către mare.

Atunci sultanul, care nu aștepta decât ceasul acela, intră la ea. Ci rămase tare nedumerit când văzu că fata nu se ridică în cinstea lui și nu se arată tulburată defel că Măria Sa se afla acolo. Și gândi în sineși: „Pesemne că a fost crescută printre oameni care nu au învățat-o buna purtare!” Și o privi mai bine, și nu se mai gândi la lipsurile purtării fetei, așa de fermecat fu de frumusețea ei și de chipu-i rotund ca luna, ori ca un răsărit de soare pe un cer senin. Și zise:

— Slavă lui Allah carele a zămislit frumusețea pentru ochii slujitorilor lui!

Și se așeză lângă fată și o strânse cu dragoste la piept. Pe urmă o luă pe genunchi și o sărută pe buze și îi cunoscă dulceața gurii, pe care o găsi mai dulce ca mierea. Ci ea nu scotea o vorbă și se lăsa în voia lui fără a arăta nici vreo împotrivire, nici vreo bunăvoință. Iar sultanul porunci să se întindă în iatac un ospăț minunat și începu să-i dea fetei să mănânce cu mâna lui și să-i ducă bucatele la gură. Și, în răstimp, o întreba cu gingășie cum o cheamă și din ce țară este. Ea însă sta tăcută, fără a rosti o vorbă și fără a înălța capul ca să se uite la sultan, care o vedea așa de frumoasă, încât nu se putea hotărî să se mâniaze pe ea. Și gândi: „Poate că e mută! Ci nu este cu putință ca Atoatefăcătorul să fi izvodit o frumusețe ca aceasta și s-o lase fără grai! Ar fi un beteșug nevrednic de degetele Atoatezămislitorului!” Pe urmă chemă slujnicele ca să-i toarne apă pe mâini; și prilejuindu-se de clipa când ele îi aduceau ibricul și ligheanul, le întrebă în șoaptă:

— În vreme ce-o îngrijeați, ați auzit-o spunând vreo vorbă?

Ele răspunseră:

— Tot ce putem să-i spunem sultanului este că atâta cât am stat în preajma ei ca s-o slujim, s-o scaldăm, s-o parfumăm, s-o pieptănăm și s-o îmbrăcăm, o dată n-am văzut-o să-și miște buzele și să ne spună: „Așa e bine! Așa nu e bine!” Și nu știm dacă din silă față de noi, ori că din neștiința limbii noastre, ori că din muțenie, da n-am izbutit nicidecum s-o facem să scoată măcar o vorbă, fie de mulțumire, fie de supărare!

La spusele acestea ale roabelor și ale dădacelor, sultanul rămase până peste poate de nedumerit și, gândind că muțenia aceea se datora vreunei suferințe lăuntrice, vru să încerce a o veseli. Drept care porunci să se adune în iatac toate femeile din sarai și toate cadânele, ca fata să se veselească și să petreacă laolaltă cu ele; și cele care știau să înstrune vreo strună o înstrunare, pe când cele care știau să cânte din gură cântară din gură, dănțuiră, ori și cântară și dănțuiră totodată. Și toată lumea era plină de voieșie, afară de fetișcană, care rămase mai departe nemișcată la locul ei, cu capu-n jos și cu brațele încrucișate, fără să râdă ori să spună ceva.

Sultanul, dacă văzu așa, își simți pieptul cuprins de o grea apăsare și le porunci femeilor să plece. Și rămase singur cu fata.

Și-atunci, după ce degeaba încercă s-o facă să scoată un răspuns ori o vorbă, se apropie de ea și începu să se pregătească s-o dezbrace...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci și opta noapte

Spuse:

Și-atunci, după ce degeaba încercă s-o facă să scoată un răspuns ori o vorbă, se apropie de ea și începu să se pregătească s-o dezbrace. Îi scoase mai întâi cu gingășie vălurile ușoare care o învăluiau; pe urmă scoase una câte una cele șapte rochii de culori și de țesături felurite care o acopereau; iar la sfârșit scoase cămașa cea subțire și șalvarii cei largi cu ciucuri verzi de mătăasă. Și, de dedesubt, se ivi trupul strălucind alb și fără de prihană, ca de argint străcurat. Și o îndrăgi cu o dragoste mare, și se îndreptă de îi luă fecioria, și o găsi întreagă și neatinsă. Și se bucură și se desfătă până peste poate; și gândi: „Pe Allah! oare nu este un lucru de minune că atâția feluriți negustori i-au lăsat neatinsă fecioria unei fete așa de frumoase și așa de nurlii?” Și sultanul se simți atâta de îndrăgostit de noua lui roabă, încât, pentru ea, le lăasă uitării pe celelalte soții ale sale din sarai, și pe cadâne, și treburile împărăției, și se închise cu fata un an întreg, fără să se sature o clipită de farmecele fragede pe care le afla zi de zi la ea. Ci, cu toate astea, nu izbuti o dată să-i smulgă vreo vorbă ori vreo încuviințare, nici să-i trezească vreo luare-aminte la ce se făcea cu ea ori în jurul ei.

Și-așa! Iar sultanul nu mai știa cum să-i tâlcuiască tăcerea și muțenia. Și nu mai nădăjduia să ajungă a-i dezlega limba vreodată și a schimba vreo vorbă cu ea.

Or, într-o zi ca toate zilele, sultanul, după obiceiul lui, ședea lângă roaba sa cea frumoasă și nepăsătoare, iar dragostea-i pentru ea era mai năprasnică decât oricând; și îi zise:

— O, dor al sufletelor, o, inimă a inimii mele, o, lumină a ochilor mei, au nu vezi tu dragostea pe care ți-o port și cum pentru frumusețea ta am dat uitării toate iubitele, și toate cadânele, și toate treburile împărăției mele, și că am făcut aceasta cu bucurie, și că de altminteri sunt departe de a-mi părea rău că am făcut așa? Nu vezi că te-am păstrat ca pe singurul meu noroc și ca pe singura mea bucurie, din toate bunurile acestei lumi? Și iată, e mai bine de un an de când lungesc răbdarea din sufletul meu în ce privește pricina acestei muțenii și a acestei nepăsări pe care nu izbutesc să le pricep nicicum! Dacă ești cu adevărat mută, dă-mi măcar de înțeles printr-un semn, ca să nu mai trag nicio nădejde că am să te pot asculta vreodată, o, mult-iubita mea! Dacă nu, deie Allah să ți se înduioșeze inima și, în bunătatea lui, să te facă să pui capăt acestei tăceri care nu mi se cade! Iar dacă o asemenea mângâiere nu are să-mi fie îngăduită niciodată, deie Allah

să fi prins copil de la mine și să-mi dăruiești un fecior scump, care să poată să-mi urmeze în scaunul de domnie ce mi-a fost lăsat moștenire de bunii și de străbunii mei! Of, tu nu vezi că îmbătrânesc însingurat și fără de urmași, și că nu peste mult n-am să mai pot nici măcar să nădăjduiesc a rodnici vreun pântec de femeie, zdrobit cum am să fiu de mâhnire și de ani? Of, of! o, tu, dacă simți pentru mine vreo umbră de milă cât de mică, ori vreo apropiere, răspunde-mi, spune-mi numai dacă ai prins ori dacă nu ai prins rod, mă rog ție, întru numele lui Allah! Și, pe urmă, să mor!

La cuvintele acestea, roaba cea frumoasă, care, după obiceiul ei, îl ascultase pe sultan tot cu ochii în pământ, cu mâinile strânse pe genunchi și stând nemișcată, deodată, pentru întâia oară de când intrase în sarai, arătă o umbră de zâmbet. Atâta, și nimic mai mult!

Da când o văzu, sultanul fu cuprins de o tulburare așa de mare, încât i se păru că tot palatul se luminează ca negurile de un fulger. Și se înfioră în sufletul lui și se cutremură de bucurie și, întrucât după un semn ca acela nu mai avu nicio îndoială că fata s-a hotărât să vorbească, se aruncă la picioarele ei și așteptă acea clipă cu mâinile ridicate și cu buzele întredeschise ca într-o rugăciune.

Și deodată fata ridică fruntea și, zâmbitoare, vorbi așa:

— O, doamne bun, o, stăpâne al nostru, o, leule scump, află dar...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute douăzeci și noua noapte

Spuse:

Și deodată fata ridică fruntea și, zâmbitoare, vorbi așa:

— O, doamne bun, o, stăpâne al nostru, o, leule scump, află dar că Allah a răspuns la rugăciunea ta, întrucât am prins rod cu tine! Și ceasul sorocului este aproape! Ci nu știu dacă pruncul pe care îl port în pântelele meu este băiețel ori fetiță! Mai află că, de n-aș fi rodit cu tine, eram întru totul hotărâtă să nu-ți vorbesc niciodată și să nu-ți spun un cuvânt toată viața mea!

Când auzi vorbele acestea nemainădăjduite, sultanul fu cuprins de o bucurie așa de mare, încât la început nu fu în stare nici să ingaime ceva, nici să facă nimic; pe urmă fața i se luminează și i se schimbă; și pieptul i se umflă; și, în răbufnirea lui de bucurie, se simți săltat de pe pământ. Și îi sărută fetișcanei mâinile, și o sărută pe cap și pe frunte, și strigă:

— Slavă lui Allah, carele mi-a dăruit două bucurii pe care le jinduiam, o, lumină a ochilor mei: să te văd că-mi vorbești și să te aud că-mi spui vestea pe care mi-ai spus-o! Alhamdolillah! Preamărit fie Allah!

Pe urmă sultanul se ridică și ieși de la ea, după ce își ceru îngăduința să lipsească oleacă, și se duse să stea cu mare fală în scaunul de domnie al împărăției lui; și era peste toate de mulțumit și de fericit. Și-i porunci vizirului să vestească la tot norodul pricina bucuriei lui și să împartă o sută de mii de dinari la săraci, la văduve și la toți cei bătuți de nevoi, drept mulțumită lui Allah (proslăvit fie El!). Și vizirul îndeplini pe dată porunca pe care o primise.

Atunci sultanul se întoarse la roaba lui cea frumoasă și șezu lângă ea și o strânse la inima lui și o sărută și îi spuse:

— O, stăpâna mea, o sultană a vieții mele și a sufletului meu, poți oare să-mi spui acum pentru ce ai păstrat față de mine și față de noi toți tăcerea aceea neclintită zi și noapte, iacătă-i anul de când ai intrat în casa noastră? Și pentru ce te-ai hotărât să-mi vorbești abia astăzi?

Tânăra răspunse:

— Cum să nu fi păstrat tăcere, o, Măria Ta, atunci când, căzută în starea de roabă, mă vedeam aici ajunsă o biată străină cu inima zdrobită, despărțită pe veci de mama mea, de fratele meu, de rudele mele, și departe de țara mea de naștere?

Sultanul zise:

— Mă pun în locul tău și îți înțeleg necazurile! Ci cum poți să spui că ești o biată străină, când în saraiul acesta ești stăpână și sultană, când tot ce se află aici este al tău, și când până și eu, sultanul, sunt un rob în slujba ta! Cu adevărat, vorbele tale nu sunt vorbe la locul lor! Și, dacă ești mâhnită de despărțirea de rudele tale, pentru ce nu mi-ai spus, ca să trimit după ele și să ți le aduc aici?

La vorbele acestea, roaba cea frumoasă îi spuse sultanului:

— Află, dar, o, Măria Ta. Că pe mine mă cheamă Ghiul-i-anar²⁶, care în graiul din țara mea înseamnă Floare-de-Granată; și m-am născut în mare, unde tatăl meu a fost sultan. Când tatăl meu a murit, am avut o ceartă cu mama mea, care se numește Lăcusta, și cu fratele meu care se numește Saleh; și m-am jurat că n-am să mai stau în mare laolaltă cu ei, și că am să ies pe țărm și am să mă dăruiesc celui dintâi om de pe uscat care o să mă îndrăgească. Încât într-o noapte, pe când sultana, mama mea, și fratele meu Saleh se culcaseră de cu vreme, și pe când palatul nostru era cufundat în

tăcerea de sub ape, m-am strecurat afară din odaia mea și, ieșind la fața apei, m-am dus de m-am întins pe țărmul unui ostrov, sub lumina lunii. Și acolo, cuprinsă de răcoarea dulce care cădea din stele, și mângâiată de boarea pământului, am lăsat să mă toropească somnul. Și deodată m-am deșteptat, simțind că se abătuse asupra-mi ceva, și m-am văzut în stăpânirea unui om care m-a luat în spinare și, cu toate țipetele și împotrivirile mele, m-a dus în casa lui, unde m-a răsturnat pe spate și a vrut să se bucure de mine cu sila. Or eu, dacă am văzut că omul acela era hâd și duhnea urât, n-am vrut să mă las nicicum, și adunându-mi toate puterile i-am dat drept în față un pumn atâta de năprasnic, încât l-am aruncat de-a rostogolul la picioarele mele, și m-am repezit pe el și i-am tras o bătaie de nici n-a mai vrut să mă țină în casa lui, și m-a dus degrabă în suk unde m-a strigat la mezat și m-a vândut neguțătorului de la care m-ai cumpărat Măria Ta! Și întrucât acel neguțător era un om plin de cuviință și de judecată, n-a vroit nicicum, la rându-i, dacă m-a văzut așa de copilă, să se bucure de fecioria mea; și m-a luat cu el la drum și m-a adus dinaintea ta. Și asta-i povestea mea! Or eu, când am intrat aici, eram tare hotărâtă să nu mă las luată în ruptul capului; și eram hotărâtă ca, la întâia încercare de siluire din partea ta, să mă arunc în mare, pe fereastra de la iatac, și să mă duc îndărăt la mama și la fratele meu. Și din mândrie am păstrat tăcere toată vremea asta. Da când am văzut că inima ta mă iubește cu adevărat și că ți-ai părăsit pentru mine toate cadânele, am început să mă simt înlănțuită de purtarea ta frumoasă; iar când m-am văzut că am prins copil cu tine, am început să te iubesc și am dat deoparte orice gând de a mai fugi și de a sări în mare, locul meu de baștină. Și-apoi cu ce ochi și cu ce inimă aș mai putea să fug acum, când sunt însărcinată și când mama și fratele meu, dacă m-ar vedea în starea aceasta și dacă ar afla că m-am legat cu un pământean, ar putea să moară de supărare și nu m-ar crede când le-aș spune că am ajuns sultană peste Persia și peste Khorassan, și soția celui mai strălucit sultan! Și iacătă tot ce aveam să-ți spun, o, mărite sultane Șahraman! Uassalam!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizecea noapte

Spuse:

Și iacătă tot ce aveam să-ți spun, o, mărite sultane Șahraman! Uassalam!
La cuvintele acestea, sultanul o sărută pe soția sa între ochi și îi spuse:

— O, fermecătoare Floare-de-Granată, o, tu, cea născută în mare, o, minunato, o, domnișo, luminează ochilor mei, ce minune mi-ai dezvăluit! Fără îndoială că dacă m-ai părăsi vreodată, fie și măcar numai pentru o clipită, eu aș și muri chiar în clipita aceea!

Pe urmă adăugă:

— Ci, o, Floare-de-Granată, mi-ai spus că te-ai născut în mare și că mama ta Lăcusta și fratele tău Saleh locuiesc în mare, laolaltă cu celelalte rude ale tale, și că tatăl tău, pe când trăia, era domnul mării! Or, eu nu pricep deloc cum pot să trăiască niște oameni sub mare, și până acuma am socotit lafuri de babe poveștile care mi s-au povestit despre asemenea fapte. Ci, devreme ce și tu îmi spui lucrul acesta, și de vreme ce chiar tu ești o băștinașă de-a mării, nu mai pun la îndoială adevărul unor atari fapte și te rog să mă lămurești și pe mine mai bine despre neamul tău și despre noroadele necunoscute care trăiesc pe meleagurile tale. Spune-mi mai ales cum se face că pot să trăiască, să umble și să se miște în apă, fără a se înăbuși ori îneca. Întrucât lucrul acesta este lucrul cel mai uluitor pe care l-am auzit în viața mea!

Atunci Floare-de-Granată răspunse:

— De bună seamă! Am să-ți spun tot, și cu dragă inimă! Află că, datorită puterii numelor săpate pe pecetea lui Soleiman ben-Daud (cu ei cu amândoi fie rugăciunea și pacea!), noi trăim și mergem pe fundul mării întocmai cum trăiesc și cum merg oamenii aici pe pământ; și răsuflăm în apă întocmai cum se răsuflă în văzduh; iar apa nu numai că nu ne înăbușe, dar ne și ține în viață, și nu poate nici măcar să ne înmoaie hainele; și nu ne împiedică întru nimic să vedem în mare, unde putem să ținem ochii deschiși, fără de nicio supărare; și avem ochi așa de buni, încât putem străbate adâncurile apelor, cu toată întinderea lor nemăsurată, și putem osebi toate lucrurile tot așa de bine atunci când soarele își strecoară razele până la noi, ca și atunci când luna și stelele se oglindesc în unde. În ce privește împărăția noastră, ea este cu mult mai întinsă decât toate împărățiile de pe pământ, și este împărțită în multe vilaiete, în care se află cetăți mari, cu mulți locuitori. Și acele popoare, întocmai ca și cele de pe pământ, au obiceiuri și datini osebite, după locurile în care trăiesc și, tot așa, au și trupurile alcătuite osebit: unele sunt pești; altele sunt jumătate-pești și jumătate-oameni, cu coadă în loc de picioare și de șolduri; iar altele sunt, așa cum suntem noi, întru totul oameni, care cred în Allah și în Profetul lui, și vorbesc o limbă care-i la fel cu limba în care este săpată vraja de pe pecetea lui Soleiman.

Ci, în ce privește casele noastre, apoi acelea-s niște palate minunate, clădite cum nici n-o să puteți să vă închipuiți vreodată aici pe pământ! Sunt făcute din cleștare, din sidefuri, din mărgene, din smaralde, din rubine, din aur, din argint și din toate felurile de mademuri scumpe, și din nestemate, fără a mai pomeni și de mărgăritarele care, oricât de mari și oricât de frumoase ar fi, nu prea sunt prețuite la noi și nu împodobesc decât locuințele celor săraci și pe ale nevoiașilor. Și-apoi, în ce privește mijloacele noastre de drumetrie, întrucât trupul nostru este dăruit cu o sprinteneală și cu o lunecare minunate, noi nu avem trebuință, ca voi, nici de cai, nici de care, măcar că se află cai destui în grajdurile noastre, dar nu ne folosim de ei decât la zile de sărbătoare, la petreceri obștești și la călătorii îndepărtate. De bună seamă, carele noastre sunt făcute din sidef și din metale scumpe, iar caii noștri de mare sunt așa de frumoși cum niciun sultan de pe pământ nu are asemeni! Ci nu vreau, o, Măria Ta, să-ți povestesc prea multe acum despre țările de sub ape, întrucât, în curgerea vieții noastre, care are să fie lungă, de-o vrea Allah, am de gând să-ți povestesc despre nenumărate alte amănunte, care până la urmă au să te lămurească pe deplin asupra acestor lucruri despre care vrei să afli totul. Deocamdată, mă grăbesc să ajung la un lucru mult mai zornic și care te pasă mai de-a dreptul. Vreau să-ți spun despre felul cum nasc femeile mării. Află, dar, o, stăpâne al meu, că felul cum nasc femeile mării este cu totul altfel de cum nasc femeile de pe pământ! Or, întrucât ceasul meu de a naște este aproape de tot, tare mă tem că moașele din țara ta să nu mă moșească altminteri! Te rog, dar, să-mi îngădui a chema la mine pe mama mea Lăcusta și pe fratele meu Saleh și pe celelalte rude ale mele; și să mă împac cu ei; iar verișoarele mele, ajutate de mama mea, au să mă vegheze să nasc fără de primejdie și au să aibă grijă de noul-născut, moștenitorul scaunului tău de domnie.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci și una noapte

Spuse:

...iar verișoarele mele, ajutate de mama mea, au să mă vegheze să nasc fără de primejdie și au să aibă grijă de noul-născut, moștenitorul scaunului tău de domnie.

Auzind vorbele acestea, sultanul, uluit, strigă:

— O, Floare-de-Granată, dorințele tale sunt pravila purtării mele, iar eu sunt robul care se supune la poruncile stăpânei lui! Da ia spune-mi, cum ai să poți într-un răstimp atâta de scurt să dai de veste mamei tale, fratelui tău și verișoarelor tale, și să-i faci să ajungă aici înainte ca tu să naști, când ceasul este așa de aproape? Oricum, țin să știu cât mai din timp, ca să mă străduiesc să fac pregătirile de trebuință și să-i primesc pe oaspeți cu toată cinstirea ce li se cuvine!

Și tânăra sultană răspunse:

— O, stăpâne al meu, între noi nu este nevoie de niciun fel de fandoseli! Și-apoi rudele mele au să fie aici într-o clipită. Și dacă ții să vezi în ce chip au să vină, nu ai decât să intri în odaia aceasta de alături, și să te uiți la mine și să te uiți și pe fereastra dinspre mare.

Numaidecât sultanul Șahraman intră în odaia de alături și privi cu luare-aminte și la ce avea să facă Floare-de-Granată și la ce avea să se întâmple pe mare.

Și Floare-de-Granată scoase de la sân două bucăți de lemn de aloe din Insulele Comore, le puse într-o cățuie de aur și le aprinse. Și, de îndată ce fumul începu să se înalțe, fata scoase un șuierat lung și ascuțit, și rosti deasupra cățuiei niște vorbe necunoscute și niște descântece vrăjitoarești. Și tot atunci marea se învâlvoră și se zbuciumă, pe urmă se întredeschise, și ieși din ea mai întâi un flăcău ca luna, frumos și zarif la trup, și semănând și la chip și la gingășie cu Floare-de-Granată, sora lui; iar obrajii-i erau albi și trandafirii, iar părul și mustața, care abia-i mijeau, erau verzi ca marea; și, cum spune poetul, era mai minunat decât însăși luna, căci dacă luna nu are ca lăcaș obișnuit decât un singur colț de cer, flăcăul acesta sălășluia în toate inimile de-a valma! După care ieși din mare o femeie bătrână foarte, cu părul alb, care era doamna Lăcusta, mama flăcăului și a Floarei-de-Granată. Iar pe urma ei veniră numaidecât cinci fete ca niște lune, semănând întrucâtva cu Floare-de-Granată, și care-i erau verișoare. Iar flăcăul și cele șase femei se apropiară, mergând pe apă și pe urmă pe uscat, până sub ferestrele de la iatac. Și acolo își luară vânt și săriră ușor, una după alta, pe fereastra unde li se arătase Floare-de-Granată, care se trase repede la o parte spre a le lăsa să intre.

Atunci emirul Saleh și mama sa și verișoarele se aruncară de gâtul Floarei-de-Granată și o îmbrățișară cu căldură, plângând de bucurie că o găsiseră; și îi spuseră:

— O, Ghiul-i-anar, cum de-ai avut inimă să ne părăsești și să ne lași vreme de patru ani fără nicio știre de la tine și fără să ne arăți măcar locul unde te afli? Uallah! se prăbușise lumea peste noi, așa de împovărați eram de durerea lipsei tale! Și nu mai simțeam nicio bucurie nici să mâncăm, nici să bem, căci tot ce luam în gură ni se părea sălcii și fără gust! Și nu mai știam decât să plângem și să oftăm zi și noapte, cu toată durerea sfâșietoare a despărțirii! O, Ghiul-i-anar! Ia uită-te cum ni s-a topit fața și cum ni s-a gălbejit obrazul de tristețe!

Și Floare-de-Granată, la vorbele acestea, sărută mâna mamei sale și mâna fratelui său, emirul Saleh, și le îmbrățișă iar pe verișoarele ei dragi, și le spuse tuturor:

— Așa el am săvârșit o mare greșală față de dragostea voastră, când am plecat fără să vă las nicio vorbă! Dar ce putem noi împotriva ursitei? Să ne bucurăm că ne-am găsit iarăși acuma, și să dăm mulțumire lui Allah Binefăcătorul!

Pe urmă pofti toată lumea să șadă jos lângă ea și le povesti toată povestea ei, de la început până la sfârșit. Ci nu are niciun rost s-o mai spunem și noi încă o dată.

Și adăugă:

— Și-acuma, că sunt măritată cu acest sultan minunat și desăvârșit până peste marginile desăvârșirii, care mă iubește și pe care îl iubesc, și cu care am prins rod, v-am poftit să veniți ca să mă împac cu voi și ca să vă rog să mă vegheați la naștere. Căci nu am încredere în moașele pământene, care habar nu au cum nasc femeile mării!

Atunci doamna Lăcustă, mama ei, răspunse:

— O, fata mea, când te-am văzut în saraiul acesta al unui domn pământean, ne-a fost frică să nu fii nefericită; și eram gata să te îndemnăm să vii cu noi în țara noastră; căci tu știi dragostea noastră pentru tine și știi cât de mult te iubim și te prețuim, și cât vrem să te știm de fericită, de mulțumită și fără de griji! Da de vreme ce ne mărturisești că ești fericită, ce-am putea să facem noi pentru tine ca să-ți fie și mai bine?...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci și doua noapte

Spuse:

Da de vreme ce ne mărturisești că ești fericită, ce-am putea să facem noi pentru tine ca să-ți fie și mai bine? Și, fără de îndoială, ar fi să ispitim ursita dorindu-ți, împotriva sorții, să te măriți cu vreun emir de la noi de sub ape!

Și Floare-de-Granată răspunse:

— Da, pe Allah! aici sunt ca în sânul mulțumirii, al desfătărilor, al cinstirii, al fericirii și al tuturor dorurilor mele!

Și-așa! Iar sultanul auzea ce spunea Floare-de-Granată; și se bucura în inima lui și îi mulțumea în suflet pentru vorbele acelea bune; și o îndrăgi de o mie de mii de ori mai mult ca până aci; și dragostea ce i-o purta se statornici pe veci în adâncul inimii lui; și se jurui să-i dea încă și mai tari dovezi de credință și de supunere, prin toate mijloacele cu putință!

După care Floare-de-Granată bătu din palme spre a-și chema roabele și le porunci să întindă masa și să aducă bucatele, și se duse ea însăși la bucătărie să vegheze cum sunt gătite. Și roabele aduseră tăvi pline cu fripturi, cu zaharicale și cu fructe; și Floare-de-Granată își pofti rudele să șadă cu ea împrejurul mesei și să mănânce.

Ci ele răspunseră:

— Nu, pe Allah! nu facem nimic până ce n-ai să te duci să-l vestești pe sultan, soțul tău, de sosirea noastră. Întrucât i-am intrat în casă fără îngăduința lui, și nu ne cunoaște! Ar fi, dar, o mare necuviință să mâncăm în palatul lui și să ne bucurăm de găzduirea lui, fără ca el să știe! Așa că du-te de-l vestește și spune-i că am fi bucuroase să-l vedem și să facem în așa fel ca să punem între noi pâinea și sarea!

Atunci Floare-de-Granată se duse la sultan, care sta ascuns în odaia de alături, și îi spuse:

— O, stăpâne al meu, de bună seamă că ai auzit cum te-am lăudat față de rudele mele, și cum ele erau hotărâte să mă ia de aici, dacă le-aș fi spus ceva care să le facă să creadă cât de cât că n-aș fi mulțumită cu tine!

Și sultanul răspunse:

— Am auzit și am văzut! Uallahi! Și, în ceasul acesta binecuvântat, am căpătat dovada dragostei tale față de mine, și nu mai am de ce să mă îndoiesc de tine!

Floare-de-Granată zise:

— Încât, după toate laudele pe care le-am rostit despre tine, trebuie să-ți spun că mama mea și fratele meu și verișoarele mele au prins mare dragoste față de tine, și te pot încredința că n-au să vrea a se întoarce în țara lor fără să te vadă, fără să-ți aducă cinstirea și urările lor, și fără să stea de vorbă

prietenește cu tine! Te rog, dar, să răspunzi dorințelor lor și să vii să primești și să le întorci urările, ca să le cunoști și ca să te cunoască, și pentru ca între voi să se statornicească dragostea și prietenia!

Și sultanul răspunse:

— Te ascult, și înseamnă că mă supun! căci tot aceasta-i și dorința mea!

Și se ridică pe dată și o însoți pe Floare-de-Granată în sala în care se aflau rudele ei.

Și, de cum intră în sală, le ură bună pace în chipul cel mai călduros, iar rudele îi răspunseră la salamalec; și el sărută mâna bătrânei sultane Lăcusta, și îl îmbrățișă pe emirul Saleh, și-i pofti pe toți cei de față să ia loc. Atunci emirul Saleh îl firitisi și îi mărturisi bucuria pe care o simțeau cu toții de a o vedea pe Floare-de-Granată soție a unui sultan mare, în loc de a fi căzut pe cine știe ce mâini păcătoase, care s-o fi prihănit și s-o fi dat pe urmă de soție vreunui musaip ori bucătarului casei. Și îi spuse cât o iubeau cu toții pe Floare-de-Granată și cum doriseră ei odinioară, mai înainte chiar ca ea să fi ajuns la vârsta căsătoriei, s-o mărite cu un emir din mare; dar că, mânată de ursitoarea ei, fata fugise din țările de sub ape, spre a se căsători după pofta sa!

Și sultanul răspunse:

— Da! Allah mi-a ursit-o! Și vă mulțumesc, și ție, mamă-soacră, sultană Lăcusta, și ție, emire Saleh, și vouă, verișoarele mele cele atâta de drăguțe, pentru urările și pentru firitiselile voastre, și pentru că binevoiți a-mi da îngăduința să mă însor!

Pe urmă sultanul îi pofti să șadă la masă și tăifăsui cu ei îndelung, cu toată dragostea, și îi duse apoi el însuși pe fiecare la iatacul lor!

Rudele Floarei-de-Granată rămaseră așadar la sarai, în vâlvora ospetelor și a petrecerilor date în cinstea lor, până ce sultăniței îi veni ceasul să nască, ceas care nu zăbovi mult. Într-adevăr, la vremea sorocită, sultănița născu între mâinile sultanei Lăcusta și ale verișoarelor ei un băiețel ca luna în plinătatea sa, și trandafiriu și durduliu. Și, înfășat în scutece strălucitoare, pruncul îi fu înfățișat sultanului Șahraman, părintele său, care îl primi cu izbucnirile unei bucurii atâta de năprasnice, că nici pana, nici graiul n-ar putea să le zugrăvească. Și, ca dovadă de mulțumire față de Cel-de-Sus, făcu danii bogate săracilor, văduvelor și orfanilor, și porunci să li se dea drumul celor întemnițați, și să se dea slobozenie la toți robii lui, fie bărbați, fie femei; ci robii nu voră nicidecum să primească slobozenia, așa de fericiți se simțeau la un stăpân ca acela. Pe urmă, după șapte zile de

petreceri fără de contenire, în vâlvora atâtor bucurii, sultănița Floare-de-Granată, cu îngăduința soțului, a mamei și a verișoarelor ei, îi puse copilului numele de Zâmbet-de-Lună²⁷

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci și treia noapte

Spuse:

...sultănița Floare-de-Granată, cu îngăduința soțului, a mamei și a verișoarelor ei, îi puse copilului numele de Zâmbet-de-Lună.

Atunci emirul Saleh, fratele Floarei-de-Granată și unchiul lui Zâmbet-de-Lună, îl luă pe prunc în brațe și începu să-l sărute și să-l alinte în fel și fel de chipuri, plimbându-l prin odaie și ținându-l în mâini ridicat sus; și deodată își luă vânt și, de la înălțimea palatului, sări în mare, unde se cufundă și se mistui împreună cu băiețelul.

Când văzu așa, sultanul Șahraman, cuprins de spaimă și de durere, începu să scoată răcnete de deznădejde și să-și repeadă niște lovituri așa de năprasnice peste față, de era să-și dea sufletul. Ci sultănița Floare-de-Granată, departe de a se arăta speriată ori tulburată de cele petrecute, îi spuse cu glas liniștit sultanului:

— O, doamne al vremilor, nu te lăsa pradă deznădejdii pentru un lucru atâta de mic, și nu avea nicio teamă în privința fiului tău! Întrucât eu, care de bună seamă că îl iubesc pe acest copil mai mult decât tine, iacătă-s liniștită știindu-l cu fratele meu, care, dacă ar socoti că micuțul ar putea să aibă cea mai mică neplăcere, ori să răcească, ori măcar să se ude, n-ar fi făcut ceea ce a făcut. Fii încredințat că băiețelul nu e primejdut de niciun necaz și de nicio supărare din partea mării, măcar că pe jumătate-i din sângele tău! Ci, datorită celeilalte jumătăți, care se trage din sângele meu, poate să trăiască nevătămat în apă, ca și pe pământ. Nu mai fi, dar, îngrijorat, și, pe deasupra, fii încredințat că fratele meu nu are a zăbovi să se întoarcă numaidecât cu copilul bine sănătos!

Și sultana Lăcusta și tinerele mătuși ale copilului întăriră vorbele spuse sultanului de către soția sa. Ci sultanul nu începu să se liniștească decât atunci când văzu marea că se tulbură și se mișcă și că, din sânul ei întredeschis, iese, ținându-l în brațe pe prunc, emirul Saleh, care dintr-o săritură se înalță în văzduh și se întoarse în sala de sus, prin fereastra pe

unde ieșise. Și micuțul era tot atâta de liniștit de parcă s-ar fi aflat la sânul mamei sale, și zâmbea ca luna în cea de a paisprezecea zi a ei.

Când văzu așa, sultanul se simți cu totul liniștit și minunat; iar emirul Saleh îi spuse:

— Fără de îndoială, o, Măria Ta, că trebuie să fi simțit o mare spaimă când m-ai văzut că sar și mă cufund în mare cu copilul!

Și sultanul răspunse:

— De bună seamă! O, fiule al socrului meu, am fost speriat peste poate, ba nici nu mai trăgeam nădejde să-l mai văd vreodată teafăr și nevătămat!

Emirul Saleh spuse:

— De-acuma-nainte să nu mai ai nicio teamă în privința lui, întrucât e ferit pe totdeauna de primejdiile apei, de înec, de înăbușire, de udat și de alte asemenea lucruri, și are să poată, cât o trăi, să se afunde în mare și să umble prin apă în toată voia; întrucât l-am făcut să dobândească harul pe care îl au toți copiii noștri născuți în mare, frecându-i genele și pleoapele cu un anume kohl știut de mine, și rostind asupra-i cuvintele tainice săpate pe pecetea lui Soleiman ben-Daud (cu ei cu amândoi fie pacea și rugăciunea!).

După spusele acestea, emirul Saleh îl puse pe micuț îndărăt în brațele mamei sale, care îi dădu să sugă; pe urmă scoase de la brâu un sac pecetluit la gură, îi rupse pecetea, și, după ce îl deschise, îl luă de fund și vărsă pe covor tot ce se afla în el. Și sultanul văzu atunci cum scânteiau niște diamante mari cât ouăle de porumbel, niște drugi de smarald lungi de o jumătate de picior, niște șiraguri grozave de mărgăritare, niște rubine de o culoare și de o tăietură nemaipomenite, și tot felul de giuvaieruri, care de care mai minunate. Și toate nestematele acelea împrăștiu un potop de flăcări de toate culorile, ce străfulgerau sala cu o stebă de lumini asemuitoare cu minunile ce se văd în vise.

Și emirul Saleh îi spuse sultanului:

— Acesta-i un dar pe care ți-l aduc, spre a-mi cere iertare că întâia dată am venit aici cu mâinile goale. Ci atunci habar nu aveam unde se află sora mea Floare-de-Granată, și nu-mi da prin gând că soarta ei cea norocită a dus-o în calea unui sultan cum ești tu! Darul acesta însă nu este mai nimic față de darurile pe care am să ți le fac în zilele ce vor veni!

Și sultanul nu știu cum să-i mai mulțumească lui cumnatu-său pentru acel dar, și se întoarse către Floare-de-Granată și îi zise:

— Chiar că sunt cum nu se poate mai stânjenit de dărnicia fratelui tău față de mine, și de măreția acestui dar ce nu-și are seamăn pe pământ, și din care

numai o piatră prețuiește cât toată împărăția mea întreagă!

Și Floare-de-Granată îi mulțumi fratelui ei că s-a gândit să-și îndeplinească datoriile de rudenie; ci emirul Saleh se întoarse către sultan și îi spuse:

— Pe Allah, o, Măria Ta, darul meu nici măcar nu-i vrednic de fala ta! În ce ne privește, niciodată n-o să putem să ne plătim îndeajuns datoriile cu care ne-a îndatorat bunătatea ta; și chiar de ar fi ca noi toți să ne petrecem o mie de ani slujindu-te, tot n-am putea, pe chipurile și pe ochii noștri! să-ți dăm îndărăt ceea ce îți datorăm; întrucât totul este prea puțin, față de drepturile tale asupra noastră!

La vorbele acestea, sultanul îl îmbrățișă pe emirul Saleh și îi mulțumi călduros. Pe urmă îl rugă stăruitor să mai rămână în sarai patruzeci de zile, dimpreună cu mama și cu verișoarele lui, în vâlvora ospetelor și a petrecerilor. Ci, când acest răstimp trecu, emirul Saleh se înfățișă sultanului și sărută pământul dintre mâinile lui. Și sultanul îl întrebă:

— Vorbește, o, Saleh! Ce dorință ai?

El răspunse:

— O, doamne al vremilor, suntem cu adevărat scăldați în huzururile tale; ci venim să-ți cerem îngăduința de a pleca, întrucât sufletul nostru tânjește greu de dorul după țara noastră, după rudele și după casele noastre, de atâta vreme de când am plecat! Și-apoi o ședere prea îndelungată pe pământ este vătămătoare pentru sănătatea noastră, căci noi suntem deprinși cu viața de sub apă.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci și patra noapte

Spuse:

...Și-apoi o ședere prea îndelungată pe pământ este vătămătoare pentru sănătatea noastră, căci noi suntem deprinși cu viața de sub apă.

Și sultanul răspunse:

— Ce necaz pentru mine, o, Saleh!

El spuse:

— Și pentru noi este la fel! Ci, o, Măria Ta, avem să mai venim din când în când spre a-ți aduce talâmurile noastre și spre a-i mai vedea pe Floare-de-Granată și pe Zâmbet-de-Lună.

Și sultanul spuse:

— Da, pe Allah! așa să faceți! și cât mai des! În ce mă privește, sunt tare mâhnit că nu pot să vă însoțesc, pe tine, pe sultana Lăcustă și pe verișoarele mele, în împărăția voastră din mare, întrucât eu tare mă tem de apă!

Apoi își luară bun-rămas și, după ce sărutară pe Floare-de-Granată și pe Zâmbet-de-Lună, se aruncară pe fereastră, unul după altul, și se afundară în mare. Și-atâta cu ei!

Ci, în ceea ce îl privește pe micuțul Zâmbet-de-Lună, iacătă! Maică-sa, Floare-de-Granată, nu vroi nicidecum să-l lase în seama doicilor, și îl alăptă ea însăși, până ce pruncul ajunse la vârsta de patru ani, ca să sugă odată cu laptele ei toate vârtuțile mării. Și copilul, dacă fu alăptat atâta de multă vreme cu laptele maicii sale, născută în mare, se făcu din zi în zi mai frumos și mai voinic; și, pe măsură ce creștea, sporea și în putere și în haruri; în așa fel că, atunci când ajunse la cei cincisprezece ani ai lui, se făcuse flăcăul cel mai frumos, cel mai voinic, cel mai sprinten la întrecerile trupești, cel mai cuminte și mai învățat dintre fiii de crai de pe vremea lui. Și, în toată nemărginita împărăție a părintelui său, nu se mai vorbea, în fiecare zi și la toate taifasurile, decât despre harurile, despre frumusețile și despre desăvârșirile lui: căci, cu adevărat, era frumos! Și poetul nu înflorea nimic când spunea despre el:

*Puf fecioresc așterne două umbre
Pe rumenii-i obraji fermecători;
Așterne parcă două pete sumbre
Pe niște trandafiri strălucitori;
Ca niște-ntunecate chihlimbare
Pe fața unor dulci mărgăritare;
Ca niște negre-vineții agate
Pe roșul unor mere-mbujorate.
Sub pleoapele lui galeșe se-ascund
Săgeți ucigătoare, ca-ntr-o doară.
Privirile lui toate îți răspund,
Dar uitătura lui de foc omoară.
Nu căuta beția-n vinuri rare:
Nu-i vin pe lume să te-mbete, nu-i,
Ca rumenii-i obraji arși de dogoarea
Dorinței tale și-a sfielii lui!
O, negre chindiseli, o, minunate*

*Flori pe obrajii lui strălucitori,
Șir de mătănii scumpe, adunate
Din boabe mari de mosc îmbătător,
Și parcă din adânc străluminate
De-o lampă-aprinsă-n negre nopți de dor!*

Încât sultanul, care îl iubea pe fiul său cu o dragoste mare, și care vedea în el atâtea însușiri domnești, vroi, simțindu-se că îmbătrânește și că i se apropie sorocul ursit, să-i întemeieze încă din viață moștenirea în scaunul de domnie. Drept care își strânse vizirii și mai-marii împărăției, care știau cât de vrednic era tânărul beizadea din toate privințele să-i urmeze la domnie, și îi puse să rostească jurământul de credință față de sultanul lor cel nou; pe urmă coborî dinaintea lor de pe tron, își scoase coroana de pe cap și o puse cu chiar mâinile lui pe capul fiului său Zâmbet-de-Lună; și îl sprijini de subțiori și îl ajută să se suie și să șadă pe scaunul de domnie, în locul lui; și, ca să arate și mai limpede că îi trecea de aci înainte toată stăpânirea și toată puterea lui, sărută pământul dintre mâinile lui și, ridicându-se, îi sărută mâna și pulpana mantiei împărătești, și coborî să se așeze la picioarele tronului, de-a dreapta, pe când de-a stânga stăteau vizirii și emirii.

Numaidecât, noul sultan Zâmbet-de-Lună începu să judece, să orânduiască treburile împărăției, să dea slujbe celor ce li se cuvenea vreun huzmet, să-i mazilească pe cei necinstiți, să apere drepturile celui slab împotriva celui puternic și pe ale celui sărac împotriva celui bogat, și să se îngrijească de ceea ce este drept, cu atâta înțelepciune și dreptate și pricepere, încât și tatăl său, și bătrânii viziri ai tatălui său, și toți cei de față rămaseră minunați. Și nu ridică divanul decât pe la nămiază.

Atunci, însoțit de părintele său sultanul, se duse în iatacul mamei sale sultana, cea născută în mare; și purta pe cap cununa de aur a împărăției și, în felul acesta, era chiar ca luna. Iar maică-sa, dacă îl văzu așa de frumos cu coroana aceea, se repezi la el, plângând de tulburare, și i se aruncă la gât sărutându-l cu dragoste și cu bucurie; pe urmă îi sărută mâna și îi ură domnie fericită, viață lungă și biruințe asupra vrăjmașilor.

Și tustrei trăiră așa, în vileagul fericirii și al dragostei supușilor lor, vreme de un an, după care bătrânul sultan Șahraman își simți, într-o zi, inima bătând grăbit, și nu mai avu răgaz decât atâta cât să-și sărute soața și fiul, și să le dea sfaturile cele de pe urmă. Și muri cu o foarte mare liniște, și se duse întru mila lui Allah (preamărit fie El!).

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci și cincea noapte

Spuse:

Și muri cu o foarte mare liniște, și se duse într-o mila lui Allah (preamărit fie El!).

Și mare mai fu jalea și mahnirea Floarei-de-Granată și ale sultanului Zâmbet-de-Lună, care îl plânseră o lună întreagă, fără a vedea pe nimeni, și îi zidiră un mormânt vrednic de pomenirea lui, pe care îl dăruiră cu bunuri neștrămutătoare, spre miluirea săracilor, a văduvelor și a orfanilor.

Și, în acest răstimp, nu lipsiră să vină, spre a lua parte la mahnirea tuturor, nici bunica, sultana Lăcusta, nici unchiul sultanului, emirul Saleh, nici mătușile sultanului, cele născute în mare. Și, de altminteri, rudele acestea mai veniseră de multe ori în ospetie pe la ei, încă pe când trăia bătrânul sultan. Și plânseră îndelung că nu-l putuseră veghea la clipele lui cele de pe urmă. Și își puseră cu toții durerea laolaltă; și se mângâiau unul pe altul, rînd pe rînd; și, într-un sfârșit, după lungă vreme, izbutiră să-l facă pe sultan să mai uite oleacă moartea părintelui său, și îl hotărâră să înceapă iarăși a-și vedea de sfaturile divanului și să se îngrijească de treburile împărăției. Iar el, după multe împotriviri, îi ascultă și primi să-și îmbrace hainele împărătești bătute cu aur și înstelate cu pietre scumpe, și să-și pună cununa. Și luă iarăși puterea în mână și împărți dreptatea, cu încuviințarea tuturor și cinstit și de cei mari și de cei mici; și-așa, vreme de încă un an.

Or, într-o după-amiază, emirul Saleh, care de o bună bucată de vreme nu mai venise să-și vadă sora și nepotul, ieși din mare și intră în sala în care, la ceasul acela ședeau sultana și Zâmbet-de-Lună. Și le spuse salamaledurile cele de cuviință și îi sărută; și Floare-de-Granată îi zise:

— O, fratele meu, cum o mai duci, și cum o mai duce mama, și cum o mai duc verișoarele mele?

El răspunse:

— O, sora mea, ele o duc tare bine, și trăiesc în tihnă și mulțumire, și nu le lipsește decât vederea chipului tău și a chipului nepotului meu, sultanul Zâmbet-de-Lună!

Și începură să tăifăsuiască ba de una, ba de alta, mîncînd alune și fistic; și emirul Saleh aduse vorba, cu potop de laude, despre harurile nepotului său Zâmbet-de-Lună, despre frumusețea, despre farmecele, despre înfățișarea, despre purtarea-i aleasă, despre dibăcia lui la întreceri, și despre

înțelepciunea lui. Și Zâmbet-de-Lună, care se afla acolo, întins pe un divan și cu capul sprijinit pe perne, când auzi ce vorbesc despre el maică-sa și unchiu-său, nu vru să pară că i-ar asculta, și se prefăcu adormit. Și, în felul acesta, putu să asculte în tihnă ce-și spuneau ei mai departe pe seama lui.

Și chiar că emirul Saleh, dacă îl văzu pe nepotu-său adormit, vorbi mai în voie cu Floare-de-Granată, sora lui, și îi spuse:

— Tu uiți, sora mea, că fiul tău are să împlinească în curând șaptesprezece ani, și că la vârsta aceasta se cuvine a cugeta la însurătoarea copiilor! Or, când îl văd așa de frumos și de voinic, și când știu că la anii lui orice tânăr are anumite nevoi ce trebuiesc împlinite într-un fel ori în altul, mi-e tare frică să nu i se întâmple cine știe ce lucru nedorit. Așa încât este de mare trebuință să-l însurăm, căutându-i printre fetele mării o domniță care să-i fie pe potrivă și ca haruri și ca frumusețe!

Și Floare-de-Granată răspunse:

— De bună seamă! tot așa-i și dorința mea lăuntrică, întrucât nu am decât un copil, și a venit vremea să aibă și el un urmaș la scaunul de domnie al străbunilor săi! Te rog, dar, o fratele meu, să mi le aduci aminte pe tinerele din țara mea, întrucât e atâta de mult de când am părăsit marea, încât nu le mai țin minte pe cele care-s frumoase și pe cele care-s urâte!

Atunci Saleh începu să-i înșiruie surorii sale pe cele mai frumoase domnițe din mare, una după alta, cântărindu-le cu grijă însușirile, și pe cele prielnice, și pe cele potrivnice, și foloasele, și nefoloasele. Și, de fiecare dată, sultana Floare-de-Granată răspundea: „A, nu! n-o vreau pe aceea, din pricina maică-sii; nici pe aceea, din pricina lui taică-său; nici pe aceea, din pricina mătușe-sii, care are limba ascuțită; nici pe aceea, din pricina bunică-sii, care miroase urât; nici pe aceea, din pricină că e căpățânoasă și cu ochii goi!” – și tot așa, neînvoindu-se pentru niciuna dintre domnițele pe care i le pomenea Saleh.

Atunci Saleh îi spuse:

— O, sora mea, dreptu-i să-ți vină așa de anevoie a alege o soție pentru fiul tău, care nu-și află seamăn nici pe pământ, nici în mare! Ci ți le-am înșirat pe toate fetele de măritat, și nu mi-a mai rămas decât una pe care să ți-o pomenesc!

Pe urmă se opri și, șovăind, spuse:

— Mai întâi trebuie să mă încredințez dacă nepotu-meu doarme cu adevărat; întrucât nu pot să-ți vorbesc despre fata aceea față cu el; am eu pricinile mele ca să mă feresc de asta.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci și șasea noapte

Spuse:

...întrucât nu pot să-ți vorbesc despre fata aceea față cu el; am eu pricinile mele ca să mă feresc de asta.

Atunci Floare-de-Granată se apropie de fiu-său și îl atinse cu mâna, și îl pipăi, și îl ascultă cum răsuflă; și, întrucât părea că este cufundat într-un somn greu, căci mâncase o farfurie întreagă de ceapă, care îi plăcea tare mult și care îi da de obicei o poftă de somn adâncă, sultana îi spuse lui Saleh:

— Doarme! Poți să deșiri ce ai!

El spuse:

— Află, dar, o sora mea, că, dacă mă feresc așa, o fac pentru că acum vreau să-ți vorbesc despre o domniță din mare, care-i peste poate de anevoie a fi dobândită de soție, nu din pricina ei, ci din pricina sultanului, părintele ei. Încât nu este de niciun folos ca nepotul meu să audă vorbindu-se despre ea, mai înainte ca noi să fim încredințați cum stă treaba; căci dragostea, o, sora mea, știi și tu, se stârnește mai adesea prin ureche decât prin ochi, la noi, la musulmani, la care femeile și fetele au obrazul acoperit cu iașmacul cuviinței.²⁹

Și sultana spuse:

— O, fratele meu, ai dreptate! căci dragostea este la început un șuvoi de miere care nu zăbovește să se preschimbe într-o baltă a pierzării, largă și sărată! Ci grăbește, rogu-mă ție, de-mi spune numele acelei domnițe și al tatălui ei!

El spuse:

— Este domnița Gemma, fata sultanului Solomâzdru-din-apă.³⁰

Când auzi numele acesta, Floare-de-Granată strigă:

— Ah! acum îmi aduc aminte de domnița aceea Gemma! Pe vremea când mai trăiam în mare, era o copilă de vreun an, dar mai frumoasă decât toate fetițele de seama ei. Ce minunată trebuie să se fi făcut de-atunci!

Saleh răspunse:

— Minunată-i, într-adevăr, și nici pe pământ, nici în împărățiile de sub apă nu s-a mai văzut o frumusețe asemenea! Oh, sora mea, ce plăcută-i, și ce

gingașă, și ce dulce, și ce zarifă, și ce fermecătoare! Și are o piele! Și niște plete! Și niște ochi! Și un mijlocel! Și un spate, uf! îi și greu, și zburdatic, și vârtos totodată, și galeș, și rotund pe toate părțile, fără de greș! Dacă fata asta se leagănă, tulpina de ban crapă de zavistie! Dacă se mlădie, antilopele și gazelele se ascund! Dacă se dezvelește, soarele și luna se simt umilite! Dacă se mișcă, totul se prăbușește! Dacă se sprijină, ucide! Și dacă se așează, urma pe care o lasă e așa de adâncă încât nu mai piere! Cum, dar, când este așa de strălucitoare și de desăvârșită, nu s-ar numi Gemma?

Și Floare-de-Granată răspunse:

— De bună seamă că mama ei, dacă i-a dat numele acela, a fost călăuzită de Atoateștiutorul Allah! Iat-o, într-adevăr, pe fata ce i se cade de soție fiului meu Zâmbet-de-Lună!

Și-așa! Iar Zâmbet-de-Lună se prefăcea că doarme; ci în sufletul lui se desfăta și se înfiora cu gândul la nădejdea de a o avea în curând pe acea domniță din ape, atâta de voinică și de gingașă!

Ci Saleh adăugă numaidecât:

— Numai că, o, sora mea, ce să-ți spun despre tatăl domniței Gemma, sultanul Solomâzdru? E un amarnic, un bădăran, un nesuferit! Până acum a și oprit-o de mai multe ori pe fiică-sa să se mărite cu niște emiri care o cereau de soție, ba i-a și alungat cu mare ocară, după ce le-a zorbit oasele! Încât, nu prea știu cum are să ne primească, și nici cu ce ochi are să privească cererea noastră! Și iacătă-mă peste măsură de încurcat din pricina aceasta!

Sultana răspunse:

— Treaba-i tare gingașă! Și se cade să ne gândim îndelung, și să nu care cumva să scuturăm pomul până ce nu s-a copt rodul!

Și Saleh încheie:

— Da, să cugetăm și pe urmă om vedea!

După care, întrucât în clipa aceea Zâmbet-de-Lună se făcea că se trezește, își curmară vorba, urmând s-o înceapă iar mai târziu, de acolo de unde o lăsau. Și-atâta cu ei!

Iar Zâmbet-de-Lună se ridică de mijloc ca și cum n-ar fi auzit nimic, și se întinse liniștit; ci, înlăuntru-i, inima-i ardea de iubire...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci și șaptea noapte

Spuse:

...inima-i ardea de iubire și duduia ca o sobă plină cu jeratic!

Or, Zâmbet-de-Lună se feri cu grijă să spună mamei sale și unchiului său vreo vorbă cât de mică în această privință, și plecă devreme la culcare și își petrecu singur toată noaptea, pradă acelui zbucium atâta de nou pentru el; și cugetă și el la cel mai potrivit mijloc de a ajunge cât mai grabnic la capătul dorurilor sale. Și nu-i de niciun folos să spunem că rămase până dimineața fără a putea să închidă o clipă ochii.

Încât, de cu zori, se sculă și se duse să-l trezească pe moșu-său Saleh, care își petrecuse noaptea în palat, și îi spuse:

— O, unchiule, vreau să merg în dimineața aceasta să mă plimb pe țărm, căci mi-e pieptul greu, iar boarea mării are să mi-l ușureze. Te rog, dar, să mă însoțești la această plimbare!

Și emirul Saleh răspunse:

— A asculta înseamnă a mă supune!

Și sări în picioare, și plecă împreună cu nepotul său pe țărm.

Merseră mult laolaltă, fără ca Zâmbet-de-Lună să-i spună unchiului său nicio vorbă. Și tânărul era galben la chip, cu lacrimi în colțul ochilor. Ci deodată se opri și, șezând pe o stâncă, ticlui aceste stihuri, și le cântă, privind în mare:

*Dacă vreunu-ar sta să-mi spună
În vreun pârlol de foc încins,
Când arde inima-mi nebună,
Dacă vreunu-ar sta să-mi spună
Cu dinadins:*

*„Iacăt-o, tot pe ea o vrei,
Sau poate-acuma vrei să bei
Un gât de apă rece, bună”,
Cam ce-ai răspunde-atunci, în zor?
„S-o văd pe ea, și-apoi să mori”*

*O, inima mea, dodă, dodă,
Ce tare mi te-ai mai schimbat
De când în tine s-a-ncrustat
Gemma lui Solomâzdru-vodă!*

Când auzi stihurile acelea, cântate cu tristețe de nepotul său sultanul, emirul Saleh își plesni palmele, peste măsură de deznădăduit, și strigă:

— La ilah ill'Allah! ua Mohammad rassul Allah! Și nu este măreție și putere decât întru slăvitul Allah Preamăritul! O, copile al meu, așadar ai auzit ce am vorbit ieri cu mama ta despre domnița Gemma, fata sultanului Solomâzdru-din-mare? O, păcatele noastre! căci văd, o, copile al meu, că mintea și inima ta se și chinuie amarnic din pricina ei, când nimic nu s-a făcut și când lucrul este anevoie de tocmit!

Zâmbet-de-Lună răspunse:

— O, unchiule, numai domnița Gemma îmi trebuie, și alta nu! Fără de care am să mor!

El spuse:

— Atunci, o, copile al meu, să ne întoarcem la mama ta, ca să-i spun și ei în ce stare te afli, și să-i cer îngăduința de a te lua cu mine în mare, spre a ne duce la împărăția lui Solomâzdru-din-mare, să-i cer pentru tine pe domnița Gemma de soție!

Ci Zâmbet-de-Lună strigă:

— Nu, o, unchiule, nu vreau să-i cer mamei o îngăduință pe care nu are să mi-o dea, fără de nicio îndoială! Întrucât are să-i fie frică pentru mine de sultanul Solomâzdru, care are năravuri urâte; și are să-mi mai spună că împărăția mea nu poate să rămână fără sultan, și că neprietenii tronului au să se prilejească de lipsa mea spre a-mi răpi domnia! O știu eu pe maica și știu de mai înainte ce are să-mi spună!

Pe urmă Zâmbet-de-Lună începu să plângă amarnic dinaintea moșului său, și adăugă:

— Vreau să merg pe dată cu tine la sultanul Solomâzdru, fără a-i mai spune nimic maică-mii! Și-avem să ne întoarcem cât mai iute, mai înainte ca ea să aibă vreme a afla de lipsa mea!

Emirul Saleh, dacă văzu că nepotu-său se îndârjește în acea hotărâre, nu vroi să-l necăjească și mai tare, și spuse:

— Îmi pun nădejdea întru Allah pentru tot ce s-o întâmpla!

Pe urmă își scoase de pe deget un inel pe care erau săpate câteva Nume dintre Nume, și îl puse pe degetul nepotului său, spunându-i:

— Inelul acesta are să te apere și mai bine împotriva primejdiilor de sub ape, și are să te dăruiască pe deplin cu toate virtuțile vieții noastre din mare!

Și se ridică ușor în văzduh, de pe stânca pe care ședeau. Iar Zâmbet-de-Lună, ca să facă și el la fel, bătu cu piciorul în pământ și se ridică de pe

piatră, înălțându-se cu moșul său în văzduh. Și de acolo făcură o arcuitură, coborând către mare, unde se cufundară amândoi.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziua și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci și opta noapte

Spuse:

Și de acolo făcură o arcuitură, coborând către mare, unde se cufundară amândoi.

Și Saleh vroi mai întâi să-i arate nepotului palatul lui din mare, pentru ca sultana Lăcusta să-l poată primi cum se cuvine pe copilul fiică-sii, iar verișoarele Floarei-de-Granată să aibă bucuria de a-l vedea pe nepoțelul lor cel drag. Și nu le trebui multă vreme până ce să ajungă acolo; și emirul Saleh îl duse numaidecât pe Zâmbet-de-Lună în iatacul bunicii. Or, bătrâna Lăcusta tocmai ședea între niște fetișcane, rude de-ale ei; și, de cum îl văzu pe Zâmbet-de-Lună, îl cunoscă și strănută de bucurie. Iar Zâmbet-de-Lună se duse de-i sărută mâna, și sărută și mâinile mătușilor lui; și toate îl sărutară tulburate, scoțând strigăte de bucurie, cu niște glasuri tare ascuțite; și bunica îl pofti să șadă lângă ea, și îl sărută între cei doi ochi, și îi spuse:

— O, ce sosire fericită! o, ce zi de lapte! Tu ne luminezi casa, o, copilul meu! Da ce mai face mama ta, Floare-de-Granată?

El răspunse:

— Este cum nu se poate mai sănătoasă și desăvârșit de fericită, și m-a însărcinat să vă aduc salamalecurile sale, ție și fetelor unchiului ei!

Iată ce-i spuse el! Da nu spunea adevărat, căci plecase fără a-și lua rămas-bun de la mama lui. Or, pe când Zâmbet-de-Lună, luat de mătușile sale, care vroiau să-i arate toate minunățiile palatului lor, se îndepărtase cu ele, emirul Saleh îi povesti degrabă mamei sale despre dragostea care îi intrase în ureche nepotului său și care îi năpădise inima, numai auzind de nuri domniței Gemma, fata craiului Solomâzdru. Și îi povesti toată întâmplarea, de la început până la sfârșit, și adăugă:

— Și n-a venit aici cu mine decât ca s-o ceară de soție de la tatăl ei!

Când bunica sultanului Zâmbet-de-Lună auzi cele spuse de Saleh, fu peste poate de supărată pe fiul ei, și îl certă aprig că nu avusese destulă grijă să nu vorbească despre domnița Gemma de față cu Zâmbet-de-Lună, și îi zise:

— Că tu știi prea bine ce om amarnic este împăratul Solomâzdru-din-mare, plin de îngâmfare și de prostie, și cât de tăios e de fiică-sa, pe care n-a

vrut s-o dea până acuma atâtor tineri de neam! Și nu ți-e teamă să ne pui într-o grea încărcătură umilitoare față de el, ducându-ne să-i facem o cerere pe care nu are s-o primească, fără de nicio îndoială! Și-atunci noi, care ținem la cinstea noastră, avem să fim tare umiliți și avem să ne întoarcem cu nasul în pământ, hotărât! Într-adevăr, fiul meu, în nicio împrejurare și în niciun fel n-ar fi trebuit să rostești numele acelei domnițe, mai ales dinaintea fiului surorii tale, de-ar fi fost el adormit chiar cu vreo buruiană de somn!

Saleh răspunse:

— Da! ci lucrul acuma s-a petrecut, iar băiatul este atâta de îndrăgostit de fată, încât mi-a mărturisit că, dacă nu are să fie a lui, el moare! Și-apoi cum adică, la urma urmei? Zâmbet-de-Lună este pe puțin tot atâta de frumos ca și domnița Gemma, și-i urmașul unui neam de sultani vestit, și-i el însuși sultan peste o puternică împărăție pământească! Și doar n-o fi domn numai otrăvitul acela de Solomâzdrul! Și-apoi cam ce pretenții ar putea el să-mi ridice, pe care să nu pot să i le spulber, aducând altele împotriva? Are să-mi spună că fata lui este bogată; eu am să-i spun că fiul nostru este și mai bogat! Că fiică-sa e frumoasă; da feciorul nostru este și mai frumos! Că fiică-sa e de viță aleasă; da băiatul este de o viță și mai aleasă! Și tot așa, o, maică a mea, până ce am să-i dovedesc că, la urma urmei, el are de câștigat primind căsătoria aceasta! Oricum, eu, cu trăncăneala mea, sunt pricina încurcăturii; și-i drept să iau asupra-mi sarcina de a o duce la bun sfârșit, chiar cu primejdia de a mi se zdrobi oasele și de a-mi da sufletul!

Iar bătrâna sultană Lăcusta, văzând că nu mai era, într-adevăr, altă cale, spuse cu un oftat:

— Ce bine ar fi fost, fiul meu, dacă n-ai fi stârnit niciodată o treabă primejdioasă ca aceasta! Dar, dacă așa a fost ursit, mă supun, ci numai de nevoie, și te las să te duci. Ci pe Zâmbet-de-Lună am să-l țin pe lângă mine până ce te întorci; căci nu vreau să-l las să se încurce așa, fără a ști nimic temeinic! Du-te, dar, fără el, și mai ales măsoară-ți vorbele, ca nu cumva să-l înfurii cu vreun cuvânt mai tare pe craiul acela necioplit și bădăran, care nu ține seamă de nimic și se poartă față de toată lumea la fel de urât!

Și Saleh răspunse:

— Ascult și mă supun!

Se ridică atunci și luă cu el doi saci mari, plini cu daruri scumpe, menite sultanului Solomâzdrul; și încărcă acești doi saci în spinarea a doi robi, și

luă împreună cu ei drumul de apă care ducea la palatul sultanului Solomâzdru.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute treizeci și noua noapte

Spuse:

...și luă împreună cu ei drumul de apă care ducea la palatul sultanului Solomâzdru.

Când ajunse la sarai, emirul Saleh ceru îngăduință să intre ca să vorbească cu sultanul; și i se îngădui. Și intră în sala în care, pe un jeț de smarald și de hiacint, ședea sultanul Solomâzdru-din-mare. Și Saleh i se temeni cu salamalecurile sale de bună pace în chipul cel mai ales, și-i puse la picioare cei doi saci mari, plini cu strălucite daruri, aduși de robi în spinare. Și sultanul, văzând acestea, îi întoarse lui Saleh urările de bună pace, îl pofti să șadă și îi spuse:

— Fii binevenit, emire Saleh! De mult nu te-am mai văzut și-s tare mâhnit din pricina aceasta! Ci grăbește-te de-mi cere lucrul pentru care ai venit la mine; întrucât atunci când cineva face un dar, îl face totdeauna cu nădejdea să capete în schimb altceva pe măsură! Vorbește, dară, și am să văd dacă pot să fac ceva pentru tine!

Atunci Saleh mai făcu o temenea adâncă dinaintea sultanului și spuse:

— Da! am venit cu sarcina unui lucru pe care nu vreau să-l dobândesc decât de la Allah și de la împăratul cel strălucit, de la leul cel viteaz, de la bărbatul cel mărinimos, a cărui faimă de slavă, de măreție, de dărnicie, de gingășie, de blândețe și de bunătate s-a întins de-a lungul pământurilor și al mărilor, și despre care își povestesc cu minunare, seara, la corturi, caravanele!

Și sultanul Solomâzdru, la cuvântarea aceasta, își domoli cumplita încrâncenare a sprâncenelor împreunate, și spuse:

— Înfățișează-ți cererea, o, Saleh, și ea are să intre într-o ureche simțitoare și într-un suflet binevoitor! Dacă pot să ți-o îndeplinesc, am s-o îndeplinesc scutindu-te de orice zăbavă; iar dacă n-am să pot, nu are să fie din rea-voință! Întrucât Allah, o, Saleh, nu cere de la un suflet nimic mai mult decât poate sufletul acela să cuprindă!

Atunci Saleh se ploconi dinaintea sultanului încă și mai adânc decât în cele două dăți de mai înainte, și spuse:

— O, doamne al vremurilor, lucrul pe care am venit să ți-l cer poți, cu adevărat, să mi-l dăruie, întrucât este în puterea ta și numai sub voia ta! Iar eu de bună seamă că nu m-aș fi nevoit să vin să ți-l cer, dacă n-aș fi avut dintru întâi încredințarea că este cu puțință! Căci spune înțeleptul: „Dacă vrei să fii plăcut, nu cere ceea ce nu este cu puțință!” Iar eu, o, Măria Ta (păstreze-te Allah întru fericirea noastră!) nu sunt nici smintit, nici înfumurat! Or, așadar, iacătă! Află, o, doamne plin de slavă, că vin la tine numai ca mijlocitor! Și anume, o, preamărite împărate, o, mărinimosule, o, falnicule, vin spre a peți de la tine mărgăritarul cel fără de asemuire, giuvaierul cel fără de preț, comoara cea pecetluită, pe fata ta, domnița Gemma, de soție pentru nepotul meu, sultanul Zâmbet-de-Lună, fiul sultanului Șahraman și al sultanei Floare-de-Granată, sora mea, și stăpânul peste Cetatea-Albă și peste împărățiile pământești care se întind de la hotarele Persiei până la marginile cele mai depărtate ale Khorassanului!

Când auzi cuvântarea aceasta a lui Saleh, sultanul Solomâzdr-din-mare se puse pe un răs de se răsturnă pe spate și, căzut așa, chicotea mai departe și se hurduca zvâcnind cu picioarele în sus cât putea! După care se ridică și, privindu-l pe Saleh în tăcere, răcni deodată la el:

— Ho! Ho!

Și iar se puse pe răs și pe hurducat, și atâta de amarnic și atâta de mult, că până la urmă dete și-o bubuitură răsunătoare. Și, în felul acesta, se potoli și îi spuse lui Saleh:

— Într-adevăr, o, Saleh, eu totdeauna te-am crezut om măsurat și cumpănit, ci văd bine acumă cât de tare m-am înșelat! Or, atunci, ia spune-mi, ce-ai făcut cu bunul tău simț și cu mințile tale, de cutezi să-mi înfățișezi o cerere atâta de smintită?

Ci Saleh, fără a se tulbura ori a-și ieși din fire, răspunse:

— Nu știi! Da-i lucru neîndoielnic că sultanul Zâmbet-de-Lună, nepotul meu, este pe puțin la fel de frumos, și la fel de bogat, și dintr-un neam la fel de ales ca și fata ta, domnița Gemma! Și dacă domnița Gemma nu este făcută pentru o căsătorie ca aceasta, pentru ce altceva-i făcută, spune-mi? Căci n-a zis oare înțeleptul: „Pentru o fată nu este decât măritișul sau mormântul?” Și drept aceea, la noi la musulmani nu se află fete bătrâne! Nu mai pregeta, dar, să te folosești de prilejul acesta de a-ți scăpa fata de mormânt!

La vorbele acestea, sultanul Solomâzdr fu cuprins de o mânie peste poate, și ridicându-se pe cele două picioare ale sale, cu sprâncenele

încruntate și cu sângele în ochi, țipă la Saleh:

— O, câine de om, oare pot cei de-o teapă cu tine să rostească în fața lumii numele fetei mele? Au ce ești tu, de nu un câine, fecior de câine? Și cine-i nepotu-tău Zâmbet-de-Lună? și cine-i soră-ta? Toți sunteți niște câini, odrasle de câini!

Pe urmă se întoarse către străji și strigă:

— Hei, voi! ia găbjiți-l pe codoșul ăsta și zdrobiți-i oasele!

Pe dată străjerii se năpustiră la Saleh să-l înșface și să-l doboare; ci, iute ca fulgerul, Saleh se smulse din mâinile lor și se repezi afară, ca să fugă. Ci acolo văzu cu mare uimire o mie de călăreți călări pe cai de mare, și coperiți cu platoșe de oțel, și înarmați din creștet până în talpă, și care toți erau rudele lui și oamenii lui de casă! Și iacătă că picau tocmai la vreme, trimiși de mama lui, sultana Lăcusta, care, presupuind ce primire urâtă ar putea să-i facă sultanul Solomâzdru, gândise că-i bine să-i trimită pe acei o mie de oameni, care să-l apere împotriva oricărei năpaste!

Atunci Saleh le povesti în două-trei vorbe ce se întâmplase și le strigă:

— Și-acuma hai pe sultanul acesta înfumurat și smintit!

Atunci cei o mie de călăreți săriră jos de pe cai, își traseră spadele și se năpustiră grămadă după emirul Saleh în sala împărătească.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzecă noapte

Spuse:

Atunci cei o mie de călăreți săriră jos de pe cai, își traseră spadele și se năpustiră grămadă după emirul Saleh în sala împărătească.

Iar sultanul Solomâzdru, dacă văzu cum năvălește pe neașteptate și cu mare zarvă puhoiul acela de vrăjmași ce se revărsa ca negurile nopții, nu-și pierdu firea, ci strigă către străjile sale:

— Săriți pe țăpul fricoșilor ăștora și pe ciurda lui! Și săbiile să vă fie mai aproape de capetele lor decât li-e scuiatul de limbă!

Și pe dată străjerii scoaseră strigătul lor de bătălie:

— Ya-le! Solomâzdru!

Iar vitejii lui Saleh scoaseră și ei strigătul de bătălie:

— Ya-le Saleh!

Și cele două tabere se năpustiră și se izbiră între ele ca valurile unei mări în furtună! Și inima vitejilor lui Saleh era mai tare ca stânca, și săbiile lor

rotitoare
începură să
împlinească
hotărârile
ursitei! Și Saleh
cel vrednic,
voinicul cu
inima ca de
piatră, viteazul
paloșului și al
suliței reteza
grumaji și
junghia piepturi,
cu niște izbituri
de să doboare și
stâncile
munților! Uf,
cumplit
vălmășag! Și
înfricoșat
măcel! Ce
răgete înăbușite
în beregăți de
vârful lăncilor
negre! Câte
femei lăsate
văduve, cu
copiii lor rămași

fără tată!... Și lupta se desfășura înverșunată, izbiturile răsunau, trupurile gemeau de rănile cele amarnice, și pământurile de sub ape tremurau de loviturile grele ale oștenilor! Dar ce pot săbiile și ce pot toate armele împotriva hotărârilor sortii? Și de când oare pot oamenii să zăbovească ori să grăbească ceasul ce li s-a scris drept soroc de jale? Și-așa că, peste un ceas de luptă, inimile străjerilor lui Solomâzdru nu pregetară să ajungă asemenea cu niște ulcele plăpânde; și toți până la unul acoperiră pământul împrejurul jețului împărătesc al domnului lor. Și Solomâzdru, dacă-i văzu așa, fu cuprins de o turbare atâta de cumplită, încât boasele lui amarnice,

care îi atârnavă până la genunchi, se zbârciră până la buric! Și se năpusti spumegând la Saleh, care îl primi în vârful sulitei și îi strigă:

— Iacătă-te, o, mișelule și hainule, la capătul cel de pe urmă al mării pierzaniei!

Și, cu o lovitură vuitoare, îl doborî la pământ și îl ținu acolo neclintit, până ce veni ră oștenii de-l ajutară pe stăpânul lor să-l pună în lanțuri și să-l lege cu mâinile la spate! Și-atăta cu toți aceștia!

Estimp, domnița Gemma și Zâmbet-de-Lună, iacătă!

De la cele dintâi vuiete ale bătăliei ce se pornise în palat, domnița Gemma, înfricoșată, fugise împreună cu o slujitoare de-a ei, pe nume Mirta, și, străbătând adâncurile mării, se ridicase la fața apei și își urmase fuga până ce ajunse la un ostrov pustiu, unde se adăposti, pitindu-se în vârful unui copac înalt și plin de frunze. Iar slujnica ei Mirta făcu și ea la fel, și se ascunse tot așa, în vârful unui alt pom în care se cățără.

Or, vroi soarta ca lucrurile să se petreacă aidoma și în palatul sultanei celei bătrâne, Lăcusta. Într-adevăr, cei doi robi, care îl însoțiseră pe emirul Saleh la palatul lui Solomâzdru ducând sacii cu darurile, nu mai zăboviseră, de cum începuse bătălia, să-și scape pielea și să dea fuga să-i ducă știrea despre primejdie sultanei Lăcusta. Iar Zâmbet-de-Lună, domnul cel tânăr, după ce îi descususe pe robi, fusese tare speriat de știrile acelea prea puțin liniștitoare, și se socotise, în sufletul lui, drept pricina dintâi a primejdiei grele în care căzuse unchiul său, și a tulburării aduse în împărăția de sub ape. Încât, cum era tare sfios față de bunică-sa Lăcusta, nu mai avu curaj să se înfățișeze dinaintea ei, după primejdia în care, din pricina lui, se afla emirul Saleh, moșu-său. Și se folosi de clipa când bunică-sa era ținută să asculte spusele robilor, se ridică la fața apei și porni să se întoarcă la maică-sa, Floare-de-Granată, în Cetatea-Albă. Dar cum nu știa pe ce drum să meargă, se rătăci și ajunse și el tot pe ostrovul acela pustiu, pe care se adăpostise domnița Gemma.

De cum atinse pământul, întrucât se simțea ostenit de greaua alergătură pe care o făcuse, se duse să se întindă tocmai sub pomul în care se afla domnița Gemma. Și nu știa că soarta fiecărui om îl însoțește oriunde s-ar duce, de-ar fugi el mai iute ca vântul, și nu știa că nu încapă tihnă în a-i sluji! Și habar nu avea despre ce-i menise, din adânc de vecii, ursita cea tainică.

Așa încât, odată întins sub copacul acela, își sprijini capul pe mână, ca să se hodiească, și deodată, ridicând ochii către vârful pomului, întâlni

privirea domniței și fața ei, și i se păru dintru-ntâi că vede chiar luna între ramuri. Și rosti:

— Slavă lui Allah, carele a zămislit luna ca să împodobească serile și să lumineze nopțile!

Pe urmă, când se uită mai cu luare-aminte, băgă de seamă că era o frumusețe lumească, și că acea frumusețe era o fetișcană ca luna.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci și una noapte

Spuse:

...băgă de seamă că era o frumusețe lumească, și că acea frumusețe era o fetișcană ca luna.

Și gândi: „Pe Allah! am să mă sui numaidecât s-o înșfac și s-o întreb cum o cheamă! Căci seamănă nemaipomenit cu chipul cel minunat al domniței Gemma pe care mi l-a zugrăvit moșul Saleh! Și cine știe de n-o fi chiar ea? Pesemne că o fi fugit din palatul tatălui ei când a început lupta!” Și, tulburat până peste poate, ridică ochii către fată și îi spuse:

— O, ținta cea mai de pe urmă a oricărui dor, cine ești și pentru care pricină te afli pe ostrovul acesta, în vârful acestui copac?

Atunci domnița se înclină oleacă înspre tânărul cel frumos, îi zâmbi și îi spuse cu un glas ca un cântec de ape:

— O, fermecătorule flăcău, o, preafrumosule, sunt domnița Gemma, fiica împăratului Solomâzdr-din-mare! Și mă aflu aici, întrucât mi-am părăsit țara și așezările din țara mea, și pe tatăl meu, și pe toți ai mei, ca să scap de soarta jalnică a celor învinși! Căci la ceasul acesta emirul Saleh, pesemne că l-a și luat în robie pe tatăl meu, după ce i-a măcelărit pe toți străjerii lui. Și pesemne că mă caută peste tot prin palat! Of! Of! O, greu surghiun departe de ai mei! O, amarnică soartă e soarta sultanului, tatăl meu! Of! Of!

Și lacrimi mari căzură din ochii ei frumoși pe fața lui Zâmbet-de-Lună, care de tulburare și de mâhnire își ridică mâinile în sus și strigă într-un sfârșit:

— O, domniță Gemma, suflet al sufletului meu, o, vis al nopților mele fără de somn, fie-ți milă și coboară din copac, întrucât eu sunt sultanul Zâmbet-de-Lună, fiul Floarei-de-Granată, sultana născută ca și tine în mare! Oh! coboară, căci sunt ucis de ochii tăi, sunt robul prins de frumusețea ta!

Și fata, ca vrăjită, strigă:

— Ya Allah! o, stăpâne al meu, așadar tu ești frumosul Zâmbet-de-Lună, nepotul lui Saleh și fiul sultanei Floare-de-Granată?

El spuse:

— Păi da! Coboară, rogu-te!

Ea spuse:

— Oh! ce neînțelept a fost tatăl meu când n-a vrut să primească pentru fata lui un soț așa cum ești tu! Ce ar fi putut să-și dorească mai bun? Și unde ar putea să găsească un domn mai frumos și mai minunat, pe pământ ori sub ape? O, iubitul meu, nu osândi prea tare hotărârea necugetată a tatălui meu, întrucât eu te iubesc! Și, dacă tu mă iubești de-o șchioapă, eu te iubesc de o mână întreagă! De cum te-am văzut, dragostea pe care o ai pentru mine s-a mutat în sufletul meu, și am ajuns osândită frumuseții tale!

Și, după ce rosti aceste cuvinte, fata se lăsă să alunece din copac în brațele lui Zâmbet-de-Lună care, peste măsură de mulțumit, o strânse la piept și o topi în sărutări peste tot, pe când ea îi întorcea mângâiere pentru mângâiere și gingășie pentru gingășie. Iar Zâmbet-de-Lună, la atingerea aceea dulce, își simțea sufletul cum cântă din toate păsările lui, și strigă:

— O, stăpână a inimii mele, o, domniță Gemma cea atâta de dorită, tu, cea pentru care mi-am părăsit și împărăția, și mama și palatul părinților mei, hotărât că unchiul meu Saleh nu mi-a zugrăvit decât a patra parte din farmecele tale, pe când celelalte trei părți rămân încă neștiute pentru mine! Și n-a măsurat dinaintea mea din frumusețea ta decât un carat din cele douăzeci și patru de carate, o, tu, cea toată numai de aur!

Și, după ce spuse vorbele acestea, o coperi mai departe cu sărutări, și o giugiuli într-o mie de chipuri. Pe urmă, arzând de dorința de a se desfăta, într-un sfârșit, din binecuvântatele-i haruri, mâna lui coborî îndrăzneată către ciucurii de la brâul fetei. Și fetișcana, ca spre a-l ajuta în treaba aceasta, se ridică, se depărtă câțiva pași, și deodată își întinse mâna drept către el, și, scuipându-l în obraz, căci nu avea apă la îndemână, îi strigă:

— O, pământeanule, lasă-ți chipul de om și schimbă-te într-o pasăre mare și albă, cu ciocul și cu picioarele roșii!

Și pe dată Zâmbet-de-Lună, peste măsură de uluit, fu schimbat într-o pasăre cu penele albe, cu aripile grele, neînstare să zboare, și cu ciocul și cu picioarele roșii. Și începu cu lacrimi în ochi s-o privească pe fată!

Atunci domnița Gemma o chemă pe slujnica sa Mirta³¹ și îi spuse:

— Ia pasărea aceasta, care-i nepotul celui mai aprig vrăjmaș al părintelui meu, al codoșului ăla de Saleh care s-a luptat cu taica, și du-o în Ostrovul-

Secat care nu-i departe de aici, ca să moară de sete și de foame acolo!
Și-așa!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci și doua noapte

Spuse:

— Ia pasărea aceasta, care-i nepotul celui mai aprig vrăjmaș al părintelui meu, al codoșului ăla de Saleh care s-a luptat cu taica, și du-o în Ostrovul-Secat care nu-i departe de aici, ca să moară de sete și de foame acolo!
Și-așa!

Căci domnița Gemma nu se arătase atâta de drăgăstoasă față de Zâmbet-de-Lună decât ca să se apropie de el fără de nicio supărare și să poată în felul acesta să-l preschimbe în pasăre menită să moară de foame, și să-și răzbune astfel tatăl și străjerii tatălui ei. Și-așa cu ea!

Ci, în ce privește pasărea cea albă, iacătă! După ce Mirta, slujnica, o luă, în ciuda bățăilor ei deznădăjduite de aripi și a țipetelor răgușite pe care le scotea, i se făcu milă și nu avu inimă s-o ducă pe Ostrovul-Secat, unde o aștepta o moarte așa de cumplită! Și își zise în inima ei miloasă: „Am s-o duc mai degrabă într-un loc unde să nu poată muri într-un chip atâta de cumplit și unde să-și aștepte soarta! Căci cine știe dacă stăpâna-mea nu are să se căiască în curând de fapta ei dintâi, când i-o trece mânia, și n-o să mă certe că am ascultat-o prea repede!” Și-așa că duse pe cel prins într-o insulă înverzită, plină cu tot soiul de pomi roditori și udată de izvoare reci, și îl lăsă acolo, după care se întoarse la stăpâna-sa.

Or, să lăsăm pasărea până una-alta pe insula cea verde, iar pe domnița Gemma în ostrovul dintâi, și să ne întoarcem să vedem ce-i cu emirul Saleh, biruitorul lui Solomâzdru.

Acesta, după ce îl ferecă pe sultanul Solomâzdru, îl încuie într-un iatac din palat și se făcu sultan în locul lui. Pe urmă se apucă fără de zăbavă s-o caute peste tot pe domnița Gemma; ci, se înțelege, n-o găsi nicăieri. Și dacă văzu că toate căutările lui rămân zadarnice, se întoarse la palatul său ca s-o înștiințeze pe sultana Lăcusta, mama lui, despre toate câte se întâmplaseră.

Pe urmă întrebă:

— O, mamă a mea, unde este nepotul meu Zâmbet-de-Lună?

Ea răspunse:

— Nu știu! O fi plecat să se plimbe cu verișoarele lui. Da trimit numaidecât să-l caute!

Și tocmai când spunea vorbele acestea, verișoarele intrară, iar flăcăul nu era cu ele. Și sultana trimise oameni să-l caute peste tot, dar, se înțelege, nu-l găsiră nicăieri. Atunci, durerea sultanului Saleh, a bunicii și a verișoarelor fu peste poate; și se bociră și plânseră amarnic. Pe urmă Saleh, cu pieptul greu, fu nevoit firește să-i trimită știre despre treaba aceasta surorii-sii, sultana Floare-de-Granată, cea născută în apă, mama lui Zâmbet-de-Lună.

Și Floare-de-Granată, peste măsură de înspăimântată, se cufundă degrabă în mare și alergă la palatul Lăcustei, mama ei. Și, după îmbrățișările și lacrimile dintâi, întrebă:

— Unde este fiul meu, sultanul Zâmbet-de-Lună?

Și mama cea bătrână, după lungi ocolișuri și după tăceri pline de lacrimi, și în potopul de suspine al verișoarelor ce ședeau roată, îi povesti fiică-sii toată povestea, de la început până la sfârșit. Ci n-ar fi de niciun folos s-o mai spunem o dată. Pe urmă adăugă:

— Iar frate-tău Saleh, care s-a fost ridicat sultan în locul lui Solomâzdru, degeaba a căutat el mult și bine peste tot, că n-a izbutit să dea nici de urmele copilului nostru Zâmbet-de-Lună, și nici de urmele domniței Gemma, fata lui Solomâzdru!

Când Floare-de-Granată auzi vorbele acestea, lumea se înnegură dinaintea ochilor săi, și jalea intră în inima ei, și suspinele de deznădejde o zguduiau toată. Și, o bună bucată de vreme, nu se mai auziră în palatul de sub apă decât bocetele de jale ale femeilor și sughițurile lor de durere.

Ci trebuiră numaidecât să cugete cum să îndrepte o stare de lucruri atâta de ciudată și de jalnică. Și bunica fu cea dintâi care își șterse lacrimile și zise:

— Fata mea, nu-ți mohorî peste măsură sufletul din pricina întâmplării acesteia; căci nu-i niciun temei ca fratele tău să nu-l găsească până la urmă pe fiu-tău Zâmbet-de-Lună! În ce te privește, dacă îți iubești cu adevărat copilul și dacă îți pasă de rosturile lui, ai face mai bine să te întorci în împărăția ta, ca să veghezi treburile și să ții în deplină taină lipsa fiului tău. Și Allah are să dezlege lucrurile!

Și Floare-de-Granată răspunse:

— Ai dreptate, mamă. Am să mă întorc. Ci te-aș ruga, oh, fie-ți milă! să te gândești neconținut la fiul meu, și nimenea să nu dea uitării căutările! Și de i s-ar întâmpla odată vreun rău, aș muri fără de izbavă, căci nu văd viața decât prin el și nu gust bucuria decât la vederea lui!

Și sultana Lăcustă răspunse:

— Hotărât, fata mea, din toată dragostea inimii! Fii, dar, fără de teamă în privința aceasta, și liniștește-ți gândurile întru totul!

Atunci Floare-de-Granată își luă rămas-bun de la mama ei, de la frate-său și de la verișoare și, cu pieptul apăsător greu și cu sufletul tare trist, se întoarse la împărăția și la cetatea ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci și treia noapte

Spuse:

...se întoarse la împărăția și la cetatea ei.

Or, acum, să ne întoarcem la insula verde, în care tânăra Mirta cea cu suflet milos îl lăsase pe Zâmbet-de-Lună, schimbat de domnița Gemma în pasăre cu pene albe și cu cioc și picioare roșii!

După ce se văzu părăsit de preabuna Mirta, Zâmbet-de-Lună începu să plângă din belșug; pe urmă, întrucât i se făcuse foame și sete, începu să mănânce poame și să bea din apa curgătoare, tot cugetând la soarta lui cea cruntă și minunându-se că se vedea făcut pasăre. Și degeaba își încercă el aripile a zbor, căci nu izbândi să se țină în văzduh, întrucât era prea mare și prea greu. Și până la urmă, se împacă și el cu soarta, gândind: „La ce mi-ar și sluji să plec de pe ostrovul acesta, de vreme ce nu știu încotro să mă îndrept și de vreme ce nimeni, după înfățișarea-mi de pasăre, nu are să mă cunoască drept sultanul care am rămas în sinea mea?” Și urmă să trăiască pe insulă tare trist; și seara se cocoța în vreun copac ca să se culce.

Or, într-o zi, pe când se plimba mâhnit pe labele lui, cu capul plecat, de mohorât ce era, îl zări un vânător de păsări, care venise pe insulă să-și întindă lațurile. Și păsărarul, fermecat de înfățișarea strălucită a acelei păsări mari care nu-și avea samăn pe lume, și al cărei cioc roșu și ale cărei picioare roșii se vedeau într-un chip așa de drăgălaș din albeața penelor, tare s-ar mai fi bucurat să poată avea o pasăre ca aceea, de un soi care îi era cu desăvârșire necunoscut. Se pregăti așadar cu toată grija să-l amăgească și, cu o iscusință domoală, se apropie de el pe la spate și, dintr-o zvârlitură dibace, aruncă lațul și îl prinse. Și, bogat cu acest vânat de soi, se întoarse în cetatea din care venise, ducând cu gingășie pe umeri pasărea cea mare, pe care o ținea atârnată de picioare.

Și păsărarul, dacă ajunse în cetate, își zise: „Pe Allah! N-am mai văzut în viața mea o pasăre ca aceasta, nici la vânătorile mele de pe uscat, nici la cele de pe mare. Încât ia să mă feresc de a o vinde vreunui cumpărător de rând, care nu-i poate ști nici prețul, nici folosul, și care pesemne că ar tăia-o și ar mânca-o împreună cu ai lui; ci am să i-o duc în dar sultanului cetății, care are să se minuneze de frumusețea ei și are să mă răsplătească scump!” Și se duse la palat și o arătă sultanului, care, când o văzu, fu încântat până peste poate și se minună mai cu seamă de culoarea roșie atâta de frumoasă a ciocului și a aripilor. Și o primi și îi plăti zece dinari de aur păsărarului, care sărută pământul și plecă.

Atunci sultanul puse să se întocmească o colivie mare, cu zăbrele de aur, și închise în ea pasărea cea frumoasă. Și-i puse dinainte boabe de porumb și de grâu; ci pasărea nici nu-și întoarse ciocul către ele. Iar sultanul, nedumerit, își zise „Nu mănâncă! Am să-i aduc altceva!” Și scoase pasărea din colivie și îi puse dinainte piept de pui, felii de carne și fructe. Și numaidecât pasărea începu să mănânce cu o mulțumire vădită, scoțând țipete scurte și umflându-și penele albe. Iar sultanul, dacă văzu așa, se cutremură de bucurie și îi spuse unui rob:

— Dă fuga și spune stăpânei tale, sultana, că am cumpărat o pasăre nemaipomenită, care-i o minune dintre minunile vremilor, și să vie să ne desfătăm amândoi cu ea, și să vadă în ce chip minunat mănâncă din aceste bucate cu care păsările nu se hrănesc de obicei!

Și robul plecă degrabă s-o cheme pe sultană, care nu pregetă să vină.

Ci, de cum zări pasărea, sultana își acoperi repede fața cu iașmacul și se trase mâniată îndărăt spre ușă și vru să iasă. Iar sultanul fugi după ea și o întrebă, ținând-o de vâl:

— Pentru ce îți acoperi fața, când aici nu suntem decât eu, soțul tău, și hadâmbii și slujnicele?

Ea răspunse:

— O, Măria Ta, află că pasărea aceasta nu este o pasăre, ci este un bărbat ca și tine! Și nu-i altul decât sultanul Zâmbet-de-Lună, fiul lui Șahraman și al Floarei-de-Granată cea născută în apă. Și a fost preschimbat așa de domnița Gemma, fata lui Solomâzdr-din-mare, care l-a răzbunat în felul acesta pe tatăl ei cel biruit de către Saleh, unchiul lui Zâmbet-de-Lună!

Când auzi vorbele acestea, sultanul se minună până peste marginile minunării și strigă:

— Prăpădi-o-ar Allah pe domnița Gemma, și frânge-i-ar mâna! Ci, în numele lui Allah, o, fiică a moșului meu, spune-mi de șart cum stă treaba!

Și sultana, care era vrăjitorița cea mai de seamă de pe vremurile acelea, îi povesti toată povestea, fără a ocoli niciun amănunt. Și sultanul, minunat peste măsură, se întoarse către pasăre și o întrebă:

— E adevărat?

Iar pasărea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci și patra noapte

Spuse:

...se întoarse către pasăre și o întrebă:

— E adevărat?

Iar pasărea lăsă capu-n jos, a semn de adevărire, și bătu din aripi.

Atunci sultanul spuse către soția sa:

— Allah să te binecuvânteze, o, fiică a moșului meu! Ci, pe viața mea, dinaintea ochilor tăi! grăbește-te de-l slobozește din vraja aceasta! nu-l lăsa în chinuri!

Atunci sultana, după ce își acoperi cu totul obrazul, îi spuse pasării:

— O, Zâmbet-de-Lună, intră în acest dulap!

Și pasărea se supuse numaidecât și intră într-un dulap mare, zidit în perete, pe care sultana îl deschisese; și intră și ea după el, ținând în mână o ulcea cu apă, peste care rosti niște vorbe necunoscute; și apa începu să clocotească în ulcea. Atunci sultana luă câțiva stropi din apa aceea, pe care i-i aruncă în obraz, spunându-i:

— Întru harurile Numelor celor Magice și ale Cuvintelor Atotputernice, și întru măreția lui Allah cel mai presus de toate, Ziditorul cerului și al pământului, Învietorul morților, Hotărnicitorul soroacelor și Împărțitorul ursitelor, îți poruncesc să lași înfățișarea aceasta de pasăre și să-ți iei îndărăt chipul care ți-a fost dat de Ziditor!

Și numaidecât pasărea se cutremură de un tremur și se zgudui de o zguduitură, și se întoarse la înfățișarea ei dintâi. Și sultanul, uimit, văzu că era un flăcău care nu-și avea seamăn pe fața pământului. Și strigă:

— Pe Allah! își merită numele de Zâmbet-de-Lună!

Or, de îndată ce Zâmbet-de-Lună se văzu întors la starea lui dintâi, strigă:

— La ilah ill' Allah, ua Mohammad rassul Allah!

Pe urmă se duse la sultan, îi sărută mâna și îi ură viață lungă.

Iar sultanul îl sărută pe frunte și îi spuse:

— Zâmbet-de-Lună, te-aș ruga să-mi povestești toată povestea ta, de când te-ai născut și până astăzi!

Și Zâmbet-de-Lună îi povesti sultanului, care se minună peste poate, toată viața lui, fără a ocoli niciun amănunt.

Atunci sultanul, simțindu-se peste măsură de încântat, îi spuse tânărului sultan slobozit din vrajă:

— O, Zâmbet-de-Lună, ce dorești tu acum să fac eu pentru tine? Spune-mi cu toată încrederea!

— O, doamne al vremilor, tare aș vrea să mă întorc în împărăția mea! Întrucât a trecut prea lungă vreme de când lipsesc, și tare mă tem că neprietenii domniei s-or prileji de lipsa mea ca să-mi ia locul. Și-apoi maică-mea trebuie să fie tare îngrijorată de plecarea mea! Și cine știe dacă nu cumva, cuprinsă de spaimă, o mai fi putut trăi, de durere și de gânduri?

Și sultanul, mișcat de frumusețea lui Zâmbet-de-Lună, și cucerit de tinerețea și de cuviința lui, răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și porunci să se pregătească pe dată o corabie, încărcată cu toată zahereaua de trebuință, cu pânzele, cu năierii și cu căpitanul ei; și sultanul Zâmbet-de-Lună, după urările de despărțire și după multe mulțumiri, se sui pe corabie, încredințându-se ursitei lui.

Ci ursita aceea îi mai păstra, în nevăzut, alte pățanii! Într-adevăr, la cinci zile de la plecare, se stârni o furtună năprasnică, luă corabia și o zdrobi de un colț de stâncă; și singur Zâmbet-de-Lună, datorită însușirilor lui din naștere, izbuti să scape de la înec și să ajungă pe un țărm liniștit.

Și zări ivindu-se în depărtări o cetate ca o porumbiță tare albă, și care, așezată pe un vârf de munte, se înălța deasupra mării. Și deodată, din culmea acelui munte, văzu cum se apropie și coboară la vale către el, cu iuțeala unei vijelii, un iureș înverșunat de cai, de catări și de măgari, fără de număr ca firele de nisip. Și toată turma aceea vânzolită și năucă se opri în jurul lui. Și măgarii toți, dimpreună cu caii și cu catării, începură să-i facă din cap niște semne vădite care voiau să spună: „Întoarce-te de unde ai venit!” Ci întrucât el se încăpățâna să stea pe loc, caii începură să necheze, și catării începură să sforăie, și măgarii începură să răgească; ci erau niște nechezături, niște sforăituri și niște răgete de jale și de deznădejde. Ba vreo câțiva începură vădit să plângă smiorcăindu-se. Și îl împingeau încetișor cu

botul pe Zâmbet-de-Lună, care sta nemișcat și nu vroia să se întoarcă la mare. Pe urmă, întrucât în loc să se întoarcă îndărăt, el pornise înainte către cetate, toate acele făpturi cu patru picioare începură să meargă și ele, care înaintea lui, care dindărăt, alcătuindu-i un fel de alai de moarte, cu atâta mai tulburător cu cât lui Zâmbet-de-Lună i se părea că în gemetele pe care le scoteau aude un fel de tângă, în limba arăbească, asemenea cu tânga pe care o scot cititorii din *Coran* dinaintea celor morți.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci și cincea noapte

Spuse:

...Zâmbet-de-Lună i se părea că în gemetele pe care le scoteau aude un fel de tângă, în limba arăbească, asemenea cu tânga pe care o scot cititorii din *Coran* dinaintea celor morți.

Și Zâmbet-de-Lună, fără a mai ști dacă doarme, dacă e treaz, ori dacă totul nu este altceva decât o urmare amăgitoare a stării lui de oboseală, începu să meargă ca într-un vis, și ajunse în felul acesta pe culme, la poarta cetății cocoțate în vârful muntelui. Și văzu la ușa unei prăvălii cu leacuri, stând jos, un șeic cu barbă albă, și se grăbi să-i ureze bună pace. Și șeicul, la rândul-i, când îl văzu așa de frumos, fu peste poate de bucuros, și se ridică, îi răspunse la salamalec și începu să le facă semne cu mâna animalelor acelea cu patru picioare să plece de acolo. Și ele plecară, tot întorcându-și capul din vreme în vreme, parcă anume ca să arate cât de rău le pare; pe urmă se împrăștiară în toate părțile și pieriră.

Atunci Zâmbet-de-Lună, la întrebarea bătrânului șeic, își povesti în câteva vorbe pățaniile, pe urmă îi spuse șeicului:

— O, moșule al meu preacinstit, oare poți să-mi spui, la rândul tău, ce cetate este aceasta și ce-i cu viețuitoarele cele cu patru picioare care m-au însoțit bocindu-se?

Șeicul răspunse:

— Fiul meu, intră mai întâi coala în prăvălie și stai jos! Căci ți-o fi foame, pesemne. Și apoi am să-ți spun tot ce pot să-ți spun!

Și îl pofti să intre și să șadă pe un divan, în fundul prăvăliei, și îi aduse să mănânce și să bea. Și, după ce Zâmbet-de-Lună se înfruptă și se răcori, bătrânul îl sărută între ochi și îi spuse:

— Mulțumește lui Allah, o, fiul meu, carele te-a adus să mă întâlnești înaintea de a te vedea sultănița de aici! Dacă nu ți-am spus încă nimic, nu ți-am spus din pricină că mi-a fost frică să nu te tulbur și să te împiedic în felul acesta să mănânci în tihnă. Află, dar, că această cetate se numește Cetatea-Vrăjilor, și că aceea care domnește aici se numește sultănița Almanakh! E o vrăjitoasă înfricoșătoare, o fermecătoare fără de pereche, o adevărată șeitană! Or, sultana aceasta este arsă necurmat de dorințe! Și ori de câte ori întâlnește vreun străin tânăr, voinic și frumos, care ajunge pe insula noastră, îl ispitește și îl pune să se culce mereu cu ea, vreme de patruzeci de zile și de patruzeci de nopți. Or, întrucât la sfârșitul acestui răstimp l-a topit pe flăcău cu totul, sultana îl preschimbă în animal. Și întrucât, în proaspăta înfățișare de animal, flăcăul își dobândește iarăși puterile și virtuțile, se schimbă și ea după cum i-i voia, de fiecare dată, în animalul cu care are de-a face, fie în iapă, fie în măgăriță, și se lasă încălecată de măgar sau de cal de nenumărate ori. După care își ia îndărăt înfățișarea de om, ca să-și caute alți flăcăi și alte jertfe printre flăcăii frumoși pe care-i găsește. Și, uneori, i se întâmplă, în nopțile în care lăuntrurile-i sunt pârjolite de o dorință fără saț, să se lase încălecată pe rând de toate patrupelele de pe insulă până dimineata. Și-așa-i viața ei! Or, eu, întrucât îmi ești tare drag, copilul meu, n-aș vrea să te văd ajuns pe mâinile vrăjitoarei acesteia nesățioase, care nu trăiește decât pentru ce îți povestii! Și întrucât, fără de nicio îndoială, tu ești cel mai frumos dintre toți flăcăii câți au pus piciorul pe insula noastră, cine știe ce are să se întâmple, de te-o vedea sultana Almanakh! În ce privește măgarii, catării și caii care, când te-au văzut, au coborât din munte devale în întâmpinarea ta, aceia-s flăcăii preschimbați de către Almanakh. Or, întrucât te vedeau așa de tânăr și de frumos, li s-a făcut milă de tine și au vrut mai întâi, cu semnele lor din cap, să te hotărăscă să te întorci la mare. Pe urmă, văzând că te îndărătnicești să rămâi, în pofida dojenelii lor, te-au însoțit până aici, tânguindu-se, pe limba lor, în bocete de moarte, ca și cum ar fi însoțit un om mort pentru viața de om! Or, fiul meu, viața cu această tânără sultăniță Almanakh, vrăjitoasă, n-ar fi chiar cu totul neplăcută, de n-ar fi necazul că prea îl trudește pe acela pe care soarta i-l aduce la pat. De mine îi e frică și mă cinstește, căci știe că sunt mai priceput decât ea în meșteșugul vrăjitoriei și al farmecelor. Numai că eu, fiul meu, întrucât sunt un drept-credincios întru Allah și întru Profetul său (cu El fie rugăciunea și pacea!), nu mă slujesc niciodată de

vrăjitorie spre a săvârși rele! Căci răul totdeauna se întoarce până la urmă împotriva celui ce l-a săvârșit!

Or, nici nu isprăvi bine bătrânul șeic să rostească vorbele acestea, că se și ivi dinspre partea lui un alai falnic de o mie de fete ca niște lune, îmbrăcate în purpură și în aur, care veniră și se rânduiau în două șire de-a lungul prăvăliei, ca să-i facă loc unei fetișcane mai frumoasă decât ele toate, călare pe un cal arab sclipind de nestemate. Și era chiar sultanița Almanakh, vrăjitorița. Și se opri dinaintea prăvăliei, puse piciorul pe pământ, ajutată de două roabe care țineau frâiele calului, și intră la șeicul cel bătrân, pe care îl salută cu multă cuviință. Pe urmă șezu jos pe divan și, cu ochii închiși pe jumătate, îl privi pe Zâmbet-de-Lună. Și ce privire...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci și șasea noapte

Spuse:

Pe urmă șezu jos pe divan și, cu ochii închiși pe jumătate, îl privi pe Zâmbet-de-Lună. Și ce privire! Lungă, răscolitoare, mângâietoare, scăpărătoare! Și Zâmbet-de-Lună se simți străpuns ca de o suliță, ori ars ca de un jar încins. Și tânăra domniță se întoarse către șeic și îi spuse:

— O, șeicule Abderrahman, de unde ai putut să dobândești tu un asemenea flăcău?

El răspunse:

— Este băiatul fratelui meu. Tocmai a sosit la mine din călătorie!

Ea spuse:

— Este tare frumos, o, șeicule! N-ai vrea să mi-l împrumuți numai pentru o noapte? N-am să fac altceva decât am să stau de vorbă cu el, nimic mai mult; și ți-l aduc îndărăt mâine dimineață, neatins!

El spuse:

— Te legi cu jurământ față de mine că nu ai să încerci niciodată să-l vrăjești?

Ea răspunse:

— Fac jurământ dinaintea Stăpânului vrăjitorilor și dinaintea ta, o, preacinstite moșule!

Și puse să i se dea în dar șeicului o mie de dinari de aur, ca să-și dovedească mulțumirea, și îl pofți pe Zâmbet-de-Lună să încalece pe un cal

minunat, coperit cu nestemate, și îl luă cu ea la sarai. Și, în mijlocul alaiului, flăcăul părea ca luna între stele.

Or, Zâmbet-de-Lună, care se împăcase cu gândul ca de aci înainte să se lase în voia sorții, nu scotea o vorbă și se lăsa dus, fără a arăta în niciun fel ce simte.

Iar vrăjitorița Almanakh, care își simțea lăuntrurile arzând după flăcău mult mai aprig decât arseseră vreodată pentru drăguții ei de mai înainte, îl duse degrabă într-o sală cu pereții zidiți din aur și unde aerul era răcorit de un șuvoi de apă ce țâșnea dintr-un havuz de peruzea. Și merse de se prăbuși cu el pe un pat mare de fildeș, unde începu să-l alinte într-un chip așa de nemaipomenit, încât flăcăul porni să cânte și să dănțuiască din toate păsărelele lui! Și sultănița nu era nicidecum amarnică, dimpotrivă! Tare gingașă, într-adevăr! Și tot așa! Incalculabile erau zvâcnirile cocoșului cu neobosita găinușă. Și flăcăul își zise: „Pe Allah! Este peste poate de pricepută! Și nu mă înghesuie deloc! Își face rând, iar eu la fel! Și, întrucât tare mă bate gândul că este cu neputință ca domnița Gemma să fie tot așa de minunată ca vrăjitorița aceasta, vreau să rămân aici toată viața mea, și să nu mă mai gândesc nici la fata lui Solomâzdru, nici la rudele mele, nici la împărăția mea!”

Și-așa că rămase acolo patruzeci de zile și patruzeci de nopți, trecându-și vremea toată cu tânăra vrăjitoriță, în petreceri, în danțuri, în cântece, în alinturi, în zbeguri, în giugiuleli, în desfătări, și altele de-acestea, peste măsura bucuriei și a voioșiei.

Și, din când în când, ca să râdă, Almanakh îl întreba:

— O, ochi al meu, ți-e mai bine cu mine, decât în prăvălie cu moșu-tău?

Și el răspundea:

— Pe Allah, o, stăpână a mea, unchiul meu este un biet neguțător de leacuri, da tu ești chiar tiriacul!

Or, cum erau tocmai în cea de a patruzecă seară, vrăjitoreasa Almanakh, după o sumedenie de zbeguieli de tot felul cu Zâmbet-de-Lună, fu mai zbuciumată ca de obicei și se întinse să se culce. Ci, pe la miez de noapte, Zâmbet-de-Lună, care se prefăcea că doarme, o văzu cum se scoală din pat, cu fața aprinsă. Și se duse în mijlocul sălii, de unde luă de pe o tablă de aramă un pumn de boabe de orz, pe care le aruncă în apa din havuz. Și, în câteva clipite, boabele de orz încolțiră, și tulpinele lor ieșiră din apă, și spicele li se coapseră și se auriră. Atunci vrăjitoreasa culese boabele cele noi, le zdrobi într-o piuliță de marmură, le amestecă cu niște prafuri pe care

le luă din fel de fel de cutii, și făcu un aluat rotund ca o gogoășă. Pe urmă puse gogoșa, întocmită în felul acesta, într-un tuci fierbinte, și o prăji la foc domol. Pe urmă scoase gogoșa, o înfășură într-un ștergar și se duse de-o ascunse într-un dulap, după care se întoarse și se culcă iarăși în pat, lângă Zâmbet-de-Lună, și adormi.

Ci dimineața, Zâmbet-de-Lună, care, de când intrase în saraiul vrăjitoarei îl lăsase uitării pe bătrânul șeic Abderrahman, își aduse aminte acuma de el și gândi că ar fi de trebuință să se ducă și să-i spună ce-a văzut că făcuse Almanakh în noaptea aceea. Și se duse la prăvălia șeicului, care fu bucuros să-l vadă iară, îl sărută cu drag, îl pofti să șadă și îl întrebă:

— Nădăjduiesc, fiul meu, că n-ai avut a te plânge de vrăjitorița Almanakh, oricât de necredincioasă o fi ea!

El răspunse:

— Pe Allah, moșule al meu bun, s-a purtat față de mine toată vremea cu multă gingășie, și nu m-a asuprit cu nimic. Ci as'noapte am simțit că s-a sculat și, când i-am văzut obrajii aprinși, m-am prefăcut că dorm, și am văzut-o cum se îndeletnicea cu o treabă ce mă face să mă tem cu totul de ea! Drept aceea, o, preacinstite unchiule al meu, am venit să-ți cer sfatul!

Și îi povesti ce făcuse vrăjitorița noaptea.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci și șaptea noapte

Spuse:

Și îi povesti ce făcuse vrăjitorița noaptea.

La vorbele acestea, șeicul Abderrahman fu cuprins de o mânie năprasnică, și strigă:

— O, blestemata! o, haina! o, sperjura care nu vrea să-și țină jurământul! Nimica, dar, n-o s-o lecuiască de blestemata ei de vrăjitorie?

Pe urmă adăugă:

— E vremea să pun cap blestemățiilor ei!

Și se duse la un dulap, scoase de acolo o gogoășă asemenea în toate privințele cu gogoșa întocmită de vrăjitoare, o înfășură într-un ștergar și i-o întinse lui Zâmbet-de-Lună, spunându-i:

— Cu pita aceasta pe care ți-o dau, răul pe care vrea să ți-l facă are să cadă asupra ei. Într-adevăr, cu ajutorul acelei gogoși frământate de ea, și pe care, la capătul celor patruzeci de zile, le-o dă flăcăilor s-o mănânce, îi schimbă

în animalele cu patru picioare care umplu insula. Ci tu, copilul meu, să te ferești ca nu cumva să te atingi de gogoșa cu care are să te îmbie! Încearcă, dimpotrivă, s-o faci să înghită o bucată din gogoșa ce ți-am dat-o eu! Pe urmă să-i faci întocmai ce are să încerce ea să-ți facă, drept vrăjitorie, rostind asupra ei vorbele întocmai cum are să le rostească ea asupra ta. Și, în felul acesta, ai s-o preschimbi în ce animal ți-o plăcea! Și să încaleci pe ea, și să vii la mine. Și-atunci am să știu eu ce-mi rămâne de făcut.

Și Zâmbet-de-Lună, după ce îi mulțumi șeicului pentru dragostea și pentru grija ce-i purta, îl lăsă și se întoarse la saraiul vrăjitoarei.

Și o găsi pe Almanakh, care îl aștepta în grădină, stând dinaintea unei mese întinse, iar la mijlocul mesei era o tabla pe care se afla gogoșa gătită în toiul nopții. Și întrucât ea începu să se plângă de lipsa lui, el îi spuse:

— O, stăpână a mea, trecuse multă vreme de când nu-l mai văzusem pe moșul meu, și m-am dus pe la el; și m-a primit cu bucurie și mi-a dat să mănânc; și, printre alte lucruri minunate, erau și niște gogoși, așa de bune încât nu m-am putut opri să-ți aduc și ție una, ca să-ți dau să guști!

Și scoase legăturica, desfăcu gogoșa și o rugă pe Almanakh să mănânce o bucată. Și Almanakh, ca să nu-l supere, rupse gogoșa și luă o bucată pe care o înghiți. Pe urmă, la rândul-i, îl pofti să guste și el din gogoșa ei; iar Zâmbet-de-Lună, ca să n-o supere, luă o bucată, ci, prefăcându-se că o mănâncă, o lăsă să-i lunece pe gura cămășii.

Numaidecât vrăjitoarea, socotind că el înghițise cu adevărat bucata de gogoșă, se ridică repede, luă în căușul palmei oleacă de apă din havuzul de alături și îl stropi pe Zâmbet-de-Lună, strigându-i:

— O, tinere sleit, fă-te un măgar putinte!

Da care nu fu mirarea vrăjitoriței când văzu că flăcăul, departe de a se schimba în măgar, se ridică la rândul-i și se apropie repede de havuz, de unde luă un strop de apă cu care o stropi strigându-i:

— O, haino, leapădă-ți înfățișarea omenească și prefă-te în măgăriță!

Și tot atunci, până să aibă vreme să se dezmeticească din uluială, vrăjitorița Almanakh fu preschimbată în măgăriță. Iar Zâmbet-de-Lună încălecă pe ea și alergă la șeicul Abderrahman, să-i povestească tot ce se întâmplase. Pe urmă îi lăsă în seamă măgărița, care făcea pe nărăvașă.

Atunci șeicul Abderrahman petrecu pe după gâtul măgăriței Almanakh un lanț îndoit, pe care îl legă de o verigă din peretele casei. Pe urmă îi spuse lui Zâmbet-de-Lună:

— Acuma, fiul meu, am să mă apuc să fac rânduială în treburile cetății noastre, și am să încep cu dezlegarea vrăjii care-i ține pe atâția flăcăi schimbați în animale cu patru picioare. Ci mai întâi, măcar că aceasta mă costă despărțirea de tine, vreau să-ți ajut să te întorci în împărăția ta, ca să se curme zbuciumul mamei tale și al supușilor tăi! Și pentru aceasta am să te ajut să urmezi drumul cel mai scurt.

Și, rostind aceste cuvinte, șeicul își puse două degete între buze și scoase un șuierat lung și puternic, și numaidecât se ivi dinaintea lui un ginn mare, cu patru aripi, care se opri smirnă în vârful picioarelor și îl întreabă pricina pentru care fusese chemat. Iar șeicul îi spuse:

— O, ginnule Fulgerătură, ai să-l iei în cârcă pe sultanul Zâmbet-de-Lună, aci de față, și ai să-l duci de sârg la palatul lui, din Cetatea-Albă!

Iar ginnul Fulgerătură se încovoie în două, lăsând capu-n jos; și Zâmbet-de-Lună, după ce sărută mâna șeicului, izbăvitorul său, și după ce îi mulțumi, se sui în cârcă lui Fulgerătură și, lăsându-și picioarele să-i atârne peste pieptul acestuia, se prinse de gâtul lui. Și ginnul se ridică în văzduhuri și zbură cu o iuțeală de porumbel călător, făcând cu aripile lui un vuiet ca de moară de vânt.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci și opta noapte

Spuse:

...vuiet ca de moară de vânt.

Și ginnul drumeți așa, neostenit, vreme de o zi și o noapte, și străbătu în felul acesta o depărtare de șase luni de drum. Și ajunse deasupra Cetății-Albe și îl lăsă pe Zâmbet-de-Lună chiar pe terasa palatului său. Pe urmă se mistui.

Iar Zâmbet-de-Lună, cu inima topită de adierea aburului țării sale, coborî degrabă în iatacul unde, de când pierise el, ședea maică-sa, Floare-de-Granată, plângând în tăcere și purtându-și jalea tainic în suflet, ca să nu se dea în vileag și să-i ispitească în felul acesta pe cei ce râvneau la scaunul de domnie. Și Zâmbet-de-Lună trase la o parte perdeaua de la sala în care tocmai se aflau în ospetie la sultană bătrâna mamă-mare Lăcusta, sultanul Saleh și verișoarele. Și intră în sală, urând bună pace celor de față, și se repezi în brațele mamei sale, care, când îl văzu, căzu leșinată de bucurie și de tulburare. Ci nu zăbovi mult până să-și vină iarăși în fire și, strângându-

și feciorul la piept, plânse îndelung, zguduită toată de suspine, în vreme ce verișoarele sărutau picioarele nepotului lor, iar bunica îl ținea de o mână și moșul Saleh de cealaltă. Și stătura așa, în bucuria întoarcerii, fără a putea să rostească o vorbă.

Ci, după ce le fu cu puțință, într-un sfârșit, să-și descarce sufletele în vorbe, își povestiră cu toții toate pățaniile, și îl binecuvântară laolaltă pe Allah cel Binefăcător, care îngăduise să fie mântuiți și să se vadă laolaltă iarăși.

După care Zâmbet-de-Lună se întoarse către mama sa și către bunică-sa și le spuse:

— Nu-mi mai rămâne acum decât să mă însor! Și stăruie a nu vroi să mă însor decât cu domnița Gemma, fata lui Solomâzdrul! Întrucât, într-adevăr, ea este o adevărată gemmă, așa cum o arată numele!

Și bunica cea bătrână răspunse:

— Acuma, o, copile al meu, lucru-i lesne, întrucât încă îl mai avem prins pe tatăl ei în palatul său.

Și trimise numaidecât după Solomâzdrul, pe care robii îl aduseră legat cu lanțuri de mâini și de picioare. Ci Zâmbet-de-Lună porunci să fie numaidecât slobozit din lanțuri; și porunca fu îndeplinită pe dată.

Atunci Zâmbet-de-Lună se duse lângă Solomâzdrul și, după ce își ceru iertare că fusese pricina necazurilor întâmplare, îi luă mâna, i-o sărută cuviincios și spuse:

— O, împărate Solomâzdrul, cinstea de a mă înrudi cu tine nu ți-o mai cere un mijlocitor; ci chiar eu, Zâmbet-de-Lună, sultanul peste Cetatea-Albă și peste cea mai mare împărăție de pe pământ, îți sărut mâinile și ți-o cer de soție pe fiica ta Gemma. Iar dacă nu vrei să mi-o dai, am să mor. Iar dacă primești, nu numai că ai să fii iarăși domn peste împărăția ta, ci și eu am să fiu robul tău!

La vorbele acestea, Solomâzdrul îl sărută pe Zâmbet-de-Lună și spuse:

— Hotărât, o, Zâmbet-de-Lună, nimenea mai mult decât tine n-ar putea să fie vrednic de fata mea! Or, întrucât ea este supusă puterii mele, are să primească această dorință cu dragă inimă! Încât trebuie să trimit s-o cheme din ostrovul unde stă ascunsă de când am fost lipsit de scaunul domniei mele.

Și, spunând vorbele acestea, porunci să vină din mare un sol, pe care îl însărcină să plece numaidecât s-o caute pe domnița din insulă și să i-o

aducă fără de zăbavă. Iar solul pieri și nu zăbovi mult până să se întoarcă dimpreună cu domnița Gemma și cu slujnica ei Mirta.

Atunci sultanul Solomâzdrul o sărută mai întâi pe fiică-sa, pe urmă o duse să se închine dinaintea bătrânei doamne Lăcusta și dinaintea sultanei Floare-de-Granată, și îi spuse, arătându-i-l cu degetul pe Zâmbet-de-Lună, cel pierit de bucurie.

— Află, o, fata mea, că te-am făgăduit acestui tânăr sultan falnic, acestui leu viteaz, Zâmbet-de-Lună, fiul sultanei Floare-de-Granată-din-mare, întrucât fără de nicio îndoială că el este cel mai frumos dintre oamenii vremilor lui, și cel mai minunat, și cel mai puternic, și cel mai presus ca stirpe și cin, și încă și mai mult! Încât socot că el este făcut pentru tine și că tu ești făcută pentru el.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute patruzeci și noua noapte

Spuse:

...Încât socot că el este făcut pentru tine și că tu ești făcută pentru el.

La vorbele acestea ale tatălui său, domnița Gemma lăsă ochii în jos, cuminte, și răspunse:

— Sfaturile tale, o, părinte al meu, sunt pravila mea de purtare; iar dragostea ta plină de grijă este umbra sub care huzuresc! Și întrucât așa-i dorința ta, de-acuma înainte chipul celui pe care mi l-ai ales are să fie în ochii mei, numele lui are să fie pe gura mea, iar locuința lui are să fie în inima mea!

Când auziră cuvintele acestea, mătușile lui Zâmbet-de-Lună și celelalte doamne de față umplură palatul cu strigătele lor de bucurie și cu *liu-liu-liu*-rile lor ascuțite. Pe urmă sultanul Saleh și Floare-de-Granată trimiseră numaidecât după cadriu și după martori, ca să scrie senetul de căsătorie dintre sultanul Zâmbet-de-Lună și domnița Gemma. Și nunta se sărbători cu mare vâlvă și cu o fală așa de nemaipomenită încât, pentru datina îmbrăcării hainelor, rochia miresei fu schimbată de nouă ori. În ce privește celelalte, ar crește păr pe limbă până a izbuti să povestești totul cum se cuvine. Încât mărirea lui Allah carele unește între ele lucrurile frumoase și nu zăbovesc bucuria decât ca să dăruiască fericirea!

Când sfârși de povestit povestea aceasta, Șeherezada, tăcu.

Atunci micuța Doniazada strigă:

— O, surioara mea, ce dulci, și ce gingașe, și ce zemoase sunt vorbele tale! Și ce minunată-i povestea aceasta!

Iar sultanul Șahriar spuse:

— Hotărât, o, Șeherezada, m-ai învățat multe lucruri despre care habar nu aveam! Căci n-am știut până astăzi mai nimic despre lucrurile de sub ape. Iar povestea lui Abdallah-din-mare, precum și cea a Floarei-de-Granată m-au mulțumit pe deplin! Ci, o, Șeherezada, nu cumva știi vreo povestire cu totul diavolească?

Iar Șeherezada zâmbi a râde și răspunse:

— Tocmai, o, Măria Ta, știu una, pe care am să ți-o povestesc numaidecât!

Și Șeherezada spuse:

SEARA DE IARNĂ A LUI ISAC DIN MOSSUL³²

De la Isac din Mossul, meșterul cântăreț cel îndrăgit de Al-Rașid, ne-a rămas povestirea snoavei care urmează. Isac spunea:

Într-o noapte, stam la mine acasă, iarna, și, pe când afară vânturile urlau ca niște lei și norii se descărcau cu vuiet ca niște guri de burdufe pline cu apă și larg deschise, îmi încălzeam mâinile deasupra plitei mele de aramă și eram posomorât că nu puteam, din pricina noroiului de pe drumuri, a ploii și a negurii, nici să ies, nici să nădăjduiesc în venirea vreunui prieten care să-mi țină tovărășie. Și, cum pieptul îmi era din ce în ce mai apăsător, i-am spus robului meu:

— Dă-mi ceva de mâncare, ca să-mi trec vremea!

Și pe când robul se pregătea să-mi îndeplinească porunca, nu izbuteam să nu mă gândesc la nurii unei fetișcane pe care o văzusem mai înainte la sarai³³; și nu știam de ce amintirea ei îmi stăruia atâta în minte, nici din ce pricină gândul mi se oprea mai des la obrazul ei decât la al oricărei alteia dintre toate cele multe câte îmi descântaseră vreodată nopțile. Și-atâta de tare mă apăsa acea desfătătoare dorință, că până la urmă nici n-am băgat de seamă că robul se și înfățișase dinaintea mea, stând drept, cu brațele încrucișate, și, după ce isprăvisese de întins masa, nu mai aștepta decât un semn din ochii mei ca să aducă tăvile. Iar eu, plin de visătoria mea, am strigat cu glas tare:

— Ah, dacă tânăra Saieda cea cu glasul atâta de dulce ar fi aici, n-aș mai fi eu așa de mohorât!

Am rostit vorbele cu glas tare, într-adevăr, țin minte ca acum, măcar că de obicei gândurile mele sunt tăcute. Iar uimirea mea a fost până peste poate când mi-am auzit așa sunetul glasului, dinaintea robului care rămăsese cu ochii bulbucați.

Or, nici nu mi-am rostit eu bine dorul, că s-a și auzit o bătaie în ușă, de parcă ar fi fost acolo cineva care nu putea răbda să aștepte, și un glas tineresc a suspinat:

— Mult-iubitul oare îi poate deschide ușa iubitei lui?

Eu atunci am gândit în cugetul meu: „Pesemne că este cineva care, pe negură, a greșit casa! Ori și-o fi dat roadele pomul sterp al dorințelor mele?” Ci tot m-am grăbit să sar în picioare și am dat fuga să deschid chiar eu ușa; și în prag am văzut-o pe Saieda cea mult dorită, da cu ce înfățișare ciudată și cu ce strălucire de vrajă! Era îmbrăcată cu o rochie scurtă de mătăasă verde, iar pe capu-i era întinsă o basma de zarafir, care n-o putuse apăra de ploaie și de apa ce șuroia de pe streșinile de la terase. Pe deasupra, trebuie să se fi afundat adesea în noroi pe drum, așa cum mărturiseau limpede picioarele ei. Iar eu, dacă am văzut-o în starea aceea, m-am minunat:

— O, stăpână a mea, de ce te-ai primejduit să ieși așa din casă, și încă și pe o noapte ca asta!

Ea mi-a spus, cu glasul ei gingaș:

— Eh, aș fi putut oare să nu mă plec la dorința pe care solul tău mi-a adus-o adineaori acasă? Mi-a spus ce tare ți-e dor de mine și, în ciuda vremii acesteia amarnice, iată-mă!

Or, eu, măcar că nu-mi aminteam deloc să fi dat o atare poruncă, iar de-aș fi dat-o, singurul meu rob tot n-ar fi putut s-o îndeplinească, de vreme ce șezuse lângă mine, n-am vrut să-i arăt iubitei mele cât de tulburate îmi erau mințile de toate astea; și i-am spus:

— O, stăpâna mea, mărire lui Allah carele a îngăduit să ne întâlnim și care schimbă în miere amărăciunea dorinții! Venirea ta să înmiresmeze casa și să aducă tihna în inima stăpânului casei! Într-adevăr, dacă n-ai fi venit tu, aș fi plecat eu după tine, așa de chinuit îmi era sufletul de dorul tău în seara aceasta.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizecea noapte

Spuse:

...aș fi plecat eu după tine, așa de chinuit îmi era sufletul de dorul tău în seara aceasta.

După care m-am întors către robul meu și i-am spus:

— Du-te repede și adu niște apă caldă și miresme!

Și după ce robul a îndeplinit porunca mea, am început să spăl chiar eu picioarele iubitei mele, și i-am turnat pe ele un șip întreg cu miresme de trandafiri. Pe urmă am îmbrăcat-o într-o rochie frumoasă de muselină verde,

și am poftit-o să șadă alături de mine, lângă o tabla cu poame și cu băuturi. Și după ce a băut cu mine de mai multe ori dintr-o cupă, am vrut, ca să-i fac plăcere, eu, care de obicei nu mă apuc să cânt decât după multe rugăminți și stăruinți, am vrut, dar, să-i cânt un cântec nou, pe care tocmai îl făcusem. Ci ea mi-a spus că sufletul ei nu avea chef să mă asculte.

Iar eu i-am zis:

— Atunci, o, stăpâna mea, binevoiește de ne cântă tu ceva!

Ea a răspuns:

— Ba nici eu! Căci sufletul meu nu vrea!

Eu i-am spus:

— Ci, o, tu, ochi al meu, bucuria nu poate fi întreagă fără de cântec și fără de muzică! Tu ce crezi?

Ea mi-a spus:

— Ai dreptate! În seara aceasta însă, nu știu de ce, nu am niciun chef să aud pe cineva cântând, afară doar de vreun om din gloată, ori vreun cerșetor de pe uliță. Nu vrei să te duci să vezi de nu cumva trece pe la ușa ta vreunul care să-mi poată îndeplini dorința?

Și eu, ca să n-o supăr, și măcar că eram încredințat că pe o noapte ca aceea nu era niciun trecător pe drum, m-am dus să deschid ușa de la intrare și am scos capul pe crăpătură. Și spre marea mea nedumerire, am văzut un cerșetor bătrân, sprijinit în bâta lui și rezemat de zidul din față, vorbind singur: „Ce mai vuieste și furtuna asta! Vântul îmi spulberă glasul, de nu mă aude nimenea! Vai de bietul orb, săracul! Când cântă, nimenea nu-l ascultă! Și dacă nu cântă, moare de foame!” Și, după ce a rostit vorbele acestea, orbul cel bătrân a început să bâjbâie cu bâta lui pe pământ și pe lângă pereți, dând să-și urmeze drumul.

Eu atunci, uimit și bucuros totodată de întâlnirea aceea neașteptată, i-am spus:

— O, moșule, oare știi să cânti?

El a răspuns:

— Se zice că aș ști să cânt!

Iar eu i-am spus:

— Dacă-i așa, o, șeicule, nu vrei să-ți închei noaptea cu noi și să ne bucuri cu tovarășia ta?

El mi-a răspuns:

— Dacă așa ți-e vrerea, ia-mă de mână, căci sunt orb de amândoi ochii!

Și l-am luat de mână, și, după ce l-am băgat înlăuntru și am încuiat cu grijă ușa casei în urmă, i-am spus iubitei mele:

— O, stăpână a mea îți aduc un cântăreț care pe deasupra, mai este și orb! Are să ne dăruiască desfătare, fără a vedea ce facem noi. Iar tu n-ai să te simți stânjenită, și nu mai trebuie să-ți acoperi obrazul.

Ea mi-a zis:

— Adu-l degrabă!

Și l-am adus în odaie.

Am început dintru-întâi să-l poftesc să ia loc dinaintea noastră și l-am îmbiat să mănânce oleacă. Iar el atunci a mâncat cu multă cuviință, din vârful degetelor. Și după ce a isprăvit și s-a spălat pe mâini, l-am poftit să bea, iar el a băut trei cupe pline, și-atunci m-a întrebat:

— Poți să-mi spui la cine mă aflu ca oaspete?

Eu i-am răspuns:

— La Isac, fiul lui Ibrahim din Mossul!

Or, numele meu nu l-a tulburat peste măsură; și s-a mulțumit să-mi răspundă:

— A, da, am auzit de tine. Și sunt bucuros că mă aflu în casa ta.

Eu i-am zis:

— O, stăpâne al meu, sunt cu adevărat bucuros să te primesc în casa mea!

El mi-a spus:

— Atunci, o, Isac, dacă vrei, ia să-ți aud glasul, care se zice că e tare frumos! Căci gazda-i datoare să înceapă mai întâi a face pe pofta musafirilor săi!

Iar eu i-am răspuns:

— Ascult și mă supun!

Și întrucât treaba începea să mă înveselească, am luat lăuta și am cântat cu tot harul de care sunt în stare. Iar când am isprăvit și partea de sfârșit a cântecului, pe care l-am cântat cu cea mai deosebită grijă, și când cele mai de pe urmă sunete s-au risipit, cerșetorul cel bătrân a zâmbit zefliu și mi-a zis:

— Dreptu-i, ya Isac! Nu-ți mai lipsește decât puțin ca să ajungi un muzician desăvârșit și un cântăreț deplin!

Or eu, când am auzit lauda aceea, care mai degrabă era ocară, am simțit că mă fac mic de tot în ochii mei și, de ciudă și mâhnire, am aruncat lăuta cât colo. Dar întrucât nu vroiam să mă arăt nicicum lipsit de cuviință față de

musafirul meu, n-am socotit că se cade a-i răspunde și n-am mai spus nimic. Atunci el mi-a zis:

— Nu mai cântă nimeni? Oare nu mai este nimeni altcineva aici?

Eu am spus:

— Mai este o tânără roabă.

El a spus:

— Poruncește-i să cânte, ca s-o aud și eu!

Am spus:

— Pentru ce să mai cânte, de vreme ce ți-a și fost de ajuns ce ai auzit?

El a spus:

— Să cânte totuși!

Atunci fetișcana, iubita mea, a luat lăuta, da vădit fără voie bună, și, după ce a însăilat un pestref iscusit, a cântat cât a putut mai bine. Ci bătrânul cerșetor a oprit-o numaidecât și i-a zis:

— Tu mai ai mult de învățat!

Și iubita mea, mânioasă, a aruncat lăuta departe de ea și a dat să se ridice. Iar eu n-am izbutit s-o fac să mai stea decât cu mare greutate și numai după ce am căzut la genunchii ei. Pe urmă m-am întors către cerșetorul cel orb și i-am zis:

— Pe Allah, o, tu, oaspete al meu, sufletul nostru nu poate să dea decât atâta cât cuprinde în el! Ci noi am făcut tot ce am știut mai bine, ca să te mulțumim. E rândul tău acuma să dai în vileag ceea ce ai, ca dovadă de bună-cuviință!

El a zâmbit de la o ureche la alta și mi-a zis...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci și una noapte

Spuse:

El a zâmbit de la o ureche la alta și mi-a zis:

— Atunci, adu-mi mai întâi o lăută neatinsă de nicio mână până acum!

Iar eu m-am dus și am deschis un sipet și i-am adus o lăută nou-nouță, pe care i-am pus-o în mâini. Și el a strâns între degete pana ascuțită, de găscă, și a atins încetișor strunele răsunătoare. Și de la cele dintâi sunete am cunoscut că acel cerșetor orb era de departe cel mai bun cântăreț al vremurilor noastre. Da care nu mi-a fost mirarea și tulburarea când l-am auzit cum cântă o bucată într-un chip ce îmi era cu totul necunoscut, măcar

că nu pot fi socotit un neștiutor în meșteșugul meu! Pe urmă, cu un glas fără de pereche, a cântat stihurile acestea:

*Atunci, ieșind afară-n ploaia deasă,
Iubita pleacă repede de-acasă,
Și-n toiul nopții o aud la prag.
Și până a-mi ura bună pace-n grabă,
După ce bate-n ușă scurt, întreabă:
„Poate veni iubita la cel drag?”*

Când am auzit cântecul acesta al bătrânului orb, eu și cu iubita mea ne-am uitat unul la altul, uluiți până peste poate. Pe urmă ea s-a făcut roșie la față de mânie și mi-a spus, așa ca numai eu s-o aud:

— O, vicleanule! au nu ți-a fost rușine ca în acele câteva clipe, când te-ai dus de i-ai deschis ușa, să mă vinzi, spunându-i acestui bătrân cerșetor de venirea mea aici? O, Isac, chiar că nu aș fi crezut să ai un piept atâta de mic încât să nu poată ține în el o taină, măcar vreme de un ceas! Rușine să le fie celor asemenea ție!

Ci eu i-am jurat de mii de ori că nu mă știam cu nimica vinovat și i-am spus:

— Îți jur pe mormântul tatălui meu Ibrahim că n-am spus nimica acestui orb bătrân!

Și copila a binevoit să mă creadă și, până la urmă, m-a lăsat s-o mângâi și s-o sărut, fără a se teme că ar fi văzută de orb. Iar eu ba o sărutam pe obraji și pe buze, ba o alintam, ba o mângâiam pe piept, ba o giugiuleam; și ea râdea nestăvilit. După care, m-am întors către moșneagul nostru și i-am spus:

— Nu vrei să ne mai cânti ceva, o, dascăle al meu?

El a zis:

— De ce nu?

Și a luat iarăși lăuta și a început:

*Adeseori, ah, sorb eu, ca-n beție,
Nurii iubitei mele, rând pe rând,
Și mâna mi-o cobor cu gingășie
Pe trupu-i gol, arzând și fremătând.*

Strâng rodiile sânilor, vârtoase,

*De fildeş tânăr, și mă-nfrupt cu har
Din merele obrajilor ei grase.
Și tot așa pe urmă, iar și iar.*

Eu atunci, auzindu-i cântecul, n-am mai avut nicio îndoială despre înșelătoria orbului cel calp, și am rugat-o pe iubita mea să-și acopere fața cu iașmacul. Iar cerșetorul mi-a spus deodată:

— Am mare zor să merg afară! Unde-i umblătoarea?

Eu atunci m-am ridicat și am ieșit o clipă să caut o lumânare, și m-am întors să-l duc pe orb la umblătoare. Da când m-am întors, n-am mai găsit pe nimeni: și orbul pierise, și fetișcana! Apoi, dezmeticindu-mă din uluiala mea, i-am căutat prin toată casa, dar nu i-am mai găsit nicăieri. Ci ușile erau încuiate, iar zăvoarele de la uși erau închise pe dinlăuntru, și-așa că nu mai pricepeam: ori că ieșiseră prin tavan, ori că intraseră în pământul care s-o fi deschis și-apoi s-o fi închis la loc! Da de-atunci am rămas încredințat că altceva n-a fost decât că însuși Eblis, în carne și oase, îmi slujise mai întâi de codoș, și pe urmă mi-o luase și-o dusesse cu el pe fetișcana aceea care n-a fost decât o vedenie amăgitoare și o nălucire.³⁴

Pe urmă Șeherezada, după ce sfârși de povestit această snoavă, tăcu. Iar sultanul Șahriar, tulburat până peste poate, strigă:

— Prăpădi-l-ar Allah pe Cel-rău!

Iar Șeherezada, văzându-l că își încrâncena sprâncenele, vroi să-l domolească și îi spuse următoarea povestire:

FELAHUL DE LA EGIPT ȘI COPIII SĂI CEI ALBI³⁵

Iacătă ce scrie emirul Mohammad, zabetul cetății Cairo, în cărțile hronicilor. El spune³⁶ :

Pe când mă afluam într-o călătorie prin Egiptul-de-Sus, am poposit o noapte în casa unui felah care era șeih-al-balad³⁷ peste acele locuri. Era un om în vârstă, oacheș cu totul la piele, cu o barbă ce începuse să încărunțească. Ci am băgat de seamă că avea niște copii cruzi de ani, și bălai, de o culoare tare bălaie, sporită de rumeneala din obraji, cu niște plete aurii și cu ochii albaștri. Pe urmă, întrucât după ce ne-a făcut o primire frumoasă și ne-a dat să mâncăm bine, a venit să stea la taifas în tovărășia noastră și i-am spus în chip de întrebare:

— Hei, *Cutare*, cum se face că tu, care ești atât de oacheș, ai niște copii așa de luminoși, cu pielea așa de albă și de trandafirie, și cu ochii și părul așa de limpezi?

Iar felahul, strângându-și la sine copiii pe care a început să-i mângâie, mi-a spus:

— O, stăpâne al meu, mama copiilor mei este o fată de frânci,³⁸ iar eu am cumpărat-o ca pe o prinsă de război, pe vremea lui Saladin Biruitorul³⁹, după bătălia de la Hattin⁴⁰ care ne-a izbăvit pe totdeauna de creștinii străini, răpitorii împărăției Ierusalimului. Ci-i tare mult de-atunci, că astea s-au petrecut la zilele tinereții mele!

Iar eu i-am zis:

— Atunci, o, șeicule, te rugăm să ne faci hatârul de a ne povesti întâmplarea aceea!

Și felahul a spus:

— Din toată inima, prietenește, și ca pe un dar datorat oaspeților! Căci povestea cu soția mea, fata frâncilor, este tare minunată!

Și ne-a istorisit:

Trebuie să știți că eu de meserie sunt crescător de in; și tatăl meu și bunicul meu au semănat și ei in, înaintea mea; iar de neam și de obârșie, sunt felah ca toți felahii din țara aceasta. Or, într-un an, s-a nimerit, din mila

Celui-de-Sus, ca inul semănat, îngrijit, curățat și adus la desăvârșire de mine să se ridice la un preț de cinci sute de dinari de aur. Și întrucât îl pusesem în vânzare, dar nu izbuteam să capăt pe el prețul cuvenit, neguțătorii mi-au spus:

— Du-ți inul la cetatea Acrei⁴¹, în Siria, unde ai să-l vinzi cu câștig foarte mare!

Iar eu, dându-le ascultare, mi-am luat inul și m-am dus la cetatea Acrei, care pe vremurile acelea era în mâinile frâncilor. Și, cu adevărat, am început o vânzare bună, lăsând jumătate din inul meu unor misiți, pe veresie de șase luni; iar jumătatea cealaltă am păstrat-o, și am rămas în cetate, s-o vând cu mărunțișul, dobândind câștiguri strașnice.

Or, într-o zi, pe când îmi vindeam inul, o tânără frâncă, cu obrazul dezvelit și fără iașmac pe cap, după obiceiul frâncilor, veni să cumpere in de la mine. Și ședea acolo, dinaintea mea, frumoasă, albă și gingașă; iar eu puteam să mă bucur în voie privindu-i nurii și prospețimea. Și cu cât mă uitam mai mult la fața ei, cu atâta dragostea îmi năpădea mințile! Și zăbovii mult până să-i vând inul.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci și doua noapte

Spuse:

Și zăbovii mult până să-i vând inul.

Într-un sfârșit, îi cântării marfa și i-o lăsai la un preț tare lesnicios. Iar ea plecă, urmată de privirile mele.

Or, peste câteva zile, fata veni iarăși să cumpere in de la mine, și eu i-l vândui și mai ieftin decât întâia dată, fără s-o las să se tocmească. Iar fata pricepu că eram îndrăgostit de ea, și plecă; ci aceasta fu spre a veni iarăși, nu peste multă vreme, însoțită de o femeie bătrână, care rămase acolo, în răstimpul vânzării, și care o întovărăși pe urmă de fiecă dată când fata avea trebuință să cumpere in.

Eu atunci, întrucât dragostea îmi năpădise de-a binelea inima, o luai de-o parte pe bătrână și îi zisei:

— Au s-ar putea, în schimbul vreunui dar ce ți-aș face, să-mi înlesnești o bucurie cu ea?

Bătrâna îmi răspunse:

— Aș putea să-ți înlesnesc o întâlnire, spre a te bucura de ea, ci numai cu învoiala ca lucrul să rămână o taină între noi trei – tu, eu și ea; și, pe deasupra, să te învoiești a mișca și ceva bănișori!

Eu răspunsei:

— O, izbăvitoare mătușă, dacă sufletul și viața mea ar fi să fie prețul pentru bunăvoia ei, i-aș da și sufletul și viața. Iar dacă-i vorba numai de bani, nu-i mare lucru!

Și ne învoirăm să-i dau, pentru samsarlâc, cincizeci de dinari; și-i numărăi banii pe dată. Și după ce încheiarăm târgul așa, bătrâna mă lăsă, se duse la fată și se întoarse numaidecât cu un răspuns priincios. Pe urmă îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, tinerica aceasta nu are niciun fel de loc pentru asemenea întâlniri, întrucât ea-i încă fecioară la trup, și habar nu are de lucruri ca acestea. Trebuie, dar, s-o primești în casa ta, unde are să vină și are să stea până dimineța!

Iar eu primii cu mare sârg, și mă dusei acasă să pregătesc tot ce se cuvenea, și mâncăruri, și băutură, și zaharicale. Și rămăsei să aștept.

Și în curând o văzui pe tânăra frâncă sosind, și îi deschisei ușa, și o poftii să intre în casă. Și, fiind vară, orânduisem totul pe terasă. Și o poftii să stea jos lângă mine, și mâncai și băui cu ea. Iar casa în care locuiam se afla pe țărmul mării; iar terasa era minunată sub lumina de lună; iar noaptea era plină de stele, care se oglindeau în apă. Iar eu, privind toate astea, îmi întorsei gândul către mine și cugetai în sinea mea: „Nu ți-e ție rușine ca aci, de față cu Allah Preaînaltul, sub lumina cerului și dinaintea mării, în țara aceasta străină, să te ridici împotriva Celui-slăvit, dezmățându-te cu această creștină, care nu-i nici de neamul, nici de legea ta?” Și, măcar că mă și aflam întins alături de fata care se ghemuise drăgăstoasă lângă mine, îmi zisei în cugetul meu: „Doamne-Stăpâne al Slavei și al Adevărului, fii-mi martor că mă înfrânez cu toată neprihana de la această fată, fiică de frânci!” Și, gândind așa, mă întorsei cu spatele către fată, fără s-o ating nici cu mâna; și adormii, sub strălucirea blândă a cerului.

Dis-de-dimineată, tânăra frâncă se sculă, fără să-mi spună o vorbă, și plecă mohorâtă rău. Iar eu mă dusei la prăvălia mea, unde mă apukai să-mi vând inul, ca de obicei. Ci, pe la prânz, fata, însoțită de bătrână, iacătă că trecu pe dinaintea prăvăliei mele, cu o față îmbufnată; și eu iarăși o râvnii, din toată ființa mea, de-mi venea să mor. Căci, pe Allah! era ca luna; și nu mă putui lepăda de ispită; și gândii, muștrându-mă: „Au cine ești tu, o, felahule, de-ți strunești așa dorul după o fetișcană ca aceasta? Nu cumva ai fi vreun

schivnic, ori vreun sufist, ori vreun hadâmb, ori vreun scopit, ori te pomenești că ai fi vreun giuvan de prin Bagdad ori de prin Persia? Nu cumva că n-ai fi din neamul cel volnic al felahilor din Egiptul-de-Sus, ori poate că maică-ta o fi uitat să te alăpteze?” Și, cu asta, alergai pe urmele bătrânei și, trăgând-o de-o parte, îi spusei:

— Tare aş vrea să mă mai întâlnesc o dată!

Ea îmi spuse:

— Pe Messia, acumă lucrul nu se poate face decât la prețul de o sută de dinari!

Iar eu numărai pe dată cei o sută de dinari de aur și-i dădui. Și tânăra frâncă veni la mine a doua oară. Ci eu, dinaintea cerului gol, mă simții iarăși cuprins de șovăieli și nu mă folosii nici de această a doua întâlnire mai mult decât de cea dintâi, și mă înfrânai de la fetișcană cu toată neprihana. Iar ea, cu o ciudă amarnică, se ridică de lângă mine, ieși și se duse.

Or, a doua zi, iarăși, pe când fata trecea pe dinaintea prăvăliei mele, simții în mine același tremur, și inima-mi bătu, și mă dusei după bătrână, și îi spusei cum stă treaba. Ci ea se uită la mine cu mânie și îmi spuse:

— Pe Messia, o, musulmanule! oare așa se poartă cu fecioarele cei de credința ta? N-ai să te mai poți bucura niciodată de ea, afară doar dacă vrei să-mi dai de data aceasta cinci sute de dinari!

Pe urmă se duse.

Eu, tremurând tot de tulburare, și cu para dragostei arzând în mine, hotărâi să strâng toți banii pe care îi căpătasem pe în și să jertfesc pentru viața mea cei cinci sute de dinari de aur. Și după ce legai banii într-o basma, pe când mă pregăteam să-i duc bătrânei, deodată...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci și treia noapte

Spuse:

...pe când mă pregăteam să-i duc bătrânei, deodată îl auzi pe telalul pieții cum striga:

— Hei, isnafuri de musulmani, voi, care ați venit pentru neguțatoriile voastre în cetatea noastră, aflați că pacea și învoiala pe care am încheiat-o cu voi s-a sfârșit. Și vi se dă o săptămână ca să vă orânduiți negustoriile și să plecați din cetatea noastră și să vă întoarceți în țara voastră!

Eu atunci,
dacă auzii
vestea aceea,
grăbii să vând
inul care îmi
mai rămăsese,
strânsei banii ce
mi se cuveneau
de la inul dat pe
veresie,
cumpărai
mărfuri bune de
vândut în țara și
în împărăția
noastră și,
lăsând cetatea
Acrei, plecai cu
inima potopită
de mâhnire și de
părerii de rău
după fata aceea
creștină care
îmi năpădise
mintea și
gândul.

Or, mă dusei la
Damasc, în
Siria, unde îmi
vândui marfa de la Acra cu mare folos și câștig, ca urmare a opririi
drumurilor, din pricina începerii iarăși a încăierărilor. Și făcui niște treburi
neguțătorești tare frumoase și, cu ajutorul lui Allah (preamărit fie El!), toate
sporiră în mâinile mele. Și în felul acesta izbutii să fac, cu mare câștig,
neguțătorie largă cu fete de creștini roabe, luate ca prinse de război. Și-așa
trecură trei ani de la întâmplarea mea de la Acra și, încet-încet amărăciunea
grabnicei mele despărțiri de tânăra frâncă începu să se mai domolească în
inima mea.

Iar noi dobândeam mai departe mari biruințe împotriva frâncilor, atât în țara Ierusalimului, cât și în țara Siriei. Și, cu ajutorul lui Allah, sultanul Saladin, după multe bătălii izbânditoare, îi birui până la urmă cu totul pe frânci și pe toți necredincioșii; și îi duse robi la Damasc pe domnii și pe mai-marii lor, pe care îi luase prinși, după ce pusese stăpânire peste cetățile de coaste și întemeie pacea în toată țara. Slavă lui Allah!

Estimp, mă dusei într-o zi cu o roabă tare frumoasă, s-o vând, la corturile unde pusese tabără sultanul Saladin. Și îi arătai roaba, pe care vru s-o cumpere. Iar eu i-o lăsa la numai o sută de dinari. Ci sultanul Saladin (aibă-l Allah întru mila lui!) nu avea la el decât nouăzeci de dinari, întrucât își cheltuisese toți banii din vistierie ca să ducă la bine războiul împotriva necredincioșilor. Atunci sultanul Saladin, întorcându-se către unul dintre străjerii lui, îi spuse:

— Ia-l și du-l pe neguțătorul acesta la cortul în care se află adunate fetele luate prinse în încăierarea de pe urmă, și să-și aleagă dintre ele pe aceea care i-o plăcea mai mult, în locul celor zece dinari pe care i-i datorez!

Așa făcea, cu dreptate, sultanul Saladin.

Straja mă duse, așadar, la cortul cu frâncele prinse, iar eu, trecând printre acele fete, de cum îmi aruncaii ochii pe una dintre ele, o și cunoscui pe tânăra frâncă de care fusesem îndrăgostit la Acra. Iar ea, de-atunci, ajunsese nevasta unei căpetenii de viteji frânci. Eu, dar, dacă o cunoscui, o cuprinsei în brațe, ca să pun stăpânire pe ea, și zisei:

— Pe aceasta o vreau!

Și o luai și plecai.

Atunci, după ce o dusei în cortul meu, îi spusei:

— O, fetișcano, nu-ți mai aduci aminte de mine?

Ea îmi răspunse:

— Nu, nu-mi aduc!

Eu îi spusei:

— Sunt prietenul tău, chiar acela la care, în Acra, ai venit de două ori, prin mijlocirea bătrânei, pentru cincizeci de dinari întâia oară, și pentru o sută de dinari a doua oară, și care nu s-a atins de tine în toată curăția, lăsându-te să pleci, tare necăjită, din casa lui! Și acela care tot ar fi vrut, și a treia oară, să te aibă o noapte, pentru cinci sute de dinari, pe când acuma sultanul mi te-a dat pe zece dinari!

Ea își lăsă capu-n jos și, deodată, ridicându-l, spuse:

— Ceea ce s-a petrecut este o minune islamică, încât ridic degetul și mărturisesc că nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah și că Mahomed este trimisul lui Allah!

Și, în felul acesta, rosti, după datină, mărturisirea noastră de credință; și pe dată se încunună întru Islam!

Eu atunci gândii: „Pe Allah! n-am să mă bucur de ea, de data aceasta, decât după ce am s-o slobozesc din robie și am să mă însor cu ea legiuit!” Și mă dusei pe dată la cadiul Ibn-Şeddad, pe care îl lămurii cum stă treaba și care veni în cortul meu, dimpreună cu martorii, să scrie senetul de căsătorie.

Atunci mă bucurai de ea. Iar ea prinse copil cu mine. Și ne așezarăm la Damasc.

Trecură așa câteva luni, când sosi la Damasc un sol de la craiul frâncilor, trimis la sultanul Saladin ca să ceară, potrivit cu învoielile hotărâte între ei, schimbul prinșilor de război. Și toți prinșii, bărbați și femei, fură dați până la unul îndărăt frâncilor, în locul prinșilor musulmani. Da când solul frânc își cercetă înscrisurile, băgă de seamă că îi mai lipsea la număr nevasta viteazului *Cutare*, chiar acela care fusese soțul dintâi al femeii mele. Și sultanul își trimise străjerii s-o caute peste tot, și până la urmă li se spuse că femeia se afla în casa mea. Și ei veniră să mi-o ceară. Iar eu mă schimbai de tot la obraz, și mă dusei plângând la nevastă-mea și-i povestii cumu-i treaba. Ci ea se ridică și îmi spuse:

— Du-mă numaidecât dinaintea sultanului! Știu eu ce am să-i spun, când voi fi de față cu el!

Eu, dar, luându-mi femeia, o dusei coperită cu iașmacul dinaintea sultanului Saladin; și îl văzui pe solul frâncilor stând jos lângă sultan, de-a dreapta.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci și patra noapte

Spuse:

...și îl văzui pe solul frâncilor stând jos lângă sultan, de-a dreapta.

După care sărutai pământul dintre mâinile sultanului Saladin și îi spusei:

— Iacătă femeia cu pricina!

Și el se întoarse către soața mea și îi spuse:

— Tu ce ai de zis? Vrei să te duci în țara ta cu solul, ori vrei mai degrabă să rămâi cu soțul tău?

Ea răspunse:

— Rămân cu soțul meu, căci sunt musulmană și am prins copil cu el, și tihna sufletului meu n-a rămas la frânci!

Atunci sultanul se întoarse către sol și îi spuse:

— Ai auzit? Ci, dacă vrei, vorbește și tu cu ea!

Și trimisul frâncilor o dojeni și o certă pe soția mea, și la urmă îi zise:

— Vrei să rămâi cu soțul tău musulman, ori vrei să te întorci la căpetenia de oșteni *Cutare*, frâncul?

Ea răspunse:

— Nu mă despart de soțul meu egipteanul, căci tihna sufletului meu este la musulmani!

Și trimisul, tare necăjit, bătu din picior și îmi zise:

— Ia-o atunci pe femeia aceasta!

Iar eu îmi luai soața și ieșii cu ea de acolo. Și deodată solul ne strigă îndărăt și îmi spuse:

— Mama soției tale, o frâncă bătrână, care locuiește la Acra, mi-a dat pentru fiică-sa bocceaua aceasta!

Și îmi întinse bocceaua și adăugă:

— Și bătrâna m-a însărcinat să-i spun fiică-sii că nădăjduia s-o vadă cu bine și sănătoasă!

Luai așadar bocceaua și mă întorsei cu femeia mea acasă.

Și, când dezlegarăm bocceaua, găsirăm în ea hainele pe care soția mea le purta la Acra, precum și cei cincizeci de dinari dintâi pe care i-i dădusem, și ceilalți o sută de dinari de la a doua întâlnire a noastră, înnodeați chiar în basmaua în care îi înnodasem eu! Atunci cunoscu, din asta, binecuvântarea pe care mi-o adusesse neprihana mea, și înălțai slavă lui Allah!

Pe urmă o adusei pe soția mea, frânca făcută musulmană, în Egipt, chiar aici. Și ea, o, oaspeți ai mei, este aceea care m-a făcut părintele acestor copii albi, care îl proslăvesc pe Zămisliitorul lor. Și până în ziua aceasta am trăit în tihna înțelegerii, mâncând pâinea noastră așa cum ne-am copt-o dintru-ntâi! Și-asta-i povestea mea! Ci Allah știe mai bine!

Iar Șeherezada, după ce povesti întâmplarea aceasta, tăcu.

— Fericit este felahul acela, o, Șeherezada!

Iar Șeherezada spuse:

— Așa-i, o, Măria Ta! Ci de bună seamă că nu este mai fericit decât a fost Khalif-cel-Sărac, cu maimuțele de mare și cu califul!

Iar sultanul Șahriar întrebă:

— Și care-i acea *Poveste cu Khalif și califul*?

Șeherezada răspunse:

— Am să ți-o povestesc numaidecât!

Și spuse:

POVESTEA LUI KHALIF ȘI A CALIFULUI⁴²

Mi s-a povestit, o, norocitul sultan, că a fost odată, în vechimea vremilor și în trecutul veacurilor și al clipelor, în cetatea Bagdadului, un om, pescar de meserie, și care se numea Khalif. Și era așa de sărac, așa de amărât și de lipsit de toate, încât nu izbutise nicicum să adune cei câțiva bănuți de aramă trebuitori ca să se însoare; așa că rămase neînsurat, când până și săracii săracilor aveau muiere și copii.

Or, într-o zi, își luă ca de obicei năvoadele în spinare și plecă la malul Tigrului, ca să le arunce în apă de cu zori, înainte de a se ivi și alți pescari. Ci de zece ori la rând le aruncă fără să prindă chiar nimic. Și dintru-ntâi se înciudă până peste poate; pieptul i se zburli și mințile i se năuciră; și șezu jos pe țarm, pradă deznădejdi. Ci până la urmă își domoli gândurile cele negre și zise: „Ierte-mi Allah pornirea dintâi! Nu este scăpare decât la El! Are El grijă de hrana făpturilor lui, și ceea ce dă El nimenea nu ne mai poate răpi; iar ceea ce nu vrea El nimenea nu poate să ne dea! Să luăm, dară, și zilele cele bune și pe cele rele așa cum vin, și să ne tăbăcim pieptul cu multă răbdare împotriva necazurilor. Căci nenorocul este ca buboiul, care nu se sparge și nu se tămăduiește decât îngrijit cu multă caznă!”⁴³

Pe urmă pescarul Khalif, întărindu-și sufletul cu vorbele acestea, se ridică plin de hotărâre și – după ce își suflecă mânecile, își strânse brâul și își sumese poalele cămășii – zvârli năvoadele în apă, cât putu mâna lui mai departe; și așteptă o bună bucată de vreme; după care apucă frânghia și trase din toate puterile; ci năvoadele erau așa de grele, că trebui să lucreze cu multă luare-aminte ca să le strângă fără a le rupe. Izbuti până la urmă, canonindu-se cu băgare de seamă; și când le avu dinainte, le desfășură, cu inima bătând; ci nu găsi în ele decât o maimuță bondoacă, chioară și beteagă.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci și cincea noapte

Spuse:

...ci nu găsi în ele decât o maimuță bondoacă, chioară și beteagă.

La vederea maimuței, amărâtul de Khalif strigă: „Nu este tărie și putere decât întru Allah! Cu adevărat, ai lui Allah suntem și la El ne întoarcem! Da ce blestem mă bate astăzi? Și ce să fie cu nenorocul acesta amarnic și cu beleaua asta afurisită? Ce mi-e dat să pat în ziua aceasta binecuvântată? Ci totu-i scris de la Allah (preamărit fie El!).” Și, grăind așa, luă maimuța și o legă cu o frânghie de un copac de pe malul apei; pe urmă apucă un bici pe care îl avea la el și, ridicându-l, vru să abată asupra maimuței niște lovituri bine aduse, ca să-și potolească focul. Ci deodată maimuța, cu ajutorul lui Allah, își mișcă limba și, cu grai limpede, îi spuse lui Khalif;

— O, Khalif, oprește-ți mâna și nu mă lovi! Mai degrabă lasă-mă aici legată de pom și du-te de-ți mai aruncă o dată năvodul în apă, punându-ți credința în Allah, care are să-ți dea pâinea acestei zile!

Dacă auzi ce spunea maimuța aceea chioară și beteagă, Khalif își curmă pornirea cea rea și se duse la apă, unde își aruncă năvodul, lăsând frânghia să se desfășoare. Iar când vru să tragă năvodul afară, văzu că era și mai greu ca de data cealaltă; ci, lucrând cu binișorul și cu grijă, izbuti să-l aducă la mal, și iacătă! Găsi în năvod tot o maimuță, dar nu chioară sau oarbă, ci tare frumoasă, cu ochii alungiți cu kohl, cu unghiile vopsite cu hennea, cu dinții albi și bine rânduți, și cu un funduleț trandafiriu și nicidecum de culoarea aceea verde, ca fundul celorlalte maimuțe; și avea prinsă peste mijloc o fustiță roșie și albastră, tare plăcută la vedere, și niște brățări de aur la încheieturile mâinilor și la glezne, și cercei de aur la urechi; și râdea uitându-se la pescar, și-i făcea cu ochiul și plescăia din limbă.

La priveliștea aceea, Khalif strigă: „Care va să zică astăzi este ziua maimuțelor! Slavă lui Allah, carele a schimbat în maimuțe peștele din apă! Așadar n-am venit aici decât la un pescuit ca acesta! O, zi de păcură, iacătă cum începi! Ești ca o carte în care știi tot ce se află, de îndată ce i-ai cetit întâia foaie! Ci nu pățesc toate astea decât din pricina sfatului maimuței dintâi!” Și, după ce rosti vorbele acestea, se repezi la maimuța cea chioară legată de pom și își ridică asupra ei biciul, din care pliuțai mai înainte de trei ori în vânt, strigând:

— O, față de rea-vestire, uită-te cu ce m-am ales de pe urma sfatului pe care mi l-ai dat! Dacă te-am ascultat și dacă mi-am început ziua cu priveliștea ochiului tău cel chior și a pocelii tale, iacătă-mă osândit să mor de osteneală și de foame!

Și îi arse o fișcă peste fund, și era să-i tragă așa mai departe, când maimuța strigă:

— O, Khalif, decât să mă bați, mai bine du-te de vorbește întâi cu tovarășa mea, maimuța pe care ai scos-o adineaori din apă! Întrucât, o, Khalif, bătaia pe care vrei să mi-o tragi nu are să-ți slujească la nimic, ba dimpotrivă! Ascultă-mă, că e spre binele tău.

Și Khalif, tare încurcat, o lăasă pe maimuța cea chioară și se întoarse la cealaltă, care îl întâmpină râzând din toți dinții. Iar Khalif țipă:

— Și tu, o, față de catran, cine-ai mai fi și tu?

Iar maimuța cea cu ochi frumoși răspunse:

— Cum, o, Khalif? Au nu mă mai cunoști?

El zise:

— Nu! nu te cunosc! Spune degrabă, că de nu, biciul acesta are să se abată pe spinarea ta.

Și maimuța răspunse:

— Nu este cuviincios, o, Khalif, să vorbești așa! Și ai face mai bine să vorbești altminteri cu mine, și să iei aminte la răspunsurile mele, care să te îmbogățească!

Atunci Khalif aruncă biciul departe de el și îi spuse maimuței:

— Iacătă-mă-s gata să te ascult, o, doamnă maimuță, crăiasă peste toate maimuțele!

Iar maimuța spuse:

— Află atunci, o, Khalif, că eu sunt maimuța stăpânului meu, evreul Abu-Saada, zaraful, și că averea lui și norocul lui la neguțătorii mie mi le datorește!

Khalif întrebă:

— Da cum așa?

Maimuța răspunse:

— Păi iacă numai așa că, în fiecare dimineață, eu sunt făptura cea dintâi la al cărei chip se uită, și sunt cea de pe urmă de la care își ia bun-rămas seara înainte de a se culca!

Iar Khalif, la vorbele acestea, strigă:

— Așadar, nu-i adevărată zicala care spune: „Păgubos ca un chip de maimuță”?

Pe urmă se întoarse către maimuța cea chioară și țipă:

— Tu pricepi, nu-i așa? Chipul tău nu mi-a adus în dimineața asta decât trudă și necaz! Nu ești ca soră-ta asta de-aici!

Ci maimuța cea cu ochi frumoși spuse:

— Las-o în pace pe sora mea, o, Khalif, și ascultă-mă odată! Începe, ca să te încredințezi de adevărul vorbelor mele, și mă leagă de capătul frânghiei de la năvoadele tale, și mai aruncă-le o dată în apă. Și ai să vezi dacă îți port noroc...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci și șasea noapte

Spuse:

...Și ai să vezi dacă îți port noroc.

Khalif atunci facu așa cum îl sfătuisese maimuța și, aruncându-și năvoadele⁴⁴, scoase un pește falnic, mare cât un berbec, cu niște ochi ca doi dinari de aur și cu solzii ca niște diamante. Și mândru de parcă ar fi ajuns stăpânul pământului și al tuturor câte țin de pământ, i-l înfățișă biruitor maimuței cea cu ochi frumoși, care îi spuse:

— Iacătă, vezi? Acuma du-te de strânge niște iarbă înmiresmată și înrourată, pune-o pe fundul coșului tău, așază peștele deasupra, acoperă totul cu alt braț de iarbă și, lăsându-ne pe noi, maimuțele, pe amândouă, legate de copacul acesta, ia coșul pe umăr și du-te cu el în cetatea Bagdadului. Și dacă te-or întreba cei întâlniți pe cale ce duci în coș, să nu le răspunzi o vorbă. Și să intri în sukul zarafilor, și acolo ai să vezi în mijlocul sukului dugheana stăpânului meu Abu-Saada, evreul, șeicul zarafilor. Și ai să-l vezi pe el stând pe un divan, cu o pernă dindărăt și cu două lăzi dinainte, una pentru aur și una pentru argint. Și ai să vezi acolo la el o mulțime de flăcăi, și de robi, și de slugi, și de slujbași. Tu atunci să te duci drept la el, să pui coșul cu peștele jos, dinaintea lui, și să-i spui: „O, Abu-Saada, ia uite! M-am dus la pescuit astăzi și am aruncat năvoadele, în numele tău, și Allah mi-a trimis peștele acesta care se află în coș!” Și să dai la iveală binișor peștele. Atunci zaraful are să te întrebe: „L-ai mai arătat spre vânzare și altcuiva afară de mine?” Tu să-i spui: „Nu, pe Allah!” Și el are să ia peștele și are să te îmbie, ca preț, cu un dinar. Ci tu să nu primești. Iar el are să te îmbie cu doi dinari; ci tu să i-i dai îndărăt. Și de câte ori o încerca să te îmbie, tu să nu te învoiești, de ți-ar da până și greutatea în aur a peștelui! Să nu primești nimic de la el, ia bine aminte! Și el are să-ți zică: „Spune-mi, atunci, ce dorești!” Iar tu să-i răspunzi: „Pe Allah, nu vând peștele decât pe două vorbe!” Și dacă te-o întreba: „Care sunt acele două

vorbe?”, tu să-i răspunzi: „Ridică-te în picioare și spune: «Fiți martori, o, voi toți câți vă aflați de față în suk, că mă învoiesc să schimb maimuța lui Khalif pescarul cu maimuța mea, că facem troc între noi, eu dând norocul meu pentru norocul lui, și partea mea de fericire pentru partea lui de fericire!»” Și să adaugi, vorbind către Abu-Saada: „Acesta-i prețul pentru peștele meu. Întrucât eu cu aurul nu am ce să fac! Nu-i știu nici mirosul, nici gustul, nici folosul!” Așa să-i spui, o, Khalif! Și dacă evreul are să se învoiască să facă târgul, eu, ajungând în stăpânirea ta, în fiecare zi dis-diminețată am să-ți urez ziuă-bună, iar seara am să-ți urez seară-bună; și astfel am să-ți port noroc, iar tu ai să dobândești o sută de dinari în fiecare zi. Iar Abu-Saada evreul are să-și înceapă toate diminețile zilelor lui uitându-se la chipul maimuței acesteia chioare și betege, și tot așa are să-și încheie și serile; și Allah are să-l blagoslovească în fiecare zi cu câte o pagubă, ori cu câte o pacoste, ori cu câte o belea; și în felul acesta nu peste mult are să fie ticăloșit cu totul și, nemaiavând nimic, are să ajungă un cerșetor! Așa că, o, Khalif, ia bine aminte la ce ți-am spus, și ai să te vezi cum înflorești pe calea cea dreaptă a norocului!

Când auzi cele spuse de maimuță, Khalif pescarul răspunse:

— Primesc sfatul tău, o, crăiasă peste toate maimuțele! Da atunci ce să fac cu chioara asta a pacostei? S-o las legată de copac? Căci tare-s nedumerit în privința ei! N-ar mai binecuvânta-o Allah în veci!

Maimuța răspunse:

— Mai degrabă sloboade-o, ca să se întoarcă în apă. Și sloboade-mă și pe mine. E mai bine!

El răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și se duse la maimuța cea chioară și beteagă și o dezlegă de la pom; și tot așa o slobozi și pe maimuța cea sfetnică. Și numaidecât, din două țopăituri, amândouă săriră în apă unde se cufundară și pieriră.

Atunci Khalif luă peștele, îl spălă, îl puse în coș pe iarba verde și proaspătă, îl coperi cu altă iarbă la fel, aburcă totul pe umăr și plecă la cetate, cântând cât îl țineau băierile beregăților.⁴⁵

Or, când ajunse la sukuri, oamenii și trecătorii îl cunoscură și, cum de obicei toți îl luau peste picior, începură să-l întrebe:

— Ce duci acolo, o, Khalif?

Ci el nu le răspundea nimica și nici măcar nu se uita la ei, și-așa pe tot lungul drumului. Și ajunse astfel în sukul zarafilor și, trecând de la

dugheană la dugheană, ajunse și la dugheana evreului. Și îl și văzu pe zaraf cum sta falnic în mijlocul dughenei, pe un divan, și în juru-i, zorind să-l slujească, văzu o liotă de slugi de toate vârstele și de toate culorile; și cum sta așa, parcă era un sultan de la Khorassan!

Și Khalif, după ce se bine-încredință că acela era chiar evreul pe care îl căuta, se duse până dinaintea lui și se opri. Iar evreul ridică fruntea către el și, după ce îl cunoscuse, spuse:

— Belșug și spor, o, Khalif! Fii binevenit...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci și șaptea noapte

Spuse:

— Belșug și spor, o, Khalif. Fii binevenit! Și ia zi-mi, ce te aduce și ce doriți ai? Și dacă s-a întâmplat să-ți spună careva niscaiva vorbe rele, ori dacă te-a ocărit, ori dacă ți-o fi dat vreun ghiont, nu pregeta să-mi spui, ca să merg cu tine la valiu și să-i cerem daune pentru necazul ori pentru paguba ce ți s-a căsunat!

El îi răspunse:

— Nu, pe viața capului tău, o, căpetenie a ovreilor, nimenea nu mi-a spus vorbe rele, nici nu m-a ocărit, nici nu m-a ghiontit, ba dimpotrivă! Da am plecat astăzi de-acasă, și m-am dus pe țarm și, în norocul și în numele tău, mi-am aruncat năvoadele în apă. Și le-am tras și am găsit în ele peștele acesta!

Și pe când vorbea astfel, își deschise coșul, luă binișor peștele de pe stratul de iarbă și îl înfățișă fălos zarafului. Iar când văzu peștele, evreul îl găsi minunat și strigă:

— Pe *Pentateuc* și pe cele *Zece Porunci*! află, o, pescarule, că ieri, pe când dormeam, am văzut-o în vis pe Sfânta Fecioară, care mi s-a arătat și mi-a zis: „O, Abu-Saada, mâine ai să capeți un dar de la mine!” Or, chiar peștele acesta trebuie să fie darul cu pricina, fără de nicio îndoială!

Pe urmă adăugă:

— Pe legea ta, ia spune-mi, o, Khalif, ai mai arătat sau ai mai vrut să vinzi peștele și altcuiva decât mie?

Și Khalif îi răspunse:

— Nu, pe Allah, mă jur pe viața lui Abu-Bekr Iubitorul-de-Adevăr⁴⁶, o, căpetenie a ovreilor și cunună a lor, afară de tine nu l-a mai văzut nimenea!

Atunci evreul se întoarse către unul dintre robii lui cei tineri și îi zise:

— Vino-ncoace! Ia peștele și du-l acasă și spune-i fetei mele Saada să-l curețe, să pună să prăjească jumătate, iar cealaltă jumătate s-o frigă, și să-mi ție totul la cald până ce-oi sfârși cu treburile și-oi putea să mă întorc și eu acasă!

Iar Khalif, ca să întărească porunca, îi spuse băiatului:

— Ci, o, băiete, s-o sfătuiești pe stăpâna ta să nu-l ardă, și dă-i să vadă ce culoare frumoasă au urechile lui!

Și băiatul răspunse:

— Ascult și mă supun, o, stăpâne al meu!

Și plecă.

Estimp, evreul îi întinse cu vârful degetelor un dinar pescarului Khalif, spunându-i:

— Ia asta pentru tine, o, Khalif, și cheltuiește-l cu ai tăi!

Și după ce Khalif, din nărav, luă dinarul, când îl văzu cum strălucea în palmă-i, el, care în viața lui nu mai văzuse aur până atunci și nici măcar n-avea habar cât prețuiește, strigă:

— Slavă lui Allah, stăpânul vistieriilor și domnul bogățiilor și al averilor!

Pe urmă făcu vreo câțiva pași să plece, când deodată își aduse aminte de sfatul maimuței celei cu ochi frumoși și, întorcându-se îndărăt, aruncă dinarul dinaintea evreului și îi spuse:

— Ia-ți aurul și dă îndărăt peștele săracului lumii! Au tu socoți că poți să-ți bați joc nepedepsit de cei sărmani ca mine?

Când auzi asemenea vorbe, evreul gândi că pescarul Khalif vrea să glumească; și, râzând de glumă, îi întinse trei dinari de aur, în loc de unul! Ci Khalif îi zise:

— Nu, pe Allah! Destul cu joaca asta fără de haz! Au tu chiar crezi că măș hotărî vreodată să-mi vând peștele la un preț de batjocoră ca asta?

Evreul atunci îi întinse cinci dinari, în loc de trei, și îi zise:

— Ia de colea cinci dinari ca preț pentru peștele tău, și lasă păcatelor lăcomia!

Și Khalif luă cei cinci dinari în mână și plecă tare mulțumit; și se uita la dinarii aceia de aur, și se minuna, și își zicea: „Slavă lui Allah! De bună seamă că nici la califul Bagdadului nu se află ceea ce am eu în mână astăzi!” Și își văzu de drum mai departe, până ce ajunse la capătul sukului. Atunci își aduse aminte de vorbele maimuței și de sfatul pe care i-l dase; și se întoarse îndărăt la evreu și îi aruncă aurul cu scârbă.

Și evreul îl întrebă:

— Oare ce ai, o, Khalif, și ce-mi ceri? Vrei să-ți schimb dinarii de aur în drahme de argint?

El răspunse:

— Nu vreau nici drahmele, nici dinarii tăi, ci vreau să-mi dai îndărăt peștele omului sărac!

La vorbele acestea, evreul se supără, și țipă, și spuse:

— Cum, o, pescărule? Îmi aduci un pește care nu prețuiește niciun dinar, și eu îți dau cinci dinari pe el, iar tu nu ești mulțumit? Ești nebun? Au binevoiești, la urma-urmei, să-mi spui cu cât vrei să mi-l dai?

Khalif răspunse:

— Nu vreau să-l dau nici pe argint, nici pe aur; vreau să-l vând numai pe două vorbe!

Când îl auzi pe Khalif că nu vrea decât două vorbe, evreul gândi că astea nu pot fi decât cele două vorbe care slujesc de legământ la mărturisirea de credință întru Islam, și că pescarul îi cerea, pentru un pește, să se lepede de credința lui! Încât, de mânie și de ciudă, ochii i se bulbucară până în creștetul capului, și răsuflarea i se precurmă, și pieptul i se goli, și dinții-i scrâșniră; și răcni:

— O, unghie lepădată de musulmani! vrei să mă despart de religia mea pentru peștele tău, și să mă leapăd de credința și de legea mea, cele în care s-au închinat părinții mei înainte de mine?

Și își strigă slugile, care veniră pe fugă dinaintea lui, și țipă:

— Urgie! Săriți pe mutra asta de catran și înșfăcați-mi-l de ceafă și ardeți-i o ciomăgeală bună, de să-i plesnească pielea-n dungi! Și să nu-l cruțați cumva!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci și opta noapte

Spuse:

...Și să nu-l cruțați cumva!

Și slugile numaidecât tăbărâră asupra-i cu lovituri de ciomege, și nu conteniră să mai dea în el decât după ce îl rostogoliră până jos sub scara dughenei! Și evreul le zise:

— Lăsați-l acuma să se ridice!

Și Khalif se ridică drept în picioare, în ciuda loviturilor primite, de parcă n-ar fi pățit nimic! Și evreul îl întrebă:

— Vrei să-mi spui acum ce preț dorești să capeți pentru peștele tău? Sunt gata să-ți dau cât ceri, ca să isprăvim! Și cugetă la pățania cea de nedorit pe care ai pățit-o!

Khalif începu să râdă și răspunse:

— Să n-ai nicio teamă, în ce mă privește, o, stăpâne al meu, din pricina loviturilor de ciomag; că eu pot să duc atâtea lovituri câte pot să capete zece măgari la un loc! Nici că-mi pasă de ele!

Și evreul începu și el să râdă la vorbele acestea și zise:

— Allah fie cu tine! Spune-mi cât vrei, și îți jur pe adevărul credinței mele că atâta am să-ți dau!

Atunci Khalif răspunse:

— Ți-am mai spus! Nu îți cer pentru pește decât două vorbe! Și nu-ți mai face gânduri că aș vrea să rostești mărturisirea noastră musulmană de credință! Căci, pe Allah, o, ovreiule! dacă te-ai făcea musulman, islamizarea ta nu ar fi pentru musulmani de niciun folos, iar pentru ovrei nu ar fi de nicio pagubă; și dacă, dimpotrivă, te îndârjești să rămâi în legea ta cea păcătoasă și în greșeala ta de necredincios, necredința ta nu are să fie de nicio pagubă pentru musulmani și de niciun folos pentru ovrei! Ci vorbele cele două pe care ți le cer sunt cu totul altceva! Vreau să te ridici în picioare și să spui: „Fiți martori ai vorbelor mele, o, locuitori ai acestui suk, o, neguțători de dreaptă-credință: mă învoiesc, de bună voie, să schimb maimuța mea pe maimuța lui Khalif, și să facem trocul, dându-i partea și ursita mea din lumea aceasta pentru partea și ursita lui, și norocul meu pentru norocul lui!”

Când auzi ce vroia pescarul, evreul zise:

— Dacă numai atâta ceri de la mine, apoi lucrul îmi este la îndemână!

Și pe clipă pe dată se ridică în picioare și spuse vorbele pe care i le ceruse Khalif pescarul. După care se întoarse și îl întrebă:

— Îți mai datorez ceva?

El răspunse:

— Ba!

Evreul zise:

— Atunci du-te-n bună pace!

Și Khalif, fără a mai zăbovi, se ridică, își luă coșul gol și năvoadele și se întoarse la malul apei.

Atunci, încrezându-se în fângăduiala maimuței cea cu ochi frumoși, își aruncă năvoadele în apă, și pe urmă le strânse; ci cu mare caznă, atâta de grele erau; și le găsi pline cu pește de toate neamurile. Și numaidecât trecu pe lângă el o femeie care ținea în cumpănă pe cap o tabla, și care îi ceru pește pentru un dinar; și el îi vându peștele cerut. Și tot așa iacătă că trecu și un rob, și luă și el pește pentru un dinar. Și la fel mai departe, până ce Khalif vându pește de o sută de dinari în ziua aceea! Atunci, mândru cum nu se mai poate, luă suta de dinari și se întoarse la amărâta de cocioabă de lângă târgul de pește unde sălășluia. Și când se lăsă noaptea, se simți tare îngrijorat din pricina banilor pe care îi avea, și își zise în sineși, înainte de a se întinde pe rogojina lui ca să doarmă: „O, Khalif, toată lumea din mahala te știe că ești om sărac, un pârlit de pescar fără nimica la zilele lui! Or acum iacătă-te că ai ajuns să ai o sută de dinari de aur! Și oamenii au să afle, și califul Harun Al-Rașid are să afle și el până la urmă, și într-o zi, când are s-o ducă prost cu paralele, are să-și trimită la tine străjile ca să-ți spună: «Am lipsă de atâția bani și am aflat că tu ai acasă o sută de dinari. Or, vreau să mi-i împrumuți!» Eu atunci am să iau înfățișarea mea cea mai jalnică și am să mă căinez, lovindu-mă amarnic peste ochi, și am să răspund: «O, emire al drept-credincioșilor, sunt om sărac și un nimic pe lume! De unde să am eu atâția bani? Pe Allah! cine ți-a povestit una ca asta este un mincinos de pomină! N-am avut de când sunt și n-o să am cât oi fi atâta bănet!» Atunci, ca să pună gabja pe banii mei, și ca să mă facă să mărturisesc locul unde am să-i ascund, are să mă dea pe mâna căpeteniei de agie Ahmad-cel-Hoțoman, care are să pună să mi se dea jos nădragii și are să mă ciomăgească până ce am să mărturisesc și am să-i dau suta de dinari. Or eu acum, ca să scap din beleaua asta, gândesc că lucrul cel mai bun de făcut este să nu mărturisesc nimica!

Și, ca să nu mărturisesc nimica, trebuie să-mi deprind pielea cu bătaia, măcar că, Allah fie lăudat, e și-așa destul de tăbăcită! Da se cade să fie bine de tot, încât gingășia mea din nascare să nu șovăiască și să nu mă facă să săvârșesc ceea ce sufletul meu nu are de gând!”

Cugetând astfel, Khalif nu mai pregetă nicio clipită și își puse în fapt planul pe care i-l năzărise mintea lui de mâncător de hașiș. Se ridică așadar numaidecât, se dezbracă de tot...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute cincizeci și noua noapte

Spuse:

Cugetând astfel, Khalif nu mai pregetă nicio clipită și își puse în fapt planul pe care i-l năzărise mintea lui de mâncător de hașiș. Se ridică așadar numaidecât, se dezbracă de tot, luă un burduf vârtos, care-i slujea de căpătâi, și îl agăță într-un cui din perete; pe urmă, înșfăcând un bici cu o sută optzeci de noduri, începu să tragă, rând pe rând, când o lovitură pe spinarea lui, când o lovitură pe pielea burdufului, scoțând totodată niște țipete amarnice, de parcă s-ar fi și aflat dinaintea căpeteniei de agii și ar fi fost silit să se apere de învinuire. Și țipa: „Au! Văileu! Pe Allah, o, doamne al meu, este o minciună! Au! e o mare minciună! Văileu! Au! sunt vorbe care să mă piardă! Uf Ufi tare mă mai doare! Niște mincinoși! Au! nu am niciun bun pe lume!” Și așa se împărtăși mai departe cu leacul acela, trăgând pe rând câte o lovitură, ba pe pielea lui, ba pe burduful ce-i slujea de căpătâi; iar dacă îl durea prea tare, mai sărea peste rândul lui, și trăgea două lovituri în căpătâi; ba, până la urmă, nu-și mai da decât câte o lovitură din trei, apoi din patru, apoi din cinci! Și-așa!

Și-atunci, pe toți vecinii și pe toți neguțătorii din mahala, dacă auziră cum răsunau în toi de noapte țipetele și loviturile, îi cuprinse îngrijorarea și, până la urmă, își ziseră: „Ce-o fi pățit bietul de el de țipă așa? Și ce-o fi cu loviturile alea care plouă asupra lui? Poate-or fi niscaiva hoți, care au tăbărit pe el și-l bat de-l omoară!”

Și-atunci, întrucât țipetele și urletele nu făceau decât să sporească tot mai tare, iar loviturile bubuiau tot mai dese, ieșiră cu toții de prin case și alergară la casa lui Khalif. Ci, găsind ușa încuiată, își ziseră: „Hoții trebuie să fi intrat pe partea cealaltă, coborând de pe terasa de alături!” Și se suiră pe terasa casei de alături, iar de acolo săriră pe terasă la Khalif și coborâră la el, strecurându-se prin bageaua de sus. Și îl găsiră singur și gol-goluț, trăgându-și de zor lovituri cu biciul, pe rând, și scoțând totodată urlete, și strigând că este nevinovat. Și se frământa ca un efrit, țopăind amarnic.

Vecinii, dacă îl văzură așa, îl întrebă uluiți:

— Ce-ai pățit, Khalif? Și care-i treaba? Loviturile care se auzeau și urletele tale au sculat toată mahalaua și nu ne-au mai lăsat să dormim! Și iacătă-ne aici, cu inimile zvâcâind!

Și Khalif răcni la ei:

— Ce vreți, bre, de la mine? Ce, nu mai sunt stăpân pe pielea mea și nu pot să mi-o deprind în tihnă cu bătaile? De unde știu eu ce mă mai așteaptă

măine? Hai, oameni buni! Ar fi mai bine să faceți și voi ca mine și să vă deprindeți cu leacul acesta! Că nici voi nu sunteți mai la adăpost ca mine de răutăți și de năpaste!

Și fără a mai lua seama la cei de față, Khalif își văzu mai departe de urletele lui, sub loviturile care bubuiau de zor pe burduf, gândind că bubuiau chiar pe pielea lui.

Atunci vecinii, dacă văzură așa, se puseră pe un râs de se tăvăleau pe jos, și până la urmă plecară cum veniră.

Iar Khalif osteni și el după o bucată de vreme; ci nu vroi să închidă ochii o clipită, de frica hoților, atâta de rău intrase la griji din pricina proaspetei lui averi. Și dimineața, înainte de a pleca la muncă, tot se mai gândea la suta aceea de dinari ai lui, și își zicea: „Dacă-i las aici acasă, de bună seamă că mi-i fură careva; dacă mi-i pun la brâu în chimir, au să fie băgați de seamă de vreun pungaș, care are să se așeze la pândă în vreun ungher singuratic și are să mă aștepte când trec, și are să sară pe mine, să mă omoare și să mă jefuiască. Așa că mai bine am să fac altceva!”

Atunci se ridică, își rupse în două turbanul, întocmi dintr-o jumătate un săculețe, și puse aurul în săculețele acela, pe care și-l legă de gât cu o sfoară. Pe urmă își luă năvoadele, coșul și bățul, și se duse pe malul apei. Și când ajunse acolo, apucă năvoadele și, cu toată puterea brațului său, le aruncă în apă. Ci mișcarea pe care o făcu fu atâta de repezită și de nesocotită, încât legătura cu aurul se desprinsă de la gât și se duse în apă după năvoade; iar valurile o purtară departe spre adâncuri.

Dacă văzu așa, Khalif își lăsă năvoadele, se dezbracă într-o clipită și, aruncându-și hainele pe mal, sări în apă și se cufundă să-și caute săculețele; ci nu izbuti nicidecum să dea de el. Atunci se cufundă a doua oară, și a treia oară, și tot așa mai departe, până de o sută de ori, da degeaba. Atunci, amărât și la capătul puterilor, se întoarse sus pe mal și vru să se îmbrace; ci văzu că hainele pieriseră și nu-și mai găsi decât năvodul, coșul și bâta. Atunci își plesni palmele și strigă: „A! ticăloșii și hoțomanii! mi-au furat hainele! Da toate astea nu le pătesc decât ca să se adeverească zicala care spune: „Pentru cămilar, hagialâcul nu se isprăvește decât după ce și-a belit cămila”.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șazecea noapte

Spuse:

„Pentru cămilar, hagialâcul nu se isprăvește decât după ce și-a belit cămila”.

Se hotărî atunci să se înfășoare cu năvodul, neavând altceva cu ce să se îmbrace; pe urmă își luă bâta în mână și, cu coșul în spinare, începu să alerge pe țărm, cu pași mari, umblând de colo până colo, ba la dreapta, ba la stânga, ba înainte, ba îndărăt, pufnind, și anapoda, și turbat ca o cămilă în călduri, și asemenea într-un tot cu vreun efit răzvrătit, scăpat din strâmta închisoare de aramă în care îl ferecase Soleiman!

Și-atâta, în ce îl privește pe Khalif pescarul!

Da în ceea ce îl privește pe califul Harun Al-Rașid, de care are să vină vorba acuma, iacătă!

Trăia la Bagdad, pe vremurile acelea, ca misit și giuvaiergiu al califului, un mare navab, pe nume Ibn Al-Kirnas. Și-acesta era un slujbaș atâta de falnic în suk, încât tot ce se vindea în Bagdad, fie serasiruri, fie giuvaieruri, fie orice alte lucruri de preț, fie băieți ori fete, nimica nu se vindea decât prin mijlocirea lui, ori după ce trecuse prin mâinile lui, ori fusese supus cercetării lui. Or, într-o zi ca toate zilele, pe când Ibn Al-Kirnas ședea în prăvălia sa, văzu că vine la el șeicul telalilor, care ținea de mână o fetișcană cum nicio privire de om nu mai avusese parte să privească vreodată una la fel de minunată, fiind peste măsură de frumoasă, de zarifă, de gingașă și fără de cusur. Și fata aceea, afară de harurile pe care le avea făptura ei, stăpânea toate științele, și toate artele, și poetica, și cântecul cu lăuta, și cântecul cu glasul, și danțul. Încât, acolo pe loc, Ibn Al-Kirnas nu pregetă s-o cumpere pe cinci mii de dinari de aur; și, după ce o îmbrăcă în haine de o mie de dinari, o duse s-o arate emirului drept-credincioșilor. Și fata își petrecu noaptea la calif. Iar califul putu, în felul acesta, să-i pună la încercare el însuși harurile și felurile cunoștințe. Și o găsi măiastră în toate, și fără de seamăn pe vremile ei. Și o chema Kut-al-Kulub⁴⁷, și avea o piele oacheșă și proaspătă.

Atunci emirul drept-credincioșilor, mulțumit de roaba lui cea nouă, îi trimise a doua zi lui Ibn Al-Kirnas zece mii de dinari, drept preț de cumpărare. Și fu cuprins de o patimă atâta de năprasnică pentru fetișcana aceea, și inima îi fu atâta de înrobătă de ea, încât califul, din pricina ei, își uitase de Sett Zobeida, vară-sa, fiica lui Al-Kassim; și își lăsă în părăsire toate cadânele; și șezu o lună încheiată închis cu ea, neieșind decât la

rugăciunea de vinerea, și întorcându-se îndărăt numaidecât, fără de zăbavă. Încât mai-marii împărăției găsiră tare nepotrivit ca lucrul să dureze mai mult, și se duseră să-și spună păsurile la vizirul cel mare Giafar Al-Barmaki. Și Giafar le făgădui că, fără de zăbavă, are să aducă îndreptarea acelei stări de lucruri; și, spre a sta de vorbă cu marele calif, așteptă rugăciunea din vinerea următoare. Și intră în geamie, și se întâlnește cu el. Și putu să-i vorbească pe îndelete despre felurite întâmplări de dragoste și despre urmările lor. Și califul, după ce îl ascultă fără a-l opri, îi răspunse:

— Pe Allah, o, Giafar, nu sunt întru nimic ca în poveștile și ca în împrejurările acelea; ci vina-i numai a inimii mele, care s-a lăsat prinsă în năvoadele iubirii, de nu mai știu ce să fac ca să scap!

Și vizirul Giafar răspunse:

— Află, o, emire al drept-credincioșilor, că draga ta Kut-al-Kulub este acuma în mâinile tale, supusă poruncilor tale, o roabă printre roabele tale; și tu știi că atunci când mâna stăpânește un lucru, inima nu-l mai râvnește. Or, eu aș vrea să-ți arăt o cale, pentru ca inima ta să nu se sature de aceea care ți-e dragă; și anume să te desparți de ea din vreme în vreme, ducându-te, de pildă, la vânătoare ori la pescuit; întrucât s-ar putea ca năvoadele pescarului să-ți dezlege inima din năvoadele în care o ține priponită dragostea! Așa ar fi deocamdată mai bine să faci, decât să te îngrijești de treburile ocârmuirii, întrucât, în starea în care te afli, asemenea griji ți-ar pricinui prea mare silă!

Și califul răspunse:

— Minunat ți-e gândul, o, Giafar! Haidem fără de zăbavă și fără de preget să ne plimbăm oleacă.

Și, de îndată ce se sfârși rugăciunea, califul și Giafar ieșiră de la geamie, încălecară fiecare pe câte un catâr și trecură în fruntea alaiului lor, ca să plece afară din cetate și să colinde câmpurile.

După ce hălăduiră îndelung de colo până colo, prin arșița zilei, ajunseră de lăsară departe în urmă alaiul, prinși cum erau de tăifăsuiala lor; iar lui Al-Rașid i se făcu tare sete și zise:

— O, Giafar, mă chinuie o sete amarnică!

Și se uită peste tot de jur împrejur, căutând vreun sălaș, și zări în depărtare, pe o măgură, ceva ce se mișca; și îl întreabă pe Giafar:

— Tu vezi ce văd eu acolo în zare?

El răspunse:

— Ba văd, o, căpetenie a drept-credincioșilor! văd parcă ceva pe dâmb. Trebuie să fie vreun zarzavagiu ori vreun grădinar de castraveți! Oricum,

întrucât de bună seamă că omul acela trebuie să aibă pe undeva prin preajmă vreo apă, dau fuga să-ți aduc!

Al-Rașid răspunse:

— Catârul meu este mai iute decât catârul tău! Așa că stai aici și așteaptă alaiul, în vreme ce eu am să mă duc singur să-mi astâmpăr setea la grădinarul acela; și pe urmă mă întorc!

Și, spunând acestea, Al-Rașid își îndemnă catârul într-acolo, și se depărtă iute ca o pală de furtună, ori ca un puhoi de apă când cade din vârful unei stânci; și cât ai clipi din ochi ajunse la acel ins, care nu era altul decât Khalif pescarul. Și califul îl văzu gol și înfășurat până la gât în năvoadele lui, și plin de sudoare și de țărână, și cu ochii roșii, holbați și rătăciți, și cu o înfățișare greu de privit.

Și, în felul acesta, părea unul dintre efriții făcători de rele care rătăcesc prin locurile pustii.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șazeci și una noapte

Spuse:

Și, în felul acesta, părea unul dintre efriții făcători de rele care rătăcesc prin locurile pustii. Și Harun îi ură bună pace, iar Khalif îi răspunse la urare posomorât și aruncându-i o privire ca de foc. Și Harun îi zise:

— Măi omule, nu cumva ai să-mi dai o gură de apă?

Și Khalif îi răspunse:

— Păi ce, tu ești orb ori ești nebun? Nu vezi apa cum curge pe după dâmb?

Atunci Harun ocoli măgura și coborî la Tigru, unde, culcându-se cu burta pe pământ, bău și își stâmpără setea; pe urmă duse și catârul să se adape. După care se întoarse la Khalif și îi spuse:

— Ce faci tu aici, bre omule, și ce meserie ai?

Khalif răspunse:

— Chiar că întrebarea asta e și mai anapoda și mai smintită decât a cu apa. Păi nu vezi pe umerii mei unealta meseriei mele?

Și Harun, privind năvodul, zise:

— Trebuie să fii pescar, fără de nicio îndoială!

El spuse:

— Tu zici!

Și Harun îl întrebă:

— Da unde-ți sunt turbanul, și cămașa, și sacul?

La vorbele acestea, Khalif, care își pierduse toate acele lucruri pe care i le înșira Al-Rașid, nu se mai îndoi nicio clipită că n-ar fi chiar el hoțul care le furgăsise pe mal și, repezindu-se ca un fulger, din vârful măgurii, la Al-Rașid, înhăță catârul de frâu și răcni:

— Dă-mi îndărăt lucrurile, și pune capăt glumei tale neroade!

Harun răspunse:

— Eu, pe Allah! nici nu ți-am văzut hainele, nici habar nu am ce vrei să spui!

Or, Al-Rașid, după cum se știe, avea obrații grași și buhăiți, și gura tare mică. Încât Khalif, uitându-se la el cu mai multă luare-aminte, gândi că trebuie să fie vreun clanaretist, și îi strigă:

— Vrei au ba, o, clanaretistule, să-mi dai îndărăt lucrurile? Ori vrei mai degrabă să dănțuiești sub loviturile mele de ciomag, până ți-ai fleșcăi hainele?

Și califul, dacă văzu toroipanul cel năprasnic al pescarului ridicat deasupra capului său, își zise: „Pe Allah! n-am să pot sprijini nici baremi jumătate de lovitură de la un ciomăgoi ca acesta!” Și, fără a mai sta o clipă pe gânduri, se dezbracă de frumoasa lui mantie de zarafir și, dându-i-o lui Khalif, spuse:

— Măi omule, ia caftanul acesta, în schimbul lucrurilor tale pierdute!

Și Khalif luă mantia, o întoarse pe toate părțile și zise:

— O, clanaretistule, lucrurile mele prețuiesc de zece ori mai mult decât pârlita asta de mantie împodobită.

Al-Rașid spuse:

— Fie! da îmbracă-te cu ea, oricum, până ce mă duc să-ți caut lucrurile!

Și Khalif luă mantia și se îmbracă; părându-i însă prea lungă, își luă cuțitul care atârna la toarta coșului său de pescar și, dintr-o șuierătură, îi reteză toată partea de jos, din care își întocmi numaidecât un turban, pe când haina acuma de-abia îi ajungea până la genunchi; ci lui mai bine îi venea așa, că nu-l mai stânjenea la umblet. Pe urmă, se întoarse către calif și îi zise:

— Allah cu tine, o, clanaretistule! Ia spune-mi: cam cât agonisești tu pe lună cu meseria ta de clanaretist?

Califul, necutezând să-l mai înfrunte pe cel care îl întreba, răspunse:

— Meseria mea de clarinetist îmi aduce cam la zece dinari pe lună!

Iar Khalif, făcând un semn de mare milă, zise:

— Pe Allah, o, sărmăne, tare mi-e milă de tine! Eu, drept să-ți spun, acești zece dinari ți-i câștig într-un ceas de vreme, numai aruncându-mi năvodul și strângându-l; întrucât am în apă o maimuță care și-a luat asupra-și nevoile mele, și care de fiecare dată are grijă să-mi strângă peștii în năvoade. Vrei, dară, o, obraz umflat, să intri în slujbă la mine, ca să înveți meseria de pescar și, într-o bună zi, să ajungi părtaș cu mine la câștig? Până una alta, de-nceput, ca ucenic al meu, ai dobândi cinci dinari pe zi. Și, pe deasupra, te-ai mai bucura și de ocrotirea acestui ciomag împotriva vreunei asupriri din partea dascălului tău de mai înainte, clanaretistul, pe care mă însărcinez, de-o trebui, să-l deșel dintr-o lovitură!

Și Al-Rașid răspunse:

— Primesc târgul!

Khalif spuse:

— Atunci dă-te jos de pe catâr și leagă vita pe undeva, ca să putem, la nevoie, s-o folosim spre a duce peștele la târg cu ea! Și hai degrabă să-ți începi ucenicia de pescar!

Atunci califul, măcar că oftând în sufletul lui și aruncând ochi pierduți împrejurii, lăsă catârul legat pe undeva prin preajmă, își încinse ce-i mai rămăsese din haine, își prinse-n brâu poalele cămășii, și veni de se rânduie lângă pescar, care îi spuse:

— O, clanaretule, apucă năvodul ăsta de la un capăt, adu-l pe după mână în *cutare* fel, și repede-l în apă în *cutare* fel!

Și Al-Rașid își chemă în inima lui toată istetia de care se simțea în stare și, făcând ce-i poruncise Khalif, arunca năvodul în apă; și după un răstimp vru să-l tragă; ci îl găsi atâta de greu, încât nu putu să-i dea de hac singur, și trebui să-l ajute Khalif; și îl traseră amândoi la mal, în vreme ce Khalif tipa către ajutorul său:

— O, clanaret al belei mele, de-o da păcatul să-mi gădesc năvodul rupt ori vătămat în vreun fel de pietrele de la fund, te belesc! Și întocmai cum mi-ai luat tu mie hainele, așa am să-ți iau și eu catârul!

Ci spre norocul lui Harun năvodul fu scos afară neatins și plin cu pește de cea mai aleasă frumusețe! Altminteri de bună seamă că Harun ar fi trecut prin beleaua pescarului, și numai Allah știe cum ar fi putut el să îndure o sarcină ca aceea. Or, nu fu nimic! Dimpotrivă, pescarul îi spuse lui Harun:

— O, clanaretule, tare mai ești hâd, și chipul tău seamănă aidoma cu fundul meu; ci pe Allah, dacă iei aminte bine la meseria ta cea nouă, într-o zi ai să ajungi un pescar strașnic...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaizeci și doua noapte

Spuse:

— O, clanaretule, tare mai ești hâd, și chipul tău seamănă aidoma cu fundul meu; ci pe Allah, dacă iei aminte bine la meseria ta cea nouă, într-o zi ai să ajungi un pescar strașnic! Până atunci, cel mai bun lucru pe care îl ai de făcut este să încaleci iar pe catâr și să te duci la suk să-mi cumperi două coșuri mari, ca să pun în ele prisosul pescuitului acesta minunat, în vreme ce eu, până te întorci, am să stau să păzesc peștele. Și nu te mai îngriji de nimic altceva, întrucât am aici și terezia de pește, și greutatea, și tot ce este de trebuință pentru vânzarea cu amănuntul. Iar tu nu o să ai altă sarcină, când o să ajungem în sukul de pește, decât să-mi ții terezia și să strângi banii de la mușterii! Dă fuga iute și cumpără coșurile. Și, mai ales, ia seama să nu care cumva să-mi umbli gură-cască, auzi? Că de unde nu, are să-ți joace bâta pe șerteată!

Și califul răspunse:

— Ascult și mă supun!

Pe urmă zori să-și dezlege catârul și să încalece pe el, dându-i pinteni grabnici; și râzând de să-și dea sufletul, se duse la Giafar care, când îl văzu împopoțonat așa de anapoda, ridică mâinile către cer și strigă:

— O, cap al drept-credincioșilor, fără de nicio îndoială că în calea ta ai dat de vreo grădină frumoasă, în care te-ai culcat și te-ai tăvălit prin iarbă!

Și califul, când auzi vorbele lui Giafar, se puse iar pe răs. Pe urmă barmecizii din alai, rudele lui Giafar, sărutară pământul dintre mâinile lui și spuseră:

— O, emire al drept-credincioșilor, deie Allah să zăbovească asupra ta bucuriile și să se spulbere departe toate grijile! Da care-i pricina care te-a ținut atâta de mult departe de noi, când nu plecasei decât să bei o gură de apă?

Și califul răspunse:

— Mi s-a întâmplat o întâmplare de-a mirările, dintre cele mai de haz și mai osebite!

Și le povesti tot ce pășise cu pescarul Khalif și cum, în locul hainelor pe care acela era încredințat că i le furase, îi lăsase în schimb caftanul de zarafir. Atunci Giafar strigă:

— Pe Allah, o, emire al drept-credincioșilor! când am văzut că te depărtezi singur-singurel, îmbrăcat atâta de falnic, am avut ca un fel de presimțire să nu ți se întâmple ceva. Da necazul nu-i mare, mă duc eu numaidecât să răscumpăr de la pescar mantia pe care i-ai dat-o!

Califul începu să râdă și mai tare și zise:

— Ar fi trebuit, o, Giafar, să te gândești la asta mai devreme, întrucât șugubățul acela, ca să și-o potrivească pe statura lui, i-a și tăiat poalele; iar din poale și-a și făcut un turban! Ci, o Giafar, mie mi-e prea destul un pescuit și nu mă simt ispitit să iau iarăși de la cap o trudă ca aceea. Și, de altminteri, am pescuit dintr-odată atâta pește cât să mă pot lipsi de aci înainte să râvnesc o izbândă mai mare, întrucât peștele scos din năvodul meu este atâta de mult de parcă ar fi fost o vrăjitorie la mijloc; și tot peștele acela se află colo jos, pe malul apei, în paza lui Khalif, stăpânul meu, care nu așteaptă decât să mă întorc la el cu niște coșuri, ca să ne ducem să vindem apoi în suk rodul pe care l-am agonisit!

Și Giafar spuse:

— O, emire al drept-credincioșilor, așadar eu nu am decât a mă duce să abat cumpărătorii spre voi!

Harun strigă:

— O, Giafar! pe harurile strămoșilor mei cei neprihăniți, făgăduiesc un dinar pentru fiecare pește tuturor acelor care au să cumpere de la Khalif, stăpânul meu, peștele pescuit de mine.

Atunci Giafar strigă străjerilor din alai:

— Hei, străjeri și oameni din alai! dați fuga pe malul apei și siliți-vă să-i aduceți pește emirului drept-credincioșilor!

Și numaidecât toți cei din alai alergară la locul arătat și îl găsiră pe Khalif păzind peștele; și îl împresurară cum împresoară ereții o pradă, și își smulseră peștii grămădiți dinaintea lui, bătându-se pe ei, în pofida toroipanului cu care amenința Khalif rotindu-l amarnic. Și Khalif, până la urmă, fu biruit cu totul de mulțimea lor și strigă:

— Nu încape îndoială că peștele acesta-i chiar peștele raiului!

Și, împărțind lovituri de zor, putu izbândi să scape de la pradă doi pești, cei mai frumoși din tot pescuitul acela; îi luă și, cu câte unul în fiecare mână, fugi în apă, ca să scape de cei pe care îi credea a fi niscaiva ucigași, tâlhari de drumul mare. Și, ajungând în felul acesta departe în apă, își ridică mâinile în care ținea peștii și strigă:

— O, Allah! pentru harurile peștilor aceștia din raiul tău, fă ca tovarășul meu, clanaretistul, să nu zăbovească a se-ntoarce!

Or, cum își sfârși această rugă, un arap din alaiul de pază al califului, rămas mai pe urma celorlalți, din pricina calului care i se oprise în drum să se ușureze, ajunse și el la malul apei și, nemaivăzând nici urmă de pește, se uită la dreapta, se uită la stânga, și îl zări pe Khalif în apă, ținând câte un pește în fiecare mână. Și îi strigă:

— O, pescarule, ia fă-te-ncoace!

Khalif răspunse:

— Întoarce dosul, o, înghițitorule de belele!

La vorbele acestea, negrul, peste măsură de mânios, își ridică sulita și, ațintind-o înspre Khalif, strigă:

— Vrei să vii încoace și să-mi vinzi peștii ăia doi, la ce preț ai hotărât tu, ori vrei mai degrabă să-ți împlânt sulita asta în coastă?

Și Khalif răspunse:

— Stai așa, bre pușlamao! Mai bine îți dau peștele, decât să-mi pierd viața!

Și ieși din apă și veni de-i aruncă în silă cei doi pești arapului, care îi luă de pe jos și îi puse într-o basma de mătasă bogat înflorată; pe urmă își duse mâna la buzunar, ca să scoată banii; ci văzu că buzunarul era gol; și îi spuse pescarului:

— Pe Allah, o, pescarule, nu ai noroc, căci nu am acum în buzunar nici măcar o drahmă! Da să vii mâine la palat și să întrebi de hadâmbul negru Sandal. Și slugile au să te îndrume la mine, și am să te întâmpin cu o primire mărinimoasă și cu ce ți-o meni norocul; și pe urmă ai să te duci în calea ta!

Și Khalif, necutezând să facă pe năzurosul, îi aruncă hadâmbului o privire care spunea mai mult decât o mie de înjurături, ori de amenințări cu belitul, ori de dezmățuri cu mama sau cu sora celuiilalt; și se îndepărtă înspre Bagdad, plesnindu-și palmele una de alta și grăind, cu un glas zefliu și plin de amărăciune: „Iacătă, cu adevărat, o zi care, dintru început, a fost mai blagoslovită decât toate zilele blagoslovite ale vieții mele! E vădit!” Și, în felul acesta, trecu pragul cetății și intră în sukuri.

Or, când trecătorii și prăvăliașii...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șazeci și treia noapte

Urmă:

Or, când trecătorii și prăvăliașii îl văzură pe Khalif pescarul, care, pe de-o parte, își purta în spinare năvoadele, coșul și bâta, iar pe de altă parte era îmbrăcat cu un caftan și avea pe cap un turban care numai ele două prețuiau mai bine de o mie de dinari, îl împresurară și porniră pe urma lui, ca să vadă ce putea să fie cu el, până ce ajunse în dreptul croitoriei pe care o ținea croitorul califului. Și croitorul, de la cea dintâi privire aruncată asupra lui Khalif, cunoscă pe dată că haina de pe el era chiar haina pe care o lucrase nu de mult pentru căpetenia drept-credincioșilor. Și strigă către pescar:

— O, Khalif, de unde ai căpătat feregeaua aceea de pe tine?

Și Khalif, cu sufletul cătrănit, îi răspunse fulgerându-l cu privirile:

— Da ce te bagi tu, chip neisprăvit? Ci să știi, ca să pricepi că nu am nimica de ascuns: mantia aceasta mi-a fost dată de ciracul meu, pe care îl învăț pescuitul, și pe care mi l-am luat ca ajutor. Și nu mi-a dat mantia decât ca să scape cu mâna neretezată, pentru hoția de care s-a făcut vinovat când mi-a șterpelit hainele!

La vorbele acestea, croitorul pricepu că însuși califul, în plimbările lui, trebuie să se fi întâlnit cu pescarul și să-i fi făcut vreun renghi, ca să-și râdă de el. Și îl lăsă pe Khalif să-și vadă în tihnă de drum și să ajungă la el acasă, unde avem să-l găsim iarăși mâine.

Ci acuma este timpul să aflăm ce s-a petrecut la sarai în lipsa califului Harun Al-Rașid. Apoi acolo s-au petrecut lucruri cu urmări grele.

Știm, dar, că marele calif nu plecase cu Giafar decât ca să se ducă să ia oleacă de aer pe câmpuri și să-și mai uite o clipă de patima-i cea aprigă după Kut-al-Kulub. Or, califul nu era nicidecum singurul suflet pe care îl chinuia patima aceea pentru roabă. Soția și verișoara lui, Sett Zobeida, de la venirea în harem a fetișcanei, ajunsă cadâna cea mai dragă a emirului drept-credincioșilor, nu mai putea nici să mănânce, nici să bea, nici să doarmă, nimica! Atâta de plin îi era sufletul de zavistia care le cuprinde de obicei pe femei din pricina potrivnicilor lor. Și ca să-și ușureze veninul stârnit de ocară aceea necurmată care o umilea și în ochii ei și în ochii celor din preajma ei, Sett Zobeida nu mai aștepta decât un prilej, fie vreo lipsă nevoită a califului, fie vreo călătorie, fie vreo altă treabă, care să-i îngăduie a săvârși în voie ceea ce își pusese de gând. Încât, de îndată ce află că marele calif plecase la vânătoare și la pescuit, porunci să se pregătească, în iatacurile ei, un ospăț falnic, de la care să nu lipsească nici băuturile, nici

tăvile de farfuriu pline cu zumaricale și cu dulceturi. Și trimise să fie poftită, cu mare pohfală, și cadâna Kut-al-Kulub, poruncind roabelor să-i spună:

— Stăpâna noastră Sett Zobeida, fiica lui Kassem, soția emirului drept-credincioșilor te poștește astăzi, o, stăpână a noastră Kut-al-Kulub, la un ospăț pe care îl dă în cinstea ta. Căci Sett Zobeida a băut astăzi o doctorie și, ca să dobândească o vindecare cât mai deplină, trebuie să-și veselească sufletul și să-și odihnească gândurile; și socoate că tihna cea mai bună și voioșia cea mai aleasă nu le poate căpăta decât privindu-te pe tine și ascultând cântecele tale minunate, despre care l-a auzit pe calif vorbind cu multă desfătare. Și tare mai dorește să se încredințeze și ea!

Iar Kut-al-Kulub răspunse:

— Ascultare și supunere datorăm lui Allah și stăpânei noastre Sett Zobeida!

Și se ridică pe clipă pe dată; și habar nu avea ce-i menise ursita în hotărârile ei cele trainice. Și își luă alăutele de trebuință, și plecă împreună cu căpetenia hadâmbilor la iatacurile aprigei Sett Zobeida.

Când ajunsese în fața soției califului, fata sărută pământul dintre mâinile ei de mai multe ori, pe urmă se ridică și, cu un glas nespus de dulce, rosti:

— Pacea fie asupra acestei perdele ridicate și asupra vălului neprihănit al acestui harem, asupra urmașului Profetului și moștenitor al volniciilor neamului lui Abbas! Deie Allah să dăinuie fericirea stăpânei noastre atâta vreme cât s-or urma ziua și noaptea una după alta!

Și, după ce rosti lauda aceasta, se trase îndărăt între celelalte soții și cadâne.

Atunci Sett Zobeida, care sta tolănită într-un peș pe divanul larg de catifea, își ridică alene ochii către cadână și o privi țință. Și rămase năucă de ce vedea...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șazeci și patra noapte

Spuse:

...Și rămase năucă de frumusețea pe care o vedea la fetișcana aceea desăvârșită, care avea niște plete ca noaptea, niște obraji ca bobocii de trandafiri, niște sâni ca de grante, niște ochi strălucitori, pleoapele galeșe, o frunte luminoasă și un chip de lună. Și de bună seamă că soarele sta să

răsară de după cârlionții de pe frunte-i, și că bezna nopții se înnegura de la pletele ei; iar moscul nu putea fi cules, fără de nicio îndoială, decât din răsuflarea ei, și numai ei își datorau florile gingășia și mireasma; luna nu lumina decât luând cu împrumut din strălucirea frunții ei; ramul nu se legăna decât după pilda mijlocului ei, iar stelele nu sclipeau decât de la sclipirea ei; arcul vitejilor nu se încorda decât ca să fie asemeni cu sprâncenele sale; iar mărgeanul de pe mări nu se înroșea decât de la buzele ei cele roșii! Dacă era supărată, cei îndrăgostiți de ea se prăbușeau la pământ, pieriți de viață! Dacă era liniștită, sufletele se întorceau să dea viață iarăși trupurilor moarte! Dacă arunca o privire, vrăjea și supunea lumile amândouă sub stăpânia sa. Căci cu adevărat era o minune de frumusețe și era fala Aceluia carele o zămislise și o desăvârșise!

După ce Sett Zobeida o privi cu uimire îndelungă și o cercetă cu de-amănuntul, îi zise:

— Pace, dragoste și noroc! Fii binevenită printre noi, o, Kut-al-Kulub! Șezi coala și veselește-ne cu meșteșugul tău și cu frumusețea cântărilor tale!

Și fetișcana răspunse:

— Ascult și mă supun!

Pe urmă șezu jos și, întinzând mâna, luă mai întâi o dairea minunată; și-așa chiar că i se puteau potrivi vorbele poetului:

*O, cântăreață cu dairea,
Tot ascultându-te, vrăjită,
A-nnebunit inima mea!
Și pe când degetele tale
Bat ritmul cu mișcări agale,
Iubirea-mi geme-mpătimită
În tactul dulcelui tău cânt
Ce-mi sună-n piept, adânc și blând.*

*N-am să-ți mai pot da-ntr-un sfârșit
Decât o inimă rănită!
De cânti un cântec fericit,
Ori gemi ca sub dureri zdrobită,
Tu-nfigi în inimile noastre
Potop de sulii, și dezastre.*

Ridică-te, ah! zvârle iute

*Veșmintele-ți! și, ah! Aruncă
Iașmacul, și pe întrecute,
Cu pasul zvelt, și cu-ndelungă
Pricepere, dansează-apoi,
O, preafrumoaso, pentru noi,
Nebunul dans ce ne răpune
Al dragostei noastre nebune!*

Și, după ce
zângăni iar din
dairea, începu
să cânte,
însoțindu-se de
zdrăngănelile
ei, stihurile
acestea, ticluite
pe loc:

*Surorile inimii
mele,*

*Gingașele,
dulci păsărele,*

*I-au spus-i-
au inimii:
„Fugi!*

*Fugi de
bărbați și fugi
de lume!”*

*Ci inimii mele,
anume,*

*I-am spus:
„Orișiunde te
duci,*

*O, inimă, să te
supui*

Bărbaților!

Cată să-ți pui

În aripă largi evantaie

*Să freamăte lin, să se-nfoaie
Și veselă fii, cum se cere,
Să faci tuturor plăcere!”*

Și cântă apoi aceste două strofe, cu un glas atâta de minunat încât, de farmecul lor, păsările cerului se opriră din zbor, iar palatele începură să dănțuiască din toate zidurile. Atunci Kut-al-Kulub lăasă daireaua și luă o trișcă de trestie, pe care își lipi buzele și degetele. Și, în felul acesta, chiar că i se potriveau stihurile poetului:

*O, tu, cea care cânți măiestru,
Din fluierul acela rece,
Din trestia aceea moartă
Ce-o ții cu degetele-ți lungi
La jarul buzelor frumoase,
Prin care un nou suflet trece
Din răsuflarea ta ca focul
În trișca răsucită-n dungi,*

*Mai bine-n inima mea suflă!
Ea ar suna cu mult mai bine
Ca trestia aceluia fluier
Cu șapte găuri puse-n șir,
Căci nu-s doar șapte răni cioplite
În inima mea și în mine,
Ce-ar tresări înfiorate
Sub degetele-ți prea-subțiri!*

După ce le vrăji pe toate femeile de față cu cântecul din trișcă, fata puse jos fluierul și luă o lăută minunată, îi potrivi strunele și și-o sprijini pe sân, plecându-se peste pântecul ei, cu o gingășie ca de mamă ce se plecă peste pruncul său, așa de frumos, încât de bună seamă că despre ea și despre lăuta ei a zis poetul:

*O, cântăreață din lăută,
Cum știi cu degetele tale
S-aprinzi pe strunele persane
Sau să adormi pojar și jale,*

*Întocmai cum dorești, ca vraciul
Ce știe, meșter, după voie,
Să lase sângele să curgă
Cuminte – sau, de e nevoie,
Să-l facă să țâșnească-afară
Din toate rosturile sale.*

*Ce-adâncă vrajă se-nfioară
Când degetele-ți diafane
Grăiesc cu grai de alăută
Pe limba strunelor persane,
Iar cei ce nu știu graiu-acela
Ascultă vraja-i fără nume
Și limba-i fără de cuvinte
Venind de dincolo de lume,
Și toți pricep ce spune graiul
Din strunele vuind de zvoane.*

Și atunci fata porni să sune strunele pe paisprezece glasuri osebite, și cântă, ținând hangul cu alăuta, un cântec întreg, care le topi de desfătare pe cele care o priveau, și le cufundă în bucurie pe cele care o ascultau.

Pe urmă Kut-al-Kulub, după ce zvoni din strunele feluritelor alăute și după ce cântă felurite cântece dinaintea mândrei Sett Zobeida, se ridică în toată strălucirea și în toată mlădioasa ei gingășie și începu să dănuiască. După care șezu jos și facu o mulțime de giumbușlucuri, de panglicării și de pozne, și toate astea cu o mână atât de ușoară și cu atâta dibăcie și îndemânare, încât Sett Zobeida, în pofida geloziei, a ciudei și a zăcășiei ce-o rodeau, era mai-mai să cadă îndrăgostită și să-i mărturisească patima pe care o simțea. Ci izbuti să-și curme la vreme atare pornire, gândind în cugetul ei: „Hotărât! vărul meu Al-Rașid nu are întru nimic de ce fi osândit că este atât de îndrăgostit de ea”.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaizeci și cincea noapte

Spuse:

„Hotărât! vărul meu Al-Rașid nu are întru nimic de ce fi osândit că este atât de îndrăgostit de ea”.

Și Sett Zobeida le porunci roabelor să aștearnă masa, și își lăsă ura să biruie aceste întâie simțăminte. Da nu-și lăsă mila să i se topească întru totul din inimă și, în loc să-și înfăptuiască planul ce și-l întocmise de-a o otrăvi pe potrivnica ei și de a scăpa astfel de ea pe totdeauna, se mulțumi a pune să se amestece în prăjiturile date frumoasei Kut-al-Kulub o porție strașnică de bang adormitor. Și, de cum își duse la gură o bucată din acele zumaricale, cadâna se și prăvăli cu capul pe spate și se cufundă în negurile somnului. Iar Sett Zobeida, prefăcându-se cuprinsă de mare durere, porunci roabelor s-o ducă într-un iatac de taină. Pe urmă puse să se împrăstie știrea că murise, spunând că se înecase la masă, din lăcomie la mâncare, și îi ridică degrabă un mormânt falnic, chiar în grădinile saraiului.

Toate astea se petrecură așadar în lipsa califului. Când însă, după pățania cu pescarul Khalif, acesta se întoarse la sarai, cea dintâi grijă a lui fu aceea de a-i întreba pe hadâmbi despre draga sa Kut-al-Kulub. Iar hadâmbii, pe care Sett Zobeida îi prevestise că-i spânzură dacă dau în vileag ceva, îi răspunseră califului cu un glas de înmormântare:

— Vai, o, doamne al nostru, sporească-ți Allah zilele și întoarcă asupra capului tău zilele datorate stăpânei noastre Kut-al-Kulub! Lipsa ta, o, emire al drept-credincioșilor, i-a pricinuit o mâhnire și o durere atâta de mari, încât n-a putut să îndure zguduirea, și moartea cea grabnică a răpus-o! Și acuma se află întru tihna Stăpânului ei!

La vorbele acestea, califul începu să alerge ca un smintit prin palat, astupându-și urechile și întrebându-i cu țipete amarnice despre mult-iubita lui pe toți cei pe care îi întâlnea. Și toată lumea, la trecerea lui, se arunca degrabă cu pieptul la pământ, ori se ascundea pe după stâlpi. Și califul ajuns, în felul acesta, în grădina unde se ridica mormântul cel închipuit al cadânei, și se prăbuși cu fruntea pe marmură și, întinzând mâinile și plângând cu toate lacrimile lui, strigă:

*O, trist mormânt! cum poate să închidă
Adâncă noapte-a umbrei tale reci
Pe-aceea care-a fost cea mai iubită?*

*O, trist mormânt! răspunde, dar: pe veci
Se șterse frumusețea ei vrăjită?
Acel desfăt al ochilor mei, deci,*

Se încheie și el, într-o clipită?

*O, trist mormânt! tu nu ești, văd eu bine,
Nici măcar adevărul, nici minciuna:
Nici Raiul Desfătărilor senine,
Nici cerul pământesc dintotdeauna. —
Oh, pe Allah! oare de ce în tine
Dă-n floare ramul și sclipește luna?*

Și, în felul acesta, califul își oftă și își vărsă durerea vreme de un ceas. După care se ridică și se duse iute de se închise în iatacurile lui, fără a vroi să mai asculte nicio mângâiere, nici s-o primească pe soția lui ori pe celelalte soții dragi!

În ce o privește pe Sett Zobeida, apoi aceasta, dacă văzu izbânda vicleniei sale, porunci ca frumoasa Kut-al-Kulub să fie închisă într-o ladă de haine (întrucât fata tot se mai afla sub puterea adormitoare a bangului) și puse două roabe de încredere să ducă lada afară din sarai și s-o vândă în suk celui dintâi cumpărător care s-o ivi, cu înțelegerea ca vânzarea să se facă fără a se deschide capacul!

Și-atâta cu toți aceștia!

Ci în ceea ce îl privește pe Khalif pescarul, apoi acesta, dacă se sculă, a doua zi după pescuit, cel dintâi gând al lui fu la arapul cel scopit, care nu-i plătise cei doi pești, și își zise: „Tare socotesc că tot ce am mai bun de făcut acum este să mă duc la sarai și să întreb de acel Sandal hadâmbul, fiul blestematei cu nas borcănat, de vreme ce așa m-a îndemnat chiar el! Și de n-o vrea să-și plătească datoria, pe Allah! am să-l belesc!” Și luă drumul către palat.

Or, când ajunse acolo, Khalif găsi toată lumea întoarsă pe dos; și chiar în poartă, cel dintâi ins pe care îl întâlni fu arapul Sandal hadâmbul, stând jos în mijlocul unei roate cuviincioase de arapi și de hadâmbi, vorbind și dând din mâini. Și Khalif se îndreptă către el; iar când un mameluc tânăr vru să-i ațină calea, pescarul îl împinse și strigă:

— Cară-te de-aici, fecior de codoș!

La răcnetul acela, hadâmbul Sandal întoarse capul și îl văzu pe Khalif pescarul. Și hadâmbul, râzând, îi spuse să se apropie; iar Khalif se apropie și zise:

— Pe Allah! te-aș fi cunoscut dintr-o mie, o, balaoacheșule, o, firicel de lalea!

Și hadâmbul, auzind vorbele acelea, pufni în râs și zise cu gingășie:

— Stai colea jos oleacă, o, stăpâne al meu Khalif! Am să-ți plătesc numaidecât ceea ce îți datorez!

Și își băgă mâna în buzunar ca să scoată banii și să-i dea, când deodată un strigăt vesti ivirea marelui vizir Giafar, care tocmai ieșea de la calif.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaiszeci și șasea noapte

Spuse:

Și își băgă mâna în buzunar ca să scoată banii și să-i dea, când deodată un strigăt vesti ivirea marelui vizir Giafar, care tocmai ieșea de la calif.

Așa că hadâmbii, robii și tinerii mameluci se ridicară și se așezară pe două rânduri; iar Sandal, la un semn făcut cu mâna de către vizir că are să-i spună ceva, îl lăsă pe pescar și alergă să audă porunca lui Giafar. Și amândoi începură să vorbească de zor, plimbându-se în lung și în lat.

Khalif, dacă văzu că hadâmbul zăbovea să se întoarcă la el, socoti că era o viclenie din partea acestuia ca să nu-i plătească, mai ales că hadâmbul părea a-l fi uitat cu totul și că nu-i mai păsa de pescar, de parcă nici n-ar fi fost pe lume. Atunci începu să se frământa și să-i facă semne de departe hadâmbului, semne ce voiau să zică: „Întoarce-te odată!” Și întrucât acela nu lua deloc aminte la el, Khalif îi strigă cu un glas zefliu:

— O, stăpâne al meu Lalea, dă-mi ce îmi datorezi, ca să mă duc!

Și hadâmbul, din pricină că se afla de față cu Giafar, rămase tare încurcat la strigătul acela, și nu vroi să răspundă nimic. Ba dimpotrivă, începu să vorbească și mai însuflețit, ca să nu care cumva să ia seama vizirul în partea aceea; ci fu o trudă zadarnică. Întrucât Khalif se apropie și mai mult și, cu un glas năprasnic, răcni, făcând semne mari:

— O, mișelule care nu-ți plătești datoriile, prăpădi-i-ar Allah pe oamenii de rea-credință și pe toți care-i jefuiesc pe cei săraci de bunul lor!

Pe urmă schimbă glasul și strigă batjocoritor:

— Mă pun sub ocrotirea ta, o, stăpâne Burtă-Goală al meu! Și mă rog ție să-mi dai ce îmi datorezi, ca să pot să mă duc.

Iar hadâmbul rămase peste poate de încurcat, căci Giafar, de data aceasta, văzuse și auzise tot; ci întrucât încă nu-și da seama despre ce e vorba, îl întrebă pe hadâmb:

— Ce-o fi pățit oare bietul om? Și cine l-o fi păgubit de bunul lui?

Și hadâmbul răspunse:

— O, doamne al meu, tu nu știi cine-i omul acesta?

Giafar spuse:

— Pe Allah! de unde să știu, de vreme ce acum îl văd întâia oară?

Hadâmbul spuse:

— O, doamne al nostru, este chiar pescarul de la care am luat ieri peștele de l-am dus califului! Iar eu, întrucât i-am făgăduit niște bani pentru cei doi pești care îi mai rămăseseră la urmă, i-am spus să vină astăzi la mine, să-i plătesc ce i se cuvine! Și tocmai vroiam să-i dau banii, atunci când a trebuit să alerg dinaintea ta! Și, drept aceea, omul, pierzându-și răbdarea, mă bruftuluiește acum în felul acesta!

Vizirul Giafar, dacă auzi vorbele lui Sandal, zâmbi a râde și îi spuse hadâmbului:

— Cum ți-ai făcut tu socoteala, o, căpetenie de hadâmbi, de te-ai dovedit atâta de lipsit de cinstire, de luare-aminte și de cuviință tocmai față de chiar dascălul emirului drept-credincioșilor? Sărace Sandal! ce-o să zică marele calif când are să afle că n-a fost cinstit până peste poate tovarășul și dascălul său, pescarul Khalif?

Pe urmă Giafar adaugă deodată:

— O, Sandal, mai întâi de toate să nu-l lași să plece, întrucât nici nu se putea să pice mai la țanc! Califul, cu pieptul apăsător, cu inima mâhnită, cu sufletul cernit, tocmai se află cufundat în deznădejde, din pricina morții cadănei dragi lui, Kut-al-Kulub; iar eu degeaba am căutat să-l mângâi, prin toate mijloacele obișnuite. Da poate cu ajutorul acestui pescar Khalif avem să izbândim a-i ușura pieptul. Ține-l, dar, până ce mă duc să dibuiesc gândurile califului în privința lui!

Și hadâmbul Sandal răspunse:

— O, doamne al meu, fă cum socotești potrivit! Și Allah să te ție și să te apere pururea, ca pe sprijinul, stâlpul și piatra de temelie a împărăției și a neamului emirului drept-credincioșilor! Și asupra ta și a lui fie umbra ocrotitoare a Celui-Preaînalt! Și facă el ca ramul, trunchiul și rădăcina să rămână neatinse în veci!

Și alergă la pescarul Khalif, în vreme ce Giafar se întoarce la califul Harun Al-Rașid. Și pescarul, dacă îl văzu pe hadâmb că vine într-un sfârșit, îi zise:

— Iacătă-te, dară, o Mațe-Goale!

Iar când hadâmbul le porunci mamelucilor să-l ție pe pescar și să nu-l lase să plece, acela strigă:

— A, iacătă și năpasta la care mă așteptam! Cel care a dat a ajuns datornic, iar pârâșul a ajuns pârât! A, Lalea a belelei mele, eu vin aici să-mi cer dreptul, și voi mă popriți de parcă n-aș fi dat toate birurile ori nu mi-aș fi plătit adeturile?

Și-așa cu el!

În ce îl privește pe calif, când intră la el Giafar, sta frânt în două, cu capu-n mâini și cu pieptul zguduit de suspine! Și își procitea încetișor aceste stihuri:

*Prietenii mă ceartă că gem neconținut
Și nu mai uit durerea și chipul ce-am iubit.
Dar ce să fac, prieteni, când n-am nicio putere
Asupra bietei inimi ce nu vrea mângâiere,
Și când nu sunt în stare să-ndur, fără să mor,
Gingașa amintire ce mă îngroapă-n dor,
Copila minunată și dulce, ah, de care
Mi-e inima legată pe veci, fără scăpare.
Ah, nu mai am putere s-o uit – când am băut
Din cupa scumpă vinul privirii ei, pierdut,
Ah, vinul fără seamăn din care-nfiorat
Băui odinioară și sunt și-acuma beat.*

Și când ajunse dinaintea califului, Giafar îl zise:

— Pacea fie cu tine, o, emire al drept-credincioșilor, o, apărătorule al cinstei Legii noastre, o, coborâtorule din unchiul Sultanului Profeților! Rugăciunea și pacea lui Allah fie asupra lui și asupra tuturor urmașilor lui, fără de abatere!

Și califul își ridică asupra lui Giafar doi ochi plini de lacrimi și o privire îndurerată, și răspunse...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaiszeci și șaptea noapte

Spuse:

Și califul își ridică asupra lui Giafar doi ochi plini de lacrimi și o privire îndurerată, și răspunse:

— Și asupra ta, o, Giafar, fie pacea lui Allah și mila și binecuvântările Lui!

Și Giafar întrebă:

— Căpetenia drept-credincioșilor îngăduie robului să vorbească, ori mai degrabă îl oprește?

Iar Al-Rașid răspunse:

— Da de când, o, Giafar, îți este oprit să vorbești ție, stăpânul și capul peste toți vizirii mei? Spune-mi tot ce ai să-mi spui!

Iar Giafar spuse atunci:

— O, doamne al meu, plecând de dinaintea ta ca să mă întorc la mine acasă, l-am întâlnit afară, la poarta palatului, în mijlocul hadâmbilor, pe stăpânul și dascălul și tovarășul tău, pescarul Khalif, care avea multe pâre de adus împotriva ta, și se plângea de tine, zicând: „Slavă lui Allah! Nu pricep nimica din tot ce mi se întâmplă! Eu l-am învățat meșteșugul pescuitului, și el nu numai că nu mi-a păstrat nicio mulțumire, da a mai și plecat să-mi aducă două coșuri și tare s-a ferit să se mai întoarcă! Asta-i tovarășie cinstită și ucenicie cuminte? Ori te pomenești că așa s-or fi plătind dascălii?” Or, eu, o, emire al drept-credincioșilor, m-am grăbit să vin a te înștiința cum stă treaba; ca, dacă tot mai ai de gând să-i fii tovarăș, să-i fii; de nu, să-i dai de știre despre încetarea înțelegerii dintre voi doi, pentru ca să-și poată găsi alt tovarăș ori părtaș!

Când auzi vorbele acestea ale vizirului său, califul, în ciuda suspinelor care îl sugrumau, nu mai putu să se oprească a zâmbi, pe urmă a râde în hohote, și deodată își simți pieptul ușurat; și îi spuse lui Giafar:

— Pe viața mea și a ta, o, Giafar, spune-mi adevărat! Chiar așa-i, se află acum pescarul Khalif la poarta palatului?

Și Giafar răspunse:

— Pe viața ta, o, emire al drept-credincioșilor, chiar pescarul Khalif, cu ochii lui amândoi, este la poartă!

Și Harun zise:

— O, Giafar, pe Allah! trebuie să-i fac numaidecât dreptate astăzi, după vredniciile lui, și să-i dau ce i se cuvine! Așa că dacă Allah, prin mijlocirea mea, i-o trimite chinuri ori dureri, are să le capete pe de-a-ntregul; dacă, dimpotrivă, are să-i scrie la soartă sporul și norocul, are să le capete întocmai!

Și, rostind vorbele acestea, califul luă o foaie mare de hârtie, o rupse în bucățele aidoma, și spuse:

— O, Giafar, scrie tu cu mâna ta, pe douăzeci dintre aceste hârtii, mai întâi sume de bani mergând de la un dinar la o mie de dinari, apoi numele tuturor

dregătoriilor din împărăția mea, de la dregătoria de calif, de emir, de vizir și de musaip, până la cele mai mărunte slujbe de la sarai; pe urmă scrie, pe alte douăzeci de hârtii, toate soiurile de osânde și de schingiuri, de la bătaia cu vergi până la spânzurătoare și moarte!

Și Giafar răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și luă un calam și scrisese cu mâna lui, pe bucățile de hârtie, toate cele poruncite de calif, precum: *o mie de dinari, slujba de musaip, dregătoria de emir, sarcina de calif*, și: *pedeapsa cu moartea, înțemnițarea, ciomăgeala*, și alte asemenea lucruri. Pe urmă le împături pe toate la fel, le aruncă într-un lighenaș de aur, și îi înmână totul califului, care îi spuse:

— O, Giafar, jur pe sfintele haruri ale preasfinților mei strămoși, cei neprihăniți, și pe împărăteasca mea spiță care suie până la Hamzà și la Akil⁴⁸, că, atunci când pescarul Khalif are să se afle aici, am să-i poruncesc numaidecât să tragă o hârtie dintre aceste hârtii, pe care numai eu și cu tine știm ce stă scris, și am să-i dăruiesc tot ce i-o meni hârtia pe care are s-o tragă, oricare ar fi lucrul scris! Și, de-ar fi să i se nimerească chiar și dregătoria de calif, am să cobor pe dată din scaunul de domnie și am să i-l las lui, cu toată bucuria sufletului! Da dacă, dimpotrivă, spânzurătoarea, sau tăierea, sau scopirea, sau orice alt fel de moarte are să-i fie partea, am să poruncesc s-o îndure nesmintit! Du-te de-l ia și adu-mi-l fără de zăbavă!

Când auzi vorbele acestea, Giafar își zise în sineși: „Nu este domnie și putere decât întru Allah Slăvitul și Atotputernicul! S-ar prea putea ca hârtia trasă de acest sârman să fie o hârtie de năpastă, care să-i prilejuiască pieirea! Și-așa că eu, fără de voia mea, am să fiu pricina nenorocirii lui! Întrucât califul s-a legat cu jurământ, și n-ai cum nădăjdui să-l faci să-și schimbe hotărârea! Nu am, dar, decât a mă duce după acest sârman! Și nu are să se întâmple decât ce e scris de Allah!” Pe urmă ieși să-l caute pe Khalif pescarul și, luându-l de mână, vru să-l ducă înlăuntrul palatului. Khalif însă, care nu mai contenise să se frământa, să se plângă de popreala sa și să se căiască de faptul că venise la curte, era mai-mai să-și vadă mințile rătăcite întru totul, și strigă:

— Mare prost am fost să-i dau ascultare și să vin aici după hadâmbul ăsta negru, Laleaua pacostei, plodul cel buzat al blestemei cu nas borcânat, Mațe-Goale ăsta!

Giafar însă îi zise:

— Hai, vino după mine!

Și îl duse înconjurat de o mulțime de robi și de flăcăi, pe care Khalif nu mai contenea să-i blesteme. Și după ce îl trecu prin șapte săli de intrare nemăsurate, Giafar îi spuse:

— Ia seama, o, Khalif! Ai să te afli dinaintea emirului drept-credincioșilor, apărătorul dreptei-credințe!

Și, ridicând o perdea mare, îl împinse în sala de primire, unde Harun Al-Rașid sta în jețul lui, înconjurat de emirii și de mai-marii de la curtea sa. Iar Khalif, care habar n-avea de ce vede, nu se simți întru nimic tulburat; ba, uitându-se cu cea mai mare luare-aminte la Harun Al-Rașid în vâlva slavei sale, se duse la el hohotind de râs și îi zise:

— A, iacătă-te, o, clanaretule! Au tu socoți că te-ai purtat cinstit ieri, când m-ai lăsat să păzesc singur peștele, pe mine, care te-am învățat meseria și te-am însărcinat să te duci să-mi cumperi două coșuri? Încât m-ai lăsat fără de apărare și la cheremul unei liote de hadâmbi care au venit ca un potop de ciori să-mi fure și să-mi ia peștele, care ar fi putut să-mi aducă pe puțin o sută de dinari! Și tot tu ești pricina pentru tot ce mi-e dat să pățesc și acum, în mijlocul inșilor ăstora care mă țin aici! Ci tu, o, clanaretule, ia să-mi spui, cine oare-a putut să pună mâna și pe tine și să te înșface și să te lege în scaunul ăla?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaizeci și opta noapte

Spuse:

...Ci tu, o, clanaretule, ia să-mi spui, cine oare-a putut să pună mâna și pe tine și să te înșface și să te lege în scaunul ăla?

La vorbele acestea ale lui Khalif, califul zâmbi și, luând cu mâinile amândouă ligheanul de aur în care se aflau hârtiile scrise de Giafar, zise:

— Apropie-te, o, Khalif, și vino de trage o hârtie dintre hârtiile acestea!

Khalif însă, izbucnind în râs, strigă:

— Ce, o, clanaretule, ți-ai și schimbat meseria și te-ai lăsat de muzică? Acuma iacătă că ai ajuns astrolog! Și ieri erai ucenic de pescar! Crede-mă, clanaretule, treaba asta n-o să te ducă departe! Căci cu cât te apuci de mai multe meserii, cu atâta câștigi mai puțin! Lasă, dar, deoparte astrologia și fă-te iar clanaret, ori mai degrabă întoarce-te la mine, să-ți faci ucenicia de pescar!

Și-ar fi ținut-o așa înaintea, când deodată Giafar se duse la el și îi zise:

— Gata cu vorbele astea! Și vino de trage o hârtie, așa cum ți-a poruncit emirul drept-credincioșilor!

Și îl împinse către scaunul împărătesc.

Atunci Khalif, tot împotrivindu-se la împingerea lui Giafar, și bodogănind, se lăsă dus până la ligheanul de aur și cufundându-și deodată mâna în el scoase un pumn întreg de hârtii. Giafar însă, care îl veghea, îi porunci să le dea drumul și îi spuse să nu ia decât una. Și Khalif, împingându-l cu cotul, își băgă iar mâna în lighean și nu scoase de data aceasta decât o hârtie, zicând:

— Departe de mine orice gând de a-l mai lua de-acuma-ncolo în slujba mea pe clanaretistul ăsta cu bucle obrazilor umflate, astrologul ăsta întocmitor de horoscoape!

Și, zicând acestea, despături hârtia și, ținând-o de-andoaselea, căci nu știa să citească, o întinse califului și zise:

— Vrei, o, clanaretule, să-mi spui horoscopul scris pe hârtia asta? Și ia seama să nu care cumva să-mi ascunzi ceva!

Iar califul luă hârtia și, fără a o citi, o întinse la rândul său lui Giafar, zicându-i:

— Spune-ne cu glas tare ce stă scris acolo!

Și Giafar luă hârtia și, citind-o, ridică brațele și strigă:

— Nu este domnie și nu este putere decât întru Allah Slăvitul și Atotputernicul!

Iar califul, zâmbind, îl întrebă pe Giafar:

— Vești bune, nădăjduiesc, o, Giafar! Ce este? Spune! Trebuie să cobor din scaunul de domnie? Trebuie să-l înalț în el pe Khalif? Ori te pomenești că trebuie să-l spânzur?

Și Giafar răspunse, cu glas înduioșat:

— O, emire al drept-credincioșilor, pe hârtia aceasta stă scris: *O sută de lovituri de ciomag pescarului Khalif.*

Atunci califul, cu toate țipetele și împotrivirile lui Khalif, spuse:

— Să se îndeplinească hotărârea!

Și spătarul Massrur porunci să fie luat pescarul, care urla deznădăjduit, și să fie întins pe burtă, să i se tragă, numărat, o sută de lovituri de ciomag, niciuna mai mult, niciuna mai puțin! Iar Khalif, măcar că nu simțea nicio durere, datorită învârtoșirii pe care o dobândise, scotea niște țipete înfricoșătoare și arunca un potop de ocări asupra clanaretistului. Și califul

râdea să se topească! Și când se sfârșiră de dat cele o sută de lovituri, Khalif se sculă, de parcă n-ar fi pățit nimic, și strigă:

— Blestema-ți-ar Allah zbegul ăsta, o, buhăitule! Au de când o fi ajuns bătaia cu ciomagul prilej de șotii între oamenii cumsecade?

Iar Giafar, care avea un suflet milos și o inimă duioasă, se întoarse către calif și spuse:

— O, emire al drept-credincioșilor, îngăduie-i pescarului să mai tragă o hârtie! Poate că soarta are să-i fie mai priincioasă de data aceasta! Și-apoi, doar n-ai să vrei ca fostul tău dascăl să plece de la apa bunătații tale fără a-și fi potolit setea!

Și califul răspunse:

— Pe Allah, o, Giafar, ești tare nechibzuit! Tu știi că domnii nu prea au obiceiul să-și întoarcă jurămintele sau făgăduielile! Or, trebuie să fii încredințat de la început că dacă pescarul, trăgând a doua hârtie, are să aibă parte de spânzurătoare, va fi spânzurat fără de abatere! Și tu ai să fii pricina morții lui! Iar Giafar răspunse:

— Pe Allah, o, emire al drept-credincioșilor, pentru omul nenorocit moartea este mai de dorit decât viața!

Iar Califul spuse:

— Fie! Să mai tragă o hârtie!

Khalif însă, întorcându-se către calif, strigă:

— O, clanaret al pacostei, plăti-ți-ar Allah dărniciile! Da ia spune-mi, nu puteai să găsești în Bagdad alt ins în locul meu, ca să pui să i se facă mândrețea asta de dovadă? Ori n-o mai fi fost altul afară de mine mai la îndemână în tot Bagdadul?

Giafar însă veni lângă el și îi zise:

— Mai ia o hârtie, și Allah are să ți-o aleagă!

Atunci Khalif își băgă mâna în ligheanul de aur, și, într-o clipită, scoase o hârtie pe care i-o întinse lui Giafar. Și Giafar o despături, o citi, și lăsă ochii în pământ fără a spune nimic. Iar califul, cu un glas liniștit, îl întrebă:

— Pentru ce nu spui nimic, o, fiu al lui Yahia?

Și Giafar răspunse:

— O, emire al drept-credincioșilor, pe hârtia aceasta nu stă scris nimic! Este o hârtie albă!

Și califul zise:

— Vezi și tu! Nu la noi îl așteaptă norocul pe acest pescar! Așa că acum spune-i să plece cât mai degrabă de dinaintea feței mele! L-am văzut de-

ajuns!

Giafar însă spuse:

— O, emire al drept-credincioșilor, mă rog ție, pe sfintele haruri ale preasfinților tăi strămoși, cei neprihăniți, îngăduie-i pescarului să mai tragă și a treia hârtie! Poate că așa are să poată dobândi cu ce să nu moară de foame.

Și Al-Rașid răspunse:

— Bine! Să ia și a treia hârtie, și gata!

Și Giafar îi spuse lui Khalif:

— Hai, o, săracule, ia a treia hârtie și cea de pe urmă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaiszeci și noua noapte

Spuse:

— Hai, o, săracule, ia a treia hârtie și cea de pe urmă.

Și Khalif mai trase o dată, iar Giafar luând hârtia, citi cu glas tare:

— Un dinar pescarului!

Când auzi vorbele acestea, Khalif strigă:

— Afurisit să fii, o, claneret al belelelor! Un dinar pentru o sută de lovituri de ciomag! Câtă mai dărnicia! Da-ți-o-ar îndărăt Allah la Ziua Judecății!

Iar califul începu să râdă din tot sufletul, și Giafar, care izbutise până la urmă să-l înveselească pe stăpânul său, îl luă de mână pe Khalif pescarul și îl scoase din sala domnească.

Când ajunse la poarta palatului, Khalif se întâlni cu hadâmbul Sandal, care îi zise:

— Vino încoace, Khalif. Hai de ne dă oleacă de parte și nouă din cele cu câte te-a cinstit dărnicia emirului drept-credincioșilor!

Și Khalif îi răspunse:

— A, arap de păcură, vrei oleacă de parte? Hai, dar, și ia jumătate din suta de lovituri de ciomag, pe pielea ta aia neagră! Până ți le-o da Eblis în iad, na! ține dinarul pe care mi l-a dăruit clanaretistul de stăpănu-tău!

Și îi aruncă în obraz dinarul pe care i-l pusese Giafar în mână, și vru să iasă pe poartă și să se ducă în drumul lui. Hadâmbul se repezi însă după el și, scoțând din buzunar o pungă cu o sută de dinari, i-o întinse lui Khalif, spunând:

— O, pescarule, ia dinarii aceștia ca preț pentru peștele pe care l-am cumpărat ieri de la tine! Și du-te în pace!

Iar Khalif, dacă văzu așa, se bucură din plin și luă punga cu o sută de dinari, precum și dinarul dat de Giafar, și, uitându-și belelele și necazul pe care le îndurase, își luă rămas-bun de la hadâmb și se întoarse acasă, plin de fală și peste poate de mulțumit. Acum, întrucât Allah, dacă a hotărât el odată un lucru, îl înfăptuiește nesmintit, și întrucât de data aceasta hotărârea lui era tocmai în privința lui Khalif, voința sa trebuia să se împlinească. Așa că, pe când străbătea sucurile spre a se întoarce acasă, Khalif fu oprit, în fața târgului de robi, de o mare roată de oameni, care toți priveau spre același loc. Și Khalif se întrebă: „La ce s-o uita așa toată lumea asta strânsă ciotcă?” Și, mânat de nedumerire, porni să-și croiască drum cu coatele printre neguțatori și telali, printre bogăteni și săracani, care, dacă îl cunoscuseră, începură să râdă, strigându-și:

— Loc! faceți loc navabului cel grozav care are să cumpere tot târgul! Loc preastrălucitului Khalif, șeicul belitorilor!

Și Khalif, fără a se tulbura, și tare pe el, întrucât se simțea ghiftuit cu dinarii de aur strânși la șerpar, ajunse la mijlocul rândului din față și câtă să vadă care-i treaba. Și văzu un bătrân care avea dinainte-i o ladă pe care ședea un rob. Și bătrânul acela tocmai striga cu glas mare, zicând:

— O, negustorilor! o, bogătanilor! o, preacinstiților locuitori din cetatea noastră! care dintre voi vrea să-și bage banii într-o târguială de sută la sută, cumpărând cu tot ce se află în ea, fără ca noi să știm ce, lada aceasta bine gătită, venită de la saraiul preaslăvitei Sett Zobeida, fiica lui Kassem, soția emirului drept-credincioșilor? N-aveți decât a spune cât dați! Și Allah să-l blagoslovească pe acela care are să dea cel mai mult!

Ci o tăcere largă răspundea la chemarea lui, căci neguțatorii nu cutezau să-și arunce bănetul pe o ladă în care nu știau ce se află, și se temeau să nu fie la mijloc vreun matrapazlâc! Da până la urmă unul dintre ei dădu glas și zise:

— Pe Allah! târgul acesta-i cam la noroc! Și poate să fie tare păgubos! Ci eu tot am să dau ceva, da să nu mi se ia în nume de rău! Așa că am să zic o vorbă, da să nu mă certati! Iacătă! douăzeci de dinari, niciunul mai mult!

Ci un alt neguțător ridică numaidecât prețul și zise:

— Eu dau cincizeci!

Și alți neguțatori ridicară iarăși; și prețul ajunse la o sută de dinari. Atunci telalul strigă:

— Dă careva dintre voi mai mult, o, neguțătorilor? Prețul cel de pe urmă! O sută de dinari! Cine dă mai mult?

Atunci Khalif ridică glasul și zise:

— Eu! Dau o sută și unu de dinari!

La vorbele acestea ale lui Khalif, negustorii, care îl știau tot atâta de lefter ca un preș scuturat și bătut, socotiră că glumește ci și începură să râdă. Khalif însă își descinse chimirul și iar strigă cu glas mare și mânios:

— O sută și unu de dinari!

Atunci telalul, cu toate râsele neguțătorilor, spuse:

— Pe Allah! lada este a lui Khalif. Iar eu nu i-o vând decât lui!

Pe urmă adăugă:

— Poftește, o, pescarule! plătește o sută și unu, și ia lada cu tot ce se află în ea! Allah să binecuvânteze vânzarea! Și sporul fie asupra-ți, odată cu această cumpărare!

Și Khalif își întoarse chimirul, în care se aflau taman o sută și unu de dinari, pe care îi scutură în mâinile telalului; și târgul se făcu în deplină învoială a amânduror părțile. Și tot atunci lada intră în stăpânirea lui Khalif pescarul.

Și pe dată hamalii din suk, dacă văzură târgul încheiat, se repeziră asupra lăzii, bătându-se care s-o ducă, nu pe degeaba, firește. Ci treaba nu-i era nicidecum la îndemână lui Khalif care, cu târguiala asta, se scuturase de toți banii dobândiți și nu mai avea acuma nici cu ce să-și cumpere o ceapă! Iar hamalii se luptară mai departe, smulgându-și care mai de care lada, până ce neguțătorii se băgară între ei de-i despărțiră și le spuseră:

— Hamalul Zoraik a fost cel dintâi! Așa că lui i se cade s-o care!

Și îi alungară pe ceilalți hamali, afară de Zoraik, și, cu toate împotrivirile lui Khalif, care vroia să-și ducă singur cumpărătura, aburcară lada în spinarea hamalului și îi spuseră să-l urmeze, cu povara aceea, pe stăpânul ei Khalif. Și hamalul, cu lada în spinare, porni pe urma pescarului.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaptezecă noapte

Spuse:

Și hamalul, cu lada în spinare, porni pe urma pescarului.

Și Khalif, mergând pe drum, își zicea în cugetul său: „Nu mai am niciun ban, nici de aur, nici de argint, nici de aramă, nici măcar mireasma vreunui

ban! Și ce-o să mă fac când o să ajung acasă și-o trebui să-l plătesc pe afurisitul ăsta de hamal? Și ce nevoie aveam eu de hamal? Și, de altminteri, ce nevoie aveam eu și de pacostea asta de ladă? Și cine păcatului a putut să-mi bage în cap gândul cu târguiala asta? Da ce e scris trebuie să se împlinească! Până una alta, ca să scap din beleaua cu hamalul ăsta, am să-l fac să alerge și să umble și să rătăcească drumul de-a lungul ulițelor, până ce o să se sfârșească de trudă. Atunci are să se oprească de bunăvoia lui și nu are să mai vrea să meargă. Iar eu am să mă folosesc de nevrerea lui și n-am să voiesc nici eu la rându-mi să-i plătesc, și am să-mi iau singur lada în spinare!”

Și, după ce își întocmi așa planul acesta, îl și puse numaidecât în fapt. Începu, dar, să rătăcească de pe o uliță pe alta și de la o piață la alta, și să-l ocolească pe hamal după el prin toată cetatea, și-așa de la prânz până în amurgit de soare, încât hamalul se vlăgui de tot și, într-un sfârșit, începu să bombănească și să mormăie, și se hotărî să-i spună lui Khalif:

— O, stăpâne al meu, da unde ți-e casa?

Și Khalif răspunse:

— Pe Allah! ieri știam bine unde este, da astăzi am uitat de-a binelea. Și iacătă-mă nevoit să caut împreună cu tine unde-o fi așezată!

Și hamalul zise:

— Dă-mi plata și ia-ți lada!

Și Khalif zise:

— Mai rabdă oleacă, mergând încetișor, ca să-mi dai răgaz să-mi adun gândurile și să cuget în ce loc se află casa mea.

Pe urmă, după o vreme, întrucât hamalul începuse iar să se văicărească și să bombăne printre dinți, îi zise:

— O, Zoraik, nu am la mine niciun ban ca să-ți pot plăti aci pe loc! Căci mi-am lăsat banii acasă, iar casa am uitat unde se află!

Și cum hamalul se oprise, nemaiputând să umble, și pusese povara jos, iacătă că trece un cunoscut de-al lui Khalif, care îl bate pe umăr și îi zice:

— Na! tu ești Khalif? Ce cauți prin mahalaua asta, așa de departe de mahalaua ta? Și ce l-ai pus pe omul ăsta să-ți care?

Ci, până ce Khalif, descumpănit, să apuce să-i răspundă, hamalul Zoraik se și întoarce către trecătorul cu pricina și îl întrebă:

— O, unchiule, unde se află casa lui Khalif?

Omul răspunse:

— Pe Allah! auzi ce întrebare! Păi casa lui Khalif se află tocmai în partea cealaltă a Bagdadului, la hanul năruit de la târgul de pește, în mahalaua Rawassin!

Și plecă râzând.

Atunci Zoraik hamalul îi spuse lui Khalif pescarul:

— Hai, mișcă-te, o, neisprăvitule! Dare-ar să nu mai trăiești ori să umbli!

Și îl sili să meargă înaintea-i și să-l ducă la locuința lui, la hanul năruit, de la târgul de pește! Și nu mai conteni, până ce ajunseră acolo, să-l tot dodelească și să-l certe pentru purtarea lui, zicându-i:

— O, chip de pacoste, lipsi-te-ar Allah de pâinea cea de toate zilele pe lumea asta! De câte ori n-am mai trecut noi pe dinaintea prăpăditei tale de case, și nu mi-ai făcut un semn să mă opresc! Hai! Acuma ajută-mă să dau jos lada din spinare! Și dare-ar Allah să fii pe dată închis în ea pe veci!

Și Khalif, fără a scoate o vorbă, îl ajută să dea jos lada, iar Zoraik, ștergându-și de pe frunte cu dosul mâinii broboanele mari de sudoare, spuse:

— Să vedem acumă cât de larg ești la suflet și cât de darnică ți-e mâna, la plata ce mi-o datorezi după toate ostenele astea pe care m-ai făcut să le îndur degeaba! Și grăbește-te, ca să mă lași să plec în calea mea!

Și Khalif îi spuse:

— De bună seamă, o, tovarășe al meu! Ai să fii răsplătit strașnic! Au vrei să-ți aduc aur ori argint? Poți să-ți alegi!

Iar hamalul răspunse:

— Tu știi mai bine decât mine ce mi se cuvine!

Atunci Khalif, lăsându-l pe hamal la poartă cu lada, intră în casă și se întoarse numaidecât, ținând în mână un bici înfricoșător de curele, ținut fiecare cu patruzeci de tinte ascutite, taman bun să doboare o cămilă dintr-o lovitură! Și se repezi la hamal, cu mâna ridicată și, învârtind biciul, i-l aldui pe spinare, și iar de la cap, și încă o dată, așa de vârtos, încât hamalul începu să urle din rărunchi și dând dosul, o luă la fugă drept înainte, cu mâinile întinse, și se mistui pe după un colț de uliță.

Descotorisit în felul acesta de hamal, care, la urma urmei, se încercase de buna lui voie cu lădoiul, Khalif se pregătea să tragă lada în casă. Ci, de toată zarva aceea, vecinii se strânseseră ciotcă și, când îl văzură pe Khalif împopoțonat așa de ciudat cu caftan de zarafir scurtat pe sub genunchi și cu turban tot de zarafir, și când mai văzură și lada pe care o căra, îi ziseră:

— O, Khalif, de unde ai caftanul și lada aceea atât de grea?

El răspunse:

— De la un băiat, ucenic la mine și clanaretist de meserie, pe care îl cheamă Harun Al-Rașid.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaptezeci și una noapte

Spuse:

— De la un băiat, ucenic la mine și clanaretist de meserie, pe care îl cheamă Harun Al-Rașid.

La vorbele acestea, pe locuitorii din hanul năruit, vecini ai lui Khalif, îi prinse spaima pentru sufletele lor și își ziseră între ei: „De nu l-ar auzi nimenea pe smintitul ăsta vorbind așa! Că-l înhață agiii și-l spânzură numaidecât! Și ne spulberă hanul cu totul, și, din pricina lui, poate să ne spânzure și pe noi dinaintea hanului, ori să ne osândească la vreo caznă năprasnică!” Și, speriați până până peste poate, îl siliră să-și încuie limba în gură și, ca să sfârșească mai iute, îl ajutară să-și care lada în casă și împinseră ușa după el.

Or, odaia lui Khalif era atâta de strâmtă, încât lada o umplu cu totul de parcă ar fi fost anume făcută spre a se îmbuca tocmai pe tocmai între pereți. Și Khalif, nemaștiind unde să se așeze spre a-și trece noaptea, se întinse cât era de lung pe ladă, și, în felul acesta, începu să cugete la cele câte i se întâmplaseră în ziua aceea. Și deodată se întrebă: „Da la urma urmei, ce-aștept de nu deschid lada ca să văd ce-o fi în ea?” Și sări în picioare și se căzni din toate puterile cu mâinile, încercând s-o deschidă, da degeaba. Și își zise: „Unde mi-or fi fost mințile când m-am hotărât așa, deodată, să cumpăr lada asta, pe care nu pot nici măcar s-o deschid?” Și iar se încercă să-i spargă lacătul și să-i sfarme încuietoarea, că tot nu izbuti mai mult! Atunci își zise: „Să așteptăm până mâine, ca să vedem mai bine cum s-o luăm!” Și iarăși se întinse de-a lungul pe lădoi, și nu zăbovi mult până să înceapă a dormi din toate sforăiturile lui!

Or, cum dormea așa de vreun ceas de vreme, se trezi deodată, sărind de spaimă, și se izbi cu capul de tavanul odăii! Căci simțise cum se mișca ceva în lăuntru lăzii. Și dintr-odată somnul îi și zbură din cap, cu minte cu tot; și strigă: „Fără de nicio îndoială că acoloa înlăuntru se află niscăi ginni! Slavă lui Allah că mi-a dat gândul să nu deschid capacul! Că dacă-l deschideam, ar fi sărit pe mine, în bezna asta, și cine știe ce mi-ar fi făcut! Hotărât! mare

bine nu mi-ar fi fost, oricum!” Ci, pe când își rumega el în felul acesta gândul de spaimă, iată că zgomotul dinlăuntru lăzii spori, și îi ajunse la urechi ca un soi de geamăt. Khalif atunci, speriat peste poate, căută pierit o lumânare, ca să facă lumină; ci uitase că sărăcia nu-i îngăduise nicicând să aibă vreo lumânare și, bâjbâind întruna cu mâinile pe pereții odăii, clănțanea din dinți și își zicea: „De data asta, e prăpăd! prăpăd de tot!” Pe urmă, cu spaimă sporită, deschise ușa și năvăli afară, în dric de noapte, țipând cât îl ținea gura:

— Ajutor! O, locuitori din han! o, vecinii mei! săriți! Ajutor!

Iar vecinii, dintre care cei mai mulți erau cufundați în somn, se treziră speriați rău și ieșiră afară, pe când femeile își scoteau capetele, acoperite pe jumătate, prin crăpătura ușilor. Și toți îl întrebă:

— Au ce-ai pățit, bre Khalif?

El răspunse:

— Iute, dați-mi iute o lumânare căci la mine au venit ginnii!

Și vecinii începură să râdă, iar unul dintre ei îi aduse până la urmă o lumânare. Și Khalif luă lumânarea și se întoarse în odaia lui, mai stăpân pe el. Ci deodată, cum se plecase peste ladă, auzi un glas care suspina:

— Ah, unde sunt?

Și, încă și mai speriat, Khalif lăsă tot și se repezi afară ca un nebun, țipând:

— O, vecinilor! scăpați-mă!

Iar vecinii îi spuseră:

— O, Khalif, afurisitule! da ce pacoste a dat peste tine? N-ai de gând odată să nu ne mai chinuiești?

El răspunse:

— Bre oameni buni, ginnul este în ladă! Se mișcă și vorbește!

Ei îl întrebă:

— O, mincinosule! și ce spune ginnul ăla?

El răspunse:

— A întrebat: „Unde sunt?”

Vecinii îi răspunseră râzând:

— Păi, în iad, fără de nicio îndoială, bre afurisitule! De n-ai mai gusta somn pân' la moarte! Ai sculat tot hanul și toată mahalaua! Dacă n-ai să taci, avem să coborâm să-ti sfărâmăm oasele!

Și Khalif, măcar că murea de frică, se hotărî să se întoarcă iarăși în odaia lui și, adunându-și curajul tot, luă un pietroi și sfărâmă încuietorea de la ladă, și dete dintr-odată capacul la o parte! Și văzu, întinsă acolo în ladă,

lâncedă și cu pleoapele întredeschise, o fetișcană frumoasă ca o hurie, și sclipind de nestemate. Era Kut-al-Kulub! Și, dacă se simți slobozită și răsuflând cu tot pieptul aer proaspăt, se dezmetici de-a binelea, iar somnul dat de bangul cel adormitor se risipi pe deplin. Și sta acolo, galbenă și atât de frumoasă și de ispititoare, într-adevăr!

Când o văzu, pescarul, care în viața lui nu mai privise așa, descoperită, nu numai o frumusețe ca aceea, da nici măcar o femeie de rând, căzu în genunchi dinaintea ei și o întrebă:

— Pe Allah! o, stăpână a mea, cine ești?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaptezeci și doua noapte

Spuse:

...căzu în genunchi dinaintea ei și o întrebă:

— Pe Allah! o, stăpână a mea, cine ești?

Fata deschise ochii, niște ochi negri cu gene încondeiate, și spuse:

— Unde este Iasomia? Unde este Narcisa?

Or, acestea erau numele celor două copile roabe care o slujeau la sarai. Și Khalif, închipuindu-și că fata îi cerea iasomii și zarnacadele, răspunse:

— Pe Allah! o, stăpâna mea, nu am aici acum decât niște flori uscate de henne.

Și fetișcana, când auzi răspunsul acela și glasul lui Khalif, își veni în fire întru totul și, deschizându-și ochii larg, întrebă:

— Cine ești tu? Și unde mă aflu?

Și spuse astea cu un glas mai dulce ca zahărul, însoțit de un semn vrăjitor cu mâna! Și Khalif, care de altminteri avea un suflet gingaș, se simți năucit cu totul de ce vedea și de ce auzea, și răspunse:

— O, stăpâna mea, o, cu adevărat prea-frumoaso, eu sunt Khalif pescarul; iar tu te afli chiar în casa mea.

Și Kut-al-Kulub întrebă:

— Atunci, nu mai sunt în saraiul califului Harun Al-Rașid?

El răspunse:

— Nu, pe Allah! ești acasă la mine, în odaia mea care-i un sarai numai întrucât te adăpostește pe tine! Și ai ajuns roaba mea, cu învoială și cu târguială, întrucât te-am cumpărat astăzi, cu lada ta cu tot, după strigarea din târg, pe o sută și unu de dinari! Și te-am adus, adormită în lada aceasta,

la casa mea! Și n-am știut că ești în ladă decât când ai început să te miști și când, dintru-ntâi, m-am speriat! Și-acuma văd limpede că steaua mea suie în zarea norocului, măcar că până acuma o știam atâta de pe jos și de păguboasă!

Și Kut-al-Kulub, la vorbele acestea, zâmbi și zise:

— Așa că, o, Khalif, m-ai cumpărat din suk, fără să mă fi văzut?

El răspunse:

— Așa, pe Allah! fără măcar să am habar că ești în ladă!

Și Kut-al-Kulub pricepu atunci că tot ce pățise fusese urzit împotriva ei de Sett Zobeida, și îl puse pe pescar să-i povestească toate câte i se întâmplaseră, de la început până la sfârșit. Și șezu așa de vorbă cu el până dimineața. Și atunci ea îi spuse:

— O, Khalif, oare tu nu ai nimic de mâncat? Căci mi-e cam foame!

El răspunse:

— Nici de mâncat, nici de băut, nimic, chiar nimic! Nici eu, pe Allah, iacătă că de două zile n-am pus o bucătură în gură!

Ea întrebă:

— Da măcar ceva bani?

El spuse:

— Bani, o, stăpână a mea? Allah să-mi ție lada aceasta pe care, îndemnat de ursitoarea și de neștiința mea, am dat până la cel mai de pe urmă bănuț! Și iacătă-mă lefter uscat!

Iar fata, la vorbele acestea, începu să râdă și zise:

— Du-te, oricum, și adu-mi ceva de mâncare; cere de la vecini, care n-au să te lase! Căci vecinii trebuie să se într-ajute unul cu altul!

Atunci Khalif se ridică și ieși în curtea hanului și, în tăcerea zorilor, începu să strige:

— O, locuitori ai hanului, o, vecinilor! Iacătă că ginnul din ladă îmi cere acuma de mâncare! Și eu nu am nimica la îndemână să-i dau!

Iar vecinii, temându-se de glasul său, și mai fiindu-le și milă de el din pricina sărăciei lui, coborâră și-i aduseră care vreo coaje de pâine rămasă de la cina din ajun, care vreo bucată de brânză, care vreun castravete, care vreo ridiche. Și i le puseră pe toate în poala caftanului, și se întoarseră la ei. Iar Khalif, mulțumit cu cele dobândite, se întoarse în odaia lui și puse totul dinaintea fetei, spunându-i:

— Mănâncă, mănâncă!

Și ea zâmbi a râde și zise:

— Cum aş putea să mănânc, dacă nu am o oală ori o căniță cu apă să beau? Altfel, de bună seamă că înghițiturile mi s-ar opri în gât și aş muri!

Și Khalif răspunse:

— Departe de tine orice rău, o, preafrumoaso! Dau fuga și îți aduc nu o căniță, ci un ulcior de-al mare!

Și ieși în curtea hanului și răcni din toate beregățile:

— O, vecinilor! o, locuitori ai hanului!

Și din toate părțile glasurile supărate începură să-l ocărăscă și să-i strige:

— Zi, blestematule, ce mai este?

El răspunse:

— Ginnul din ladă cere acuma de băut!

Și vecinii coborâră la el, aducându-i care un ulcior, care un chiup, care un ol, care un stacan; și Khalif le strânse de la ei, luând una într-o mână, alta în cealaltă mână, alta în cumpănă pe cap, alta la subsuoară, și se grăbi să ducă totul la Kut-al-Kulub, spunându-i:

— Îți aduc ce-ți dorește sufletul. Mai vrei ceva?

Ea spuse:

— Nu! darurile lui Allah sunt din destul!

El spuse:

— Atunci, o, stăpâna mea, spune-mi la rândul-ți vorbele tale atâta de dulci, și povestește-mi povestea ta, pe care n-o știu!

Atunci Kut-al-Kulub se uită la Khalif, zâmbi și spuse:

— Află, dar, o, Khalif, că povestea mea se poate spune în două vorbe! Zavistia potrivnicei mele, Sett Zobeida, soția califului Harun Al-Rașid, m-a aruncat în starea aceasta din care, spre norocul sorții tale, m-ai scăpat tu! Căci sunt Kut-al-Kulub, cadâna cea mai dragă a emirului drept-credincioșilor! În ce te privește, belșugul vieții tale de aci înainte este neîndoielnic!

Și Khalif o întrebă:

— Da Harun ăsta e totuna cu ăla pe care l-am învățat eu meseria de pescar? Și-i totuna cu spăimăilă ăla pe care l-am văzut la palat, șezând pe un scaun mare?

Ea răspunse:

— Întocmai, chiar el este!

Khalif spuse:

— Pe Allah! n-am întâlnit în viața mea un clanaretist mai neisprăvit și un ticălos mai mare! Nu numai că pezevenghiul ăla cu obrazii buhăiți m-a

furat, da mi-a mai și dat un dinar pentru o sută de lovituri de ciomag! Dacă m-oi mai întâlni cu el vreodată, am să-i spintec burdihanul cu țărușul ăsta!

Ci Kut-al-Kulub, cerându-i să tacă, îi spuse:

— Să lași de-acuma felul acesta necuvincios de a vorbi, pentru că, în starea cea nouă în care ai să te afli, trebuie, înainte de toate, să-ți deschizi ochiul minții și să te deprinzi cu gingășiile și cu purtarea aleasă! Și, în felul acesta, o, Khalif, ai să pui să ți se treacă peste piele gealăul purtării frumoase și ai să ajungi un târgoveț de vază și un om de frunte, plin de strălucire și de cuviință.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaptezeci și treia noapte

Spuse:

Și, în felul acesta, o, Khalif, ai să pui să ți se treacă peste piele gealăul purtării frumoase și ai să ajungi un târgoveț de vază și un om de frunte, plin de strălucire și de cuviință.

Dacă auzi vorbele acelea spuse de Kut-al-Kulub, Khalif simți dintr-odată cum se săvârșește în el o schimbare, și cum i se deschid ochii minții, și cum i se lărgesc înțelegerea lucrurilor, și cum i se ascute cugetul! Și totul într-un norocul lui! Atâta-i de adevărat că sufletele gingașe pot schimba mult sufletele necioplite! Astfel, de la o clipă la alta, datorită vorbelor blajine spuse de Kut-al-Kulub, pescarul Khalif, nesimțitor și bădăran până atunci, se schimbă într-un târgoveț subțire, dăruit cu purtări minunate și cu un fel de a vorbi foarte ales.

Într-adevăr, după ce Kut-al-Kulub îi arătă, în felul acesta, cum trebuie să se poarte, mai ales dacă va mai fi chemat în fața emirului drept-credincioșilor, pescarul Khalif răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei! Sfaturile tale, o, stăpână a mea, sunt pravila mea de purtare, iar bunăvoința ta este umbra în care huzuresc! Ascult și mă spun! Allah să te acopere cu binecuvântările lui și să-ți împlinească și cele mai mici dorințe! Iată-l dinaintea ta, supus și plin de cinstire față de harurile tale, pe cel mai credincios dintre robii tăi, Khalif pescarul!

Pe urmă adăugă:

— Grăiește, o, stăpână a mea! Ce aş putea să fac ca să-ți fiu de folos?

Ea răspunse:

— O, Khalif, nu-mi trebuie decât un calam, o călimară și o foaie de hârtie.

Și Khalif dete fuga fără de zăbavă la un vecin, care îi făcu rost de acele lucruri; iar el le duse la Kut-al-Kulub, care numaidecât scrise o scrisoare lungă către misitul care avea grijă de daraverile califului, giuvaiergiul Ibn Al-Kirnas, chiar acela care o cumpărase odinioară și o dusesese în dar califului. Și, în scrisoarea aceea, îl înștiința despre tot ce i se întâmplase și îi arăta că se află în casa pescarului Khalif, care o avea în stăpânirea lui, vândută și cumpărată. Și împături scrisoarea și i-o înmână lui Khalif, spunând:

— Ia scrisoarea și du-te în sukul giuvaiergiilor să i-o dai lui Ibn Al-Kirnas, omul care se îngrijește de daraverile califului, și care are o prăvălie pe care toată lumea o știe! Și să nu uiți ce te-am învățat în privința purtărilor frumoase și a felului cum să vorbești!

Și Khalif răspunse că ascultă și că se supune, luă scrisoarea, o duse la buze, pe urmă la frunte, și plecă degrabă la sukul giuvaiergiilor, unde întrebă de prăvălia lui Ibn Al-Kirnas, care îi fu arătată. Și se duse la prăvălie și, într-un chip cât se poate de ales, se temeni dinaintea giuvaiergiului și îi ură bună pace. Și giuvaiergiul îi răspunse la urare, da numai din vârful buzelor, abia uitându-se la el, și îl întrebă:

— Ce vrei?

Și Khalif, drept orice răspuns, îi întinse scrisoarea. Și giuvaiergiul foia cu vârful degetelor scrisoarea și o puse pe chilim lângă el, fără a o citi sau măcar a o deschide, căci gândea că-i vreo jalbă, cerând vreo pomană, și că pescarul Khalif o fi vreun milog. Și îi spuse unui slujitor de-al său:

— Dă-i o jumătate de drahmă!

Khalif însă împinse îndărăt, cu multă mândrie, acea pomană, și îi spuse giuvaiergiului:

— Nu am ce să fac cu pomana! Te rog numai să citești scrisoarea!

Și giuvaiergiul luă de jos scrisoarea, o despături și o citi; și deodată o sărută și o duse la frunte cu cinstire, și îl pofti pe Khalif să șadă, și îl întrebă:

— O, fratele meu, unde-i casa ta?

El răspunse:

— În *cutare* mahala, pe *cutare* uliță, la *cutare* han!

El spuse:

— E bine!

Și îi chemă pe cei doi slujbași ai lui de credință și le spuse:

— Duceți-l pe acest preacinstit la prăvălia zarafului meu Mohsen, ca să-i dea o mie de dinari de aur. Pe urmă aduceți-l îndărăt la mine, cât mai degrabă!

Și cei doi lefegii îl duseră pe Khalif la zaraf, căruia îi spuseră:

— O, Mohsen, dă acestui preacinstit o mie de dinari de aur!

Și zaraful cântări o mie de dinari de aur și i-i înmână lui Khalif, care se întoarse cu cei doi slujbași la Ibn Al-Kirnas; și îl găsi pe misit călare pe un catâr înfotăzat falnic, înconjurat de o sută de robi îmbrăcați în haine scumpe. Și giuvaiergiul îi arătă un alt catâr, nu mai puțin frumos, și îi spuse să încalece pe el și să-l urmeze. Khalif însă zise:

— Pe Allah! o, stăpâne al meu, în viața mea nu m-am suit pe un catâr, și habar n-am să merg nici pe cal, nici pe măgar!

Și giuvaiergiul îi spuse:

— Nu-i nicio supărare din asta! Ai să înveți astăzi; și gata!

Și Khalif zise:

— Tare mi-e frică să nu mă trântescă și să-mi rupă coastele!

El răspunse:

— N-avea nicio teamă și încalecă!

Și Khalif zise:

— În numele lui Allah!

Și încălecă pe catâr dintr-o săritură, însă de-a-ndoaselea, și apucă de coadă în loc să apuce de frâu. Și catârul, care era gâdilicos nevoie mare, se zburli și, începând să zvârle cu picioarele din toate puterile lui, nu dură mult până să-l arunce la pământ. Și Khalif, vătămat, se ridică și spuse:

— Știam eu bine că n-am să pot călători niciodată decât pe picioarele mele!

Acesta fu însă cel mai de pe urmă necaz al lui Khalif! Și, de-acî înainte, ursita lui avea să-l ducă nesmintit pe calea sporului...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaptezeci și patra noapte

Spuse:

Acesta fu însă cel mai de pe urmă necaz al lui Khalif. Și, de-acî înainte, ursita lui avea să-l ducă nesmintit pe calea sporului. Într-adevăr, giuvaiergiul grăi către doi dintre robii săi:

— Duceți-l pe acest stăpân al vostru la hammam, și spuneți să i se facă o baie de cea mai bună! Și pe urmă aduceți-l acasă la mine, unde am să-l aștept!

Și se duse numai el singur la locuința lui Khalif, s-o ia pe Kut-al-Kulub și s-o aducă și pe ea la el acasă.

În ce-l privește pe Khalif, cei doi robi îl duseră la hammam, unde nu pusese piciorul în viața lui, și îl trecură în seama celui

mai bun masagiu și a celor mai buni băieși, care se apucară numaidecât să-l spele și să-l frece. Și îi scoaseră din piele și din păr rânduri-rânduri de tot soiul de jeguri, și de păduchi, și de căpuși de toate neamurile! Și îl curățiră și îl frăgeziră și, după ce îl șterseră, îl îmbrăcară într-un caftan de mătase pe care cei doi robi alergaseră să-l cumpere. Și, dichisit așa, îl duseră acasă la Ibn Al-Kirnas, stăpânul lor, care și sosise acolo împreună cu Kut-al-Kulub.

Și Khalif, când intră în sala cea mare a casei, o văzu pe tânăra Kut-al-Kulub stând pe un divan frumos și înconjurată de o mulțime de slujnice și de roabe care dau zor s-o slujească. Și, de altminteri, încă de la poarta casei chiar, portarul, când îl văzuse, se grăbise să se ridice în cinstea lui și să-i

sărute mâna cuviincios. Și toate astea îl aruncară pe Khalif în cea mai mare uluială. Ci el nu lăsă să se vadă nimic, de teamă să nu pară prost crescut. Ba încă, atunci când toată lumea se înghesui împrejurul-i ca să-i spună: „Plăcută fie-ți baia!”, știu să răspundă cu bună-cuviință și cu vorbe frumoase; și vorbele pe care le rostea, răsunându-i în urechi, îl fermecau și îl mângâiau plăcut până și pe el.

Atunci, ajungând în fața lui Kut-al-Kulub, se plecă dinaintea-i și așteptă să-i vorbească ea mai întâi! Și Kut-al-Kulub se ridică în cinstea lui, și îl luă de mână, și îl pofți să șadă lângă ea pe divan. Pe urmă fata îi întinse o cană plină cu sorbet de zahăr, înmiresmat cu apă de trandafiri; iar el luă cana și bău încetisor, fără a sorbecăi și, ca să-și arate și mai bine buna creștere, nu o goli decât până la jumătate, în loc s-o dea pe gât pe toată și să-și mai bage la sfârșit și degetul în ea, ca să și-l lingă, așa cum de bună seamă ar fi făcut mai înainte. Ba mai și puse cana, fără s-o spargă, pe tabla, și spuse, cu niște vorbe foarte iscusite, mulțamul care se spune de către oamenii binecreșcuți, atunci când au primit ceva de mâncat ori de băut:

— Fie ca să dăinuie în veci bunăstarea casei acesteia!

Iar Kut-al-Kulub, fermecată, îi spuse:

— Atâta cât și viața ta!

Și, după ce îl cinsti cu un ospăț strălucit, îi spuse:

— Acum, o, Khalif, iată că a venit și clipa să-ți arăți iscusința minții și harurile! Așa că să mă ascuți cu luare-aminte, și să nu uiți ce vei auzi! Ai să te duci de aici la palatul emirului drept-credincioșilor și ai să ceri să fii primit de calif; și lucrul are să ți se îngăduie; și, după plecaciunile cuvenite califului, ai să-i spui: „O, emire al drept-credincioșilor, mă rog ție, în amintirea învățăturii pe care ți-am dat-o, să-mi îngăduiești un hatâr!” Și el are să ți-l îngăduie de la bun început! Și tu să-i spui: „Doresc să-mi faci cinstea de a fi oaspetele meu în noaptea aceasta!” Atâta tot! Și ai să vezi și tu dacă primește sau nu!

Numaidecât Khalif se ridică și plecă însoțit de un alai mare de robi puși în slujba lui, și îmbrăcat cu un caftan de mătăasă care putea să prețuiască mai bine de o mie de dinari. Și, în felul acesta, frumusețea din naștere a trăsăturilor lui ieșea la iveală pe deplin; și era tare uimitor! Căci zicala spune: „Pune niște haine frumoase pe un băț, și bățul are să arate ca un ginere!”

Când ajunse la sarai, fu zărit de departe de hadâmbul Sandal care, năucit de schimbarea lui, fugi cât îl țineau picioarele la sala împărătească și îi

spuse califului:

— O, emire al drept-credincioșilor, nu știu, da Khalif pescarul a ajuns sultan! Întrucât iacătă-l că vine îmbrăcat într-un caftan care prețuiește mai bine de o mie de dinari, și însoțit de o vâlvă falnică!

Și califul spuse:

— Adu-l degrabă înăuntru!

Or, Khalif fu adus în sala împărătească, unde sta Harun Al-Rașid în mijlocul falei lui. Și se temeni, așa cum știu să se temenească numai cei mai de frunte dintre emiri, și zise:

— Pacea fie cu tine, o, căpetenie a drept-credincioșilor, o, calif al stăpânului celor Trei Lumi, apărător al noroadelor de credincioși și al legii noastre! Allah cel Preaînalt să-ți alungească zilele și să-ți cinstească domnia și să-ți sporească fala și s-o ridice până la cea mai de sus slavă!

Și califul, dacă văzu și dacă auzi toate astea, rămase peste poate de minunat. Și nu pricepea nicicum pe ce cale îi venise lui Khalif atâta de repede averea. Și îl întrebă pe Khalif:

— Poți să-mi spui mai întâi, o, Khalif, de unde ai luat hainele acestea frumoase?

El răspunse:

— De la palatul meu, o, emire al drept-credincioșilor!

El întrebă:

— Așadar, ai un palat, o, Khalif?

El răspunse:

— Tu zici, o, emire al drept-credincioșilor! Și am venit anume ca să te poftesc să mi-l luminezi în noaptea aceasta cu chipul tău! Așa încât ești musafirul meu.

Și Al-Rașid, tot mai uluit, zâmbi a râde și întrebă:

— Musafirul tău? Fie! da numai eu, ori și toți care sunt aici cu mine?

El răspunse:

— Și tu, și toți cei pe care dorești să-i aduci cu tine...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaptezeci și cincea noapte

Spuse:

...Și tu, și toți cei pe care dorești să-i aduci cu tine!

Iar Harun se uită la Giafar, și Giafar se duse lângă Khalif și îi spuse:

— Vom fi oaspeții tăi în noaptea aceasta, o, Khalif! Emirul drept-credincioșilor primește!

Și Khalif, fără a mai adăuga niciun cuvânt, sărută pământul dintre mâinile califului, și, după ce îi spuse lui Giafar unde se află noua lui locuință, se întoarse la Kut-al-Kulub și îi dădu socoteală despre izbânda drumului său.

În ce îl privește pe calif, apoi acesta rămăsese năuc de-a binelea; și îi spuse lui Giafar:

— Tu poți să pricepi, o, Giafar, schimbarea aceasta atâta de neașteptată a lui Khalif, nătărăul cel caraghios de ieri, într-un târgoveț așa de subțire și de iscusit la vorbă, și bogat ca emirii ori ca negustorii cei mai bogați?

Și Giafar răspunse:

— Singur Allah, o, emire al drept-credincioșilor, știe scurtăturile drumului pe care umblă soarta.

Ci când se lăsă seara, califul, însoțit de Giafar, de Massrur și de alți câțiva dintre tovarășii lui de credință, încălecă pe cal și se duse la casa unde fusese poftit. Și, când ajunse acolo, văzu pământul acoperit pe jos peste tot, de la poartă până la ușa de intrare, numai cu chilimuri frumoase și scumpe, iar chilimurile erau presărate cu flori de toate culorile. Și îl zări, stând în picioare la scară, pe Khalif zâmbind, care îl aștepta și care se grăbi să-i țină scara de la șa, spre a-l ajuta să coboare de pe cal. Și îi ură bun venit, temenindu-se până la pământ, și îl pofti în casă, spunând:

— Bismillah!

Și califul se văzu într-o sală mare, cu tavan înalt, falnică și bogată, iar la mijloc cu un jeț pătrat de aur greu și de fildeș, ridicat pe patru picioare de aur; și Khalif îl pofti să se așeze în jeț. Și numaidecât intrară, aducând niște tablale mari de aur și de farfuriu, niște tineri paharnici frumoși ca niște lune, care îi îmbiară cu niște cupe scumpe pline cu siropuri înghețate, cu mosc curat, și cu niște răcoritoare tare plăcute! Pe urmă, alți tineri intrară, îmbrăcați în alb, și mai frumoși decât cei de dinainte, care le aduseră bucate de culori minunate, găște umplute, pui de găină, miei la cuptor, și tot felul de păsări fripte. Apoi intrară alți robi albi, tineri și fermecători, încinși peste mijloc și tare zarifi, care curățară mesele și aduseră tăvile cu băuturi și cu zaharicale. Și vinurile se colorau în vasele de cristal și în stacanele de aur împodobite cu nestemate! Și când vinurile acelea curseră din mâinile albe ale paharnicilor, împrăștiară o mireasmă fără de seamăn, și chiar că li s-ar fi putut potrivi, într-adevăr, versurile acestea ale poetului:

*Paharnice, toarnă-mi din vinul acesta bătrân,
Și toarnă-i și-acestei copile pe care-o iubesc.
O, vin minunat, ce nume să-ți dau pe potrive virtuților tale?
„Licoarea miresei” – cu numele-acesta am să te numesc.*

Încât califul, tot mai uluit, îi spuse lui Giafar:

— O, Giafar, pe viața capului meu! nu știu de ce se cade să mă minunez mai mult aici: de strălucirea acestei primiri, ori de purtarea gingașă, aleasă și măreață a gazdei noastre! Chiar că toate sunt mai presus de înțelegerea mea!

Giafar însă răspunse:

— Tot ce vedem noi aici nu este nimic pe lângă ceea ce mai poate face Acela carele nu are decât să le spună lucrurilor: „Fiți!” pentru ca ele să și fie! Oricum, o, emire al drept-credincioșilor, ce mă minunează pe mine mai cu osebire la Khalif este încrederea cu care vorbește și înțelepciunea lui desăvârșită! Și mi se pare că acestea-s semn al frumuseții sorții lui! Întrucât Allah, când le împarte oamenilor bunurile sale, dăruiește înțelepciune aceluia pe care voia lui l-a ales dintre toți, și el o împerechează de obicei cu bunurile acestei lumi!

Estimp, Khalif, care lipsise o clipă, se întoarse și, după alte urări de bun venit, îi spuse califului:

— Emirul drept-credincioșilor binevoiește să-i îngăduie robului său a-i aduce o cântăreață și lăutăreasă care să-i desfete ceasurile nopții? Și nu se află acum în Bagdad cântăreață mai pricepută ori lăutăreasă mai iscusită ca aceasta!

Iar califul răspunse:

— De bună seamă! ți se îngăduie!

Și Khalif se ridică, și se duse la Kut-al-Kulub, și îi spuse că a venit clipa.

Atunci Kut-al-Kulub, care era de mult gătită și parfumată, nu avu decât să se învăluie cu izarul ei cel mare și să-și arunce peste cap și peste față iașmacul cel subțire de mătăasă, ca să fie gata să se înfățișeze. Și Khalif o luă de mână și o duse, învăluită așa, în sală, care se tulbură de mersul ei domnesc.

Și după ce sărută pământul dintre mâinile califului, care n-avea cum să ghicească cine este, se așează nu departe de el, potrive strunele lăutei și începu să cânte un pestref care îi răpi de încântare pe toți cei de față. Pe urmă cântă:

*Va mai aduce timpul
Vreodată, înapoi,
Ce-am îndrăgit din suflet
Și-i viu și-acum în noi?
O, dulce fericire
A celor ce cândva
Gustau cu drag iubirea,
Ah, te voi mai gusta?*

*O, nopți de farmec pline
În dulcele iatac,
O, fericiri trăite
La pieptul celui drag,*

*În vraja fără nume
Care mă-nvăluie,
Fără nădejdea voastră
Am să mai pot trăi?*

Auzind glasul de odinioară...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Șeherezada văzu că se luminează de ziuă și, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute șaptezeci și șasea noapte

Spuse:

...Auzind glasul de odinioară, ale cărui mlădieri le știa atâta de bine, califul, cu o tulburare peste poate de năprasnică, se făcu galben la chip și, când cele de pe urmă cuvinte ale cântecului se stinseră, căzu fără de simțire! Și toată lumea se repezi împrejurul lui, neprecupețind să-i dea îngrijiri degrabă. Kut-al-Kulub însă îl chemă pe Khalif și îi spuse:

— Spune-le la toți să treacă pentru o clipă în sala de alături și să ne lase singuri!

Și Khalif îi rugă pe musafiri să treacă alături, pentru ca să poată Kut-al-Kulub să-i dea califului îngrijirile de cuviință în toată voia. Și, după ce aceștia ieșiră din sală, Kut-al-Kulub, cu o mișcare iute, aruncă departe de ea izarul cel mare care o învăluia și iașmacul care îi acoperea fața, și se arătă îmbrăcată într-o rochie întru totul aidoma cu cele pe care le purta la sarai, atunci când califul era cu ea. Și se apropie de Al-Rașid care zăcea fără de

mișcare, și șezu jos lângă el, și îl stropi cu apă de trandafiri, și îl vântură cu evantaiul și, până la urmă, îl deșteptă.

Și califul deschise ochii și, când o văzu pe Kut-al-Kulub lângă el, era să leșine iar; ci ea, zâmbind și cu lacrimi în ochi, se grăbi să-i sărute mâna; și califul, peste poate de tulburat, strigă:

— Oare suntem la Ziua învierii și se scoală morții din morminte, sau mai degrabă-i un vis al meu?

Și Kut-al-Kulub răspunse:

— O, emire al drept-credincioșilor, nu-i nici ziua învierii și nici tu nu visezi! Căci sunt Kut-al-Kulub, și trăiesc! Iar moartea mea nu a fost decât o adormire!

Și îi povesti, în câteva cuvinte, tot ce i se întâmplase, de la început până la sfârșit. Pe urmă adăugă:

— Și toată fericirea pe care o trăim acum a datorăm lui Khalif pescarul!

Și Al-Rașid, auzind toate astea, ba plângea și suspina, ba râdea de fericire. Și când Kut-al-Kulub sfârși de povestit, o trase la el și o sărută lung pe gură, strângând-o la piept. Și nu putu să rostească o vorbă! Și șezură așa amândoi, vreme de un ceas.

Atunci Khalif se ridică și spuse:

— Pe Allah! o, emire al drept-credincioșilor, nădăjduiesc că acum n-ai să mai pui să fii ciomăgit!

Și califul, venindu-și în fire cu totul, începu să râdă și îi spuse:

— O, Khalif, tot ce aș putea să fac de-acum înainte pentru tine nu va însemna nimic față de ceea ce îți datorăm! Ci vrei să-mi fii prieten și să ocârmuiești o țară din împărăția mea?

Și Khalif răspunse:

— Oare poate robul să nu primească darurile de la preastrălucitul lui stăpân?

Atunci Al-Rașid îi spuse:

— Ei bine, Khalif, nu numai că ești numit valiu peste un vilaiet, cu huzmeturi de zece mii de dinari pe lună, da vreau ca însăși Kut-al-Kulub să-ți aleagă, după gustul ei, dintre tinerele din sarai ori dintre fetele emirilor și ale oamenilor de vază, o copilă pe care s-o iei de soție! Iar de hainele și de zestrea pe care ai să le primești de la părintele ei am să mă îngrijesc chiar eu! Și, de-acum înainte, vreau să te văd în fiecare zi și să te am alături de mine la ospete, în rândul dintâi al prietenilor mei! Și vreau să ai o casă vrednică de slujbele și de cinul tău, și tot ce ți-ar putea dori sufletul!

Și Khalif sărută pământul dintre mâinile califului. Și toate acele huzururi se împliniră, și încă multe alte bucurii! Și puse capăt și burlăciei, și trăi ani și ani cu tânăra soție pe care i-o alese Kut-al-Kulub, și care era cea mai frumoasă și cea mai cuminte femeie de pe vremurile ei! Așa! Slavă Celui carele dăruie harurile lui, fără a se precupeți, făpturilor sale, și care împarte cum i-i voia bucuriile și huzururile!

Pe urmă Șeherezada spuse:

— Da nu care cumva să crezi, o, norocitul sultan, că povestea aceasta ar fi mai minunată decât aceea pe care ți-o păstrez spre a încheia noaptea aceasta!

Și sultanul Șahriar strigă:

— De bună seamă, o, Șeherezada, nu mă mai îndoiesc de vorbele tale! Da spune-mi repede cum se cheamă povestea aceea! Căci trebuie să fie nemaipomenită, dacă este mai minunată decât cea a lui Khalif pescarul!

Iar Șeherezada zâmbi și spuse:

— Așa-i, o, Măria Ta! Acestea-s *Pățaniile lui Hassan Al-Bassri și ale preafrumoasei Strălucire.*

SACUL FERMECAT SAU POVESTEA CU JUDER PESCARUL

POVESTEA CU ABU-KIR ȘI CU ABU-SIR

SNOAVE PILDUITOARE DIN GRĂDINA ÎNMIRESMATĂ

Cele trei dorințe

Flăcăul și masagiul de la hammam

Alb și alb

POVESTEA CU ABDALLAH-DE-PE-USCAT ȘI CU ABDALLAH-DIN-MARE

POVESTEA CU TÂNĂRUL CEL GALBEN

POVESTEA CU FLOARE-DE-GRENADĂ ȘI ZÂMBET-DE-LUNĂ

SEARA DE IARNĂ A LUI ISAC DIN MOSSUL

FELAHUL DE LA EGIPT ȘI COPIII SĂI CEI ALBI

POVESTEA LUI KHALIF ȘI A CALIFULUI

Notes

[← 1]

Ocolirea de șapte ori a Kaabei: unul din ritualurile de bază ale pelerinajului la Mecca.

[← 2]

Țara Indului – India; *țara Sindului* - regiunea din jurul cursului inferior al Indului.

[← 3]

Şeic al-Islam (îndrumătorul întru Islam) - titlu de cinstire dat inițial *muftiului* (judecătorului) suprem. Începînd din secolul al XVI-lea, acest titlu s-a atribuit numai muftiului de la Constantinople, care deținea autoritatea cea mai înaltă religioasă și juridică asupra supușilor din toate țările turcești.

[← 4]

În orașele musulmane medievale, locuitorii se așezau după originea lor tribală, din pricina urii dintre neamurile de obârșii diferite.

[← 5]

Dumnezeu e darnic (în limba arabă).

[← 6]

La M. A. Salie se păstrează numele arab: *Umm-as-Suud*.

[← 7]

Aad (mai corect *Ad*) și *Thamud* (sau *Samud*) – două triburi mitice pe care, cum se spune în *Coran*, Allah le-a nimicit pentru că s-au împotrivit lui Mahomed.

[← 8]

În limba arabă, Abd-Allah însemnează *Sluga-lui-Allah*.

În varianta M. A. Salie, taifasul dintre cei doi începe astfel: Cel-din-mare a spus: „O, fratele meu, se zice să Prorocul (blagoslovească-l și odihnească-l Allah!) a fost înmormântat la voi pe pământ. Oare tu știi unde îi este mormântul?” – „Da”, răspunse pescarul. „Unde este?” a întrebat Abd-Allah-din-mare. Și pescarul a răspuns: „În cetatea care se cheamă at-Taiiba”. (*At-Taiiba* înseamnă „norocitul”, „fericitul”, n.t.) – „Este vizitat de oamenii de pe pământ?” a întrebat Cel-din-mare. Iar când pescarul a răspuns „Da”, a exclamat: „Ferice de voi, o, locuitori ai pământului! Vizitarea Prorocului este un fapt vrednic și cucernic, iar cei care îl vizitează merită ocrotirea lui! Dar tu l-ai vizitat, o, fratele meu?” – „Nu! a răspuns pescarul, eu am fost bolnav și n-am avut bani de drum, că eu m-am îmbogățit numai după ce te-am cunoscut pe tine, tu mi-ai adus binele acesta. Acuma însă sunt dator să-l vizitez și să fac hagialâcul la sfânta casă a lui Allah. M-a oprit de la aceasta numai dragostea ce ți-o port, că nu pot să mă despart de tine nici măcar o zi.” — „Oare tu pui dragostea pentru mine mai presus de vizitarea mormântului lui Mahomed (blagoslovească-l și odihnească-l Allah!), care îți va lua partea în ziua când vei da ochii cu Allah, și care te va scăpa de foc și te va ajuta să intri în rai, și oare pentru dragostea de viața pământească ai să neglijezi să vizitezi mormântul Prorocului Mahomed (blagoslovească-l și odihnească-l Allah!)?” a întrebat Cel-din-mare. Și pescarul a grăit: „Nu, mă jur pe Allah, vizitarea lui este pentru mine lucrul cel mai de seamă, dar vreau să capăt de la tine încuviințarea de a mă despărți de tine”, a spus pescarul. „Îți dau încuviințarea, a spus Cel-din-mare. Iar când te vei afla la mormântul lui, să-i duci și temenelile. Am și un zălog pentru el acasă la mine, așa că hai cu mine în mare, să te duc la cetatea mea, să te poftesc în casa mea, să te ospătez și să-ți dau zălogul meu ca să-1 pui pe mormântul Prorocului (blagoslovească-l și odihnească-l Allah!) și să-i spui: «O, trimisule al lui Allah, Abd-Allah-cel-din-mare îți trimite închinarea lui. Ți-a dăruit acest peșcheș și nădăjduiește să-1 ocrotești de focul cel veșnic.»”

La M. A. Salie: și toți peștii de care se apropiau fugeau când îl vedeau pe Abd-Allah-de-pe-pământ. Și el l-a întrebat pe cel din-mare: „O, fratele, meu, de ce toți peștii de care ne apropiem fug de noi?” Și Cel-din-mare a spus: „Asta-i din pricina fricii față de tine, pentru că tot ce a creat marele Allah se teme de fiul lui Adam”.

Și Abd-Allah-de-pe-pământ se tot minuna de minunile din mare, până ce au ajuns la un munte înalt și deodată s-a auzit un răcnet puternic. Și Abd-Allah-de-pe-pământ, când s-a întors, a văzut că se prăvălea de pe munte ceva întunecat (mare ca de mărimea unei cămile, dacă nu și mai mare) și l-a întrebat pe Cel-din-mare: „Ce este aceasta, o, fratele meu?” Și Cel-din-mare a spus: „„Este dandan (în limba persană *dandan* înseamnă „colț”, „dinte”, „zimț” – pește mitic, socotit a face parte dintre peștii cu dinți - n.t.). Coboară urmărindu-mă pe mine ca să mă mănânce. Strigă la el până nu ajunge la noi să mă răpească și să mă sfâșie.” Și Abd-Allah-de-pe-pământ a strigat și deodată dandanul a căzut mort. Și când a văzut că peștele e mort, pescarul a exclamat: „Mărire lui Allah! Lăudat fie El! Că nu l-am lovit pe dandan nici cu vreun paloș, nici cu vreun cuțit! Oare cum, cu toată mărimea acestei făpturi, nu a putut să stea împotriva strigătului meu și a murit?” - „Nu te mira, a spus Abd-Allah-cel-din-mare. Mă jur pe Allah că dacă asemenea pești ar fi o mie sau două mii, tot nu s-ar putea împotrivi unui strigăt de-al fiilor de Adam!”

[← 11]

În varianta M. A. Salie, explicația este alta: când Cel-de-pe-pământ aude de la Cel-din-mare că printre ele nu există bărbați, întreabă: „Dar cum rămân însărcinate și cum nasc fără bărbați?” I se răspunde: „Împăratul mării le izgonește în cetatea aceasta, iar ele nu rămân însărcinate și nu nasc. Fiecare fată a mării pe care împăratul o osândește este izgonită aici, de unde nu mai poate ieși niciodată, iar dacă iese, orice animal din mare care o va vedea o va mânca. În ceea ce privește alte cetăți, acolo sunt și bărbați și femei.” - „Dar se mai află în mare și alte cetăți în afară de cetatea aceasta?” a întrebat pescarul. „Multe”, a răspuns Abd-Allah-din-mare. „Dar aveți un sultan care vă conduce?” a întrebat pescarul. Și Cel-din-mare a spus: „Da!” Și atunci pescarul a grăit: „O, fratele meu, multe minunății am văzut în mare!” – „Și ce minunății ai văzut tu în mare?” a exclamat Abd-Allah-din-mare. Oare tu nu ai auzit ce spune zicala: «Minunățiile din mare sunt mult mai multe decât cele de pe uscat?» Și pescarul i-a răspuns: „Ai dreptate!”

Pe urmă Cel-de-pe-pământ a început să le cerceteze pe fetele acelea și a văzut că fețele lor sunt întocmai ca luna, și că părul lor este ca părul femeilor, dar că au mâinile și picioarele pe burtă și că au cozi ca de pește.

La M. A. Salie, explicația este mai complexă: Abd-Allah-din-mare i-a răspuns: „Nu se căsătoresc, ci acela căruia îi place de vreo femeie își împlinește dorința cu ea.” – ”Aceasta este o faptă de neîngăduit, a spus pescarul. Pentru ce nu se cer în căsătorie, și nu întocmesc zestre, și nu se însoară și nu fac nuntă, așa cum cere Allah și trimisul său?” Iar Abd-Allah-din-mare i-a răspuns: „Noi nu suntem toți de aceeași credință. Printre noi sunt și musulmani care țin numai o soție, și creștini, și evrei, și de alte neamuri. La noi, cel mai adesea se căsătoresc musulmanii.” - „Voi umblați goi, nu aveți nici vânzări, nici cumpărări - ce zestre le dați oare soțiilor voastre? Oare le dați pietre scumpe și mademuri?” a întrebat pescarul. Iar Abd-Allah-din-mare a răspuns: „Nestematele sunt niște pietre care la noi nu au niciun preț. Celor ce vor să se căsătorească li se cere un anumit număr de pești, o mie sau două mii, mai mult sau mai puțin, după înțelegerea dintre pețitor și tatăl fetei, pești pe care pețitorul trebuie să-i prindă. Iar când pețitorul aduce ceea ce i s-a cerut, se adună rudele băiatului și ale fetei, mănâncă praznicul și îl duc pe bărbat la soție, iar pe urmă el prinde pește și își hrănește soția, iar când el nu mai are putere, soția prinde pește și își hrănește soțul.” - „Dar dacă cineva greșește cu cineva, ce se întâmplă?” a întrebat pescarul. Și Abd-Allah-din-mare a răspuns: „Dacă greșeala se dovedește, femeia este gonită în cetatea fecioarelor; iar dacă a rămas însărcinată, este lăsată să nască, și dacă naște o fată sunt gonite amândouă, iar pe fată o strigă «dezmățată», «plod de dezmățată», și va rămâne fecioară până la moarte. Iar dacă este băiat, acela este dus la împărat, sultanul mării, care îl omoară.”

[← 13]

La M. A. Salie: ... „nu ti-aş fi arătat decât un chirat din cele douăzeci şi patru de chirate ale cetăţilor mării şi ale minunăţiilor lor.” (*Qirat*, în limba arabă: carat.)

[← 14]

La M. A. Salie: Și Cel-din-mare a spus: „Iată casa mea. Toate casele din cetatea aceasta sunt astfel de peșteri săpate în munte – mai mici sau mai mari – și toate cetățile din mare sunt la fel. Oricine vrea să-și facă o casă, se duce la împărat și-i spune: «Vreau să-mi fac o casă în cutare loc.» Iar împăratul îi dă o ceată de pești care se numesc spărgători, (niște pești cu cioc, care sfarmă și pietrele cele mai tari) pentru care se hotărăște ca plată o anumită cantitate de pește, și ceata aceea vine la locul arătat de cel care își dorește casa și găuresc pentru el o casă, iar stăpânul casei prinde pentru ei pește și-i hrănește până ce peștera este gata, după care pleacă, iar stăpânul casei se stabilește în ea. Toți locuitorii mării fac la fel, afacerile dintre ei le plătesc cu pește.”

La M. A. Salie, sfârșitul este cu totul altfel: pe drum, pescarul a auzit cântece și a văzut un praznic împrejurul unei mese întinse, la care o mulțime de oameni mâncau și beau cu mare bucurie. Abd-Allah-de-pe-pământ l-a întrebat pe Abd-Allah-din-mare: „De ce se bucură oamenii aceia așa de tare, oare serbează vreo nuntă?” - „Nu este nuntă, a răspuns Cel-din-mare, ci le-a murit cineva.” - „Oare la voi, când moare cineva, voi vă bucurați, cântați și petreceți?” l-a întrebat Abd-Allah-de-pe-pământ, și Cel-din-mare i-a răspuns: „Da! Dar voi pământeni ce faceți în astfel de împrejurări?” „La noi, când moare cineva, răspunse Cel-de-pe-pământ, ne întristăm pentru el și plângem, iar femeile se bat peste față și își rup hainele de pe ele, de durere după cel ce a murit.”

Și Abd-Allah-din-mare a căscat ochii la Abd-Allah și a spus: „Dă-mi îndărăt zălogul!” Iar pescarul i l-a înapoiat. Pe urmă Cel-din-mare l-a scos pe Cel-de-pe-pământ afară din apă și a spus: „Rup prietenia cu tine și legământul dintre noi, și de aci încolo nu ai să mă mai vezi și nici eu nu te voi mai vedea.” - „De ce asemenea vorbe?” a întrebat Abd-Allah-de-pe-pământ! Și Cel-din-mare i-a spus: „Oare voi, cei de pe pământ, nu sunteți zăloage ale lui Allah?” - „Ba da!” i-a răspuns Cel-de-pe-pământ. Atunci Cel-din-mare i-a spus: „Păi voi vă mâhniți când Allah își ia îndărăt zălogul și plângeți după el, cum dar să-ți dau eu zălogul meu pentru Prorocul (blagoslovească-l și odihnească-l Allah!), iar atunci când vi se naște un copil vă bucurați, cu toate că marele Allah pune ca zălog în el un suflet, iar când și-l ia îndărăt vă pare rău și-l plângeți și vă întristați? Nu avem trebuință de prietenia cu voi!” Și l-a lăsat pe țarm și s-a cufundat în mare, iar Abd-Allah-de-pe-pământ și-a îmbrăcat hainele și s-a dus la împărat.

[← 16]

La M. A. Salie: Și împăratul i-a spus: „Ai făcut mare greșală când i-ai spus ce i-ai spus”. Apoi pescarul s-a mai dus o bună bucată de vreme pe țărm să-1 strige pe Abd-Allah-din-mare, dar acela nu s-a mai arătat și nu i-a mai răspuns niciodată. Așa că Abd-Allah-de-pe-pământ și-a pierdut nădejdea că are să-1 mai vadă vreodată și a rămas cu împăratul, socrul său, și cu cei ai casei, în cea mai desăvârșită înțelegere, săvârșind fapte minunate, până ce a venit la el Sfârșitoarea desfătărilor și Despărțitoarea adunărilor, și au murit cu toții.

[← 17]

La M. A. Salie, titlul este *Povestea au Abu-li-Hasan din Oman*.

[← 18]

La M. A. Salie: *Abu-Dulaf*- cu nota informativă că Abu-Dulaf-ali-Idjli a fost un comandant de oști care a murit prin anul 942.

[← 19]

Privighetoarea.

[← 20]

În varianta tradusă de M. A. Salie, fata intră în odaie „și era așa cum a spus despre ea și lăuta ei poetul:

*Cum ia la pieptu-i mama copilul gungurind,
Așa ținea lăuta cu strunele sclipind.
Cu-o mână strânge cuiul la fiecare strună,
Iar cu cealaltă-o-ncearcă s-audă cum răsună.”*

[← 21]

Mahalaua Karkh (mat corect *ali-Karh*) era centrul comercial al Bagdadului, situat în partea de sud-est a capitalei. La început a fost un oraș independent și numai cu timpul, pe măsura extinderii Bagdadului, a fost inclus în perimetrul acestuia.

[← 22]

La M. A. Salie: *Tahir ibn ali-Ala*.

[← 23]

La M. A. Salie, când fata se trezește din leșin, spune aceste versuri:

*Când vrea Allah Slăvitul, piept lângă piept i-adună
Pe cei fără nădejdea că vor mai fi-mpreună.*

[← 24]

La M. A. Salie, titlul este *Povestea cu Bedr-Basin și Geauhar*.

La M. A. Salie se continuă: ...cum spune în această privință poetul în versuri:

*Frumoasă e! Deplina-i frumusețe
E scrisă-n gingășie și blândețe.
Nu-i nici prea scundă, nici prea-naltă — doar
Că șoldurile-i țipă în izar!
Cu boiu-i nici prea gros, nici prea subțire —
E fără de cusur întreaga-i fire.
I-atârnă părul pân' la glezne jos,
Iar chipu-i pururi zâmbet luminos.*

[← 26]

La M. A. Salie: *Giullanar-din-mare*.

[← 27]

La M. A. Salie: *Bedr-Basim*, în traducere Zâmbet-de-Lună.

[← 28]

La M. A. Salie se adaugă: „Că poetul a spus:

*La început iubirea-i o șoaptă de izvor,
Pe urmă ajunge vuiet de mare-ngrozitor.”*

[← 29]

La M. A. Salie, întreaga această observație este exprimată în două versuri:

*„Mi-e drag din auzite — cum spune-o vorbă veche:
Adesea ochiul vede ce intră prin ureche.”*

[← 30]

La M. A. Salie: domnița Geahar, fiica împăratului as-Samandal.

[← 31]

La M. A. Salie: Marsina.

[← 32]

La M. A. Salie, titlul este *Povestea cu Isac din Mossul și cu orbul*.

[← 33]

La M. A. Salie: „o roabă a unuia dintre fiii lui Ali-Mahdi.” (Ali-Mahdi - cel de al treilea calif din dinastia Abbasizilor - a fost tatăl lui Harun al-Rașid și a deținut califatul între anii 775-785).

[← 34]

La M. A. Salie, maestrul Isac în încheiere își aduce aminte de cele spuse de poetul Abu-Nuvas:

*Mult mă tot mir de Iblis — ce trufie
Cuprinde-n el, și câtă mârșăvie:
Trufaș, n-a vrut lui Adam să se-nchine,
Dar vine-acum, codoș spurcat, la mine!*

[← 35]

La M. A. Salie, titlul este *Povestea cu saidul și femeia frâncă*.

[← 36]

La M. A. Salie, începutul este astfel: „Se povestește că emirul Șudja-ad-din Muhammed, ocârmuitorul cetății Cairo, istorisea”.

[← 37]

La M. A. Salie: „la un ins din țara as-Said.” (*As-Said* este numele arab al Egiptului-de-Sus).

[← 38]

La M. A. Salie: *afrandjoaică*, adică locuitoare din Afrandj, numele arab al Europei.

[← 39]

Sultanul Ali-Malik-Nasir Salah-ad-din (Saladin) a domnit între anii 1169-1193.

[← 40]

Bătălia de la Hattin (mai corect *Hittin*) a avut loc la 4 iulie 1187, când Saladin a zdrobit armatele Cruciadei a doua.

[← 41]

Accra (Saint Jean d'Acre) - oraș și port palestinian. Între 1104-1187 a fost capitala stăpânită de franci în „Pământul Sfânt”. Apoi a fost cucerită de Saladin, dar din 1191 până în 1291 a fost stăpânit neîntrerupt de către cruciați. Abia în 1291 sultanul Ali-Mali-ali-Asraf a ocupat Accra, punând capăt stăpânirii creștinilor în Palestina.

[← 42]

La M. A. Salie, titlul este *Povestea cu Kalif pescarul*.

[← 43]

La M. A. Salie, aceste gânduri sunt exprimate în versuri:

*Când te prăbușește soarta sub neazuri și nevoi,
Ia-ți răbdarea scut și-nfruntă ucigașul ei puhoi.
Că stăpânul lumii-i darnic, și din mare mila sa,
După șiruri de neazuri, și dulceață îți va da.
Gustă și zahărul vremii, gustă și amarul ei —
Că Allah Măritul știe sfântul Lumilor temei.
Noaptea de amar e-adesea ca buboiul care coace:
Până să se spargă, doare, junghie și n-ai ce-i face.
Valuri valuri peste tine vin neazurile grele —
Când s-au dus, le uiți pe toate, nici nu mai gândești la ele!*

În varianta tradusă de M. A. Salie, pescarul rostește totodată aceste versuri:

*Când inima geme-n piept, lui Allah cer ajutor,
Că doar El poate-ajuta în nevoie, tuturor,
Și numai prin mila lui, într-o clipă, nesmintit,
Ce s-a spart e iar întreg, slobod e ce-a fost rob.
Lasă-n seama lui Allah grija ce te bântuie,
Că doar mare mila lui are să te mântuie.*

*Tu, cela ce ne-ai menit pe pământ durerile,
Ușurează-mi zbuciumul, chinul și poverile.
Nu-mi da doruri fără saț, pururi nemplinite!
De la mine spulberă, lăcome, ispitele!*

[← 45]

La M. A. Salie, este redat și cântecul:

*Pune-ți în Allah nădejdea și urmează drumul tău:
Fă în viață numai bine, fără ca să-ți pară rău,
Fugi de cei pătați de vină - să nu fii învinuit;
Nu huli nicicând pe nimeni — să nu fii și tu hulit!*

[← 46]

Abu-Bekr (sau *Abu Bakr*), socrul lui Mahomed, a fost primul calif arab, între anii 632-634.

[← 47]

Puterea-Inimilor (la Mardrus este folosit numele *Force des Coeurs*).

[← 48]

Hamza, unchiul profetului Mahomed, a fost fratele, iar *Akil* nepotul lui Abu al-Abbas al-Saffah, primul calif din dinastia Abbasizilor (750-1258), bunicul lui Harun al-Rașid.